

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Diana Žagar

Institucionalne ovire pri uveljavljanju socialnih pravic

Magistrsko delo

Ljubljana, 2021

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Diana Žagar

Institucionalne ovire pri uveljavljanju socialnih pravic

Magistrsko delo

Mentor: doc. dr. Srečo Dragoš

Institucionalne ovire pri uveljavljanju socialnih pravic

Povzetek magistrskega dela

Magistrsko delo raziskuje povezavo med institucionalnimi ovirami in uveljavljanjem socialnih pravic. V ta namen v teoretičnem delu obravnavam neenakost in revščino, kjer me je zanimalo, kako se je spreminjal odnos ljudi do revščine ter nudenja pomoči vse od štirinajstega pa vključno do enaindvajsetega stoletja. Odnos do revščine nato navežem na merjenje revščine, definiranje praga revščine in socialno izključenost. Sledi obravnava zakonodaje sistema socialne varnosti in uveljavljanja socialnih pravic, kjer so naštete socialne pravice, ki jih v nadaljevanju koristijo intervjuvanci, ter postopek pridobivanja teh pravic. Za tem sledi del o minimalni plači in konceptu kakovosti življenja, kjer je opredeljena vloga posameznika in institucij v socialni državi. V tem poglavju sem podrobneje definirala institucionalne ovire in spodbude ter vlogo države kot institucije. Zadnje poglavje v teoretičnem delu obravnava človekove pravice, ki so varovale posameznika in celotne družbe. Teoretičnemu delu sledi empirični del, ki je izdelan na kvalitativni raziskavi. Namen kvalitativne raziskave je ugotavljanje posledic institucionalnih ovir pri uveljavljanju socialnih pravic. Izvedla sem enajst polstrukturiranih intervjujev z odprtimi vprašanji, ki se osredotočajo na posameznikovo uporabniško izkušnjo z institucijami. Posamezniki govorijo o svoji uporabniški izkušnji, ki so jo doživeli na Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije, centru za socialno delo, Psihiatrični kliniki Ljubljana in Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenija. Pridobljene podatke sem analizirala z metodo odprtega kodiranja, s katero sem prišla do sklepa magistrske naloge na koncu.

Ključne besede: revščina, institucionalne ovire, socialna varnost, socialne pravice, socialna država

Institutional Barriers to the Exercise of Social Rights

Summary

The master thesis explores the relation between institutional barriers and the exercise of social rights. In this respect, the theoretical part of the thesis deals with inequality and poverty, where the focus has been on how people's attitudes towards poverty and the provision of assistance have changed from the fourteenth century up to the present day. So, the attitudes towards poverty have been studied in relation to measuring of the poverty, defining the poverty line and social exclusion. In further consideration, the legislation of the social security system and the exercise of social rights have been analysed, indicating the list of the social rights which were subsequently used by the interviewees, as well as the process of acquiring these rights. The next part considers the minimum wage and the concept of quality of life, where the role of an individual and institutions in the welfare state have been defined. In this part of the thesis the institutional barriers and incentives as well as the role of the state as an institution have been defined in more detail. The last section in the theoretical part deals with human rights that protect an individual and society as a whole. The theoretical part is followed by an empirical part, which is based on qualitative research. The purpose of qualitative research is to determine the consequences of institutional barriers to the exercise of social rights. In this respect, eleven semi-structured interviews have been conducted with open-ended questions focusing on an individual's user experience with institutions. Individuals talk about their user experience in the Employment Service of Slovenia, Centre for Social Work, Psychiatric Clinic Ljubljana and the Pension and Disability Insurance Institute of Slovenia. The obtained data were analysed with the Open Coding method, where we have arrived to the conclusion of the master thesis.

Key words: poverty, institutional barriers, social security, social rights, welfare state

Vsebina

1. UVOD	1
2. NEENAKOST IN REVŠČINA	2
2.1 Zgodovinsko spreminjanje odnosa do revščine in nujenja pomoči	2
2.2 Revščina v 21. stoletju	3
3. MERJENJE REVŠČINE	4
3.1 Osnovni kazalniki dohodka, revščine in socialne izključenosti	6
4. PRAG REVŠČINE	6
5. SOCIALNA IZKLJUČENOST	7
6. SISTEM SOCIALNE VARNOSTI	8
6.1 UVELJAVLJANJE SOCIALNIH PRAVIC	11
6.1.1 Zavarovanje	16
6.1.2 Oprostitev in prispevek k plačilu družinskega pomočnika	18
6.1.3 Denarna socialna pomoč	18
6.1.4 Otroški dodatek	21
6.1.5 Državna štipendija	22
7. MINIMALNA PLAČA IN KONCEPT KAKOVOSTI ŽIVLJENJA	26
8. VLOGA POSAMEZNIKA IN INSTITUCIJ V SOCIALNI DRŽAVI	27
8.1 Institucionalne ovire in spodbude	29
8.2 Vloga države kot institucije in organizacije	33
9. ČLOVEKOVE PRAVICE	34
10. FORMULACIJA PROBLEMA	36
11. METODOLOGIJA	37
11.1 Vrsta raziskave	37
11.2 Raziskovalni instrumenti	37
11.3 Populacija	37
11.4 Načrt obdelave gradiva	38
11.5 Raziskovalna vprašanja in hipoteze	39
12. REZULTATI	41
12.1 SKLEPNA TABELA	Napaka! Zaznamek ni definiran.
12.1.1 SKLEPNA TABELA 1	42
12.1.2 SKLEPNA TABELA 2	51
13. INTERPRETACIJA	58
14. SKLEPI IN PREDLOGI	80
15. LITERATURA IN VIRI	82
16. PRILOGE	85

16. 1 Priloga 1	85
16. 2 Priloga 2	86
16. 3 Priloga 3	86
16. 3. 1 RS1: ELZA	86
16. 3. 2. RS2: TINA	102
16. 3. 3. RS3: MARJANA	107
16. 3. 4. RS4: DANIELA	112
16. 3. 5. RS5: JANEZ	115
16. 3. 6. RS6: MARIJA	119
16. 3. 7. RS7: ANGELA	124
16. 3. 8. RS8: DAMNJAN	139
16. 3. 9. RS9: NEJC	149
16. 3. 10. RS10: ANITA	156
16. 3. 11. RS11: CVETKA	166

Kazalo tabel

11. 6 Primer kodiranja v sklepni tabeli	40
12. 1 SKLEPNA TABELA	41
12. 1. 1 SKLEPNA TABELA 1	42
12. 1. 2 SKLEPNA TABELA 2	51

1. UVOD

V magistrski nalogi sem raziskovala institucionalne ovire, ki se pojavljajo pri uveljavljanju socialnih pravic ljudi. Zanimalo me je, kako ljudje uveljavljajo svoje pravice in ali jim institucije pri tem pomagajo ali poglobijo stisko ljudi. Pri svojem delu sem iskala povezavo socialnih pravic z revščino in družbeno-ekonomskim položajem ljudi. Poblížje sem si pogledala spodbude ali ovire, ki so nastale s strani države, ter osebne izkušnje ljudi. Obravnavala sem institucije z neposrednim vplivom na kakovost življenja ljudi: centre za socialno delo, zavode za zaposlovanje Republike Slovenije (ZRSZ) in Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenija.

Teoretični del naloge sem začela s poglavjem neenakosti in revščini, ki sem ga razdelila na dva dela. V prvem delu sem pisala o zgodovinskem spreminjanju odnosa do revščine in nudenju pomoči ter o revščini 21. stoletja. Nato sem z naslednjimi pojmi definirala merjenje revščine: relativna, absolutna in subjektivna revščina, sledijo osnovni kazalniki dohodka, revščine in socialne izključenosti. Definirala sem tudi prag revščine ter spregovorila o socialni izključenosti.

Temu je sledil sistem socialne varnosti in uveljavljanja socialnih pravic, ki je razdeljen na več podpoglavij. V tem poglavju sem obravnavala celoten postopek pridobivanja socialnih pravic: od vlaganja prošenj, časovnih rokov do podrobne zakonodaje. Podpoglavje se začne z zavarovanjem, sledi sistem socialne varnosti nato še beseda o minimalni plači. Med raziskovanjem teoretičnega dela sem iskala povezave med revščino in institucijo ter vpliv institucionalnih ovir na revščino, pravico do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravico do kritja prispevkov za osnovno zdravstveno zavarovanje, za tem sem obravnavala oprostitev in prispevek k plačilu družinskega pomočnika, denarno socialno pomoč, otroški dodatek in nazadnje državno štipendijo.

V naslednjem poglavju sem se v raziskovalni nalogi osredotočila na minimalno plačo in koncept kakovosti življenja. V predzadnjem poglavju z naslovom Vloga posameznika in institucij v socialni državi sem obravnavala dve temi: institucionalne ovire in spodbude ter vlogo države kot institucije in organizacije. Zadnje poglavje ostaja aktualno čez celotno zgodovino: gre za boj za uveljavljanje človekovih pravic, ki so bile izборjene že davno.

Teoretski del magistrskega dela služi uvidu v dejansko življenje ljudi, ki se prvič srečujejo z uveljavljanjem svojih socialnih pravic ali pa so že utečeni uporabniki sistema in se srečujejo z različnimi ovirami, ki jih prinesejo sistemi ter institucije. Zanimal me je uporabnikov pogled na

svet znotraj institucij in sistema kot celote ter celotna uporabniška izkušnja, ki vpliva na njegovo socialno-ekonomsko stanje.

Teoretičnem delu sledi še empirični del, v katerem najprej nakažem, kako je potekalo zbiranje podatkov in raziskovanje, nato pa z zbranimi podatki potrdim oziroma ovržem teorijo, ki je predstavljena v teoretskem delu.

2. NEENAKOST IN REVŠČINA

2.1 Zgodovinsko spreminjanje odnosa do revščine in nudenja pomoči

Jelka Škerjanc v knjigi *Individualizacija storitev socialnega varstva* predstavi, kako se je spreminjal odnos do ljudi, dela in socialnih pravic skozi različna zgodovinska obdobja. Delovna obveznost se uvede v 14. in 15. stoletju. Opiše odnos ljudi, ki so se upirali ideji o trajni zaposlitvi v manufakturah in tovarnah, saj jim je bila taka vrsta zaposlitve tuja, zato so se raje preživljali s priložnostnimi deli. Po tem, ko je kraljica Elizabeta prva izdala zakon o revežih, so jih v Angliji začeli obravnavati na institucionalni ravni. Cilj je bil prevzgoja, ki so ga dosegli le nekateri, drugi pa se žal niso mogli prilagoditi. Ljudje, ki so bili nezmožni opravljati delo, so po zakonu dobivali denarno podporo, ki se je črpala iz davkov. Nanašala se je na olajšavo za skrb za delo nezmožnega družinskega člana ter nedružinskega člani, ki ni bil zmožen poskrbeti zase. (Škerjanc, 2010: 20)

Industrijska revolucija je prinesla spremembe v proizvodnji, ki so vplivale na življenjski slog prebivalstva, kar je za sabo potegnilo spremenjeno vlogo družine. Socialne vloge v družini so se spremenile, družina pa se je atomizirala. Zaradi nezmožnosti prilagoditve delovnim in proizvodnji razmeram so ljudje odpadli s trga dela. (Škerjanc, 2010: 21)

Leta 1754 Marija Terezija izda ukaz za pregon beraštva in zagotavljanja oskrbe ubogih ljudi. Ukaz se je nanašal na območje hasburške monarhije, kar je vključevalo tudi Kranjsko. Upravičenci do podpore so bili ljudje, nezmožni preživljanja z lastnim delom, ter ljudje, ki so živeli na istem območju vsaj deset let. Naslednji pomemben dosežek je bil ustanovitev ubožnega sklada, ki je vseboval dobrodelne ustanove in premoženje inštitutov, ki so bili preneseni v upravo občinam. Občine so revežem zagotavljale naslednje oblike pomoči: »sprejem v ubožno hišo ali ubožnico, podpora v denarju ali življenjskih potrebščinah, izročanje v zasebno oskrbo, oskrbovanje od hiše do hiše, postrežba bolnim, prevozi revežev, pokop mrtvih.« (Škerjanc, 2010: 22) Zunaj javne uprave je ostalo veliko neoskrbljenih bolnih ljudi, za katere so poskrbele redovne skupnosti in tako dopolnile javno oskrbo. (Škerjanc, 2010: 23)

Leta 1834 sledi dopolnitev zakona o revežih, ki jim je omejil dostop do državne pomoči zaradi prepričanja, da se vzrok revščine skriva v brezbriznosti in razvadah. Novi zakon je pomoč pogojeval z načelom pridobitne sposobnosti ter najmanjšega možnega obsega upravičenosti. Prvo načelo zakona kaže na omejitev življenjske ravni, ki ne sme dosegati delavca z najnižjimi prejemki, kar naj bi ljudi spodbudilo k iskanju službe in jih odvrnilo od predolgega koriščenja podpore. (Škerjanc, 2010: 21-22)

2. 2 Revščina v 21. stoletju

Odnos do revščine se je z leti spreminjal. Skrb za revne se je uveljavila z nastankom države. (Škerjanc, 2010: 53) Razlogi za revščino se od družbe do družbe razlikujejo. Temeljni razlogi, ki so skupni vsem družbam in povzročajo revščino, so: izguba dela, pomanjkljivi ukrepi države blaginje, predvsem v obliki socialne pomoči in delavskega zavarovanja, v katerega bi bili vključeni brezposelni in nezaposleni; gospodarske, politične, rasistične in druge oblike neenakosti, ki preprečujejo, da bi se podpora splošnega mnenja revnim izboljšala. (Novak, 1994: 18)

Dva najbolj znana vidika, ki obravnavata revščino, sta socialni in ekonomski vidik. Naš ekonomski sistem pušča na cedilu ogromno ljudi, iz česar lahko sklepamo, da ne deluje pravilno. Živimo v neenakosti, ki pa ni neizbežna. Neenakost je posledica premišljenih odločitev, ki sestavljajo današnji sistem. Družbena neenakost se večja, spodkopava rast in družbeno kohezijo. (Dragoš in Leskošek, 2016: 10)

Vzporedno z večanjem revščine raste tudi družbena neenakost. Pisci *Oxamovega poročila št. 210* sklepajo, da je obseg revščine odvisen izključno od državnih prioritet in instrumentov socialne politike, zato bi bilo smiselno preusmeriti sredstva od zgornjih do spodnjih slojev. V poročilu izrazijo zaskrbljenost, saj bi problem absolutne revščine lahko odpravili z univerzalnim temeljnim dohodkom, če bi ga želeli. Uveljavitev univerzalnega temeljnega dohodka ne bi povzročila škode gospodarstvu, saj povečanje davkov ni potrebno. Korak v tej smeri bi se moral zgoditi s strani političnih elit in strukture državnega aparata. Revščina je eden od indikatorjev kakovosti življenja prebivalstva, kakovost v razvitih družbah je vse manj odvisna od količine bogastva, s katerim razpolaga država, pomembnejša je njena razporeditev. Tako predstavlja revščina izključno politični, ne ekonomski pojav. Pisci *Oxamovega poročila* nizajo vrsto predlogov, ki so ključni za zmanjšanje revščine in bi jih lahko uresničili takoj. (Dragoš in Leskošek, 2016: 118-119)

Sledi avtor, ki revščino obravnava iz socialnega in subjektivnega vidika. Lessenich povzema »raziskavo o formah podružbljanja«, katere avtor je Georg Simmel, ki ne obravnava revščine samo kot ekonomskega problema, ampak tudi socialnega. Revščino razlaga kot odnos podpore, ki nastane zaradi osebnega pomanjkanja. Ko je oseba poznana in priznana kot revna, začne s specifično socialno vlogo, ki je lastna le njej. Oseba mora biti prepoznana kot revna, da je resnično revna. Revščina je torej socialen odnos, ki je rezultat vzajemnih družbenih razmerij. Za razliko od teorij, ki želijo postaviti numerično mejo revščine, jo Simmel postavlja glede na socialni odziv, ki predstavlja posledico določenega stanja. (Lessenich, 2015: 103) Prepoznanje osebe predstavlja pogoj za reintegracijo, saj je uskladitev s svojo vlogo pogoj za prepoznavanje njegove situacije in sprožilec za začetek pomoči. (Lessenich, 2015: 192)

3. MERJENJE REVŠČINE

Stopnjo revščine določamo z različnimi koncepti oziroma pristopi. Prvi koncept je relativna revščina. Podatki o relativni revščini prikazujejo dohodkovno neenakost v družbi in povedo, koliko odstotkov ljudi živi pod določeno mejo dohodka. Revščina je eno od področij, ki kaže na stopnjo neenakosti, oziroma različnost nivoja socialne varnosti, na katero posega država z regulacijskimi mehanizmi. (Varuh človekovih pravic, 2004) Atkinson v knjigi M. Novak poimenuje relativno revščino v odnosu do življenjskih standardov določene družbe, ki je predmet poučevanja. Meja revščine je po njegovem odraz soodvisnosti življenjskih standardov. (Novak, 1994: 27) Škerjanc, ki se prav tako sklicuje na Novak, vidi najbolj smiselno raziskovanje revščine v primerjanju »neustrezne in nezadovoljive porazdelitve resursov«. Izpostavlja možnost merljivosti dostopa do virov in dostopa do revnega načina življenja. S tem razdeli prebivalce na dva dela: na tiste, katerih življenjske razmere so običajne, in na tiste, ki živijo pod običajnimi. (Škerjanc, 2010: 53-54) Na drugi strani Butler in Watt zapišeta, da temelji na dohodku in nakupovalni moči. Relativna revščina je najbolj merljiva, vendar se spreminja precej hitro, kar je povezujejo s spremembami ekonomije države v kratkem obdobju. Pri relativni revščini je poudarek na denarnih dohodkih, kar pa raziskovalcem zmanjša možnost, da na podlagi drugih kazalcev sklepajo o stopnji revščine. (Butler in Watt, 2007) Predpostavljamo torej, da so revni ljudje tisti, ki si zaradi nizkega dohodka ne morejo privoščiti načina življenja, običajnega za družbo, v kateri živijo. Relativno revščino izražamo s stopnjo tveganja revščine. (Statistični urad, 2017)

Drugi koncept je absolutna revščina, ki je v primerjavi z relativno nespremenljiva in zato nanjo ekonomski trendi, razen inflacije, zelo malo vplivajo. Za absolutno revščino je značilno

pomanjkanje stvari, za katere mislimo, da so najnujnejše za preživetje. Absolutno revščino tako merimo s kazalci, za katere menimo, da so nespremenljivi in se nanašajo na najosnovnejše življenjske potrebe. (Josić, 2013: 12)

Absolutna revščina temelji na osnovnih človekovih potrebah, ki jih potrebujemo za svoj biološki obstoj. Te potrebe so naslednje: potreba po hrani, merjena s količino zaužitih kalorij in proteinov; potreba po bivališču, merjena s kakovostjo stanovanja in stopnjo njegove zasedenosti, ter potreba po zdravju, merjena s stopnjo otroške smrtnosti in kakovosti razpoložljivih zdravstvenih kapacitet. Kljub temu, da je nujni biološki minimum kar se da obče določen, se potrebe glede na različna naravna in družbena okolja razlikujejo. (Novak, 1994: 23-24) Ob tem naletimo na problem, saj se definicije o absolutni revščini razlikujejo glede na potrebe nakupa nujne hrane, oblek in plačila stanarine. Amartya Sen je med absolutno nujne preživetvene stroške uvrstil tudi stroške za transport in tako razširil razumevanje absolutne revščine. Na prvi pogled se torej zdi, da je definiranje absolutno revščine enostavno, vendar ni tako, saj se kriteriji osnovnih potreb razlikujejo. (Novak, 1994: 34)

Prva dva koncepta revščine dopolnjuje tretji, ki poudarja posameznikovo dožemanje stanja revščine. (Novak, 1994: 28) Tretji koncept je subjektivna revščina, ki je najbolj povezana s psihološkim diskurzom in predstavlja nesorazmerje med stvarnimi in želenimi življenjskimi pogoji. Subjektivna revščina temelji na zavesti osebe, ki je prepričana v svoj znatno slabši položaj, kot ga potrebuje, da bi bila zadovoljna. Če bi upoštevala kazalce absolutne ali relativne revščine, oseba ni nujno revna. V subjektivni revščini prihaja do neskladja med stvarnim in želenim, kar je do določene mere normalno in neizogibno. (Josić, 2013: 12) Ta pristop predstavlja obliko raziskovanja kvalitete življenja posameznika. Bivanje v siromašnih življenjskih pogojih, ki so pod standardom, ki je običajen za neko okolje, je lahko tudi predmet odločitve za določen stil življenja. Življenjski standardi in stili življenja se v tem pristopu povezujejo s konceptom relativne revščine. (Novak, 1994: 28-29)

Pri samem merjenju je potrebno dodati še pomembnost zavedanja Foucaultovega koncepta diskurza kot moči, ki se uveljavi z »nadzorom nad oblikovanjem diskurza.« Z diskurzom se oblikuje vednost o praksi, ki tvori govorjenje in obnašanje povezano z določenim področjem ali objektom, na katerega se nanaša diskurz. Prevladujoči diskurz je jezik, ki predpisuje pomen situacijam. Tako je zelo pomembno, kdo izoblikuje ta diskurz in kakšen je predpisani pomen. Pojem socialno prikrajšanih skupin, pod katere spadajo tudi revni, potemtakem vsebuje pokroviteljsko držo, saj temelji na načrtovanju ukrepov in programov, ki so izoblikovani v

stroki in politiki in kjer se želje in potrebe uporabnikov pogosto spregledajo. Načrti in programi bi morali izhajati iz izvedenstva uporabnikov, kar vodi do kakovostnega izoblikovanja ukrepov socialnega varstva. Izkušnja in vednost uporabnika sta ključna pri oblikovanju ukrepov pomoči. (Škerjanc, 2010: 37-39) Večja vključenost revnih v soizoblikovanje programov in ukrepov pomoči doda socialnim storitvam dodatno vrednost.

3. 1 Osnovni kazalniki dohodka, revščine in socialne izključenosti

»Osnovni kazalniki dohodka, revščine in socialne izključenosti se merijo po naslednjih parametrih: povprečni letni razpoložljivi dohodek na gospodinjstvo, povprečni letni razpoložljivi dohodek na člana gospodinjstva, povprečni letni ekvivalentni razpoložljivi dohodek na člana gospodinjstva, letni prag tveganja revščine za enočlansko gospodinjstvo – v evrih; stopnja tveganja socialne izključenosti, stopnja tveganja revščine, stopnja resne materialne prikrajšanosti – za 4 od 9 prepisanih elementov, stopnja zelo nizke delovne intenzivnosti, starost 0–59 let; stopnja tveganja revščine pred socialnimi transferji, razen pokojnin, stopnja tveganja revščine pred socialnimi transferji, vključno s pokojninam – procentih oseb; neenakost porazdelitve dohodka – razmerje kvintilnih razredov (80/20) ter neenakost porazdelitve dohodka – Ginijev količnik v procentih.« (Statistični urad, 2017)

Kazalci dohodka, revščine ter socialne izključenosti se na Statističnemu uradu objavijo sočasno z objavo raziskovanja Življenjskih pogojev, podatke o izračunu teh kazalnikov pa pridobijo leto pred raziskovanjem le-tega. (Statistični urad, 2017)

4. PRAG REVŠČINE

»Prag tveganja revščine je opredeljen s 60 % mediane ekvivalentnega neto razpoložljivega dohodka vseh gospodinjstev ob upoštevanju OECD-jeve prilagojene ekvivalenčne lestvice. Lestvica se računa po kriteriju, ki daje prvemu odraslemu članu utež 1, otrokom, mlajšim od 14 let, utež 0,3, drugim članom, starim 14 let ali več, pa utež 0,5. Štiričlansko gospodinjstvo dveh odraslih in dveh otrok ima tako 2,1 ekvivalentnega odraslega člana (izračun: $1 \times 1 + 1 \times 0,5 + 2 \times 0,3 = 2,1$), dvočlansko gospodinjstvo dveh odraslih oseb pa 1,5 ekvivalentnega člana (izračun: $1 \times 1 + 1 \times 0,5 = 1,5$). Dohodek, ki je ekvivalenten na odraslega člana gospodinjstva se imenuje ekvivalentni dohodek. Ekvivalentni dohodek se izračuna tako, da se sešteje dohodke vseh članov gospodinjstva in nato deli s številom ekvivalentnih odraslih članov v gospodinjstvu.« (Statistični urad, 2017)

Izračuni temeljijo na letnem (neto) razpoložljivem dohodku gospodinjstva (brez dohodka v naravi). Denarni razpoložljivi dohodek gospodinjstva obsega neto dohodke vseh članov

gospodinjstva, v kar spada neto dohodek iz zaposlitve, vključno z nadomestilom za prehrano in prevoz na delo, iz samozaposlitve, pokojnine, nadomestila za brezposelnost, nadomestila za bolniško odsotnost, štipendije, družinske in socialne prejemke, obresti, dividende, denarne transferje, prejete od drugih gospodinjstev, od katerih se odštejejo transferji, plačani drugim gospodinjstvom, ter davek na premoženje, vključno z nadomestilom za uporabo stavbnega zemljišča. Tako izračunanemu denarnemu dohodku se prišteje tudi del dohodka v naravi, prišteje se boniteta za uporabo službenega avtomobila za zasebne namene in del vrednosti lastne proizvodnje samozaposlenih, t. j. vrednost izdelkov, prenesenih v gospodinjstvo iz lastne delavnice, podjetja ali trgovine. Prag tveganja revščine za enočlansko gospodinjstvo je bil leta 2017 636 evrov, leta 2016 znaša 616 evrov ter leta 2015 znaša 617 evrov. (Statistični urad, 2017) V kolikor nameni posameznik tretjino dohodka zgolj za prehrano, z doseganjem meje začne s približevanjem revščini ali pa je že v njej. (Lessenich, 2015: 195)

Po statističnih podatkih republike Slovenije se je stopnja tveganja revščine v letu 2017 znižala na 13,3 %, stopnja socialne izključenosti pa je bila 17,1 %. Mesečni prag enočlanskega gospodinjstva revščine pa se je zvišal na 636 evrov na mesec. (Statistični urad, 2017)

Univerzalni temeljni dohodek se kaže kot učinkovita sistemska zaščita ljudi, ki so tik pod pragom revščine. Uvedba univerzalnega temeljnega dohodka bi občutno zmanjšala obseg problema socialne izključenosti. Socialna država bi potemtakem lahko ukinila zmanjševanje, pogojevanje in zadolževanje osnovnih socialnih pravic ter prenehala s kompenziranjem nove socialnosti ter zaščitila državljane tik pod pragom revščine. (Lessenich, 2015: 212)

Če razmišljamo o univerzalnem temeljnem dohodku kot sredstvih, ki ljudem predstavljajo določeno pozitivno izhodišče, osnovo, sredstva, ki jih nato nadgradijo še drugi prihodki in sredstvo, s katerim bi lahko rešili vprašanje pravičnosti, učinkovitosti ter hitrosti odziva, je videti, da je ideja o univerzalnem temeljnem dohodku na mestu. (Poštrak, 2020: 326 - 327)

5. SOCIALNA IZKLJUČENOST

Socialna izključenost se pogosto začne z materialnim pomanjkanjem, znotraj katerega je socialna izključenost širši koncept. Po Karistu ločimo štiri tipe socialne izključenosti. Prvi tip je izključenost iz delovnega življenja oziroma brezposelnost; drugi tip je izključenost iz potrošniške družbe oziroma klasična revščina. Tretji tip vsebuje pomanjkanje socialnih stikov oziroma izključenost iz družbe, osamljenost. Četrty tip je izključenost od mehanizmov moči in vpliva, kar označimo z nadpomenko kulturna marginalizacija. (Varuh človekovih pravic, 2004)

Socialna izključenost predstavlja širšo dimenzijo človekove stiske in zato jo je v primerjavi z relativno revščino, težje izmeriti. Pomanjkanje se odraža pri materialnih virih, izolaciji, majhni socialni mreži, občutku nemoči, ki je prisoten v vsakdanjem življenju posameznika ali družbene skupine. Pri socialni izključenosti gre za oceno pojma in dimenzije "imeti", kar pa vključuje tudi dimenziji "pripadati" in "biti". (Varuh človekovih pravic, 2004)

Pri izključenosti ne gre samo za družbeno izključenost, ampak tudi za osebno izključenost. Okoliščine, ki so pahne ljudi na družbeni rob, so naslednje: revščina, na katero so vezani predsodki in stereotipi, zakoni ter diskriminatorne prakse. To so okoliščine, ki ovirajo ljudi pri vključevanju v skupnost. Tem oviram se pridružujejo še dostopnost do informacij, institucionalnih virov in virov, ki posamezniku omogočajo podporo. (Škerjanc, 2010: 72)

Stopnjo tveganja socialne izključenosti predstavlja tisti odstotek ljudi, ki so izpostavljeni tveganju socialne izključenosti, njihovo življenje pa je pod pragom tveganja revščine ali spadajo v skupino ljudi, ki so resno prikrajšani, ali pa izhajajo iz gospodinjstva z nizko delovno aktivnostjo. (Statistični urad, 2018)

Po N. Podgornik se socialna izključenost kaže kot zmanjšanje socialnih stikov pri izključenih posameznikih ter ločenost od družbeno-političnega sistema na splošno. S socialno izključenostjo razume slabo vključenost posameznikov ali skupin v sisteme političnega, ekonomskega in socialnega delovanja družb, v katerih živijo. Izključenost tako ovira dostop do institucij, družbenih virov in sodelovanja v njih. Izključevanje je prisotno pri priložnostih in dogodkih, ki so za posameznikovo materialno in socialno varnost pomembne, dogodkih, ki zagotavljajo življenjske vire in priložnosti. (Podgornik, 2013: 205)

Po *Burchardt* lahko nekdo postane izključen, če pripada določeni geografski legi ali družbi ter ne more sodelovati v normalnih aktivnostih, vendar ne zaradi razlogov, ki bi bili v njegovi moči. Oseba si tako želi sodelovati pri teh aktivnostih, vendar ne more. Po njegovi definiciji bi se lahko nekdo sam odločil, da sam omeji svoje sodelovanje v družbi - takšna oseba pa ni zares socialno izključena. Socialna izključenost je po definiciji prisilna. (Levitas, 2007: 21)

Socialna izključenost se kaže kot ena najhujših posledic revščine. (Josić, 2017: 7)

6. SISTEM SOCIALNE VARNOSTI

Leta 1992 je bil v Sloveniji sprejet zakon o socialnem varstvu, ki je vlogo države pri izpolnjevanju nalog revnih in hendikepiranih postavil pod vprašaj. Prvi člen zakona navaja, da pod socialnovarstvene dejavnosti spada »preprečevanje in reševanje socialne problematike

posameznikov, družin in skupin prebivalstva«. (Škerjanc, 2010: 50)

Glavni cilji *nacionalnega programa socialnega varstva* so usmerjeni v aktiviranje državljanov ter preprečevanje njihove pasivnosti pri prejemanju socialnih transferjev, sledi kakovost življenja, ki se osredotoča na državljanovo zdravje, materialno preskrbljenost in zaposlitev ter socialno vključevanje državljanov. Program nudi najnujnejše za človekovo preživetje, da si lahko ljudje čim hitreje najdejo zaposlitev in se vključijo v družbo. Ljudje, ki se s težavo vključijo v družbo, jim država najprej pomaga z nudenjem storitev, šele nato z denarno pomočjo. Odgovornost socialnega položaja posameznikov je na plečih državljanov, državni prejemki in socialni programi pa so pomoč, umetno ustvarjeni pogoji, s katerimi država izboljšuje pogoje ljudi za izhod iz situacije, ki naj bi bila trenutna in prehodna. Naloga države je poskrbeti za stabilno financiranje, davčno politiko, zaščito političnih pravic in pa civilnih svoboščin državljanek in državljanov. (Škerjanc, 2010: 50)

Naša država se uvršča med pravno in socialno državo, njena načela pa uresničuje s sistemom socialnega varstva, socialnega zavarovanja in z zagotavljanjem posebnih pravic posameznim skupinam prebivalstva, med katere spadajo otroci, osebe z ovirami in starejše osebe z varstvom socialnih pravic. (Socialna varnost, b. d.)

Idejo socialnih pravic je razvil Thomas Humprey Marshall in izhaja iz socialnega državljanstva. Ideja vsebuje enako stopnjo odvisnosti ljudi od socialne pomoči, ki ima za cilj zmanjšanje stigmatizacije prejemnikov pomoči. Socialne pravice so zmanjševale neenakost, ki jo je prinesel kapitalizem. (Škerjanc, 2010: 25)

Socialne pravice se tako nanašajo na delo – so pravice delovnega razmerja in sistema socialne varnosti, torej zdravstvene storitve, pravica do pokojnine, dajatve za primer brezposelnosti, socialnih dajatev in storitev. (Socialna varnost, b.d.) Socialna varnost je skupek ukrepov in programov države, ki je namenjena reševanju socialnih stisk in težav ljudi. Opravlja funkcijo urejanja dejavnosti, da bi preprečili socialno ogroženost posameznika in posameznih skupin prebivalstva. (Evropska komisija, 2018: 4) V socialnovarstvenih programih se zrcalijo vrednote družbenega sistema. Na razvoj le-teh vplivajo običaji, norme ter predhodne izkušnje. (Škerjanc, 2010: 49)

Sistem socialne varnosti je v Sloveniji razdeljen na naslednje kategorije: prva je socialno zavarovanje, druga so družinski prejemki in tretja je sistem socialne pomoči. Sistemi socialnega zavarovanja vsebujejo pet vrst zavarovanja. Prvi trije so obvezno pokojninsko, invalidsko in

zdravstveno zavarovanje, sledita pa še zavarovanja za primer brezposelnosti in zavarovanje za starševsko varstvo. Sistem zavarovanja se financira iz prispevkov za socialno varnost, ki jih plačujejo zaposleni in delodajalci ter je obvezen za vse zaposlene in samozaposlene osebe. (Evropska komisija, 2018: 4)

Če sistem deluje, zagotavlja gmotno varnost delavcem ter njihovim družinam. V sistem socialnega zavarovanja spadajo osebne dajatve: bolezen, materinstvo, invalidnost, smrt ter ekonomski razlogi – brezposelnost, medtem ko je v socialno zavarovanje vključeno zdravstveno, pokojninsko, invalidsko zavarovanje in zavarovanje ob brezposelnosti. Vsako področje ima svoje zakone, ki opredeljujejo, kdaj je oseba zavarovana, kdo je ta oseba, ki je zavarovana, ter kakšni so pogoji zavarovanja. (Socialna varnost, b.d.)

Pokojninsko in invalidsko zavarovanje pokriva zavarovalne primere, ki so osredotočeni na telesne poškodbe, smrt, težave, povezane s starostjo in invalidnostjo in pa potrebe po pomoči in postrežbi. Obvezno zavarovane so osebe, ki so zaposlene, samozaposlene, imajo status kmeta, poleg njih so se nekatere druge kategorije oseb, ki opravljajo določene dejavnosti. Invalidsko zavarovanje upravlja Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Le-ta deluje preko Centrale v Ljubljani, območnih enot in izpostav. (Evropska komisija, 2018: 4)

Naslednji element je obvezno zdravstveno zavarovanje, kjer so zavarovane osebe, upravičene do zdravstvenih storitev (zdravstveno varstvo) in denarnih nadomestil. Upravičeni so do nadomestil ob bolezni, posmrtnine, (delne) pogrebne ter povračil stroškov za zdravstvene storitve v tujini. Osebe, ki so vključene v sistem obveznega zdravstvenega zavarovanja, so naslednje: »zaposlene osebe, samozaposlene osebe, kmetje, prejemniki nadomestil iz naslova socialne varnosti (vključno z upokojenci) in druge osebe, ki prebivajo v Republiki Sloveniji, kot tudi njihovi družinski člani.« V Sloveniji imamo samo enega ponudnika obveznega zdravstvenega zavarovanja, in to je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Poleg obveznega zdravstvenega zavarovanja poznamo še dopolnilno zdravstveno zavarovanje, ki je prostovoljno in ni obvezno. Zavarovanci morajo plačati doplačilo za zdravstvene storitve, ki jih obvezno zdravstveno zavarovanje ne krije v celoti. (Evropska komisija, 2018: 4)

Sledi zavarovanje za primer brezposelnosti, ki ob brezposelnosti zagotavlja plačilo nadomestil. Nadomestila, ki so vključena v zavarovanje, so naslednja: povračilo prevoznih in selitvenih stroškov, pravico do zdravstvenega varstva, pokojninskega in invalidskega zavarovanja. (Evropska komisija, 2018: 4)

Predzadnje zavarovanje je zavarovanje za starševsko varstvo, ki obsega starševski dopust in starševska nadomestila. Vanj spada porodniški dopust, dopust za nego in varstvo otroka, očetovski dopust in posvojiteljski dopust. Starševska nadomestila so naslednja: porodniško nadomestilo, nadomestilo za nego in varstvo, očetovsko nadomestilo in posvojiteljsko nadomestilo. Starševski dopust in starševska nadomestila lahko koristijo osebe, ki so zaposlene, samozaposlene, imajo status kmeta in nekatere druge kategorije oseb na območju Republike Slovenije. Ljudje lahko svoje pravice uveljavijo na regionalnih centrih za socialno delo. (Evropska komisija, 2018: 5)

Zadnji element so družinski prejemki, ki so »denarni dodatki ali denarne dajatve, pod katere spadajo starševski dodatek, pomoč ob rojstvu otroka, otroški dodatek, dodatek za veliko družino, dodatek za nego otroka, ki potrebuje posebno varstvo, in delno plačilo za izgubljen dohodek.« (Evropska komisija, 2018: 5)

6. 1 UVELJAVLJANJE SOCIALNIH PRAVIC

Oblikovanje socialnih pravic izhaja iz preteklosti, ko so se ljudje ukvarjali z nujnostjo lastne eksistence, kar je danes dobilo značaj potreb. Družbene potrebe so zahteve, ki jih družba prepozna in označi za pomembne, za njih pa poskrbi država. Škerjanc se nanaša na Clarkea in Langana, ki opozarjata na način, kako so potrebe konstruirane in definirane ter vpliv le-tega na vrsto in obseg socialnih pravic. Družba označi neke pravice kot pomembne in legitimne, opredeljuje naloge države in institucij pri njeni zapolnitvi. S tem naredi neko pravico bolj upravičeno kot drugo. (Škerjanc, 2010: 55)

Škerjanc povzema Manning, ki ločuje tri vrste potreb: občutene, normativne in primerjalne. Poudarja pomembnost vseh treh potreb, saj imajo vpliv na razdelitev socialnih potreb. Prav primerjalne potrebe pa so tiste, s katerimi poteče ocenjevanje posameznika ali skupine. (Škerjanc, 2010: 55)

Oblikovanje temeljnih potreb prebivalstva, ki povezuje potrebe in socialne pravice, izhaja iz Marshallove teorije socialnih pravic. Teorija, nastala v povojni Veliki Britaniji, potegne vzporednico socialnih pravil in statusom posameznika kot državljana. (Škerjanc, 2010: 56)

Škerjanc vidi problem v sprejemanju ukrepov in političnih odločitev pri ljudeh, ki ne bodo občutili neposrednih posledic dejanj. (Škerjanc, 2010: 56) Ravno ti ljudje so ciljna skupina moje magistrske naloge, saj prejemajo denarne socialne transferje in čutijo posledice ukrepov.

Koriščenje socialnih pravic se začne z vlaganjem prošenj, ki si sledijo v določenem zaporedju. Vlagatelj jih uveljavi v naslednjem zaporedju: otroški dodatek, denarna socialna pomoč, varstveni dodatek in državna štipendijo. Zakon, ki se ukvarja z uveljavljanjem teh denarnih prejemkov, se imenuje *Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev*. Zakon postavlja enotna merila in pogoje za uveljavljanje pravic, ocenjuje materialni položaj vlagateljev z upoštevanjem premoženja, s katerim omogoči pravičnejšo razdelitev socialnih transferjev in tako zagotovi pomoč ljudem, ki so najbolj ogroženi. (MDDSZ, 2020b)

Oseba ima pravico do javnih sredstev, če njen dohodek ne presega meje dohodkov, ki jo za posamezno pravico določa zakon, hkrati pa mora izpolnjevati tudi druge pogoje, ki jih določajo predpisi. Pravice lahko uveljavlja osebno na centru za socialno delo, kjer ima registrirano stalno prebivališče. Pravice lahko uveljavlja še po pošti ali elektronsko in pa na enotni *Vlogi za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev*. (MDDSZ, 2020b)

Pri uveljavljanju socialnih pravic je torej pomemben vrstni red, ki ga mora upoštevati vlagatelj. Po uveljavljanju teh denarnih prejemkov lahko nato zaprosi za uveljavljanje posameznih subvencij in znižanih plačil. Če ne upošteva vrstnega reda, oseba ne dobi denarnega prejemka, vendar se le-ta upošteva v višini, kakor da je bil dodeljen. (MDDSZ, 2020b)

Oseba lahko uveljavlja naslednje subvencije in znižana plačila: vrtca, malice in kosila za šoloobvezne otroke, subvencijo najemnine, zagotovljeno imajo obvezno in dodatno zdravstveno zavarovanje, socialnovarstvene storitve, družinskega pomočnika, pogrebno in posmrtnino. (MDDSZ, 2020b)

Za uveljavljanje socialnih pravic je pristojni organ Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Za uveljavljanje socialnih pravic so postavljeni določeni pogoji in merila, ki se nanašajo na materialni položaj osebe oziroma dohodek, premoženje in nepremičnine oziroma dedovanje. (MDDSZ, 2020b)

Sledi *vloga za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev*, s katero lahko oseba uveljavi naslednje pravice: »otroški dodatek, denarno socialno pomoč, varstveni dodatek, državno štipendijo in znižano plačilo subvencionirane najemnine, pravico do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravico do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje.« Vlagatelj lahko odda vlogo po pošti ali osebno, pri oddaji nima dodatnih stroškov postopka. Če želi vlagatelj oddati svojo vlogo po pošti, ima na spletni strani Ministrstva za javno upravo povzeta navodila za izpolnjevanje vloge, sledijo trije dokumenti in seznam centrov za socialno

delo in njihovih enot, kjer vlagatelj poišče center za socialno delo, v katerem ima prijavljeno stalno prebivališče in na katere naslovi vlogo. Poleg tega na spletni strani najde še dva obrazca: vlogo za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev in vlogo za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev – priloga. Navodila so v grobem naslednja: v vlogi poda vlagatelj osebne podatke in številko transakcijskega računa ter podatke zakonca oziroma partnerja ter otrok, saj se le-ti upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja. Nato označi, za katere pravice prosi ter glede na to izpolni še dodatne podatke. (MDDSZ, 2020b)

Če želi vlagatelj osebno oddati svojo vlogo, ima na spletni strani Ministerstva za javno upravo povzeta navodila za izpolnjevanje vloge. Navodila so naslednja: vlagatelj izpolni obrazec in ga odda na centru za socialno delo, kjer ima prijavljeno stalno prebivališče. Seznam s centri za socialno delo najde v prilogi, pod navodili. V vlogi poda osebne podatke in številko transakcijskega računa ter podatke zakonca oziroma partnerja ter otrok, saj se le-ti upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja. Nato označi pravice, ki jih želi koristiti, ter glede na to izpolni še dodatna polja. Podrobnejša navodila najdemo na isti spletni strani pod imenom: Vloga za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev in vloga za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev – priloga. (MDDSZ, 2020b)

Ko odpremo obrazec "*Vloga za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev*", najprej izpolnimo osebne podatke in podatke transakcijskega računa. Tu je potrebno navesti, če te preživljajo starši, če si roditelj ali polnoletni dijak ali študent, ki je poročen ali živi v zunajzakonski skupnosti ali (ne)sklenjeni partnerski zvezi. Sledijo osebni podatki partnerja in otrok ter drugih oseb, ki so relevantne za vlogo (ime, priimek, EMŠO, naziv vzgojno-izobraževalnega zavoda in izobraževalnega programa). (MDDSZ, 2020b)

Drugo poglavje vsebuje označevanje pravic, ki jih bo oseba uveljavljala. Uveljavi lahko naslednje pravice: otroški dodatek, denarno socialno pomoč, varstveni dodatek, državno štipendijo, subvencijo vrtca, subvencijo najemnine, pravico do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravico do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje. Ko oseba označi določeno pravico, poleg nje piše, katera poglavja in posamezne točke izpolni. Sledi izjava osebe, ki ne želi uveljavljati pravic do plačila prispevka za obvezno zavarovanje ali pa kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev. (MDDSZ, 2020b)

Tretje poglavje vsebuje podatke, ki jih je oseba vpisala v prvem poglavju. Odgovarjanje poteka z obkroževanjem besede da ali ne in dopisovanjem zahtevanih podatkov na črto. Vloga želi podatek, ali oseba biva v Republiki Sloveniji in ali ona oziroma osebe, zapisane v prvem

poglavju, uveljavljajo dodatek za pomoč in postrežbo oziroma pravico do otroškega dodatka, oseba lahko dopiše okoliščine, ki vplivajo na določitev znižanja vrtca. Sledijo podatki o lastniku najema stanovanja in narava razmerja do lastnika stanovanja. Če je vlagatelj ali kdorkoli od oseb iz prvega poglavja gibalno oviran, se to označi na vlogi in dopiše, kdo je ta oseba. Vloga v nadaljevanju sprašuje po dohodkih, ki bi lahko bili nerazvidni. V kolikor so vlagatelj ali osebe, navedene v prvem poglavju, v zadnjih 13 mesecih pred vložitvijo vlogo prejeli občasne dohodke, morajo napisati vrsto in višino dohodka ter datum izplačila. V vlogi je prav tako potrebno označiti prejemanje dohodkov, ki bi jih lahko vlagatelj ali ostale osebe dobivale v mesecu vložitve vloge in druge vrste periodičnega dohodka. Če je oseba v zadnjih 24 mesecih prejela denarno pomoč ali pa varstveni dohodek več kot osemnajstkrat oziroma ima v lasti stanovanje, ki presega 120000 evrov, in želi zaprositi denarno socialno pomoč, mora podpisati izjavo. Če ima vlagatelj oziroma oseba iz prvega poglavja v lasti nepremičnino, s katero si ne more zagotoviti preživetja, mora opisati okoliščine. Sledi naziv zavarovalnice, pri kateri ima vlagatelj sklenjeno prostovoljno zdravstveno zavarovanje ter izjava o materialni ogroženosti, ki preverja trajanje stečaja partnerja in druge okoliščine, ki kažejo na materialno ogroženost. Sledi del o trajni nezmožnosti za delo vlagatelja oziroma partnerja, aktualnih postopkih nasilja v družini na centru za socialno delo, aktualnih postopkih razveze, pogodbi vlagatelja oziroma njenega partnerja o opravljanju volonterskega pripravništva in pisnem dogovoru o prostovoljnem delu. (MDDSZ, 2020b)

Četrto poglavje govori o podatkih materialnega položaja ljudi, upoštevanih pri ugotavljanju le-tega. Tu vloga sprašuje po prihrankih ali premoženju, ki niso razvidni iz uradnih evidenc; po nadomestilu za brezposelnost, ki ga oseba lahko dobiva v tujini; po bivanju osebe iz prvega poglavja v institucionalnem varstvu; po preživljanju vlagatelja ali osebe, ki ima pogodbo za dosmrtno preživljanje oziroma izročilno pogodbo ali pa drugi pravni posel. Navesti mora tudi, ali ima on ali pa katera izmed oseb iz prvega poglavja na transakcijskem računu sredstva, ki jih je prejela ob nakupu ali gradnji stanovanja in ali prejemajo sredstva za nego in pomoč. (MDDSZ, 2020b)

Peto poglavje vsebuje opozorilo, kjer so navedeni zakoni in kazenske sankcije. Šesto poglavje vsebuje priloge. Vlagatelj označi priloge, ki dokazujejo legitimnost za vloženo vlogo. Sedmo poglavje predstavlja izjava, da so podatki resnični in da vlagatelj za le-te sprejema odgovornost. Vlagatelj se strinja, da si preživetja ne more zagotoviti sam in da je seznanjen s 128. členom Zakona o dedovanju v zvezi s 54.a členom *Zakona o socialno varstvenih prejemkih* ter z drugim odstavkom 28. člena in 52. člena Zakona o socialnovarstvenih prejemkih. Vlagatelj napiše

datum in kraj ter verodostojnost podatkov potrdi s podpisom. (MDDSZ, 2020b)

Da bi se izognili možnim napakam pri izpolnjevanju vlog in izpolnjevanju pogojev za pridobitev socialnih transferjev oziroma uresničitve socialnih pravic, mora oseba, ki želi koristiti pravice, podrobno preučiti zakonodajo in svoje dolžnosti. Pri uveljavljanju socialnih pravic morajo potemtakem prosilci denarne pomoči izpolnjevati točno določene pogoje, da so upravičeni do denarne pomoči. Če zaprosi za »denarno socialno pomoč, varstveni dodatek, oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev, prispevek k plačilu družinskega pomočnika, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in do pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje«, se upošteva obdobje zadnjih treh mesecev dohodka pred mesecem, ko je bila vloga vložena in v mesecu vložitve vloge. Oseba mora priložiti bančne izpiske zadnjih treh mesecev, poleg tega pa ima center za socialno delo vpogled v transferje tekočega meseca. Upoštevajo se tudi občasni in priložnostni dohodki. (MDDSZ, 2020b)

Če oseba zaprosi za naslednje socialne transferje: državne štipendije, znižano plačilo vrtca ali otroški dodatek, se upoštevajo dohodki, ki jih je oseba prejela v preteklem koledarskem letu, preden je bila vloga vložena, in sicer na podlagi odločbe o odmeri dohodnine. V to ne spada preživnina, otroški dodatek, denarna socialna pomoč, varstveni dodatek in državne štipendije. Razlog se skriva v tem, da se ti dohodki še vedno upoštevajo v višini, kakršna je bila določena z začetkom veljavne pravice. Če oseba v preteklem koledarskem letu ni imela dohodkov, ampak jih ima v tekočem, se upoštevajo tekoči dohodki oziroma dohodki, ki jih je oseba prejela pred vložitvijo vloge ali v mesecu vložitve vloge. Nazadnje se od dohodkov odšteje še preživnina. (MDDSZ, 2020b)

Sledi ugotavljanje upravičenosti do »denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev, pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, oprostitve plačila socialnovarstvenih storitev ter prispevka k plačilu družinskega pomočnika, pri čemer se upoštevajo tudi dediščina, darila, volila, dobitki od iger na srečo, izplačila iz naslova za zavarovanje primer bolezni, poškodbe, invalidnosti ter drugi dogodki po zakonu o dohodnini, ne glede na to, ali so oproščeni plačila dohodnine.« (MDDSZ, 2020b)

Namen varstvenega dodatka je zagotavljanje sredstev upravičencem med časom bivanja v Republiki Sloveniji. Sredstva se uporabijo za kritje življenjskih stroškov daljših časovnih obdobj: stroškov vzdrževanja stanovanja, stroškov trajnih potrošnih dobrin. Pod to ne spadajo

stroški zagotavljanja minimalnih življenjskih potreb. Namen dodatka je pomoč ljudem, ki si zaradi okoliščin, na katere nimajo vpliva, ne morejo zagotoviti materialne varnosti. (MDDSZ, 2020b)

Do varstvenega dodatka so upravičeni ljudje, ki so državljani Republike Slovenije in imajo stalno prebivališče v Republiki Sloveniji ter tujci z dovoljenjem za stalno prebivanje oziroma s stalnim prebivališčem in pa osebe, ki varstveni dodatek uveljavijo na podlagi mednarodnih aktov, ki obvezujejo Republiko Slovenijo. Te osebe so trajno nezaposljive oziroma trajno nezmožne za delo oziroma ženske, starejše od 63 let, ali moški, starejši od 65 let, ki niso delovno aktivni ali zaposleni. Naštete osebe so upravičene oziroma bi bile lahko opravičene do denarne socialne pomoči. Upravičene so tudi osebe, katerih dohodek presega denarni cenzus za pridobitev denarne socialne pomoči, hkrati pa ni višji od cenzusa za varstveni dodatek. (MDDSZ, 2020b)

Oseba, ki je trajno nezmožna za delo, je invalidsko upokojena; ima status invalida; ima status invalida po zakonu, ki ureja varstvo telesno in duševno prizadete osebe ter strokovno podano mnenje o trajni nezmožnosti za delo, ki jo poda invalidska komisija Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. (MDDSZ, 2020b)

Oseba, ki je trajno nezaposljiva, ima odločbo o nezaposljivosti, ki jo izda ZRSZ, ali pa dokazila drugega ustreznega organa, ki upošteva predpise, ki urejajo status invalidov. (MDDSZ, 2020b)

Pri ugotavljanju upravičenosti se preverjajo dohodki in premoženje ter zmožnost zagotavljanja preživetja s pomočjo tistih, ki so ga dolžni preživljati. Višina dodatka se določa glede na cenzus za varstveni dodatek ter lastni dohodek. Samska oseba ima lahko prihranke, ki znašajo do 2500 evrov, oziroma 3500 evrov, če gre za družino. (MDDSZ, 2020b)

Sledi opis pogojev pridobitve subvencije najemnine. Osebe, ki so upravičene do subvencije najemnine, so najemniki z zakonom določenega stanovanja (lahko je neprofiten ali pa tržen). Njihov dohodek ne sme presegati minimalnega dohodka, ki je za 30 % povečan od ugotovljenega dohodka in pa za znesek neprofitne najemnine. (MDDSZ, 2020b)

Subvencija najemnine znaša največ 80 % neprofitne najemnine in se določi glede na višino razlike med najemnino in dohodkom osebe, ki je zmanjšan za minimalni dohodek, ter za 30% ugotovljenega dohodka. Oseba dobi najemnino en mesec po vložitvi vloge za dodelitev subvencije za eno leto oziroma do izteka najemne pogodbe. (MDDSZ, 2020b)

6. 1. 1 Zavarovanje

Sledi kratek oris zgodovine zavarovanja in političnih sprememb, ki so pomembne za razumevanje trenutnih okoliščin zavarovalnih pravic ljudi. *Mirosljub Ignjatovič* v članku *Anatomija slovenskega trga delovne sile* raziskuje pogoje zaposlovanja in njihov vpliv na brezposelnost ljudi. Ob koncu osemdesetih so se v Sloveniji na trgu delovne sile delovne razmere poslabšale, zato je Slovenija sprejela ukrepe, ki so podpirali aktivno zaposlovanje. S sprejetjem *Zakona o delovnih razmerjih 1990* so se pravice delavcev poslabšale in fleksibilnost delovnih razmerij povečalo. Leto kasneje, 1991, sledi sprejem *zakona o zaposlovanju in zavarovanju* – ta zakon je omogočil hitrejše prehode v delovno neaktivnost in v stanje brezposelnosti. Številka brezposelnih je tako sunkovito narastla. (Stanojevič, 2001: 98)

Leta 1992 je bil na ZRSZ sprejet *Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti*, ki je spremenil odnos do brezposelnosti – stopnja registrirane brezposelnosti se je povečala, saj so prijave ljudi na ZRSZ občutno narastle. (Stanojevič, 2001: 98)

Stanje na trgu delovne sile se je slabšalo, prostih delovnih mest je bilo vsakič manj, konkurenca pa se je povečevala, zato se je veliko ljudi odločilo za registracijo na ZRSZ, saj ima le-to nekaj plusov. Registracija na ZRSZ predstavlja ljudem večjo varnost, saj imajo možnost koriščenja nadomestila za brezposelnost, pomoč pri aktivnem iskanju dela, zdravstveno in pokojninsko zavarovanje. Kljub temu je določen delež brezposelnih, ki je prijavljen na ZRSZ, delovno aktiven – večinoma na sivem trgu oziroma neaktiven, saj išče zaposlitve. Sistem nima zadostno razvitih mehanizmov delovanja, zato pride avtor do sklepa, »da je stopnja registrirane brezposelnosti precenjena«. (Stanojevič, 2001: 99)

Njegov sklep se nanaša na ločevanje registrirane in anketne brezposelnosti, ki se številsko ne skladata. Sodeč po registrirani brezposelnosti, predstavlja brezposelnost v Sloveniji velik socialni problem. Če gledamo anketno brezposelnost, se Slovenija uvršča v države z relativno nižjo stopnjo brezposelnosti, kar pa ne zmanjša socialne stiske brezposelnih. (Stanojevič, 2001: 100)

V naslednjih podpoglavjih sledita dve pravici, vezani na zdravstveno zavarovanje: pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev ter pravica do kritja prispevkov za osnovno zdravstveno zavarovanje. Za tem bodo opisani naslednji socialni transferji: oprostitvev in prispevek k plačilu družinskega pomočnika, denarna socialna pomoč, otroški dodatek in državna štipendija.

6. 1. 1. 2 Pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev

Če je oseba brezposelna oziroma je v evidenci iskalcev zaposlitev in nima dovolj lastnih sredstev za plačilo dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, se ji lahko za obdobje, za katero se osebi dodeli denarna socialna pomoč, v celoti zagotovi zdravstveno oskrbo. Postopek je naslednji: center za socialno delo obvesti ZRSZ, pri kateri ima oseba sklenjeno prostovoljno zdravstveno zavarovanje. S tem oseba ni dolžna plačevati premij dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. Osebe, ki imajo možnost koriščenja te pravice, izpolnjujejo pogoje za denarno socialno pomoč in niso »zavarovanci iz drugega naslova, določenega z zakonom, ki ureja zdravstveno zavarovanje«. (MDDSZ, 2020b)

6. 1. 1. 3 Pravica do kritja prispevkov za osnovno zdravstveno zavarovanje

Namen te pravice je zagotoviti osnovno zdravstveno zavarovanje vsem ljudem, ki so državljani Republike Slovenije in bivajo v le-tej ter ne koristijo osnovnega zdravstvenega zavarovanja iz drugega naslova. Pravica je časovno omejena in odvisna od okoliščin posameznika, ki določajo denarno socialno pomoč. V kolikor oseba vloži vlogo za denarno socialno pomoč, že po uradni dolžnosti odloča center za socialno delo, razen če oseba noče uveljavljati te pravice. Pravica začne veljati od prvega dne meseca po vložitvi vloge za denarno socialno pomoč. Pogoji za uveljavljanje kritja prispevkov za osnovno zdravstveno zavarovanje so naslednji: oseba je državljan Republike Slovenije in je upravičena do denarne socialne pomoči oziroma izpolnjuje pogoje za le-to ter ni na drugem naslovu zdravstveno zavarovana. (MDDSZ, 2020b)

6. 1. 2 Oprostitev in prispevek k plačilu družinskega pomočnika

Invalidna oseba lahko zaprosi za pomoč, ki ji jo nudi družinski pomočnik in je oproščena plačila socialnovarstvenih storitev. Center za socialno delo, ki je pristojen za upravičenca, odloči, ali je oseba delno ali celotno oproščena plačila storitve. Oprostitev upravičenca se določi v obliki razlike vrednosti storitve in njegovih prispevkov, zavezanec pa je oproščen za razliko višine oprostitve upravičenca ter prispevkov zavezanca. (MDDSZ, 2020b)

Če osebo veže preživninska obveznost in je oseba družinski član, ne more biti zavezanec. Zavezanec je lahko pravna ali fizična oseba, »ki jo k plačilu stroškov oskrbnine ali institucionalnega varstva za upravičenca zavezuje izvršljiv pravni naslov ali pravni posel.« Če je razlika upravičenca in zavezanca večja od vrednosti storitve, razliko doplača občina oziroma Republika Slovenija. (MDDSZ, 2020b)

6. 1. 3 Denarna socialna pomoč

Socialna pomoč je opredeljena kot denarna socialna pomoč in drugi prejemki iz naslova socialne pomoči, ki so točno določeni. (Evropska komisija, 2018: 5) Namen denarne socialne

pomoči je zadovoljiti minimalne življenjske potrebe, saj višina socialnih transferjev omogoča zgolj preživetje. Zakon, ki določa višino dohodka, se imenuje *Zakon o socialnovarstvenih prejemkih (ZSVarPre)*. Osebe, ki lahko uveljavijo denarno socialno pomoč, morajo biti pod mejo dohodkov, ki je zakonsko predpisana, hkrati pa morajo izpolnjevati tudi druge, z zakonom določene pogoje. Od 1. 8. 2019 osnovni znesek minimalnega dohodka znaša 402,18 evrov. (MDDSZ, 2020)

Poleg že omenjene dohodkovne meje mora oseba izpolnjevati določene pogoje, da so ji dodeljeni socialni transferji. Pogoji so naslednji: oseba mora bivati v Republiki Sloveniji, oseba mora biti državljan Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji ali tujec, ki ima urejeno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji, ali pa je to oseba, ki na podlagi mednarodnih aktov zaprosi za denarno socialno pomoč ali varstveni dodatek. Oseba hkrati nima dovolj sredstev za preživetje, premoženja ali prihrankov, ki bi ji omogočali življenje, oseba je hkrati primorana aktivno reševati svojo socialno problematiko. (MDDSZ, 2020)

Oseba, ki je upravičena do denarne socialne pomoči, si dohodka ne more zagotoviti z delom, premoženjem, preživitvino ali iz zavarovanja. Oseba se ne more preživljati tudi iz drugih nadomestil oziroma načinov, ki jih omogoča zakon. Oseba, ki je upravičena do denarne socialne pomoči, ni zmožna pridobiti minimalnih sredstev, na kar nima vpliva, zato uveljavlja pravico do socialnih transferjev, oprostitev ter olajšav po ZUPJS. (MDDSZ, 2020)

Denarna socialna pomoč je časovno omejena in se dodeli za določen čas, odvisno od okoliščin, v katerih je bila podeljena. Oseba lahko prejema denarno socialno pomoč za obdobje 1 do 3 mesecev, 1 do 6 mesecev, eno leto ali trajno. Ko je vloga prvič vložena, dobiva oseba denarno socialno pomoč od 1 do 3 mesecev, ob ponovni vlogi in nespremenjenih okoliščinah od 1 do 6 mesecev ali za eno leto, za kar morajo biti izpolnjeni posebni pogoji. Starost ženske presega 63 let, starost moškega presega 65 let, oseba je bolna ali invalidna ali pa okoliščine preprečujejo izboljšanje socialnega položaja. Nazadnje so tu še trajno nezaposljive ali trajno dela nezmožne osebe z isto starostno omejitvijo, brez premoženja, lahko so v institucionalnem varstvu – za kar se poda denarna socialna pomoč za daljše časovno obdobje. (MDDSZ, 2020)

Višina denarne socialne pomoči je odvisna od »števila družinskih članov, premoženja, dohodkov, prihrankov, zagotovljene oskrbe in morebitnega obstoja krivdnega razloga.« (MDDSZ, 2020b) Na spletni strani Ministerstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti lahko oseba pogleda informativno višino denarne socialne pomoči v letu 2019, ki znaša od 72, 39 evrov pa vse do 607,29 evrov mesečno. (MDDSZ, 2020)

Poleg denarne socialne pomoči lahko oseba dobiva dodatek za delovno aktivnost in izredno denarno socialno pomoč. Namen dodatka za delovno aktivnost je spodbujanje k delu ali ohranjanju motivacije za delo. Višina dodatka je odvisna od števila opravljenih ur mesečno in lahko znaša od 53,89 do 205,11 evra mesečno. (MDDSZ, 2020)

Izredna denarna socialna pomoč je namenjena kritju izrednih stroškov, vezanih na preživljanje, ki jih z lastnim dohodkom ali dohodkom družine ni mogoče pokriti. Izredno socialno pomoč lahko dobijo tudi ljudje, ki so se znašli v položaju materialne ogroženosti iz razlogov, na katere nimajo vpliva. Pomoč poteka v enkratnem znesku za obdobje 3 do 6 mesecev. Izredna denarna socialna pomoč je mesečno omejena na 402,18 evrov za samsko, delovno neaktivno osebo in 1106 evra za družino. Letna omejitev za samsko, delovno neaktivno osebo znaša največ 2010,9 evra in 5530 evra za družino. Tu je potrebno še dodatno upoštevati dejstvo, da ne glede na določeno izplačilo zgornje omejitve je dodeljevanje izredne denarne pomoči omejeno na višino treh cenзов, ki jih oseba lahko dobi v roku enega koledarskega leta ob naravnih nesrečah. Višina dveh cenзов pa se ne dodeli za plačilo dolgov, ampak »za poračun elektrike, nakup pralnega stroja, štedilnika, drv in podobnega.« (MDDSZ, 2020)

Oseba, ki je dobila izredno denarno pomoč, je v roku 45 dni od prejetja dolžna priložiti nakazilo o namenski porabi. Denarno pomoč mora porabiti v roku 30 dni od prejema. (MDDSZ, 2020)

Sledi opis Izpolnjevanje vloge za denarno socialno pomoč. Vlogo za uveljavljanje denarne socialne pomoči najdemo na strani GOV.SI REPUBLIKA SLOVENIJA pod nazivom Enotna vloga za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev. (Portal GOV.si, 2019) S to vlogo lahko uveljavljaš naslednje pravice: otroški dodatek, denarno socialno pomoč, varstveni dodatek, državno štipendijo, znižano plačilo vrtca, subvencijo najemnine, pravico do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravico do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje. (MDDSZ, 2020)

Obrazec lahko izpolni oseba po pošti ali v živo na centru za socialno delo, kjer ima stalno prebivališče. V vlogi je oseba primorana navesti osebne podatke in podatke oseb, ki se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, nato oseba označi, za katere pravice prosi in glede na to izpolni še druge podatke. Postopek je brezplačen. V naslednjem poglavju bom opisala, kako poteka izpolnjevanje vloge. (MDDSZ, 2020)

Sledi še kratek družbeni vidik vloge denarne socialne pomoči v socialni državi, ki ga opiše *Lessenich* v knjigi *Ponovno izumljanje socialnega*, kjer zapiše, kako se je spremenil pomen

socialne pomoči, saj le-ta ne predstavlja več (izključno) pomoči za ljudi v stiski, ampak pomoč s socialnim namenom, ki meri na korist družbe. Posameznik prevzame odgovornost za sebe, njegova odgovornost pa predstavlja odgovornost do skupnosti in družbe. Naloga politike v socialni državi je, da zagotavlja prejemanje storitev na način, da kaznuje in izloči oziroma zaposli in aktivira posameznike, ki se izmikajo odgovornosti. (Lessenich, 2015: 108)

Državljeni živijo po načelu aktivnega državljanstva, ki je vpeto v demokratično ureditev družbe. Vendar morajo biti izpolnjene določene pravice in pogoji, šele potem lahko pridemo do dolžnosti in odgovornosti uporabnikov, da zmorejo poskrbeti zase in za družino. Zavedanje o socialnih pravicah je prineslo miselni preobrat od tega, da premožnejši pomagajo pomoči potrebnim do sprejemanju dejstva, da človek, ki nima, dobi pravico in s tem preseže položaj miloščine. (Škerjanc, 2010: 23 - 24)

6. 1. 4 Otroški dodatek

Za preživljanje otroka lahko starši dobivajo otroški dodatek, ki služi kot dopolnilno za preživljanje, vzgojo in izobraževanje. Otroški dodatek se uveljavlja na centru za socialno delo, ki je lociran na stalnem prebivališču upravičenca oziroma na naslovu, kjer prebiva večina družinskih članov, če sta posameznikovo stalno in začasno prebivališče na različnih naslovih. (MDDSZ, 2020b)

Do otroškega dodatka je upravičen eden od staršev oziroma druga oseba, ki ima prijavljeno prebivališče v Republiki Sloveniji ter bivanje v Sloveniji. Prejemanje otroškega dodatka je časovno omejeno do dopolnjenega 18. leta starosti otroka, če ta izpolnjuje ostale pogoje zakona, ki ureja družinske prejemke. Otroški dodatek se uveljavlja v 30 dneh po otrokovem rojstvu, prizna pa se z mesecem otrokovega rojstva. Če se pravica uveljavlja po tem roku, se prizna prvega naslednji mesec. Oseba lahko otroški dodatek prejema največ za dobo enega leta in neha veljati prvega naslednji mesec, ko pogoji niso več izpolnjeni. (MDDSZ, 2020b)

Višina otroškega dodatka je odvisna od uvrstitve družine v dohodkovni razred, ki je izražena v nominalnih mejah. Višina otroškega dodatka se določi glede na število otrok tako, da se posamezni zneski za vsakega otroka seštejejo. Otroški dodatek od 1. 7. 2019 dalje je za prvi dohodkovni razred znašal od 117,05 evrov za enega otroka in za 8. dohodkovni razred 20,36 evrov, in pa do 140,47 evrov za prvi dohodkovni razred za 3. in naslednjega otroka oziroma 40,85 evrov. Otroci, ki živijo v enostarševski družini, so upravičeni do 30 % višjega otroškega dodatka in 20 % za otroka, mlajšega od štirih let, ki ni vključen v predšolsko vzgojo. Dodatek je izplačan od Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti do 15. v mesecu za

pretečeni mesec. (MDDSZ, 2020b)

Če obstaja verjetnost, da bo družina uporabila otroški dodatek za druge namene, se lahko center za socialno delo odloči za materialne prejemke namesto dohodkovnih. Center za socialno delo se za le-to lahko odloči, če pozna razmere v posamezni družini. Razlogi za to so lahko alkoholizem oziroma druge oblike zasvojenosti, težave pri izvajanju starševskih dolžnosti in zanemarjanju otroka. Otroški dodatek se izplača v obliki dobrin, v obliki konkretnega blaga ali pa plačila posameznih računov in podobnega. (MDDSZ, 2020b)

Prav tako pa je točno zakonsko opredeljeno, kdaj osebi ne pripada otroški dodatek. Do otroškega dodatka nisi upravičen, če je otrok v rejništvu ali v zavodu, v katerem ima brezplačno oskrbo v trajanju 30 dni. Do otroškega dodatka nima dostopa tudi nekdo, ki je v delovnem razmerju, opravlja kmetijsko oziroma drugo samostojno dejavnost ali pa je družbenik gospodarske družbe. Prav tako otroškega dodatka ne dobijo osebe, ki imajo pravico do le-tega na podlagi mednarodne pogodbe, ali pa otrok, ki živi samo z enim staršem in dobiva preživnino, razen izjemoma, ko očetovstvo ni urejeno. (MDDSZ, 2020b)

Otroški dodatek ureja naslednja zakonodaja: »*Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, Zakon o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji, Pravilnik o podrobnejši opredelitvi podatkov o obdavčljivih dohodkov, ki niso oproščeni plačila dohodnine in podatkov o obdavčljivih dobitkih pri klasičnih igrah na srečo, ki jih zagotavlja Davčna uprava Republike Slovenije, Pravilnik o načinu upoštevanja dohodkov pri ugotavljanju upravičenosti do pravic iz javnih sredstev, Pravilnik o načinu ugotavljanja premoženja in njegove vrednosti pri dodeljevanju pravic iz javnih sredstev ter o razlogih za zmanjševanje v postopku dodelitve denarne socialne pomoči in odredba o uskladitvi mej dohodkov za letne pravice za leto 2019.*« (MDDSZ, 2020b)

6. 1. 5 Državna štipendija

Sledi dopolnilni prejemek, ki ga dobivajo osebe v času šolanja in je namenjen kritju njenih stroškov – državna štipendija. Cilj le-te je motivirati ljudi, da ostanejo čim dlje v izobraževalnem sistemu in dosežajo čim višjo raven izobrazbe. Državno štipendijo za študij v Republiki Sloveniji in študij v tujini, ki se izvaja na izobraževalnem programu in ustanovi, ki je javno veljaven, dodeljujejo centri za socialno delo. (MDDSZ, 2020a)

V nadaljevanju bom opisala, kdo so upravičenci državne štipendije, kako poteka nadaljnje prejetje državne štipendije, kakšen je cenzus za pridobivanje in višina štipendije, opisala

bom dodatke za uspeh dijakov in študentov ter dodatek za bivanje, dodatek za štipendiste s posebnimi potrebami, kakšne so obveznosti štipendista in kaj se zgodi ob neizpolnjevanju le-teh, naštela bom opravičljive razloge za izpolnjevanje teh obveznosti in kako poteka izplačevanje državne štipendije, ter nazadnje okviren opis statistike od leta 2013 do leta 2018 ter naštela zakone, ki se ukvarjajo s to problematiko. Nazadnje bo sledil opis izpolnjevanja vloge, ki je potrebna za državno štipendijo. (MDDSZ, 2020a)

Do državne štipendije so upravičeni dijaki, študentje in udeleženci izobraževanja odraslih. Prvi vlogo vložijo v mesecu avgustu, drugi pa v mesecu septembru. Za uveljavljanje vloge morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji: oseba mora biti državljan Republike Slovenije oziroma status osebe mora ustrezati statusu 12. člena o štipendiranju ali pa ima status osebe, ki ima priznano mednarodno zaščito. Upravičenec je oseba, ki se je pred 22. letom starosti prvič vpisala v program splošnega, nižjega poklicnega ali pa drugega izobraževanja; ali pa oseba, ki je pred dopolnjenim 27. letom opravila prvi vpis na 1. ali 2. bolonjsko stopnjo izobraževanja. Oseba ne sme biti v delovnem razmerju, ne opravlja samostojne registrirane dejavnosti, ni vpisana v evidenco brezposelnih oseb, ni poslovodna oseba gospodarske družbe oziroma ni direktor zasebnega zavoda. Zadnji pogoj za pridobitev štipendije pa je povprečni dohodek na osebo v družini, ki ne sme presegati 668,35 evrov za preteklo leto. (MDDSZ, 2020a)

Višina štipendije je odvisna od dohodkovnega razreda oziroma povprečnega mesečnega dohodka na osebo in ali gre za osebo, mlajšo ali starejšo od 18 let. Višina osnovne državne štipendije petega dohodkovnega razreda je od 35,94 evrov za osebo mlajšo od 18. let, pa vse do 97,28 evrov za osebo prvega dohodkovnega razreda. Višina osnovne državne štipendije petega dohodkovnega razreda je od 71,68 evrov za osebo, starejšo od 18. let, pa vse do 194,56 evrov za osebo prvega dohodkovnega razreda. Poleg osnovne državne štipendije lahko oseba zaprosi za dodatek za uspeh, ki je odvisen od povprečne potrebe dijaka oziroma študenta. Obstajajo štirje razredi dodatkov za uspeh, ki jih lahko prejmejo dijaki. (MDDSZ, 2020a)

Če oseba zaprosi za državno štipendijo, se le-ta izplača prvi dan v mesecu po vložitvi vloge do 15. v mesecu za mesec, ki je že pretekel. Denar je izplačan na transakcijski račun štipendista. (MDDSZ, 2020a)

V kolikor ima dijak povprečno oceno od vključno 4 do vključno 4,25, dobi 17,408 evrov dodatka. V drugem dohodkovnem razredu ima dijak povprečno oceno od vključno 4,25 do vključno 4,50 in dobi 22,528 evrov dodatka. V tretjem dohodkovnem razredu ima dijak povprečno oceno od vključno 4,50 do vključno 4,75 in dobi 30,72 evrov dodatka. V zadnjem

dohodkovnem razredu ima dijak povprečno oceno nad 4,75 in dobi 40,96 evrov dodatka. (MDDSZ, 2020a)

Sledi dodatek za uspeh študentov, ki so v preteklem letu dosegli določeno oceno, pri čemer morajo imeti najmanj tri ocene, ki so izražene v številkah. Študent ne more zaprositi za dodatek v prvem letniku študija, razen če zaprosi na prehodu iz prvostopenjskega na drugostopenjsko izobraževanje oziroma na prehodu iz srednjega poklicnega izobraževanja na poklicno-tehnično izobraževanje. V prvem dohodkovnem razredu znaša povprečna ocena študenta od vključno 8,00 do vključno 8,25; dodatek znaša 17,408 evrov. V drugem dohodkovnem razredu znaša povprečna ocena študenta od vključno 8,25 do vključno 8,50; dodatek znaša 17,408 evrov. V tretjem dohodkovnem razredu znaša povprečna ocena študenta od vključno 8,50 do vključno 9,00; dodatek znaša 30,72 evrov. V četrtem dohodkovnem razredu znaša povprečna ocena študenta nad 9,00; dodatek znaša 40,96 evrov. (MDDSZ, 2020a)

Študent in dijak lahko zaprosi tudi za dodatek za bivanje, ki znaša 81,92 evrov. Za to mora biti stalno bivališče osebe oddaljeno za več kot 25 km, strošek najemnine znaša najmanj 65 evrov, kjer je potrebno upoštevati tudi to, da njegovi starši ali on niso lastniki nepremičnine. Oseba, ki prejema dodatek za bivanje, ne prejema subvencije za bivanje v študentskem ali dijaškem domu oziroma pri zasebniku. Pogoj za uveljavljanje dodatka je sprememba začasnega prebivališča. (MDDSZ, 2020a)

Če ima oseba posebne potrebe, lahko zaprosi za dodatek za štipendiste s posebnimi potrebami. Dodatek znaša 51,20 evrov in pripada štipendistu, ki ima priznano invalidnost oziroma telesno okvaro. Štipendistu pripada dodatek, če se šola v programu, ki je prilagojen, z nižjim izobrazbenim statusom. (MDDSZ, 2020a)

Štipendist mora izpolnjevati določene obveznosti, da dobi in obdrži štipendijo. Vsako leto mora zaključiti letnik in sproti prilagati dokazila. Po zaključenem letniku mora zaključiti tudi izobraževanje. Višjo raven izobrazbe mora pridobiti do 30. septembra naslednje leto, ko zaključi in predloži dokazilo. V kolikor se zgodi sprememba, ki bi lahko vplivala na štipendijsko razmerje, je štipendist dolžan sporočiti spremembo v roku 30 dni. Če štipendist zaključi šolanje predčasno, se mu ob predloženem dokazilo štipendija izplača vnaprej do konca študijskega leta tekočega izobraževanja. (MDDSZ, 2020a)

Sledi opis izpolnjevanje vloge za državno štipendijo. Tako kot druge vloge se tudi vloga za »Uveljavljanje državne štipendije za dijake in študente« nahaja na strani e-uprave in

Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (MDDSZ, 2020a)

Vloga začne veljati prvi dan naslednjega meseca od vložitve vloge. Na strani e-uprave piše, kakšne možne kombinacije štipendij obstajajo. Državno štipendijo lahko dijaki in študenti kombinirajo s »sofinancirano kadrovske štipendijo, štipendijo za deficitne poklice, štipendijami Ad futura za študijske obiske in sodelovanje na tekmovanjih iz znanja ali raziskovanja.« (MDDSZ, 2020a)

Oseba lahko odda vlogo po pošti, osebno ali elektronsko. Oseba v vlogi vpiše številko bančnega računa, podatke o študiju, bivanju, sledijo podatki oseb, relevantnih za ugotavljanje materialnega položaja (staršev in sorojencev) ter odgovarjanje na vprašanja, ki so materialne narave. Če se vlagatelj prijavlja digitalno, je za identifikacijo potreben elektronski podpis z veljavnim digitalnim potrdilom. Nato ga oseba pošlje na center za socialno delo, kjer ima stalno prebivališče. (MDDSZ, 2020c)

Vlagatelj priloži vlogi dokumentacijo, ki dokazuje njegov materialni položaj, ki ni razviden iz uradnih evidenc. Dokumenti, ki jih predloži vlagatelj, so naslednji: potrdilo o vpisu, fotokopija spričevala, dokazilo plačane preživnine ter ostala dokazila o materialnem položaju, ki iz uradnih evidenc niso razvidna. Če se je oseba izobraževala v tujini, priloži tudi dokazilo o akreditiranosti izobraževalnega programa in ustanove. Če oseba oddaja nepremičnino, doda fotokopijo najemne pogodbe. Če oseba preneha delovno razmerje, vlogi doda »sklep o prenehanju delovnega razmerja« ali pa pogodbo »o zaposlitvi za določen čas.« V kolikor vlagatelj naproša za dodatek za štipendiste s posebnimi potrebami, mora priložiti dokazilo, iz katerega je razvidno, da je vozilo prilagojeno prevozu oseb, ki so gibalno ovirane. Pri elektronski prijavi ni stroškov. (MDDSZ, 2020c)

Vloga je razdeljena na šest delov. Vlagatelj odgovarja na vprašanja, ki so polstrukturirana, ima možnost obkrožiti da ali ne. Če obkroži besedo da, sledi dopisovanje. V zgornjem kotu levo je potrebno dopisati študijsko leto, v katerem bo vlogo uveljavljena. Prvi del vloge se nanaša na osebne podatke vlagatelja. V vlogi mora vlagatelj navesti polno ime, naslov stalnega prebivališča, EMŠO, davčno številko in številko transakcijskega računa. Vlagatelj mora navesti ime in priimek starša, s katerim živi, ter EMŠO. Navesti mora tudi ime in priimek sorojencev, EMŠO in naziv vzgojno-izobraževalnega zavoda in izobraževalnega programa. (MDDSZ, 2020c)

V prvem delu oseba obkroži, ali je v postopku razveze in ali so na centru za socialno delo sproženi postopki glede nasilja v družini. Drugi del vloge se nanaša na materialni položaj vlagatelja. Vloga sprašuje po prihodkih, dohodkih in premoženju vlagatelja ali njegovih bližnjih (staršev ali sorojencev), ki niso razvidni iz uradnih evidenc. V vlogi je potrebno napisati, ali kdo od bližnjih uveljavlja dodatek za pomoč in postrežbo ali nadomestilo za brezposelnost ali druge družinske prejemke. Potrebno je napisati, ali je katera izmed oseb v institucionalnem varstvu. Vlogo zanima tudi, če ima oseba iz drugih virov delno ali v celoti zagotovljeno preživljanje; ali ima oseba v lasti nepremičnino, ki jo oddaja, ter višina sredstev na bančnem računu, ki jih je prejela za nakup ali gradnjo stanovanja. V vlogi je vprašanje, ali vlagatelj oziroma njegovi bližnji skrbijo za posameznika, ki je upravičen do sredstev za nego ali pomoč. Vloga sprašuje tudi po gibalno ovirani osebi v družini. (MDDSZ, 2020c)

Tretji del vloge se naša na državno štipendijo. V vlogi se vprašanja nanašajo na predhodno sklenjenost štipendijskega razmerja, letnik študija, v katerem bodo pridobivali štipendijo, raven izobrazbe in naziva, kraj izobraževanja, ki se lahko razlikuje od stalnega prebivališča, povprečne ocene, motnja in priznanja invalidnosti invalidnih oseb ter izplačila za izobraževanja v tujini. (MDDSZ, 2020c)

Četrti del vloge vsebuje opozorila, ki jih določa zakonodaja, peti del pa vsebuje priloge in dokazila. Šesti del je sestavljen iz izjave, da vlagatelj prevzema vso materialno in kazensko odgovornost za resničnost podatkov ter podpis. Na koncu vloge so tudi navodila za izpolnjevanje. (MDDSZ, 2020c)

7. MINIMALNA PLAČA IN KONCEPT KAKOVOSTI ŽIVLJENJA

Minimalna plača je določena z novelo Zakona o minimalni plači in se iz leta v leto spreminja. Leta 2018 je znašala 638 evrov, leta 2019 je znašala 667 evrov, leta 2020 pa je znašala 700 evrov neto. Formula minimalne plače omejuje izračun tako navzdol kot navzgor, in sicer najmanj 20 in največ 40 odstotkov nad preračunanimi minimalnimi življenjskimi stroški. (Blog: finance, 2018)

Inovativna ideja, ki bi spremenila pogled na minimalno plačo, izhaja iz skandinavskega pristopa in se imenuje koncept kakovosti življenja. Poanta skandinavskega pristopa je premik od temeljnih potreb k zadovoljevanju potreb, ki so pod nadzorom posameznika. (Škerjanc, 2010: 57)

Potrebe se zadovoljujejo na individualni ravni, kjer posameznik z obvladovanjem virov ohranja oziroma izboljšuje svoje življenjske pogoje in določa življenjsko raven. Posameznik tako razpolaga z denarjem, lastnino, energijo ter znanjem. Nadzor nad lastnimi viri ima vpliv na dostop do drugih virov ter institucij ter na kakovost njegovega življenja. Kakovost življenja je za vsakega posameznika nekaj drugega, odvisno od njegove osebne definicije, kaj kakovost je. Ideja kakovosti je umerjena v prihodnost, kar pomeni, da je povezana z delom posameznika, ki se premika v želeno smer v vsej svoji razsežnosti delovanja. (Škerjanc, 2010: 57 - 58) Minimalna plača, ki nudi ljudem minimalni standard, bi morala vsebovati potencial, odskočno desko, s katero si oblikuje življenje, ki bo bolj kakovostno, in se premakne v želeno smer.

8. VLOGA POSAMEZNIKA IN INSTITUCIJ V SOCIALNI DRŽAVI ¹

V socialni politiki se poudarja težnja po subjektivizaciji, ki je povezana z aktivacijskim programom. Zaradi aktivacijske socialne politike je na državljanu naloga vzpostavljanja socialnega in prevzemanja dela javne odgovornosti. Odgovornost za celotno življenje se prestavi na posameznika, ki mora biti v iskanju življenjskih priložnosti na trgu dela proaktiven, hkrati pa je odgovoren za zagotavljanje družbene blaginje. Na posamezniku je, da pridobi ustrezno izobrazbo, najde zaposlitev, dela na zdravstveni preventivi, skrbi za upočasnjujoče staranje – skrbi za lastno blaginjo in vrednost celotnega gospodinjstva, ki prispeva k celotni družbi. Posameznik pooseblja subjekt, ki je samoodgovoren tržni akter s tržno posredovano socialno odgovornostjo. (Lessenich, 2015: 14 – 15)

Aktivacija posameznika postane družbena realnost s sprejetjem nalog in izpopolnjevanjem vlog socialne države. (Lessenich, 2015: 18) Funkcija aktivacije je spodbujanje posameznikov k predvidevanju dogodkov, stanj in socialnih posledic, z lastno skrbjo in sprejemanjem odgovornosti. Cilj socialne države je preobrazba državljanov, njihovega vedenja in mišljenja, ki bi jih spremenila v aktivne, skrbne in samoodgovorne državljane. (Lessenich, 2015: 136-139) Z aktivacijo bi država namreč tudi prerazporedila svoje dohodke. (Lessenich, 2015: 187)

Socialni odnos med individuumom in družbo, ki nudi pomoč, je dinamičen. Pomoč je nudena v omejeni in pogojeni obliki ali je pa ni, saj je značaj socialne politike dolžniški. (Lessenich, 2015: 105) Z oblikovanjem in razrešitvijo socialne države se preoblikuje odnos med posameznikom kot državljanom in družbo kot celoto. (Lessenich, 2015: 26)

¹ Ustavni temelj socialne države je utemeljen v drugem členu ustave republike Slovenije in kot temelj človekovih pravic narekuje zagotavljanje družbenega minimuma. Družbeni minimum in demokracija sta ustavno zagotovljeni pravici. V kolikor pride do neupoštevanja in kršitev teh pravic, se razen v izrednih razmerah, le-to kaznuje. (Lessenich, 2015: 194)

Socialni odnos med individuumom in družbo, ki nudi pomoč, je dinamičen. Pomoč je nudena v omejeni in pogojeni obliki ali je pa ni, saj je značaj socialne politike dolžniški. (Lessenich, 2015: 105) Z oblikovanjem in razrešitvijo socialne države se preoblikuje odnos med posameznikom kot državljanom in družbo kot celoto. (Lessenich, 2015: 26)

V socialni državi so odnosi urejeni tako, da jih je lahko umestimo na tri strukturne ravni. Akterji postavljajo institucionalno delovanje v določen odnos glede na tok, kakšna je njegova politična opredelitev, glede na pozicijo z drugimi akterji in glede na odnos, ki ga ima s samim sabo. Odnosi so vpeti v razmerja do drugih individualnih ali kolektivnih akterjev ali v specifično razmerje do sebe oziroma lastnega jaza. Vsi ti odnosi so prežeti z oblastjo in so tako vedno odnosi oblasti ter predmet sporov in bojev. (Lessenich, 2015: 47)

V socialni državi je spremenjeno razmerje med individuumom in družbo v imenu družbenega interesa prineslo preprečevanje tveganj, preventivo in polaganje osebne odgovornosti, ne pa zaščito pred socialnimi tveganji, kot bi morda pričakovali. Družba je ustvarjena iz kolektivnih subjektov, ki so primorani delovati, kakor jim narekuje javna blaginja. Prav tako se mora javna blaginja obvarovati pred individuumi, ki predstavljajo možnost povzročanja tveganja. Subjekti v družbi so ocenjeni glede na izkupiček izpolnitve svojih dolžnosti, ki pripomorejo k odgovornem ravnanju s skupnimi viri. Ljudje, ki se upirajo težnji po delu, s tem zavračajo preprečevanje tveganja, kršijo družbene norme in (nenapisana) pravila ter izkoriščajo družbeno solidarnost. (Lessenich, 2015: 108)

Aktiviranje družbe se širi in postaja smisel njenega delovanja. Človekovo delovanje je osredotočeno na preventivo, sprejemanje odgovornosti, samoekonomizacijo življenja, mobilnost, vseživljenjsko izobraževanje, aktivno staranje in delo. Človeški kapital se uporabi kar se da produktivno. Človek predstavlja investicijo. (Lessenich, 2015: 109)

Državno organizirana socialna politika se odziva na investicije, odgovarja na socialne probleme ter na tak način ustvarja »socialni red«. Država zavzame funkcijo organizatorja življenja, saj spodbuja nove forme zagotavljanja eksistence ter samouravnavanja, s katero so pogojeni socialni odnosi in podpore. Skozi zgodovino socialne politike države se v ustanove in programe vključujejo nove osebe ter vsebine, hkrati pa so vedno obstoječi in prisotni mehanizmi in različne oblike socialnega izključevanja. V socialni politiki so prisotne ambivalentnosti, ki omogočajo in hkrati omejujejo; opravljajo vlogo usposabljanja ljudi, hkrati pa zavzemajo pokroviteljsko držo, opravljajo skrbstvena dela ter jih obenem zanemarjajo. Socialna politika

sestoji iz dveh polov, kjer uvaja svoboščine in omejuje možnosti, ustvarja enakost in na drugi strani pogloblja neenakost, proizvaja gotovost ter nove negotovosti. Socialna politika povzdiguje solidarnost in dobrodelnost ter pooseblja orodje socialnega uravnavanja, discipline in nadzorovanja. (Lessenich, 2015: 20)

Svet je urejen na določen način, kjer posamezniki delujejo v polju socialne politike – z drugimi besedami: »delujejo v okviru institucionalnih kontekstov«. Tako delovanje teži k (pre)oblikovanju institucij, ki so družbene ustanove, ki ustvarjajo nove kontekstualne pogoje za delovanje družbe. Vsaka družba funkcionira po zahtevah udejanjanja realih socialnih akterjev, ki skozi aktivnosti umeščajo institucionalno uokvirjeno delovanje. Država ima institucionalni okvir socialnega delovanja in je prizorišče, kjer potekajo spopadi političnih interesov in konfliktov. (Lessenich, 2015: 57-58)

Socialna država ima vedno večjo funkcijo institucionalizacije programov, ki je posledica součinkovanja institucij, interesov in funkcij. Kapitalistična ekonomija nosi zahteve po proizvodjanju javne infrastrukture, omejitvi konkurence ter zagotovitvi ponudbe dela ter zahtev družbe, ki je vsakič bolj politizirana in organizirana, saj daje poudarek na socialno varnost, jamči pravice do soodločanja in zagotavlja javne zaposlitve. (Lessenich, 2015: 67)

8. 1 Institucionalne ovire in spodbude

Sedanja družba temelji na aktivnosti državljanov in aktiviranju kot temeljnem premiku s korakom časa. Socialna politika poleg aktivacije povečuje še preventivo in investicijo v človeški kapital, znotraj katere poteka redefiniranje in ponovno izumljanje socialnega. Socialnost posameznika se kaže v samoodgovornosti, skrbi zase, ki se kaže v proaktivnosti. Socialna politika poudarja in odobrava lastnosti, ki veljajo za proaktivne: produktivnost, posameznikova avtonomija ter aktivnost. Naštetim lastnostim je pripisala socialni namen, uporablja pa jih za uravnavanje individualne prisile. (Lessenich, 2015: 27)

Politična ureditev socialne države temelji na samopomoči, preventivni samoiniciativi in spodbujanju ljudi k lastni aktivnosti, ki jo predstavlja kot vesplošni interes družbe. Skupni imenovalci teh lastnosti predstavljajo lastna odgovornost, ki je socialna odgovornost posameznikov in gradi družbo. Vsako nasprotno vedenje velja za nemoralno, asocialno in socialno neodgovorno. Odgovornost se predstavlja na posameznika, kar je posledica socialne države, v katero prodira neoliberalizem, ki temelji na aktivacijski lastnosti posameznika. (Lessenich, 2015: 95)

Lessenich se v svojem delu obrne na poročilo »*Hartzeve komisije*«, ki poda, kako se tehnika aktiviranja za delo obeša na brezposelne. Politika trga dela zavarovance obravnava po principu »spodbude in zahteve« in se s tem zavaruje pred morebitno škodo, saj poleg nudenja bonitet zapoveduje tudi pogoje in spodbuja proaktivno vedenje kot pogoj nudenja pomoči. S tem se izogne potencialni škodi. Aktivacijska politika temelji na tem, da ljudi, ki so sposobni za delo, nauči iskanje priložnosti in možnosti, kjer jih le-ti ne vidijo in jih lahko izkoristijo v institucijah. Cilj je samoiniciativnost, ki vodi do zaposlenosti. (Lessenich, 2015: 102)

Do denarne pomoči so upravičeni tisti, ki si dohodkov za preživetje ne morejo zagotoviti sami in je najbolj spodnja varovalna mreža za ljudi, ki so izločeni iz drugih mehanizmov. Cilj prejetja socialne pomoči je demarginalizacija depriviranih skupin, s preživetjem na najosnovnejši ravni. Denarna socialna pomoč naj bi predstavljala varovalno mrežo za najbolj ranljive. Vendar če primerjamo prag revščine in prejemek denarne socialne pomoči, vidimo razliko, ki ni majhna. (Lessenich, 2015: 193 – 194) Socialna pomoč vsebuje prvine neoliberalizma, saj ljudem, ki so sposobni za delo, ampak dobivajo podporo, ta javna pomoč predstavlja prej posojilo kakor altruistično pomoč. Posameznik mora biti v pripravljenosti za delo, izkoristiti mora svoje delovne zmožnosti in ne sme zamuditi priložnosti za delo. Družbena udeležba se kaže s trudom, prizadevanjem, voljo in aktivnostjo. (Lessenich, 2015: 101)

Osnovna boniteta denarne socialne pomoči je zavarovanje. Lessenich v knjigi povzema Ewalda in Lemkeja, ki raziskujeta vpliv pojava zavarovanja na družbo. Ob koncu 19. stoletja zavarovanje prevzame država. Družbeni odnosi pa prevzamejo funkcijo objekta, ki ga država uporabi za politično vladanje. Skupaj z zavarovanjem družbe postane država »socialna država«. (Lessenich, 2015: 92 – 93)

Pojav socialnega zavarovanja ne jamči večanja socialnih pravic in vsesplošne rasti blaginje, ampak obravnava politična tveganja, ki na strukturni ravni institucionalizirajo nove socialne neenakosti, s katerimi prihaja do prikrajšanosti in se povečuje nadzorovanje. (Lessenich, 2015: 93) Pomoč je pogojena glede na smotrnost, saj se odnos med pravico in dolžnostjo spreminja in s tem omejuje dostop do pravic, ali pa ljudi celo prikrajša za le-te. (Lessenich, 2015: 192-193)

Smotrnost koriščenja pravice je pogojena z aktivacijo državljanov in preračunavanjem ekonomskih izkupičkov njihovih dejanj. Socialna država jih neprestano preračunava, ocenjuje in nadzoruje njihovo aktivno udeležanje. V praksi to poteka tako, da obdavčeni dohodki predstavljajo funkcijo varovanja prihodnosti. Prav tako pokojninsko zavarovanje preusmerja

prispevke v storitve, namenjene upokojencem. Nadomestilo za starševski dopust visoko kvalificiranim parom olajša odločitev o načrtovanju otroka. Dolgotrajno brezposelne vključujejo v dela, ki so slabo plačana, poleg tega pa jih vključujejo v dejavnosti, ki so splošno koristne. Različne kampanje zdravstvenih blagajn zavarovance spodbujajo k skrbnejšemu odnosu do zdravja. V teh primerih se kažejo že prej naštetimi ambivalentni učinki socialne države: »individualizacija in pridobivanje avtonomije, normiranje in standardizacija, izravnava in prerazdelitev, varstvo in nadzor, integracija in privilegiranje.« (Lessenich, 2015: 48)

K institucionalnim oviram in spodbudam spada tudi koncept socialnega kapitala, s katerim se vključi velikokrat neopažena neekonomska plat. V analizah revščine se pogosto pretirano poudarja ekonomski aspekt, socialni aspekt pa stoji ob strani. Na ekonomsko dogajanje ter rezultate vpliva fenomen, ki je neekonomski in vsebuje psihološki in sociološki vidik. Socialni kapital vpliva na nastajanje, ohranjanje ali zmanjšanje obsega ekonomskega kapitala. (Stanojević, 2001: 162) Ekonomija namreč vsebuje tudi družbeni vidik, ki vpliva na ekonomskega. Okoliščine, ki so družbenega in kulturnega izvora, so povezane z ekonomskim dogajanjem, zato jih je pomembno razumeti. Socialni kapital tako dopolnjuje koncepte človeškega, finančnega ter fizičnega kapitala. (Stanojević, 2001: 165)

Aleksandra Kanjuo Mrčela v članku *Socialni kapital in lastniške strategije v slovenskih podjetjih* povzema avtorje, ki obravnavajo koncept socialnega kapitala. Sklicuje se na avtorja Colemana, ki predstavlja koncept strukture odnosov, ki ima funkcijo doseganja skupnih ciljev pri ljudeh in predstavlja vir produktivnosti. Razlikuje različne oblike kapitala, in sicer »obveznosti in pričakovanja, informacijske kanale in socialne norme«, ki sta jim skupni dve lastnosti: so predpogoj dejanj socialnih akterjev ter vsebujejo različne dimenzije socialne strukture. Element, ki združuje ali ločuje skupino, je zaupanje, ki vpliva na kakovost stikov, kar ima potem vpliv na izoblikovanje in razporejanje socialnega kapitala. Element, ki je v relacijskem razmerju, je socialni kapital, ki je lahko v lasti skupine ali v lasti posameznika. Socialni kapital je potemtakem posledica oziroma stranski produkt drugih aktivnosti in se z uporabo povečuje ter obratno: z neuporabo se zmanjšuje. (Stanojević, 2001: 165-166)

Naslednji avtor, ki ga v svojem članku povzema Aleksandra Kanjuo Mrčela, je Putman. Putman opredeli socialni kapital kot naslednjo lastnost družbene organizacije: »zaupanje, norme in mreže«, ki z usklajevanjem vplivajo na njeno učinkovitost. Socialni kapital je dopolnjujoči člen v ekonomski strukturi in razvoju, saj vsebuje norme in mreže, ki so ključnega pomena pri ekonomskem razvoju. Merjenje socialnega kapitala poteka prek razsežnosti udeležbe v

prostovoljnih združenjih – raznih društvih, združenjih, sindikatih. Socialni kapital se meri s količino osebnih stikov ter horizontalnih družbenih vezi, ki temeljijo na recipročnih normah, zaupanju in »omogočajo udeležbo v civilni družbi«, ki je predpogoj delovanja in obstoja sodobne družbe. (Stanojević, 2001: 166)

Koncept je srž ostrih kritik, ki se osredotočajo na njegovo široko in nenatančno opredelitev. V njegov zagovor se lahko ognemo slabim stranem koncepta, če uporabimo posamezne lastnosti, kot so družbeno sodelovanje in zaupanje, skupaj s koncepti, ki imajo lastno vrednost že dokazano. Nenatančno merjena omilimo z zamejitvijo analize na organizacijski ravni in merjenje odvisne in neodvisne spremenljivke, s katero preverimo vzrok rezultatov. (Stanojević, 2001: 166-168)

Poleg naštetih ovir, ki se vežejo na pozicijo državljana v socialni državi, Škerjanc omenja še fizične in družbene ovire. Fizične ovire preprečujejo ljudem vključitev v skupnost tako, da obtičijo v okolju, neprimernih delovnih mestih oziroma manku le-teh in pomanjkanju pripomočkov. Del fizičnih ovir predstavljajo tudi predsodki in revščina. Vse te ovire združuje dejstvo, da preprečujejo vstop v družbo, onemogočajo in otežujejo izobraževanje in zaposlovanje ter povzročajo težave tudi pri ustvarjanju družine in delovanju v družbenem okolju. Ljudje pristanejo zaradi ovir in diskriminatornih praks na družbenem robu in v socialni izolaciji. Za odpravljanje teh ovir je ključen dostop do informacij, institucionalnih virov in virov, ki predstavljajo podporo posamezniku in skupnosti. Preseganje ovir je odvisno od uspešnega prenosa informacij, njihove dostopnosti in socialne mreže posameznika. Pogoj družbenega vključevanja so najosnovnejši viri, ki omogočijo družbeno sodelovanje. (Škerjanc, 2010: 73-74)

Sledi poročilo o uresničevanju programa boja proti revščini in socialni izključenosti, ki preuči lastnosti ljudi, ogroženih na tem področju. Poročilo se nanaša na analizo revščine Statističnega urada RS v obdobju 1997-1999, ki ugotavlja, da imajo visoka tveganja za revščino gospodinjstva z naslednjimi lastnostmi: najemniki neprofitnih in socialnih stanovanj; gospodinjstva, kjer jim pokojnine in socialni prejemki predstavljajo glavni vir prihodka; gospodinjstva z nižjo izobrazbo; gospodinjstva, kjer delovnih oseb ni, ter družine s tremi ali več otroki, z otroki, mlajšimi od 16 let, starejši pari in enočlanska gospodinjstva, kjer so predvsem starejše osebe. Možnost, da gospodinjstva padejo v še večjo revščino, predstavlja brezposelnost, slaba izobrazba in starost. (Apohal Vučkovič, Stropnik in Stanovnik, 2002: 11)

V skupnem poročilu o socialni izključenosti leta 2007 so na seznam kazalcev uvrstili dvanajst kategorij. Prva kategorija je indeks dohodkovne neenakosti, ki predstavlja razmerje med dohodkom zgornjih in spodnjih dvajset procentov porazdelitve dohodka. Drugi kazalec je Ginijev količnik, ki prikazuje »razmerje med skupnim deležem populacije, ki je razvrščen po višini dohodka in prejetem kumulativnim deležem skupnega zneska«. (Apohal Vučkovič, Stropnik in Stanovnik, 2002: 26)

Tretji kazalec predstavlja stopnja izpostavljenosti revščine po transferjih, ki pa se deli na starost in spol ter najpogostejše statusne aktivnosti. V kategorijo razdelitve po starosti in spolu spadajo osebe, stare šestnajst ali več let, z dohodki gospodinjstva, nižjimi od 60 % deleža »mediane ekvivalentnega dohodka v državi«. V kategorijo razdelitve po najbolj pogostih statusnih aktivnostih spadajo šestnajstletne ali starejše osebe iz gospodinjstva, z dohodki gospodinjstva, nižjega »od 60% mediane ekvivalentnega dohodka v državi«. Statusi, ki se pojavljajo najbolj pogosto, so: zaposleni, samozaposleni, brezposelni, upokojeni in neaktivni oziroma drugi. Tretjo kategorijo stopnje izpostavljenosti je razdelitev po tipih gospodinjstva. V kategorijo razdelitve po starosti in spolu spadajo osebe, stare šestnajst ali več let, z dohodki gospodinjstva, nižjimi »od 60% mediane ekvivalentnega dohodka v državi«. Gospodinjstva so razdeljena na samsko gospodinjstvo osebe ali dve odrasli osebi ali mam oziroma očeta samohranilca, samsko gospodinjstvo z osebo do trideset let, samsko gospodinjstvo osebe med trideset in štiriinšestdeset let, samsko gospodinjstvo osebe starosti petinšestdeset ali več let. Dve odrasli osebi sta lahko brez nepreskrbljenega otroka in vsaj en od njiju je star petinšestdeset ali več let ali pa sta obe osebi mlajši od petinšestdeset let in nimata nepreskrbljenega otroka. V to podkategorijo spadajo tudi druga gospodinjstva brez nepreskrbljenih otrok, mame samohranilke in očetje samohranilci z enim ali več nepreskrbljenih otrok ter dve odrasli osebi, ki imata enega, dva, tri ali več nepreskrbljenih otrok. Zadnja podkategorija pa so druga gospodinjstva z nepreskrbljenimi otroki. (Apohal Vučkovič, Stropnik in Stanovnik, 2002: 26-27)

Četrta kategorija je disperzija okrog praga izpostavljenosti revščini, v katerega spadajo osebe z dohodkom, nižjim od štirideset do sedemdeset procentov mediane ekvivalentnega dohodka v državi. V peto kategorijo spada stopnja izpostavljenosti revščini v določenem časovnem obdobju. Sledi »stopnja izpostavljenosti revščini pred transferji«, nato »dolgotrajna izpostavljenost revščini«, kjer se upoštevajo zadnja tri leta in dohodek, nižji od šestdeset procentov. Sedmi kazalec je regionalna kohezija, sledi stopnja dolgotrajne brezposelnosti, v

katero spada prebivalstvo, ki je brezposelno več kot dvanajst mesecev. Deseti kazalec je delež dolgotrajno brezposelnih, kjer brezposelnost traja več kot štiriindvajset mesecev. Zadnjo kategorijo pa predstavljajo osipniki, stari med osemnajst in štiriindvajset let, ki niso vključeni v usposabljanje oziroma izobraževanje. (Apohal Vučkovič, Stropnik in Stanovnik, 2002: 27-28)

8. 2 Vloga države kot institucije in organizacije

Država in institucija imata vsaka svoje naloge, izpolnjujeta vloge in se v udejstvovanju dopolnjujeta ali izključujeta. Pri njunem delovanju je pomembno, kako se dvigne produktivnost oziroma pod kakšnimi pogoji najboljše sobivata. Narava države je dvojna: upravlja vlogo institucije, hkrati pa je tudi organizacija. Glavna značilnost institucije v okviru socialnega sistema je soodvisnost med močjo in vrednotami, medtem ko pri organizaciji vrednote zamenja komunikacija. Institucija uporablja svojo moč, ko je le-ta v skladu z vrednotami, medtem ko organizacija uporabi moč v informacijsko-komunikacijskem sistemu, ki je ustrezno razvit. Organizacija in institucija pri svojih dejavnostih moč uporabljata najbolj učinkovito, kar pa še ne pomeni, da se uporaba moči zgodi vedno na tak način. (Hvala, Sedmak, Simoneti, 2003: 12)

Institucije se pogosto preobrazijo in prerastejo v organizacije, proces teče tudi v obratni smeri. To se zgodi zaradi uporabe legitimne moči in zaostrovanja legitimnosti. Če je med državo kot institucijo in državo kot organizacijo simbioza, družba deluje kot celota. Uspešno delovanje vsake od njih je odvisno od izpolnjevanja njihove pristojnosti. Avtor na področju socialne varnosti razlikuje vlogo socialne države in vlogo družbe blaginje. Vloga države je izpolnjevanje socialne varnosti, vloga družbe blaginje pa socialna blaginja. (Hvala, Sedmak, Simoneti, 2003: 13)

Razlika med socialno državo in državo blaginje se skriva v splošnih in skupnih interesih. Splošni interesi so skupni vsem državljanom, skupni interesi pa združujejo sloje oziroma posamezne socialne skupine. Vloga države kot institucije je zadovoljevanje splošnih interesov ter skrb za zaščito. V opis njenih dolžnosti ne spada uveljavljanje skupnih interesov. Razlika med državo kot institucijo in organizacijo je v tem, da ima v obliki institucije monopol, ki lahko uporabi moč v obliki prisile; ko pa funkcionira kot organizacija opravlja podporno funkcijo civilni družbi. Država lahko prepreči socialno marginalizacijo ali izključevanje, saj z uveljavljanjem minimalnih socialnih standardov in konsistentno izvedbo pozitivne diskriminacije lahko doseže želen učinek. (Hvala, Sedmak, Simoneti, 2003: 14)

9. ČLOVEKOVE PRAVICE

Slovenska ustava temelji na človekovih pravicah, ki so mednarodni kriterij za legitimnost političnega sistema. Cilj človekovih pravic je varovanje splošne koristi družbe ter povečanje individualnih pravic. *Boštjan Zalar* v članku *Pogled v prihodnost: vloga države* razpravlja o dveh konceptih človekovih pravic. Prvi koncept je varovanje narave, drugi pa varovanje pravic prihodnjih generacij. (Hvala, Sedmak, Simoneti, 2003: 62-63)

Zalar izpostavi pomembnost mešanih dobrin, ki imajo med javnimi dobrinami največji pomen. Oskrba mešanih dobrin je v javnem interesu, v svoji porabi pa so zasebne. Funkcija mešanih dobrin je zagotavljanje organiziranega financiranja in javne oskrbe. Merilo uspešnosti socialne države je dostopnost dobrin vsem državljanom, oskrba s temi dobrinami iz javnega sektorja. Uspešnost financiranja iz javnih sredstev je pogojena z družbenim konsenzom ter vrednotami družbe. (Hvala, Sedmak, Simoneti, 2003: 127)

Človekove pravice utemljujejo načela socialne države, ki so enakost, svoboda in pravičnost ter so ključni element sistema, ki ločuje vsebino odnosov med nosilci oblasti in ostalimi ljudmi. (Hvala, Sedmak, Simoneti, 2003: 60-63) Prisotne so v ekonomiji, na socialnem in kulturnem področju in čeprav so bile sprejete že kar dolgo tega, se za njih borimo še danes, saj ostajajo osrednje vprašanje vsake družbe in političnega sistema. (Jambrek, Perenič, Uršič, 1988: 8-9)

Pojem človekovih pravic je utemeljen na potrebah, interesih in zahtevah, ki so lastne vsakemu človeku. S človekovim zavedanjem potreb se izoblikujejo njegovi interesi. Ob izrekanju, izražanju in sporočanju svojih interesov drugim preidemo k svojim zahtevam, saj je naš namen, da bi dosegli prerazporeditev dobrin. Če so te zahteve normativno upravičene, »*postanejo terjatve na osnovi objektivnih pravic, ki jih subjektu daje zunanji normativni (to je moralni, pravni, tradicionalni ipd.)*«. (Jambrek, Perenič, Uršič, 1988: 35)

Zgodovinsko gledano, se človekove pravice opredeljujejo kot pravice, ki pripadajo posamezniku že zato, ker je član določene družbe. Človekove pravice zagotavljajo človeku dostojanstvo in svobodo. (Jambrek, Perenič, Uršič, 1988: 125) Vsak človek se rodi svoboden, nasproti pa mu stoji država, ki ljudem omejuje svobodo. Posameznik se bori za svojo varnost, sredstva in upira grožnjam države, ter se tako vseskozi bori za svoje pravice. (Jambrek, Perenič, Uršič, 1988: 20) Pravice posameznikov so utemeljene v dokumentu z imenom Splošna deklaracija o človekovih pravicah. Te pravice se opredeljujejo kot osebnostne pravice in se nanašajo na dobrine, ki so varovane v odnosih med posamezniki in ščitijo posameznika pred intervencijami države in državnih organov. (Jambrek, Perenič, Uršič, 1988: 125)

V nadaljevanju Vlado Sruck v članku *Prolegomena k človekovim pravicam in svoboščinam* opiše razliko med pravico in krivico. Izvor pravičnosti se skriva v moralno-etičnih kategorijah, ki ustrezajo njihovim vrednotam, etičnemu ali deontološkemu kodeksu ter njihovim zahtevam in pravilom. (Jambrek, Perenič, Uršič, 1988: 259) Pravica omogoča posamezniku ali skupini izpolnjevanje njegovega bistva, »da nekaj stori ali da nekaj ima; vse to glede na obstoječe konkretne razmere, odnose, zakonitosti ...«. Pravice se delijo na osvojljive in neosvojljive, gre za to, da se jim lahko oseba ali skupina odreče ali ne. (Jambrek, Perenič, Uršič, 1988: 257)

Človekova pravica postane aktualen problem, ko se jo ozavešči kot krivico. Krivica je nasprotje pravice, krivica je situacija, kjer se človek počuti ogoljufanega, izkoriščanega, razlaščenega, ogroženega, izropanega vrednot in možnosti. (Jambrek, Perenič, Uršič, 1988: 265)

Naslednje dve besedi, ki sta v posebnem odnosnem razmerju, sta pravica in dolžnost. Kot sem že omenila v prejšnjem poglavju, Simmel opredeljuje revščino kot socialni odnos, ki je rezultat družbenih razmerij. Zanima ga, kje se nahaja izhodišče socialnega odnosa – v pravici ali dolžnosti? Odgovor išče v različicah odnosih podpore glede na izhodišče pravice ali dolžnosti pomoči ter glede na to, ali se podpora nanaša na cilje reveža ali občestva. V prvem primeru javna podpora izhaja iz individualne pravice osebe, ki je v stiski in ima pravico do dostojanstvenega življenja. Javna podpora ima svoj temelj v svobodi posameznika v materialni stiski. V drugem primeru se pomoči potrebnim ljudem nudi materialno pomoč, zaradi npr. dolžnosti. Tretjega primera ni razvil Simmel osebno, ampak se nanaša na jamčenje države do pravic revnih državljanov, ki jim pripada družbena pomoč. Posameznikova pravica vodi do cilja, ki je blaginja skupnosti. V četrtem primeru se pozornost preusmeri iz posameznika na skupnost, saj njegove pravice stopijo v ozadje. Namen dobivanja pomoči se nanaša na celoto in ne na posameznika. Zaščita je posledica socialne dolžnosti, ki pa ni zaščita posameznika ampak zaščita družbe. (Lessenich, 2015: 104 – 105)

10. FORMULACIJA PROBLEMA

Socialna in pravna država, v kateri živimo, temelji na samoodgovornosti in aktivaciji posameznikov ter prevzema funkcijo organizacije vsakdanjega življenja. Svojo socialnost uresničuje s sistemom socialnega varstva, socialnega zavarovanja in z zagotavljanjem pravic ranljivejšim skupinam prebivalstva. (Socialna varnost, b.d.) Institucije države so ustanove v katerih se udeležujejo človekove pravice, ki so socialne pravice in vplivajo na kakovost življenja ljudi.

V raziskovalno nalogo sem vključila naslednje institucije: center za socialno delo, ZRSZ, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter Psihiatrično kliniko Ljubljana. Odnos med ljudmi v institucijah in uporabniki kaže na korelacijo izvajanja in pogojevanja socialne pravičnosti v praksi. V odnosu prihaja do institucionalnih ovir ali spodbud, ki jih doživljajo ljudje, ko pridejo v stik z institucijami. Posameznik si v socialni državi zasluži svoje pravice z angažiranostjo in proaktivnim vedenjem ter vzporednim izpolnjevanjem dolžnosti.

V magistrski nalogi me je zanimala povezava med institucijami in posameznikom, vpliv institucije na posameznika, v kolikšni meri se lahko institucija posveti obravnavi posameznika in v kolikšni meri je posameznik prepuščen sam sebi in lastni iznajdljivosti.

V raziskovalnem delu sem preverila dve tezi, ki jih bom potrdila ali ovrgla. Prva se glasi, da se pri uveljavljanju socialnih pravic pojavljajo institucionalne ovire. Druga predvideva, da se tisti z nižjimi dohodki srečujejo z večjimi institucionalnimi ovirami.

11. METODOLOGIJA

11.1 Vrsta raziskave

Magistrsko delo je kvalitativna raziskava, ki sem jo opravila s pomočjo intervjuja. Kvalitativna raziskava odgovarja na vprašanje, zakaj se nekaj dogaja in kako se to dogaja. Osredotoča se na človekovo doživljanje nekega dogodka, ki so v mojem primeru institucionalne ovire, ki se pojavljajo pri uveljavljanju socialnih pravic ter vpliv institucij na revščino, saj imajo vpliv na socialnoekonomsko stanje ljudi, ki ga poslabšajo ali izboljšajo. (Rihter, 2017)

Osnova kvalitativne raziskave je izkustveno gradivo, zbrano z raziskovanjem stvarnih problemov ljudi. Pri svojem delu sem upoštevala družbeno-kulturni in naravni kontekst, ki vpliva na doživljanje in vedenje posameznika. Vedenje posameznika je namreč odvisno od njegove umeščenosti v zgodovinski kontekst, kulturo, politično okolje in vsakdanje življenje. (Mesec, 2009)

Problem, ki sem ga obravnavala, omogoča podrobnejši pogled v problematiko. Zanimalo me je doživljanje ljudi, njihovo ravnanje in dožemanje lastnih situacij. Pri raziskovanju sem izhajala iz svoje radovednosti po spoznavanju življenja ljudi in iz odprtosti do raznolikosti človekove stvarnosti, kar sem nato povezala v teorijo. Kot je značilno za kvalitativno raziskavo, sem problem formulirala iz njihovega vidika, ugotovitve pa sem oblikovala tako, da bodo najbolj uspevale k reševanju njihovih problemov v praksi. Med raziskovanjem sem se osredotočila na njihov odnos do raziskovalnega pojava, ki mi je dal vpogled v življenje udeležениh in pri tem

ohranjala držo pozornega poslušalca ter opazovalca. (Mesec, 2009)

11. 2 Raziskovalni instrumenti

Merski instrument, ki sem ga uporabila, je polstrukturiran intervju z odprtimi vprašanji ter vnaprej pripravljenimi vodili za pogovor. Vnaprej pripravljeni so bili tudi cilji intervjuja, podvprašanja pa so se oblikovala sproti, med intervjujem. Upoštevala sem tudi podatke, izhajajoče iz neverbalne komunikacije. (Buda, 2020)

11. 3 Populacija

Cilj kvalitativne raziskave je razumevanje pojava, zato sem naredila enajst intervjujev ljudi, ki so imeli izkušnjo z eno od prej naštetih institucij in so bili pripravljeni o tem spregovoriti. Izbrala sem enajst posameznikov, ki se med seboj razlikujejo in imajo bogate življenjske izkušnje. Intervjuvanci so stari od triindvajset do petinosemdeset let. Pridobila sem jih z metodo snežene kepe.

Intervjuvala sem osem žensk in tri moške. Podatke sem zbrala s pomočjo nestandardiziranega intervjuja. Intervjuji so potekali individualno, saj se mi je glede na tematiko zdelo to najbolj primerno. Za vsakega intervjuvanca sem si lahko vzela toliko časa, kolikor ga je potreboval. Intervjuji so potekali v miru in zasebnosti. Odločila sem se da bom naredila individualne intervjuje, saj je bila narava teme občutljiva.

Opređeljujoči pogoji populacije so naslednji: ljudje, ki so dobivali socialne transferje v obdobju zadnjih treh let, od leta 2017-2019, in so se za uveljavljanje svojih pravic obrnili na eno izmed naslednjih institucij: center za socialno delo, ZRSZ ali Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije ter Psihiatrična klinika Ljubljana Polje. Vsi ljudje so bili državljani Republike Slovenije.

11. 4 Načrt obdelave gradiva

Najprej sem bodoče intervjuvance seznaniła s tematiko in jim povedala, da delam intervjuje za magistrsko nalogo, ki jo bom opravila na Fakulteti za socialno delo, tako da je doslednost pri odgovarjanju zame zelo pomembna. Razložila sem jim, da je tema moje magistrske naloge uveljavljanje socialnih pravic v institucijah in jih povprašala po njihovih izkušnjah, nato sem ocenila, ali so primerni kandidati za mojo magistrsko nalogo ter ali je interes za izvedbo obojestranski. Izvedeli so, da bo intervju sneman, zapisan in analiziran za podatke magistrske naloge ter da so podatki anonimni. Poleg ljudi, ki sem jih osebno poznala, sem povprašala še prijatelje ali poznajo koga, ki bi sodelovali v intervjuju in tako sem dobila še nekaj sodelujočih. Intervjuvala sem bližnje, prijatelje, znance in prijatelje od prijateljev. Intervju je imel trinajst

vnaprej pripravljenih tem, na katera sem se kasneje oprla v pogovoru. Med intervjujem sem glede na kontekst postavljala podvprašanja, ki so odpirala še različne podteme. Fokus sem usmerila na to, da sem postavljala čim bolj odprta vprašanja, vendar pri nekaterih intervjuvancih to ni bilo primerno, saj so potrebovali direktna vprašanja, tako da sem jih prilagodila različnim situacijam. Pri intervjuvanju sem upoštevala občutljivost teme in posameznikove meje.

Intervjuje sem opravila v Ljubljani ali Kočevju, intervjuvala sem ljudi iz različnih mest. V Ljubljani sem z intervjuvanko Elzo naredila intervju pri meni doma, saj je prišla po opravkih v Ljubljano, drugače pa je iz Postojne. Intervju s Tino, Marjano, Damjanom, Nejcem, Anito in Cvetko sem opravila pri njih doma, v Ljubljani. Intervju z Danico, Janezom, Marijo in Angelo sem opravila v Kočevju, z vsako osebo posebej na njihovem domu. Najkrajši intervju je trajal šest minut. Intervju z Danielo je bil precej zahteven, saj ima narejene tri razrede osnovne šole in je Rominja, ki zelo slabo govori in razume slovensko. Drugi najkrajši intervju je bil z Janezom in je trajal enajst minut. Janez je potreboval veliko podvprašanj in direktnih vprašanj, pri njegovem govoru se je čutil odpor do institucij, hkrati pa je težje obdržal koncentracijo na pogovoru, kar je posledica njegovega zdravstvenega stanja. Ostali intervjuji so trajali med dvajset minut ter uro in dvajset minut.

Intervjuje sem posnela z aplikacijo »Recorder«, ki jo imam na telefonu. Po vsakem opravljenem intervjuju sem podatke takoj pretipkala v program World 2016. S polstrukturiranim intervjujem sem dobila podatke o njihovih prepričanjih, stališčih, vrednotah, izkušnjah in načinu razmišljanja. Zapis vsebuje pridobljene informacije, ki so jih intervjuvanci želeli deliti. Intervjuvanci niso izrazili želje po preverjanju podatkov, ki so jih podali v intervjuju. Edina, ki je izrazila željo, je bila Elza, ki je svoj intervju dopolnila in za tem odobrila njegovo legitimnost.

Sledila je analiza podatkov, kjer sem temam in podkategorijam določila oznake, ki sem jih določila s črkami. Nato sem analizirala intervju, tako da sem podrčtala posamezne dele pogovora in jim pripisala oznake. Sledilo je pripisovanje kod, ki sem jih na koncu razvrstila v sumerno tabelo kodiranja. Kodirala sem tako, da sem določila enote kodiranja, prepisala pojme, analizirala značilnosti pojmov ter izbor relativnih pojmov in nazadnje konstruirala razlago. (Rihtar, 2019) Na tak način sem kodirala vse intervjuje. Podatki so v prilogi, na koncu magistrske naloge. Intervju sem kodirala s postopki kvalitativne analize, bolj natančno, odprtem kodiranju, kot ga je v svojem delu opisal Mesec. (Radičević, 2020)

11. 5 Raziskovalna vprašanja in hipoteze

Raziskovalna vprašanja so naslednja:

- raziskovalno vprašanje številka 1: Kakšne so obstoječe institucionalne ovire pri uveljavljanju socialnih pravic?
- raziskovalno vprašanje številka 2: Kako institucionalne ovire vplivajo na socialno izključenost?
- raziskovalno vprašanje številka 3: S katerimi institucijami so ljudje (ne)zadovoljni in zakaj?

Teze se glasijo:

- Teza 1: Pri uveljavljanju socialnih pravic se pojavljajo institucionalne ovire.
- Teza 2: Tisti z nižjimi dohodki se srečujejo z večjimi institucionalnimi ovirami.

11. 6 PRIMER KODIRANJA V SKLEPNI TABELI

Sledi kodiranje, ki ga bom utemeljila na primeru intervjuvanke Elze. V prvem koraku analize sem črkovno označila ustrezno kategorijo, ki se nahaja v oklepaju na koncu stavka.

Elza (30 let)

Pač resno stari ženska na tem delovnem mestu pojma nimaš. (in4)

Drugi korak vsebuje prepis konceptualne kode v sklepno tabelo. V nadaljevanju sledi del sklepne tabele, ki vsebuje zgoraj navedeni primer. Iz primera je razvidno, kakšen je bil postopek konceptualizacije.

TEME/ INTERVJUVANCI	Elza
biografski podatki (bp)	30 ženska Postojna
izobrazba (iz)	nedokončan magisterij iz socialnega dela
materialno stanje (m)	nezaposlena nadomestilo za brezposelnost osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje
slab odnos strokovnih delavcev (sosl)	- distanca - predsodki - moraš biti ves čas na voljo - predsodki - predsodki

	- nerazumevanje - manjvrednost - nevednost - stigma - zagovarjanje - manjvrednost - predsodki - poniževanje - predsodek - predsodek - predsodek - nezainteresiranost - stereotip - predsodek - razvrednotenje - nespoštivost - moraliziranje - obsojanje - nerazumevanje - nekompetentnost - nerazumevanje - predsodki - neprimerni komentarji - namigovanja - slab odnos - slab odnos - samoiniciativnost
--	--

12. REZULTATI

V poglavju Rezultati je sklepna tabela, ki je razdeljena na osebe ter teme. Pod rubriko *Osebe* so našteje številke intervjuvancev, ki predstavljajo specifične osebe, ki so sodelovale v raziskavi. V prilogah je razvidno, katera številka poimenuje določeno osebo. Pod rubriko Teme sledijo kategorije in podkategorije, s katerimi je kodiranje intervjujev jasnejše, rezultati pa bolj podrobni.

Sledi sklepna tabela, kjer sem vpisala kode, ki sem jih prepisala iz označenega besedila intervjuja. Tabela je pregledna, zato je mogoče jasno razbrati, na katero osebo se nanaša koda in v katero temo se uvršča.

12. 1 SKLEPNA TABELA

12. 1. 1 SKLEPNA TABELA 1

TEME/ INTERVJUJAVNCI	1	2	3	4	5	6
biografski podatki (bp)	30 ženska Postojna	28 ženska Ljubljana	28 ženska Ljubljana	23 ženska Kočevje	36 moški Kočevje	85 ženska Kočevje
Izobrazba (iz)	nedokončan magisterij iz socialnega dela	magistrica molekulske in funkcionalne biologije	nedokončan magisterij iz razrednega pouka, prvi letnik Fakultete za psihoterapevtsk o znanost Sigmunda Freuda	nedokončani četrti razred osnovne šole	inženir varstva in okolja (VŠ)	gimnazija, gospodinja
materialno stanje (m)	nezaposlena nadomestilo za brezposelnost osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje	nezaposlena denarna socialna pomoč otroški dodatek znižano plačilo vrtca štipendija preživnina osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje	zaposlena (pomočnica učiteljice) osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje	nezaposlena denarna socialna pomoč izredna denarna socialna pomoč preživnina otroški dodatek osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje	trajno nezaposlen denarna socialna pomoč izredna denarna socialna pomoč osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje	upokojena 70% vdovske pokojnine, odškodnina osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje
stik z institucijami (szi)	ZRSZ	center za socialno delo ZRSZ	ZRSZ	center za socialno delo ZRSZ	center za socialno delo ZRSZ	Zavod za pokojninsko in invalidsko zaposlovanje Slovenija

pomisleki in strahovi (di1)	- predpriprave na intervju - strah pred slabo informiranostjo zaposlenih - strah pred nepravilnostmi zaposlenih - strah pred slabšo obravnavo zaposlenih - strah pred nepravilnostmi zaposlenih - strah pred nekompetentnostjo zaposlenih - predpriprave na intervju - strah pred slabšo obravnavo zaposlenih - nezaupanje - strah pred nepravilnostmi zaposlenih - strah pred neupoštevanjem - strah pred stigmatizacijo - strah pred pogojevanjem pomoči - strah pred neupoštevanjem - strah pred nadzorovanjem - strah pred nadzorovanjem - strah pred stigmatizacijo - strah pred izgubo nadzora nad svojim življenjem - strah pred izgubo nadzora nad svojim življenjem - strah pred izgubo nadzora nad svojim	- strah pred slabo informiranostjo zaposlenih - strah pred podajanjem napačnih informacij zaposlenih - strah pred nepravilnostmi zaposlenih - strah pred neupoštevanjem - strah pred slabšo obravnavo zaposlenih	- predpriprave na intervju - strah pred stigmatizacijo - strah pred slabšo obravnavo zaposlenih - strah pred stigmatizacijo - strah pred slabšo obravnavo zaposlenih - strah pred slabšo obravnavo zaposlenih	- strah pred stigmatizacijo - strah pred slabšo obravnavo zaposlenih - strah pred nepravilnosti zaposlenih	/	/
-----------------------------	--	--	--	--	---	---

	življenjem - strah pred stigmatizacijo - strah pred izgubo nadzora nad svojim življenjem -strah pred izgubo nadzora nad svojim življenjem -strah pred izgubo nadzora nad svojim življenjem - predpriprave na intervju - strah pred brezpogojnim izpolnjevanjem dolžnosti - strah pred slabšo obravnavo zaposlenih - strah pred neupoštevanjem - strah pred stigmatizacijo - strah pred ustrahovanjem - strah pred nerazumevanje m birokracije - strah pred stigmatizacijo - strah pred stigmatizacijo - pomanjkanje spoštovanja - strah pred nepripravljenostj o - strah pred neupoštevanjem					
--	---	--	--	--	--	--

dostop do institucij (di)	pričakovanja (di2)	- pridobitev koristnih informacij - čas za končanje študija - uveljavljanje nadomestila za brezposelnost - varnost - čas za končanje študija - uveljavitev osnovnega in dodatnega zdravstvenega zavarovanja - čas za končanje študija - zaposlitev - prosti čas - varčevanje - uveljavitev osnovnega in dodatnega zdravstvenega zavarovanja - varčevanje - finančna sredstva - po šestih mesecih prijave na Zavodu za zaposlovanje pravico do dopusta	- pridobitev informacij na spletu - pregledna spletna stran za pridobitev informacij - subvencionirano bivanje v študentskem domu - uveljavljanje štipendije - uveljavljanje otroškega dodatka - nižano plačilo vrsta - uveljavljanje preživitve - uveljavljanje denarne socialne pomoči - uveljavitev osnovnega in dodatnega zdravstvenega zavarovanja - finančna sredstva - čas za študij - nizki stroški življenja v študentskem domu - varstvo za otroka - možnost študija	- pomoč pri iskanju službe - pogoj za iskanje službe - redna zaposlitev - uveljavitev osnovnega in dodatnega zdravstvenega zavarovanja	- uveljavljanje denarne socialne pomoči - uveljavljanje izredne denarne socialne pomoči, - uveljavljanje preživitve za otroka - uveljavljanje otroških dodatkov - uveljavljanje osnovnega in dodatnega zdravstvenega zavarovanja - finančno kritje pri nakupu strehe	- uveljavljanje denarne socialne pomoči - uveljavljanje izredne denarne socialne pomoči, - uveljavljanje osnovnega in dodatnega zdravstvenega zavarovanja - edina možnost finančnih sredstev – trajno nezaposlen	- uveljavljanje osnovnega in dodatnega zdravstvenega zavarovanja - odškodnina po očetu - odškodnina - vdovska pokojnina - finančna sredstva - reden prihodek - obveščena o svojih pravic - obveščena s strani občine in časopisa

informacije (in)	protislovne (in1)	- ni prisotno	- ni prisotno	- ni prisotno	- ni prisotno	- nekaj	- ni prisotno
	pomanjkljive (in2)	- zelo veliko	- nekaj	- veliko	- ni prisotno	- veliko	- ni prisotno
	nerazumljive (in3)	- ni prisotno	- nekaj	- ni prisotno	- nekaj	- ni prisotno	- ni prisotno
	napačne (in4)	- veliko	- zelo veliko	- nekaj	- ni prisotno	- nekaj	- ni prisotno
socialna mreža (sm)		- sodelavka - starši - starši	- starši - starši	- mama	- znanka	- oče - prijatelji - znanci	- sorodniki - hči

slab odnos strokovnih delavcev (sod)	- distanca - predsodki - odzivnost - predsodki - predsodki - nerazumevanje - manjvrednost - nevednost - stigma - pokroviteljski odnos - pokroviteljski odnos - predsodki - poniževanje - predsodek - predsodek - predsodek - - nezainteresirano st - predsodek - predsodek - razvrednotenje - nespoštljivo obnašanje - moraliziranje - obsojanje - nerazumevanje - - nekompetentnost - nerazumevanje - predsodki - neprimerni komentarji - namigovanja - slab odnos - slab odnos - - samoiniciativnost	- ponavljanje istih napak - negativne posledice storjenih napak	- pokroviteljski odnos - nespoštljivo obnašanje - minimaliziranje problemov - apatičnost - ni pomoči - ni pomoči - ni pomoči - ni pomoči	- neprijaznost - ni pomoči - nepravilnosti - - neprofesionalno obnašanje - - nekompetentnost	- - nekompetentnost - - nekompetentnost - - nepoznavanje zakonodaje - - neusklajenost kadra - slabo organizirano delo - - nekompetentnost - - nerazumljiva birokracija - - nekompetentnost - - preobremenjenost - - nezadovoljstvo z zaposlenimi - - nekompetentnost - - nekompetentnost - - nekompetentnost - - slabe izkušnje - - neprofesionalno obnašanje - - nekompetentnost - - neprofesionalno obnašanje - nepravilnosti - nekorektnost - - nepoznavanje zakonov - ignoriranje svojih	- nesmiselnost postopka - - razčlovečenje - pokroviteljski odnos - neprijeten postopek - predrznost - - razčlovečenje - žaljenje - zasliševanje - zasliševanje - dokazovanje - - razčlovečenje - ponižujoč odnos - pokroviteljski odnos - - samoiniciativnost

					dolžnosti	
nerazumljiva birokracija (nb)	- nejasna navodila zaposlenih - nepopolna navodila - nerazumljiva vprašanja - nerazumljive besede - nerazumljivost birokratskega postopka - nerazumljive besede - nerazumljive besede - nerazumljiva vloga - nerazumljiva vloga - nerazumljiva vloga - ni pomoči pri izpolnjevanju vloge - ugibanje pri izpolnjevanju	- nerazumljivost birokratskega postopka - nejasen uvodni del postopka	/	- popolno nerazumevanje: obrazec izpolni zaposleni - nejasna navodila zaposlenih - popolno nerazumevanje: jezikovne prepreke	/	- nesmiselni birokratski postopki

	vloge					
nezadovoljstvo z višino socialnih transferjev (nvst)	/	- malo nezadovoljna	/	/	- malo nezadovoljen	- zelo nezadovoljna
dolžnosti uveljavljanih socialnih transferjev (dust)	- poslušnost - sprejem dela - javljanje na Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije - zakonske dolžnosti - obveščanje - nadzorovanje - vsiljevanje možnosti - zelo vztrajno vsiljevanje možnosti - popolnoma nesmiselno vsiljevanje možnosti - vsiljevanje možnosti - argumentiranje svojih odločitev - stalna pripravljenost - poseganje v osebni prostor - dostopnost - dolžnosti - pritisk z dolžnostmi - pritisk z dolžnostmi - proaktivno iskanje	/	- zakonske dolžnosti - proaktivno iskanje zaposlitve - dolžnosti - sprejem kateregakoli razgovora	/	- dokazovanje	- dokazovanje - dokazovanje s pričami - dokazovanje s dokumenti - zasliševanje - preverjanje - dokazovanje - dokazovanje - preverjanje - prepričevanje - dokazovanje s pričami - dokazovanje z dokumenti - dokazovanje s pričami

		zaposlitve - proaktivno iskanje zaposlitve - javljanje svojih napredkov zaposlenim - stalna pripravljenost - stalna pripravljenost - pogojevanje socialnih transferjev - minimalni pogoji - pogojevanje socialnih transferjev					
neaktivna vloga socialne države (nvsd)		- otežuje prejetje socialnih transferjev - otežuje prejetje socialnih transferjev	- razpršenost informacij	/	/	- kadrovska podhranjenost v institucijah	/
institucije (i)	nujno zlo (i1)	- odvisnost od zaposlenih - vsiljevanje mnenja - nepravilnost - nezavedanje posledic napak - neupoštevanje želja - nesmiselni pogoji	/	- neupoštevanje želja - pridobila ni nič - ni zaupanja	- nedostopnost zaposlenih - pridobila ni nič	- neodzivnost - neorganizirano - nezanimanje za lastno delo - delo ne zadostuje minimalnim standardom	- retrainizacija - retrainizacija - retrainizacija - razčlovečenje - retrainizacija - nezaupanje - nezaupanje
	varen prostor (i2)	- Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije: dobra izkušnja - Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije: dobra izkušnja	- možnost študija in vzgojnih otroka - Center za socialno delo in ZRSZ: delno odprt prostor za pogovor	- zadovoljstvo - Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije: možnost pridobivanja njihovih storitev	- Center za socialno delo : odprt prostor za pogovor	/	- nudi preživetje - nudi preživetje - Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije: odprt prostor za pogovor - Zavod za

		- Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije: dobra izkušnja - dobro urejena zakonodaja - Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije: finančna varnost					pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije: odprt prostor za pogovor
--	--	--	--	--	--	--	---

12. 1. 2 SKLEPNA TABELA 2					
TEME/ INTERVJUJAVNCI	7	8	9	10	11
biografski podatki (bp)	59 ženska Kočevje	28 moški Ljubljana	29 moški Ljubljana	27 ženska Ljubljana	34 ženska Ljubljana
Izobrazba (iz)	ekonomski tehnik	diplomiran sociolog in filozof ter magistriran zgodovinar in filozof	diplomiran filozof, nedokončan magisterij iz filozofije	magister prava	magistrica komunikologije
materialno stanje (m)	polovično zaposlena in polovično upokojena upokojitev iz zdravstvenih razlogov osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje	nezaposlen denarna socialna pomoč osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje	nezaposlen denarna socialna pomoč izredna denarno socialno pomoč štipendija osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje	nezaposlena nadomestilo za brezposelnost osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje	nezaposlena denarna socialna pomoč izredna denarna socialna pomoč preživnina štipendija osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje

stik z institucijami (szl)	ZRSZ Zavod za pokojninsko in invalidsko zaposlovanje Univerzitetna psihiatrična klinika Ljubljana	center za socialno delo ZRSZ	center za socialno delo ZRSZ	ZRSZ	center za socialno delo ZRSZ
	pomisliki in strahovi (-) (di1) - strah pred nezmožnostjo koriščenja pravice - strah pred izgubo nadzora nad svojim življenjem - strah pred nezmožnostjo koriščenja pravice -strah pred nezmožnostjo koriščenja pravice	- strah pred neustrezno izbranim delom - strah pred stigmatizacijo - strah pred dolžnostmi - pomislek smiselnosti institucije ZRSZ - strah pred dolžnostmi - strah pred nadzorovanjem - strah pred nerazumevanjem birokracije - strah pred stigmatizacijo	- strah pred podajanjem napačnih informacij zaposlenih - strah pred nepravilnostmi zaposlenih	- strah pred dolžnostmi - strah pred pasivnostjo zaposlenih - strah pred situacijo na trgu dela - pomislek pred pravilno izbiro kraja prijave Zavoda za zaposlovanje Republike Slovenije - pomislek smiselnosti institucije ZRSZ - strah pred slabšo obravnavo zaposlenih	- tesnoba - strah pred posledicami, ki jih prinaša nepopolna vloga - stiska - strah pred prihodom na Center za socialno delo - slabo počutje - tesnoba - strah pred podrejanjem - občutki nemoči - strah pred nerazumevanjem birokracije - strah pred previsokimi dohodki - strah pred neupravičenostjo socialnih transferjev - strah pred zmanjšanjem socialnih transferjev - stiska ob oddaji vloge - stiska ob oddaji vloge - občutki nemoči - predpriprave na intervju - strah pred narobe izpolnjeno vlogo - strah pred stigmatizacijo - strah pred nadzorovanjem - strah pred obiskom ZRSZ

dostop do institucij (di)	príakovanja (+) (di2)	- uveljavljanje osnovnega in dodatnega zdravstvenega zavarovanja - polovična invalidska pokojnina - finančna sredstva - varnost - reden prihodek - regres - plačan dopust - zaposlitev - čas za končanje študija srednje šole - pomoč pri ponovni vključitvi v okolje - poravnava Dolgov - možnost uveljavljanja pravic na delovnem sodišču v Mariboru - dobro urejeni postopki - zdravstveno zavarovanje - zdravstveno zavarovanje - možnost izbire tipa zaposlitve	- uveljavitev socialne pomoči - uveljavitev dodatka za delovno aktivnost - uveljavitev osnovnega in dodatnega zdravstvenega zavarovanja - zaposlitev, ki se sklada z izobrazbo - dokončanje študija - možnost prijave na razpis Mladi učitelj - prehodno stanje - zaposlitev - čas za končanje študija - ustrezna zaposlitev - finančna sredstva - redni prihodek - čas za končanje študija - denar za prehodno obdobje - čas za končanje študija - plačano prostovoljno delo - denarna socialna pomoč - zdravstveno zavarovanje - hitro in uspešno urejen status na Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije - hitro in uspešno urejen status na centru za socialno delo - dodatek za delavno aktivnost	- uveljavitev štipendije - uveljavitev socialne pomoči - uveljavitev osnovnega in dodatnega zdravstvenega zavarovanja - profesionalni odnos zaposlenih - finančna sredstva - varnost - varčevanje - čas za študij - prosti čas	- nadomestilo za brezposelnost - zaposlitev - aktivna pomoč zaposlenih pri iskanju zaposlitve - uveljavitev osnovnega in dodatnega zdravstvenega zavarovanja - varnost - izplačilo za nazaj - zdravstveno zavarovanje - prosti čas - delavnice na ZRSZ - delavnice Excella - tečaji - možnosti pridobitve dodatnih znanj, ki jih lahko daš v življenjepis - povrnjeni stroški za razgovor - subvencija za zaposlitev mlajše osebe do 30. let - možnost opravljanja neke vrste prakse - dodatek za delovno aktivnost in pripravljenost - različne opcije ZRSZ - pregledna spletna stran ZRSZ - možnost postavljanja konkretnih ponudb - daljše prejemanje nadomestila za brezposelnost za starejše od 60 let - plusi programov ZRSZ	- zaposlitev - finančna sredstva - varnost - pritožba na Center za socialno delo - ustrezna pomoč - izredna denarna socialna pomoč - dostopnost informacij na internetu

informacije (in)	protislovne (in1)	- zelo veliko	- veliko	- ni prisotno	- ni prisotno	- veliko
	pomanjkljive (in2)	- ni prisotno	- zelo veliko	- veliko	- veliko	- zelo veliko
	nerazumljive (in3)	- ni prisotno	- nekaj	- ni prisotno	- ni prisotno	- nekaj
	napačne (in4)	- nekaj	- zelo veliko	- ni prisotno	- ni prisotno	- ni prisotno
socialna mreža (sm)	- sodelavci - delodajalec - dobiš že neke... - sindikat - prijatelji	- prijatelji - znanci - kolegi - kolegi - starši - znanci - znanci - kolegi	- kolegica - kolegica - mama - prijatelji - znanci	- poudarja pomembnost socialne mreže pri iskanju zaposlitve	- učitelji - znanka - znanka - znanka - kolega - prijatelji - znanka	
slab odnos strokovnih delavcev (sosl)	- neprofesionalno obnašanje - nezadovoljstvo - neprofesionalno obnašanje - nesmiselnost postopka - nesmiselnost postopka - prizadetost - razvrednotenje - nesmiselnost postopka - razvrednotenje - razvrednotenje - razvrednotenje - nemoč - samokontrola - samokontrola - samokontrola - neprofesionalno obnašanje	- neusklajenost kadra - neprofesionalno obnašanje - neusklajenost kadra - neorganiziranost - kadrovska podhranjenost - zmeda - zmeda	- neodzivnost zaposlenih - neodzivnost zaposlenih - neprofesionalno obnašanje - neprofesionalno obnašanje	- samoiniciativnost - pomanjkljivosti - nesmiselnost postopka - samoiniciativnost	- hude posledice nepravilnosti - hude posledice nepravilnosti - ponavljanje istih napak - neprofesionalno obnašanje - samoiniciativnost - razvrednotenje - pritožba - pritožba - želja po menjavi strokovne delavke - ugovor zoper strokovne delavke - pokroviteljski odnos - pokroviteljski odnos - neprofesionalno obnašanje - nezadovoljstvo z zaposlenimi - samoiniciativnost	

	- neprofesionalno obnašanje - razvrednotenje - razvrednotenje - protizakonito vedenje - protiustavno vedenje - protiustavno vedenje - neprofesionalno obnašanje - neprofesionalno obnašanje - neprofesionalno obnašanje - neprofesionalno obnašanje - nesmiselnost postopka - sprejetje situacije - sprejetje situacije - sprejetje situacije - neusklajenost kadra - nemoč - kršitev človekovih pravic - razčlovečenje - razčlovečenje - egoizem zaposlenih - neprofesionalno obnašanje - neprofesionalno obnašanje				- neinformiranost - hude posledice nepravilnosti - pritožba - ugovor proti delu - samoiniciativnost - neinformiranost - neinformiranost - samoiniciativnost - pokroviteljski odnos - prekrivanje informacij - prekrivanje informacij - nekompetentnost - nekompetentnost - nekompetentnost - birokrati - ponavljanje istih napak - neinformiranost - samoiniciativnost - ni pomoči - ignoriranje - pokroviteljski odnos - pokroviteljski odnos
nerazumljiva birokracija (nb)	- neprimerni birokratski postopki - neprimerni birokratski postopki - neprimerni birokratski postopki - etično sporni birokratski postopki - neprimerni birokratski postopki - strokovno sporni birokratski postopki - strokovno sporni birokratski postopki - strokovno sporni birokratski postopki - nesmiselni časovni roki - nesmiselni časovni roki - nečloveška zakonodaja - dvoumna pravila v birokratskih postopkih - prevelika količina birokracije	- neorganiziran birokratski postopek - neorganiziran birokratski postopek - nerazumljiv birokratsko postopek - nerazumljiva vloga - nerazumljive besede - neorganiziran birokratski postopek - časovni pritisk - nerazumljiva vloga - nerazumljivi pogoji birokracije - nerazumljiva vloga - nerazumljiva vloga - nerazumljivi birokratski postopek - nerazumljivi birokratski postopek - nejasna navodila zaposlenih	- nerazumljiv birokratski postopek glede na institucije - nerazumljiv birokratski postopek glede na institucije - popolno nerazumevanje: obrazec izpolni zaposleni - nerazumljiva vloga - nerazumljiva vloga - nerazumljivost birokratskega postopka glede na institucije - nerazumljivi birokratski postopki - nerazumljivi pogoji birokracije - nerazumljivi pogoji birokracije	- nesmiselni časovni roki - nesmiselni časovni roki postopkov - nesmiselni časovni roki - nesmiselni časovni roki - nerazumljivi birokratski postopki	- nerazumljiva vloga - nerazumljive besede - nerazumljiva vloga - nerazumljivi birokratski postopek - nesmiselni časovni roki - nesmiselni časovni roki - nerazumljiva vloga - nerazumljiva zakonodaja - nerazumljiva vloga - nerazumljiva vloga - nerazumljive besede

	- neprimerni birokratski postopki - nesmiselni birokratski postopki - nesmiselni birokratski postopki - nesmiselni birokratski postopki	- nejasna navodila zaposlenih - nejasna navodila zaposlenih - neorganiziran birokratski postopek - neorganiziran birokratski postopek - nerazumljiv birokratski postopek - nejasna navodila zaposlenih - nerazumljivi birokratski postopek - nejasna navodila zaposlenih - nerazumljiv birokratski postopek - dvoumnost zakonodaje - protislovnost zakonodaje - nerazumljiv birokratski postopek	- nerazumljivi pogoji birokracije - nesmiselna zakonodaja - nesmiselna zakonodaja - nesmiselnost birokratskih postopkov		
nezadovoljstvo z višino socialnih transferjev (nvst)	- zelo nezadovoljna	- malo nezadovoljen	- malo nezadovoljen	- zelo nezadovoljna	- zelo nezadovoljna
dolžnosti uveljavljanih socialnih transferjev (dust)	- hujša kršitev zasebnosti - zakonske dolžnosti - stroga pravila - stroga pravila - ni možnosti izbire - popolna obveščenost - dolžnosti - sprejem dela - sprejem dela - dolžnosti - sprejem dela	- dokazovanje - dokazovanje - nadzorovanje - skrb za prikaz dohodka - skrb za prikaz dohodka - skrb za prikaz dohodka - skrb za prikaz dohodka - skrb za dohodek prekarnih del - proaktivno iskanje zaposlitve - javljanje na Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije	/	- zakonske dolžnosti - kaznovanje - argumentiranje - občutek kontrole - obveščanje - sankcije - sankcije	- dokazovanje - pogojevanje - dokazovanje - preverjanje statusa svoje vloge - poseganje v osebni prostor - zahteve

neaktivna vloga socialne države (nvsd)	- ne izpolnjuje dolžnosti demokratične in socialne države - nečloveški odnosi v institucijah - manjka konkretna pomoč - nedostopnost podatkov - manjkajo sistemske rešitve pri ponovnem vključevanju v družbo in pomoč pri samostojnem življenju - sistemsko nedodelane rešitve - manjka pomoč pri povratku v življenje - manjka pomoč pri iskanju služb - manjka strokovna pomoč po izhodu iz psihiatrične bolnice - pomembnost postopka pri vpeljavi v življenje po izstopu iz institucije - pomembnost postopka pri vpeljavi v življenje po izstopu iz institucije - neaktivna vloga države - nudenje minimuma - nudenje minimuma - neaktivna vloga države pri iskanju zaposlitve - neaktivna vloga države pri iskanju zaposlitve - prelaganje sistemskega reševanja problemov - minimalna finančna pomoč kot izogibanje dejanski sistemskim rešitvam - manko sistemskih rešitev pri vključevanju sfero trga dela - manko sistemskih rešitev pri vključevanju sfero	- kadrovska podhranjenost - konfuzno delovanje institucij v praksi - manko interakcije med institucijami in posamezniki - sistemski problemi - luknja med zakoni države in prakso institucij - realne finančne posledice komunikacije različnih institucij - socialna država v praksi ne opravlja svojih socialnih funkcij - problematičen trg dela - slab in nesocialen trg dela - trg dela proizvaja odvečno delovno silo - država ne izpolnjuje dolžnosti socialne države - manjka reguliranje nepremičninskega trga socialne države	- manjka sistem preverjanja - manjka sistem preverjanja - slaba pravna urejenost cenzusa socialnih transferjev - zgrešeni kriteriji za pridobitev štipendije - slabo urejena zakonodaja - zgrešeni kriteriji za pridobitev štipendije - racionalnejša razdeljevanje socialnih transferjev - izguba zaupanja ljudi v institucije - ni aktivnega informiranja ljudi o njihovih pravicah - vprašljivi kriteriji za prejemanje socialne pomoči	- dodelanost enotnosti informacij ZRSZ kot institucije - nesorazmerja med ljudmi, ki prejemajo denarno socialno pomoč in med ljudmi, ki prejemajo nadomestilo za brezposelnost - nesorazmerja med ljudmi, ki prejemajo denarno socialno pomoč in med ljudmi, ki prejemajo minimalno plačo - država skrbi za nižji sloj in pozablja na srednjega - vprašanje funkcije nudenja dejanske socialne pomoči	- manjkajo dodatne pomoči za ljudi brez premoženja
---	---	--	---	---	--

		trga dela - manko sistemskih rešitev pri vključevanju sfero trga dela - manko sistemskih rešitev pri vključevanju sfero trga dela - menjava glavnih političnih akterjev - kupovanje miru z nesmiselnimi političnimi rešitvami				
institucije (i)	nujno zlo (i1)	- napačen pristop institucij - razčlovečenje - kršenje varstva osebnih podatkov - kršenje varstva osebnih podatkov - kršenje varstva osebnih podatkov - nezaupanje v institucije - kršenje človekovih pravic - razčlovečenje - razčlovečenje - razčlovečenje - ponižujoč odnos - ponižujoč odnos - razčlovečenje - napačen pristop institucij - napačen pristop institucij	/	/	- nesmiselna časovna organizacija birokratskih postopkov - prevpraševanje smiselnosti institucije ZRSZ - prevpraševanje dejanskega doseganja ciljev ZRSZ - prevpraševanje smiselnosti institucije ZRSZ - enormne posledice slabe časovne organizacije birokratskih postopkov - zaradi slabo urejenih birokratskih postopkov ni dohoda - zaradi slabo urejenih birokratskih postopkov ni dohoda	- enormne posledice slabega dela zaposlenih - občutek majhnosti - nepravilna obravnavava - ni osnovnih informacij - popolna psihofizična pripravljenost - pokroviteljska drža - kršenje varstva osebnih podatkov
	varen prostor (i2)	- koriščenje socialnih transferjev kot stagnacija in trajna rešitev	/	/	- ZRSZ: odprt prostor za pogovor	/

13. INTERPRETACIJA

Rezultati kažejo na to, da se pri uveljavljanju socialnih pravic pojavljajo različne ovire. Iz tabele je mogoče razbrati, da so se vsem intervjuvancem pri uveljavljanju pravic pojavljale institucionalne ovire.

Kot je povzeto v teoretičnem delu, so ovire lahko fizične ali družbene in imajo funkcijo barikade pri vključevanju ljudi v skupnost. Preseganje ovir je odvisno od uspešnega prenosa informacij, njihove dostopnosti in socialne mreže posameznika. Najosnovnejši viri predstavljajo pogoj uspešnega vključevanja v družbo. Pogost občutek, ki spremlja ljudi ob vstopu v institucije, je strah pred neprimerno obravnavo. Predsodki in revščina sta fizični oviri, ki se pojavita pri ljudeh ob vstopu v institucijo. (Škerjanc, 2010: 73-74)

Intervjuvanci, ki izhajajo iz družin slabšega socialnega statusa, se težje znajdejo v sistemu in imajo več možnosti, da bo prišlo do socialne izključenosti. To se pokaže pri intervjuvanki Cvetki, ki je zaradi pomanjkljivih oziroma napačnih informacij ostala brez edinega dohodka – denarne socialne pomoči; potem so ji pomagali prijatelji. Podobno se je opazilo pri intervjuvancu Nejc, ki veliko časa ni prejel nobenih socialnih transferjev, saj ni bil informiran o svojih pravicah. Informacije so do njega prišle kasneje, od prijateljev. Če se Nejc ne bi sam dobro znašel, bi lahko podlegel socialni izključenosti, saj ni imel nobenih dohodkov. Preživel se je s študentskim delom, v začetku študija so mu pomagali starši, potem mu te pomoči niso mogli več nuditi. Pri njegovi situaciji je odigrala odločilno vlogo samoiniciativnost in socialna mreža. V raziskovalni nalogi sta se te dve lastnosti pokazali kot gonilna sila posameznikov, da so si uredili svojo situacijo in vnovčili svoje socialne pravice.

Možnost socialne izključenosti se pojavi tudi pri intervjuvancu Janezu, saj je zaradi svojega zdravstvenega stanja trajno nezmožen za delo, kar pomeni, da bo vse življenje odvisen od socialnih transferjev. Brez pomoči bi bil odrinjen na rob družbe, saj večino svojega dohodka porabi za bencin in parkirnine ob zdravstvenih pregledih, ki jih ima v Ljubljani. Poleg tega plačuje še preživnino za svoji hčeri, tako da se mu dohodek še zmanjša. Svoj status rešuje z delom »na črno«, vendar le-to pokrije samo stroške cigaret. Tu se sklicujem na Stanojevića, ki zapiše, da je delež ljudi, ki je prijavljen na ZRSZ in center za socialno delo, kljub prejemkom delovno aktiven. (Stanojević, 2001: 99)

Marija s svojo vdovsko pokojnino in odškodnino komaj preživi mesec; zase pravi, da živi skromno. Socialne izključenosti jo rešuje hčerkino stanovanje, saj le-ta ne plačuje najemnine. Če bi morala plačevati še najemnino, pove, da tega s svojimi dohodki ne bi zmogla. Angelini

dohodki so prav tako nizki, saj je polovično zaposlena in polovično invalidsko upokojena. Vse skupaj znaša malo več kot denarna socialna pomoč, vendar manj kot denarna socialna pomoč in dodatek za delovno aktivnost. Angela pravi, da s svojim dohodkom težko shaja, vendar se prav tako izogne socialni izključenosti, saj živi v lastniškem stanovanju, ki je last njenega moža. Pove tudi, da se je ob vrnitvi iz psihiatrične ustanove bila primorana sprejeti kakršnekoli pogoje delodajalca, saj bi drugače ostala brez službe. Angela je ubežala svoji socialni izključenosti s pomočjo moža, Damjanu pa so pomagali starši. Pomagajo mu pri plačilu najemnine, za to pravi, da ima denarja dovolj. Rešuje ga torej socialna mreža.

Intervjuvanka Anita se je kljub dobri izobrazbi, saj je magistrica prava, samoiniciativnosti in samoosveščenosti, po napovedani izgubi službe znašla v nezavidljivi situaciji. Po izgubi službe je ostala za mesec in pol brez dohodka, ki ga je sicer dobila povrnjenega, vendar je poudarila resnost situacije. Če le-tega ne bi predvidela in ne bi imela pomoči staršev, pri katerih je brezplačno živela, bi lahko situacija ogrozila njeno življenje. Ker gre za zelo dobro informirano in komunikacijsko sposobno osebo, se le-to ni zgodilo, vendar je tudi sama poudarila, da bi to lahko za koga drugega pomenilo socialno dno. Intervjuvanka Elza se je znašla v podobni poziciji kot intervjuvanka Anita, saj je ona prav tako dobivala nadomestilo za brezposelnost, ki ga je dobila povrnjenega. Intervjuvanka je svojo socialno situacijo reševala tako, da je živela skupaj s partnerjem v stanovanju njenih staršev.

Tina, ki je med študijem zanosila, je opozorila na pomembnost pomoči socialne države, občine, in njenih staršev. Občina je ponujala možnost vrtca, brez katerega se oba z možem ne bi mogla udeležiti študija. Poleg študija, štipendije oziroma denarne socialne pomoči ter otroškega dodatka sta oba s partnerjem delala, saj dohodki ne bi zadostili osnovnim potrebam. Stanovali so v študentskem domu za družine, finančno sta jim pomagala tudi starša. Ključno vlogo so igrali socialni stiki in samoiniciativnost.

Pri intervjuvanki Marjani ni bilo dovolj podatkov, zato jo ne morem umestiti nikamor.

Pri intervjuvanki Danici sem v intervjuju zbrala zelo malo informacij, saj je le-ta govorila slabo slovensko. Intervjuvanka je Rominja in ima končane tri razrede osnovne šole, tako da je bil pogovor otežen. Intervjuvanko poznam osebno, zato lahko rečem, da kljub socialnim transferjem, ki jih dobiva (denarna socialna pomoč, izredna denarna socialna pomoč, preživnina, otroški dodatek, osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje) spada pod osebo, ki je socialno izključena. Po Škerjancu spadajo pod fizične ovire tudi predsodki in revščina, česar je intervjuvanka definitivno deležna. Glede na to, da gre za osebo, ki izhaja iz romske družine,

ki živi na robu mesta, spada med ljudi, ki jim le-to predstavlja fizično oviro. Intervjuvanka živi z družino v manjši hiši, brez elektrike in vode ter primernih ležišč. Gre za osebo, ki je socialno izključena, vendar ji pri življenju in urejanju njenih socialnih pravic pomaga njen partner, ki je bolje situiran, ter njegova mama. V intervjuju sem želela govoriti o dogodku, ko ji je neurje odpihnilo streho, vendar o tem ni želela spregovoriti in sem upoštevala njeno zasebnost. V tej situaciji ji je pomagala partnerjeva mama, ki je na občino napisala dopis, tako da je družina dobila streho. Druga situacija, kjer se pokaže njihov način delovanja v svetu, je sprememba zakonodaje oziroma pogoji oddanih vlog, ki jih njihova romska družina ne prebere, ampak plača človeka, preuči želeno in jim pove kaj morajo narediti. Iz tega sklepam da pri socialni izključenosti odigra ključno vlogo socialna mreža, ki preprečuje, da bi ljudje zapadli še v večjo revščino.

Kakor je že povzeto v teoretičnem delu in sledi iz poročila o uresničevanju boja proti revščini in socialni izključenosti, imajo največ tveganja za revščino gospodinjstva z lastnostmi, ki so skupne tudi mojim intervjuvancem: najemniki neprofitnih in socialnih stanovanj: Damjan, Cvetka, Tina, Nejc; gospodinjstva, kjer jim pokojnine in socialni prejemki predstavljajo glavni vir prihodka: Elza, Tina, Danica, Janez, Marija, Damjan, Nejc, Anita, Cvetka; gospodinjstva z nižjo izobrazbo: Danica, Marija, Angela; gospodinjstva, kjer delovnih oseb ni: Danica, Marija, Damjan, Nejc, Cvetka, enočlanska gospodinjstva: Marija, Damjan, Nejc, Cvetke. Možnost, da gospodinjstva padejo v še večjo revščino, predstavlja brezposelnost: Elza, Tina, Marjana, Danica, Janez, Damjan, Nejc, Anita, Cvetka, slaba izobrazba: Danica, Marija, Angela in starost: Marija, Angela. (Apohal Vučkovič, Stropnik in Stanovnik, 2002: 11) Sodeč po poročilu boja proti revščini in socialni izključenosti Statističnega urada RS iz leta 1997 – 1999 spadajo moji intervjuvanci v rizično skupino, ki ima izpolnjeno veliko dejavnikov tveganja za revščino in socialno izključenost.

Vsak od intervjuvancev je stopil v institucije z določenimi pričakovanji in željami o uveljavitvi socialnih pravic. Institucija, ki jo je vpisalo največ intervjuvancev, in sicer deset, je ZRSZ. ZRSZ so obiskali naslednji intervjuvanci: Elza, Tina, Marjana, Danica, Janez, Damjan, Nejc, Anita in Cvetka. Sledi ji center za socialno delo s šestimi intervjuvanci. Center za socialno delo so obiskovali naslednji intervjuvanci: Tina, Danica, Janez, Damjan, Nejc in Cvetka. Sledi Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, ki sta ga obiskali dve udeleženki: Marija in Angela. Institucija, ki je omenjena samo enkrat, je Univerzitetna psihiatrična klinika Ljubljana.

Status sedmih intervjuvancev je bil nezaposlen. Nezaposleni so bili naslednji intervjuvanci: Elza, Tina, Danica, Damjan, Nejc, Anita in Cvetka. Status trajno brezposelnega ima ena oseba – Janez. Ena oseba je zaposlena: Marjana in opravlja delo pomočnice učiteljice. V nalogi je še oseba, ki je polovično upokojena in polovično zaposlena: Angela in upokojena: Marija.

Kakor sem napisala že v teoretičnem delu raziskovalne naloge, se razlogi za revščino od družbe do družbe razlikujejo. Temeljni razlogi, ki so skupni vsem družbam in povzročajo revščino, so: izguba dela, pomanjkljivi ukrepi države blaginje, gospodarske, politične, rasistične in druge oblike neenakosti, ki preprečujejo, da bi se podpora splošnega mnenja revnim izboljšala. (Novak, 1994: 18) Slovenija, ki je pravna in socialna država ima dobro urejene ukrepe državne blaginje, ki pripomorejo k doseganju minimalnega standarda življenja ljudi. Urejeni socialni prejemki definitivno pripomorejo k občutku osnovne varnosti. Naša država svoja načela uresničuje s sistemom socialnega varstva, socialnega zavarovanja in z zagotavljanjem posebnih pravic posameznim skupinam prebivalstva. (Socialna varnost, b.d.)

Med enega izmed pomembnejših socialnih prejemkov spada osnovno in dodatno zavarovanje, ki predstavlja precejšnjo finančno razbremenitev. Osnovno in dodatno zavarovanje je uveljavilo vseh enajst udeležencev. Denarno socialno pomoč je dobivalo naslednjih šest intervjuvancev: Tina, Danica, Janez, Damjan, Nejc in Cvetka. Nadomestilo za brezposelnost sta dobili Elza in Anita. Opcijo socialne pravice izredne denarne socialne pomoči so uporabili naslednji intervjuvanci: Danica, Janez, Nejc in Cvetka. Preživnino so dobile tri intervjuvanke: Tina, Marjana in Cvetka. Štipendijo sta dobili dve intervjuvanke in en intervjuvanec: Tina in Cvetka ter Nejc. Otroški dodatek sta dobivali dve intervjuvanke: Danica in Tina, Tina je poleg otroškega dodatka uveljavljala še znižano plačilo vrtca. Oseba Marija je prejemale 70 % vdovske pokojnine ter odškodnino, Angela pa je prejemale polovično invalidsko pokojnino. Damjan je poleg socialne pomoči edini uveljavil tudi dodatek za delovno aktivnost.

V magistrski nalogi me je zanimalo, kaj točno ovira ljudi pri uveljavljanju njihovih socialnih pravic, tako da sem šla skupaj z intervjuvanci skozi celoten birokratski postopek, saj me je zanimalo, kaj jih je obremenjevalo pred vstopom v institucije in po njem, kakšna so bila njihova pričakovanja in želje ter kakšne so bile njihove dejanske izkušnje. Pričakovanja, ki so jih našli intervjuvanci, so zajemala socialne prejemke: denarno socialno pomoč, izredno denarno socialno pomoč, nadomestilo za brezposelnost, preživnino, štipendijo, otroški dodatek, znižano plačilo vrtca, vdovsko in invalidsko pokojnino ter znižano plačilo vrtca.

Sedem intervjuvancev je pričakovalo finančna sredstva: Elza, Tina, Marija, Angela, Damjan, Nejc in Cvetka. Pri Mariji se je poleg finančnega vidika znašel tudi reden prihodek, ki ji kot upokojenki omogoča mirno, predvidljivo življenje in določeno stopnjo varnosti. Zanimiv odgovor, ki se je pojavil pri eni intervjuvanki in enemu intervjuvancu, je bil varčevanje, ki ga je navedel Nejc, pri Elzi se pojavil kar dvakrat. Nejc je predhodno v intervjuju povedal, da je navajen skromnega življenja ter da so njegovi stroški bivanja zaradi nastanitve v študentskem domu in možnosti koriščenja študentskih bonov nizki, tako da uspe s socialnimi transferji tudi prihraniti. V drugem primeru pa intervjuvanka Elza stanuje v stanovanju svojih staršev, stroške stanovanja si razdelita s partnerjem, tako da lahko ob tem tudi varčuje. Kot je razvidno iz raziskave, je finančni vidik v ospredju pričakovanj pri pridobivanju socialnih pravic.

Intervjuvanka Tina navede nizke stroške bivanja v študentskem domu, Danica finančno kritje pri nakupu nove strehe, Angela: reden prihodek, regres in plačan dopust, Damjan: redni dohodek, denar za prehodno obdobje ter prostovoljno delo, ki ga je opravljal že prej, vendar je s koriščenjem socialnih pravic zanj prvič plačano, saj dobi dodatek za delovno aktivnost. Finančni vidik izpostavlja tudi intervjuvanka Anita, saj je povedala, da je dobila nadomestilo za brezposelnost izplačano naknadno, za čas, ko je ostala brez denarja, saj je bila njena vloga v obravnavi. Za intervjuvanca Janeza je finančni vidik še posebej pomemben, saj so socialni transferji, ki jih prejme, edina možnost za pridobitev finančnih sredstev. Finančni vidik, ki ga navede Angela, se nanaša na povratnike v psihiatrično klinko Ljubljana-Polje, kjer intervjuvanka pove, da se veliko ljudi vrne, ker je to njihov način poravnave dolgov in ker zelo težko dobijo službo. Tako ljudje plačajo položnice, ki so si jim nabrale doma, saj je bivanje v psihiatrični ustanovi brezplačno, prijavi se lahko vsak.

Naslednji odgovor, ki se je med intervjuvanci kar pogosto pojavljal, je bila varnost. Navedli so ga naslednji intervjuvanci in intervjuvanke: Elza, Angela, Nejc, Anita in Cvetka. Sledi odgovor, ki se je pogosto pojavljal, saj je bilo veliko intervjuvancev prijavljenih na ZRSZ. Odgovor se nanaša na iskanje zaposlitve, navedli so ga naslednji intervjuvanci in intervjuvanke: Elza, Cvetka, Angela ga je navedla kar dvakrat, poleg zaposlitve je navedla, da pričakuje, da bo lahko izbirala med različnimi možnostmi zaposlitve ter Damjan, ki je navedel, da išče ustrezno zaposlitev in da je uveljavljanje njegovih pravic pomoč pri prehodnem stanju, da pride do zaposlitve. Marjana je zaposlitev navedla kar trikrat, dvakrat je povedala, da pričakuje pomoč pri iskanju službe.

Nazadnje je tu še Anita, ki je poleg zaposlitve pričakovala še aktivno pomoč zaposlenih pri iskanju zaposlitve ter različne opcije ZRSZ, ki zvišajo možnost za iskanje zaposlitve. Anita je po svoji izobrazbi magistrica prava in se je o svojih socialnih pravicah zelo pozanimala. Izkoristiti je želela prav vse svoje možnosti. V svojih pričakovanjih tako izstopa od ostalih intervjuvancev in intervjuvank. Intervjuvanka je izpostavila tečaje in možnosti pridobivanja dodatnih znanj, ki jih lahko daš v življenjepis, ter veliko ugodnosti, ki jih nudijo programi ZRSZ. Povedala je, da se mora uporabnik ustrezno informirati, da se uvrsti v določeno družbeno skupino. Naštela je naslednje ugodnosti ZRSZ: subvencija za zaposlitev mlajših oseb od 30 let, možnost opravljanje neke vrste prakse, povrnjeni stroški za razgovor, delavnice Excella in ostale delavnice, možnost koriščenja dodatka za delovno aktivnost in pripravljenost, možnost postavljanja konkretnih ponudb, možnost daljšega prejemanja nadomestila za brezposelnost za starejše od šestdeset let. Intervjuvanka je bila zaradi svojega pravniskega znanja in poznavanja zakonodaje v prednosti pred ostalimi intervjuvanci. Njena pričakovanja so bila bolj razdelana kot pričakovanja ostalih, saj je bila na ZRSZ prijavljena že drugič, pa tudi sama je poudarila, da je raziskala svoje možnosti.

Naslednji odgovor, ki je bil skupen kar petim intervjuvancem, je bil čas, vezan na zaključek šolanja. Odgovore, ki so bili skupni ob tej tematiki, sem našla pri naslednjih intervjuvancih: pri Elzi, Tini, Angeli, Damjanu in Nejcju. Elza je čas za končanje študija omenila trikrat, Tina je prav tako navedla čas za študij, poudarila je možnost študija, ki brez socialne države in socialnih transferjev zanjo ne bi bil mogoč. Angela je zaradi prijave na Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije, kritega zavarovanja in možnosti, da dela priložnostna dela, pridobila čas za končanje srednje šole, ki jo je opravljala v drugem mestu, z diferencialni izpitov. Čas za dokončanje študija je podal tudi Damjan. Pri njem je bilo čutiti pomembnost le-tega, saj je to poudaril kar štirikrat. Zaradi vnovčenja svojih socialnih pravic in pridobitve socialnih transferjev je študij končal pravočasno in imel možnost, da se prijavi na razpis Mladi učitelj. Zadnja intervjuvanka Anita se je prijavila na Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije, da je lahko imela plačano zdravstveno zavarovanje in da so starši dobivali denar za vzdrževanega družinskega člana, tako da je s pomočjo le-tega prav tako končala študij.

Odgovor, ki je bil skupen večini intervjuvancem, je pridobivanje informacij. Pojavi se pri štirih intervjuvankah. Elza je pričakovala, da bo na Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije pridobila koristne informacije, Tina je dvakrat povedala, da je pričakovala pregledne informacije na spletni strani centra za socialno delo in ZRSZ, prav tako je to povedala tudi

Cvetka, Marija pa je dvakrat povedala, da je bila o svojih pravicah obveščena z občine in iz časopisa.

Med odgovori se je pojavljal tudi prosti čas, ki ga je navedla Elza, Anita in Cvetka. Sledi še nekaj odgovorov: Elza je navedla pravico do dopusta, ki ga lahko izkoristiš po šestih mesecih prijave na ZRSZ; Tina je navedla subvencionirano bivanje v študentskem domu in varstvo za otroka; Nejc je navedel profesionalni odnos zaposlenih; Cvetka je navedla ustrezno pomoč in možnost pritožbe na Center za socialno delo; Angela je navedla dobro urejene postopke, možnost uveljavljanja pravic na delovnem sodišču v Mariboru in pomoč pri ponovni vključitvi v delovnem okolju; Damjanu je bil pomemben hitro in uspešno urejen status na Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije in centru za socialno delo, kar je povedal dvakrat; Aniti je navedla še pregledno spletno stran na ZRSZ.

Iz raziskave lahko torej sklepamo, da se je večina intervjuvancev obrnilo na institucije, da pridobi socialne transferje, ključni razlog so bile zanje finance. Poleg financ jim je bila pomembna dostopnost informacij, varnost, možnost zaposlitve, pomoč zaposlenih, čas za študij in zase. Pri intervjuvancih je najbolj izstopala Anita, ki se je o svojih pravicah in možnostih dobro informirala.

Sledijo pomisleki in strahovi, ki so jih imeli intervjuvanci in intervjuvanke. Intervjuvanki Elza in Marjana sta to poudarili kar dvakrat. Cvetka se je na intervjuju psihično in informacijsko osvestila. Vseh je bilo strah nepravilne obravnave ter kršenja njihovih socialnih pravic. Elza je predpriprave na intervju omenila kar trikrat, povedala je tudi, da jo je strah, da jo »bodo dobili nepripravljeno«. Strah jih je bilo posledic napak zaposlenih, ki lahko pomenijo, da ostanejo brez transferjev.

Elza in Tina si delita strah pred slabo informiranostjo zaposlenih, prav tako si delita strah pred nepravilnostmi zaposlenih, kjer se jim pridružuje še Danica, Elza ga je omenila kar trikrat. Strah pred slabo obravnavo zaposlenih je bil skupen kar petim intervjuvancem, in sicer Tini, Danici, Aniti, Marjani, ki ga je omenila dvakrat, ter Elzi, ki ga je omenila kar trikrat. Elza je v svojem intervjuju kar trikrat omenila, da jo je strah, da je zaposleni ne bodo upoštevali. Pri teh občutkih se ji prav tako pridružuje Tina.

Strah pred stigmatizacijo se pojavi pri petih intervjuvankah, in sicer: pri Elzi se pojavi kar šestkrat, pri Tini in Damjanu se pojavi dvakrat, potem pa se pojavi še pri Danici in Cvetki. Strah pred nadzorovanjem se pojavi pri treh intervjuirankah, in sicer dvakrat pri Elzi, ter enkrat

pri Damjanu in pri Cvetki.

Strah pred izgubo nadzora nad svojih življenjem sta omenila Elza in Angela. Elza ga je omenila kar petkrat. Strah pred podajanjem napačnih informacij zaposlenih se pojavi pri enem intervjuvancu in eni intervjuvanki, in sicer pri Tini in Damjanu. Strah pred nerazumevanjem birokracije je bil skupen trem intervjuvankam: Elzi, Damjanu in Cvetki. Strah pred dolžnostmi, ki jih prinaša prijava na institucijo, je bil skupen trem intervjuvankam: Elzi, Antiki ter Damjanu, ki ga je omenil kar dvakrat. Vse tri intervjuvanke so bile uporabnice ZRSZ. Anita in Damjan sta imela pomisleke o smiselnosti institucij ZRSZ ter Damjan ZRSZ in centra za socialno delo. Osebo Anito je skrbela širša ekonomska slika, zato je izpostavila še pomislek pred pravilno izbiro kraja prijave Zavoda za zaposlovanje Republike Slovenija ter strah pred situacijo na trgu dela. Poleg tega jo je še skrbelo, da bodo zaposleni na Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije v svojem delu pasivni.

Angela je kar trikrat izpostavila, da jo je strah, da ne bo zmožna izkoristiti svoje socialne pravice; Damnjana je skrbelo, da mu bodo zaposleni izbrali in vsilili napačno delo, Nejca pa je skrbelo, da se bodo zgodile nepravilnosti pri zaposlenih. Prva intervjuvanka Elza je poleg ostalih strahov navedla še strah pred ustrahovanjem, pomanjkanjem spoštovanja, nezaupanje, strah pred nekompetentnostjo zaposlenih in pogojevanjem pomoči.

Intervjuvanka Cvetka je navedla kar nekaj negativnih občutkov, ki so jo spremljali pred prihodom na Center za socialno delo in Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije in med njim. Pred prihodom jo je bilo strah, kar je omenila kar dvakrat, slabo se je počutila, doživljala je stisko, težila jo je tesnoba, občutki nemoči, strah jo je bilo podrejanja, strah jo je bilo tudi, da do socialnih transferjev ne bo upravičena. Ob oddaji vloge je dvakrat poudarila, da je doživljala stisko, strah jo je bilo, da so njeni dohodki, ki si jih je pridobila prek študentskega dela, previsoki in da ji bodo zmanjšali njene socialne transferje. Strah jo je bilo tudi, da bo vloga narobe izpolnjena ter posledic le-tega.

Iz podatkov lahko sklepamo, da sta Elza in Cvetka med obravnavo na centru za socialno delo in Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije, pred tem in po tem zelo anksiozni in jima uveljavljanje socialnih pravic prinaša veliko stresa. Pri Danici in Nejcu je bilo občutiti zelo malo tesnobe, medtem ko Janez in Marija nista navedla nobenih strahov in pomislekov. Tina, Marija, Angela in Damjan so navedli nekaj svojih strahov, vendar ob tem ni bilo zaznati tako močnih občutkov. Iz napisanega je razvidno, da so Aniti pomisleki in strahovi vezani na poznavanje socialnoekonomske situacije in delovanja ZRSZ kot institucije. Poleg Anite je bil edini, ki je

izpostavil pomisleke te vrste, Damjan. V nadaljevanju sledi obravnava intervjuvancev na institucijah, kjer bom ugotovila, ali so bili njihovi strahovi upravičeni.

V raziskovalni nalogi sem opazovala, na kakšen način dobijo ljudje največ informacij o svojih socialnih pravicah, od koga pridobijo te informacije in ali so informacije korektne. Intervjuvanci so informacije našli na spletni strani centra za socialno delo in ZRSZ; pri zaposlenih ali od svojih bližnjih, ki so vpeti v njihovo socialno mrežo. Kakor v svojem delu zapiše že Stanojević, ki se sklicuje na Colemana, predstavlja socialni kapital funkcijo doseganja skupnih ciljev pri ljudeh in vir produktivnosti. (Stanojević, 2001: 165-166)

Elza in Tina socialno mrežo omenita dvakrat, Damjan enkrat. Nekateri intervjuvanci izrecno navajajo mamo ali očeta. Mamo navajajo naslednji intervjuvanci: Marjana in Nejc, očeta pa Janez. Elza in Angela navedeta sodelavce, Danica, Janez in Cvetkapa sta znance navedla kar trikrat. Pogost odgovor, ki se je pojavil v različnih oblikah, je »prijatelji« in se pojavi pri petih intervjuvancih: Janez, Angela, Damjan, Nejc in Cvetka. Damjan poleg prijateljev še trikrat navede kolege, Nejc dvakrat navede kolegice, Cvetka prav tako navede kolega. Odgovor, ki se ponovi pri treh intervjuvancih, so znanci, pojavi se pri: Cvetki, ki omenja znanko, Nejcu in trikrat pri Damjanu. Marija navaja sorodnike in hčer; Angela navaja delodajalca, sindikat in neznani izvor informacij, Cvetka navaja učitelje in Anita poudarja pomembnost socialne mreže pri iskanju zaposlitve.

Iz pridobljenih podatkov lahko sklepamo, kako zelo je pomembna socialna mreža, ki intervjuvancem omogoča dostojno življenje. Največjo pomoč predstavljajo najbližji, torej starši oziroma bližnji sorodniki in prijatelji oziroma kolegi. Poleg le-teh so pomembni tudi znanci in ljudje, ki spadajo v delovno okolje.

Pomemben aspekt socialnih pravic je podajanje informacij. Če pride do napake na tem področju, lahko potek dajanja in sprejemanja informacij kaj hitro preraste v oviro. V raziskovalni nalogi sem obravnavala štiri vidike informacij, ki na uporabnika vplivajo negativno. Informacije so lahko protislovne, pomanjkljive, nerazumljive ali napačne. Sedem intervjuvancev je povedalo, da na institucijah niso dobili protislovnih informacij. To so bili naslednji intervjuvanci: Elza, Tina, Marjana, Danica, Marija, Nejc in Anita. Nekaj protislovnih informacij sta dobila dva intervjuvanca: Janez in Cvetka. Veliko protislovnih informacij je dobil le Damjan. Zelo veliko protislovnih informacij pa je dobila Angela. Vsaka protislovna, pomanjkljiva, nerazumljiva ali napačna informacija predstavlja oviro pri uveljavljanju socialnih pravic.

Trije intervjuvanci so povedali, da na institucijah niso dobili pomanjkljivih informacij. To so bili naslednji intervjuvanci: Danica, Marija in Angela. Nekaj pomanjkljivih informacij je dobila ena intervjuvanka, in sicer Elza. Veliko pomanjkljivih informacij so dobili štirje intervjuvanci: Marjana, Janez, Nejc in Anita. Zelo veliko pomanjkljivih informacij so prejeli trije intervjuvanci: Elza, Damnjan in Cvetka.

Sedem intervjuvancev je povedalo, da na institucijah niso dobili nerazumljivih informacij. To so bili naslednji intervjuvanci: Elza, Marjana, Janez, Marija, Angela, Nejc in Anita. Nekaj nerazumljivih informacij so dobili štirje intervjuvanci: Tina, Danica, Damnjan in Cvetka. Noben ni dobil veliko ali zelo veliko nerazumljivih informacij.

Pet intervjuvancev je povedalo, da na institucijah niso dobili napačnih informacij. To so bili naslednji intervjuvanci: Danica, Marija, Nejc, Anita in Cvetka. Nekaj napačnih informacij so dobili trije intervjuvanci: Marjana, Janez in Angela. Veliko napačnih informacij je dobila le Elza. Zelo veliko napačnih informacij pa sta dobila Tina in Damjan.

Iz tega lahko sklepamo, da ima pretok informacij veliko vlogo pri uveljavljanju socialnih pravic. Pretok informacij predstavlja spodbudo ali oviro pri doseganju socialnih pravic. Poleg informacij, ki so jih intervjuvanci dobili od zaposlenih, so si pomagali sami, pomagali so jim tudi ljudje iz njihove socialne mreže. Ključ do uspeha predstavlja tudi samoiniciativnost, ki se je izkazala za najbolj varno možnost.

Sledijo rezultati odnosa strokovnih delavcev do intervjuvancev, ki so prišli uveljavljat svoje socialne pravice. Štirje intervjuvanci so navedli, da so ob obravnavi doživeli pokroviteljski odnos. Marjana ga je omenila enkrat, Elza in Marija dvakrat ter Cvetka kar petkrat. Naslednji odgovor, ki se pojavil pri dveh intervjuvankah, je bil razvrednotenje. Pojavil se je pri Elzi, Angeli in Cvetki. Pri Angeli se je pojavil kar šestkrat. Nespoštljivo obnašanje se pojavi pri Elzi in Marjani. Naslednji odgovor, ki se je pojavil pri petih intervjuvancih, je neprofesionalno obnašanje. S tem odgovorom so odgovorili naslednji intervjuvanci: Danica in Damnjan sta ga navedla enkrat, Janez in Nejc dvakrat ter Angela in Cvetka, ki ga je navedla kar desetkrat. Svoje socialne pravice so najlažje uveljavljali tisti, ki so bili samoiniciativni: Elza, Marija, Anita dvakrat in Cvetka kar petkrat. Trije intervjuvanci so potožili, da od zaposlenih niso dobili ustrezne pomoči. Danica in Cvetka sta to navedli enkrat, pri Marjani pa se je to pojavilo kar štirikrat. Trije intervjuvanci so pri slabem odnosu navedli nepravilnosti. Janez in Marija sta to navedla po enkrat, Cvetka pa je navedla hude posledice nepravilnosti, in to kar trikrat.

Naslednji odgovor, ki se je pojavil pri štirih intervjuvancih, je nekompetentnost zaposlenih. Navedli so ga naslednji intervjuvanci: Elza in Danica enkrat, Cvetka trikrat in Janez kar osemkrat. Dva intervjuvanca sta navedla, da sta v postopku pridobivanja svojih pravic počutila razčlovečeno. Angela je to povedala dvakrat, Marija pa kar trikrat.

Kar nekaj odgovorov se je nanašalo na birokratske postopke in birokracijo. Janez se je srečal z nerazumljivo birokracijo, Cvetko je zmotilo to, da je na Centru za socialno delo zmanjkal osebni stik in da se zaposleni obnašajo kot birokrati. Trije intervjuvanci so navedli, da se jim zdi birokratski postopek nesmiseln. To so bili naslednji intervjuvanci: Anita, Cvetka in Angela, ki je le-to navedla kar štirikrat. Janez dvakrat omeni nepoznavanje zakonodaje zaposlenih, Angela pa dvakrat omeni protiustavno vedenje in protizakonito vedenje.

Naslednja stvar, ki se je bom dotaknila, je kadrovska (ne)usklajenost. Trije intervjuvanci omenjajo neusklajenost kadra: Janez, Angela in Damjan kar dvakrat. Janez, ki je kadrovskemu delovanju namenil nekaj več besed, je povedal, da je njihovo delo slabo organizirano, da so preobremenjeni in da je z delom zaposlenih nezadovoljen. Na Centru za socialno delo in Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije ima slabe izkušnje, zaposleni so pri svojem delu nekorektni in ignorirajo svoje dolžnosti.

Cvetka je povedala, da jo med obravnavo niso dovolj informirali, kar je omenila kar trikrat, ter da je socialna delavka celo prikrivala informacije. Sama se je namreč dodatno informirala na spletni strani in ugotovila, da ji pripada dodatna izredna socialna pomoč zaradi epidemioloških razmer. Svojo izkušnjo opisuje kot zasliševanje in dokazovanje socialni delavki, pri kateri je dobila občutek da si deli pravice za dodeljen denar oziroma da ima občutek, kot da daje svoj lasten denar. Intervjuvanka je povedala, da je z zaposlenimi nezadovoljna, omenila je ignoriranje, ponavljanje istih napak, kar je povedala kar dvakrat, in nazadnje željo po menjavi socialne delavke, ki jo je z ugovorom in pritožbo tudi dosegla. Ni ji bilo všeč, da se je kader pogosto menjal in da je tako imelo vpogled v njen spis več ljudi, nezadovoljna je bila tudi z obravnavo. Po pritožbi se je le-to spremenilo. Damjan pri svoji uporabniški izkušnji omenja še neorganiziranost ter da je bilo ob obravnavi veliko zmede.

Nejc je dvakrat poudaril, da ga je zmotila neodzivnost zaposlenih, Anita pa številne pomanjkljivosti. Angela, ki je bila deležna psihiatrične obravnave, navaja nezadovoljstvo, prizadetost, dvakrat nemoč, egoizem zaposlenih, kršitev človekovih pravic in nesmiselnost postopka. Trikrat je poudarila, da se je morala zelo potruditi, da je po končanem zdravljenju sprejela situacijo na delovnem mestu ter da je med komisijsko obravnavo potrebovala veliko

samokontrole.

Intervjuvanka Tina je bila nezadovoljna zaradi ponavljanja istih napak in posledic le-teh; Marjana zaradi minimaliziranja problemov in apatičnosti; Danica zaradi neprijaznosti in nepravilnosti; Marija pa zaradi celotnega postopka retrainiranja. Postopek je bil neprijeten, saj ga je dojela kot žaljenje, predrznost, odnos je bil ponižujoč, saj je bilo veliko dokazovanja in zasliševanja, kar je omenila kar dvakrat. Sledi še izkušnja intervjuvanke Elze, ki je na lastni koži občutila veliko predsodkov, saj jih je omenila kar enajstkrat. Ob obravnavi je čutila stigo, nerazumevanje, ki ga je omenila kar trikrat, manjvrednost, poniževanje, nezainteresiranost, moraliziranje, obsojanje, opazila je neprijetne komentarje, namigovanja, distanco, nevednost zaposlenih, zmotil jo je pritisk po stalni odzivnosti. Dvakrat je poudarila, da je odnos zaposlenih na Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije slab.

Intervjuvanec Janez je imel največ povedati o disfunkcijah kadra in posledicah njihovega dela, metem ko sta se Elza in Marija skoncentrirani bolj na svoje občutke, ki so bili med intervjuvanci najbolj negativni. Pri Angeli opazim globlje občutja nespoštovanja in kršenja osebnih ter človekovih pravic, kjer se sklicujem na Splošno deklaracijo o človekovih pravicah, ki po definiciji postavlja posameznika nasproti državi ter državnim uslužbencem, saj se le-ta bori za svojo varnost in sredstva ter s tem predstavlja grožnjo. (Jambrek, Perenič, Uršič, 1988: 20)

Angela je edina intervjuvanka, ki je spregovorila o svoji izkušnji v psihiatrični ustanovi, tako da se njena uporabniška izkušnja ne more primerjati z uporabniško izkušnjo ostalih, ki govorijo o izkušnjah pridobivanja socialnih pravic na centrih za socialno delo in ZRSZ.

Damjan, Nejc in Anita komentirajo svojo izkušnjo s strani funkcionalnosti postopka in osebno noto občutkov. Pri intervjuvanki Cvetki, ki ima različen nabor uporabniških izkušenj, saj so institucije prisotne v njenem življenju že od vedno, ima tudi glede odnosa zaposlenih obsežno mnenje. Je edina intervjuvanka, ki se je nad svojo obravnavo na Centru za socialno delo pritožila in kjer se je odnos zaposlenih spremenil. Vidim jo kot borko za svoje pravice, ki jih vsakič bolj razume in se v sistemu vsakič bolje znajde, saj je čez leta nabrala veliko izkušenj. Pri Tini opažam, da jo je v uveljavljanju svojih pravic zmotilo samo ponavljanje istih napak zaposlenih, ki so za sabo potegnile negativne posledice.

Marjana se je osredotočila na negativni odnos in manko pomoči, Danica pa na slab odnos, manko pomoči in nepravilnosti. Anita je navedla kar nekaj stvari, ki se nanašajo na delovanje

kadra kot celote in pomanjkljivosti v odnosu zaposlenih. Nazadnje še Marija, ki uveljavljanje svojih pravic dojema kot zelo bolečo izkušnjo, saj je podoživljala odvzem in smrt očeta, ponovno viktimizacijo in ni razumela, zakaj je obnavljanje spominov nujen del postopka na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Naslednja tema, ki sem jo raziskovala v svoji magistrski nalogi, je birokracija. Kot je omenjeno že v teoretičnem delu naloge, so do denarne socialne pomoči upravičeni tisti, ki si dohodkov za preživetje ne morejo zagotoviti sami. Pomoč je oblika varovala za najbolj ranljive ljudi, ki so izločeni iz drugih mehanizmov. Cilj prejemanja socialne pomoči je demarginalizacija depriviranih skupin s preživetjem na najosnovnejši ravni. (Lessenich, 2015: 193 – 194)

Na področju birokracije je pri štirih intervjuvancih prišlo do nejasnosti. Elza je navedla nejasna navodila zaposlenih, isto izkušnjo je imel tudi Damjan, ki je to povedal kar petkrat, ter Danica, medtem ko je Tina povedala, da je bil nejasen uvodni postopek. Nerazumljiv birokratski postopek je bil prisoten pri Elzi, Tini, Aniti, Cvetki, Nejcu in Damjanu, ki ga je omenil kar sedemkrat. Damjan je omenil da je bil birokratski postopek nerazumljiv glede na institucije – Damjan torej ni vedel, na katero institucijo se naj obrne.

Nerazumljiva so bila še vprašanja, besede, vloge, pogoji birokracije, prišlo je tudi do popolnega nerazumevanja, kjer je obrazec v celoti izpolnila strokovna delavka. Vloge na centru za socialno delo niso razumeli štirje intervjuvanci. Nejc je to navedel dvakrat, Elza trikrat, Damjan štirikrat in Cvetka šestkrat. Besed, ki jih vsebuje vloga, niso razumeli trije intervjuvanci: Damjan, Cvetka, ki je le-to navedla dvakrat, in Elza, ki je to povedala trikrat. Na nerazumljiva vprašanja je naletela Elza. Nerazumljive pogoje, ki ji postavlja birokracija, je štirikrat navedel Damjan. Popolno nerazumevanje se je pokazalo pri dveh intervjuvancih, in sicer pri Danici in Nejcu, kjer je obrazec izpolnila strokovna delavka, in še enkrat pri Danici, do česar je prišlo zaradi jezikovnih preprek, saj je oseba Rominja in tekoče ne razume ter govori slovenskega jezika.

Intervjuvanci so imeli veliko povedati o birokratskem postopki, ki so ga označili za neprimerne, etično sporne, strokovno sporne, nesmiselne, dvoumne, neorganiziranega in časovno nesmiselnega. Angela je petkrat navedla, da so birokratski postopki neprimerni. Ob tem je govorila predvsem o postopkih, ki sledijo izhodu uporabnika iz psihiatrične ustanove, kjer le-ta ne dobi ustrezne podpore, dobiva kontradiktorne informacije in ima dodatni psihični napor na obravnavi, ki jo vodi komisija. Pove, da se ji zdijo postopki nedodelani in da uporabnika ne pripravijo na vsakdanje življenje ter da ne pomagajo pri

ponovni socializaciji. Postopki so etično in strokovno sporni, kar pove dvakrat. Prav tako se ji zdijo nesmiselni, kar pove petkrat. Izpostavi tudi dvoumnost pravil, preveliko količino birokracije in nečloveško zakonodajo.

Nesmiselno zakonodajo prav tako izpostavi Nejc, kar pove dvakrat, pove tudi, da se mu zdijo nesmiselni birokratski postopki. Pri takem mišljenju se mu pridruži še Marija. Tudi Damjanu ni všeč zakonodaja, ki pravi, da je dvoumna in protislovna. Pri tej miselnosti se pridruži še Marija, ko zakonodajo označi kot nerazumljivo. Damjan navede še neorganiziranost birokratskih postopkov, kar pove kar petkrat. Sledi še časovni vidik birokracije. Časovni pritisk je čutil Damjan, nesmiselnost časovnih rokov pa sta izpostavila Anita in Cvetka; Anita štirikrat, Cvetka pa dvakrat. Nazadnje še Elza, ki je povedala, da je v birokratskem postopku dobila nepopolna navodila, pri izpolnjevanju vloge ni dobila ustrezne pomoči, zato je pogosto ugibala, kaj mora napisati.

Iz odgovoror intervjuvancem je razvidno, da je največ nejasnosti doživela Elza, Angela, Damjan, Nejc in Cvetka. Anita je pri birokraciji najbolj zmotila časovna nezorganiziranost, saj je zaradi le-tega ostala brez dohodka za mesec in pol. Ob tem je poudarila, da je dobila denar za nazaj, vendar vsak uporabnik tega ne predvidi in za to bi bilo potrebno le-to dodelati. Marjana in Janez nista mela konkretnih propomb glede birokratskega postopka. Marjana je bila na Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije le kratek čas, kaj hitro si je sama našla službo, Janez pa je trajno brezposeln, ker je na denarni socialni pomoči že kar nekaj časa in se v sistemu dobro znajde. Nekaj težav pri birokraciji so navedli: Tina, Danica in Marija. Tina je imela težave na začetku postopka, zato je notarja plačala dvakrat in bila oškodovana. Danica je v sistemu nezorganizirana in ji uspeva z dobro organizirano socialno mrežo in pomočjo zaposlenih. Mariji pa se zdijo postopki nesmiselni.

Iz zgoraj navedenih podatkov je razvidno, da birokracija povzroča težave skoraj vsem intervjuvancem, razen Marjani in Janezu. Dva intervjuvanca, Tina in Marija, sta imela z birokracijo zelo malo težav, medtem ko sta imela Danica in Anita malo težav. Veliko težav je imela Elza. Zelo veliko težav z birokracijo je imela Angela, Damjan in Nejc. Štirje interjувanci so izrazili, da prihaja v postopku do nejasnosti; šest intervjuvancev pa je povedalo da je birokratski postopek nerazumljiv. Nerazumljiva so bila še vprašanja, besede, vloge, pogoji birokracija, prišlo je tudi do popolnega nerazumevanja, kjer je obrazec v celoti izpolnila strokovna delavka. Birokratski postopek je bil za intervjuvance pogosto neprimeren, etično sporen, strokovno sporen, nesmiseln, dvoumen, neorganiziran in časovno nesmiseln, čutil se je

tudi časovni pritisk. Nesmiselna je bila tudi zakonodaja, ki je bila dvoumna in protislovna. Elza pri svoji obravnavi ni dobila ustrezne pomoči, poleg tega pa so bila navodila nepopolna. Birokracija, ki ima v postopku pridobivanja socialnih pravic osrednjo vlogo, predstavlja oviro pri uveljavljanju socialnih pravic.

Vsi intervjuvanci so s pridobljenimi socialnimi pravicami pridobili tudi socialne transferje. Po definiciji Statističnega urada Republike Slovenije iz leta 2017 so revni tisti, ki si zaradi nizkega dohodka ne morejo privoščiti načina življenja, ki je značilen za družbo, v kateri živijo. (Statistični urad, 2017) Zanimalo me je, ali ti transferji zadostujejo za zadovoljevanje njihovih potreb, kakšna je stopnja zadovoljstva pri intervjuvancih.

Malo nezadovoljstva je bilo zaznati pri Tini, Janezu, Damjanu in Nejcu. Tina je svojo finančno stanje dopolnjevala s študentskim delom, prav tako njen partner, pomagali so jima tudi starši. Dobivala je denarno socialno pomoč, otroške dodatke, plačano je imela osnovno in dodatno zavarovanje, subvencioniran vrtec, živeli pa so v študentskem domu. Socialni transferji so jim zelo pomagali, vendar za stroške življenja z otrokom niso zadostovali. Prav tako višina dohodka ni zadostovala Janezu, ki mu je finančno pomoč nudil oče, pri katerim živi. Finančno pomoč mu je nudil v obliki hrane, nastanitve in nakupa zdravil. Janez je prejemal denarno socialno pomoč in osnovno ter dodatno zavarovanje. S svojo situacijo se je sprijaznil. Naslednji intervjuvanec, ki se pridružuje predhodnikom, je Damjan. Damjanu so pri plačilu stroškov stanovanja pomagali starši, brez tega bi imel težave. Prejemal je denarno socialno pomoč z dodatkom za delavno aktivnost in osnovnim ter dodatnim zavarovanjem.

Med vsemi intervjuvanci najbolj izstopa Nejc, ki ima s prejetjem socialnih transferjev drugačno izkušnjo. Vendar ljub temu, da je Nejc povedal, da mu je trenutna finančna situacija sprejemljiva in da socialni transferji zadostujejo stroškom njegovega življenja, je v razmisleku dejal, da bi, če ne bi imel študentskega statusa, študentskih bonov in prebivališča v študentskem domu, bila situacija drugačna.

Sledijo intervjuvanci, ki so bili s svojimi transferji zelo nezadovoljni: Angela, Anita, Marija in Cvetka. Marija je svojo situacijo sprejela, hvaležna je, da lahko živi v hčerkinem stanovanju in tako pride skozi mesec. Dobivala je odškodnino ter vdovsko pokojnino, osnovno in dodatno zavarovanje. Anita, ki je prav tako zelo nezadovoljna, pove, da jo moti majhna razlika med nadomestilom za brezposelnost ter denarno socialno pomočjo. Moti jo tudi časovna razlika od prvega prejema nadomestila za brezposelnost. Poleg nadomestila za brezposelnost je prejemala osnovno in dodatno zavarovanje.

Angela je jezna povedala, da jo nepravilno delovanje sistema frustrira. Njeni dohodki so sestavljeni iz plače, ki jo dobi s polovičnim delovnim časom ter vdovsko pokojnine. Dohodek je skoraj ekvivalenten denarni socialni pomoči, kljub temu da ima že veliko let delovne dobe. Angela je jezna na državo in sistem, ki ne poskrbi za dobrobit ljudi. Cvetka, ki ima že celo življenje izkušnje z institucijami, ima denarno socialno pomoč in osnovno ter dodatno zdravstveno zavarovanje, pove, da si želi, da bi ljudje, ki nimajo osebne lastnine, dobili dodatno pomoč, saj ji največji del denarja pobere najemnina.

Pri treh intervjuvancih: Elzi, Marjani in Danici ni podatkov o kakršenkoli nezadovoljstvu. Elza je povedala, da z dobljenimi transferji celo varčuje, saj živi v stanovanju svojih staršev, stroške stanovanja pa si deli s partnerjem. Dobiva nadomestilo za brezposelnost. Marjana, ki je bila prijavljena na ZRSZ z namenom, da najde zaposlitev, ni prejela nobenih dohodkov, tako da tega ni mogla pokomentirati. Danica, ki je v socialnih prejemkih izkušena, saj dobiva osnovno in dodatno zavarovanje ter otroške dodatek, tega ni komentirala.

Iz raziskovalne naloge lahko sklepamo, da pri treh intervjuvancih: Elzi, Marjani in Danici ni podatkov o kakršenkoli nezadovoljstvu. Elza varčuje, Marjana socialnih transferjev ni dobivala, Danica pa le-tega ni komentirala. Malo nezadovoljstva je bilo zaznati pri Tini, Janezu, Damjanu in Nejcu. Vsi intervjuvanci z izjemo Nejca so svoje finančno stanje dopolnjevali z dodatnim delom oziroma pomočjo svojih bližnjih. Nejcu so dohodki zadostovali, vendar samo zato, ker je lahko koristil študentske ugodnosti. Zelo nezadovoljni so bili štirje intervjuvanci: Angela, Anita, Marija in Cvetka. Angeli je pri preživetju pomagalo deljenje stroškov s partnerjem ter to, da je živel v njegovem stanovanju. Cvetka, ki je bila že od otroštva v stiku z institucijami, so negativne izkušnje zaznamovale. Marija pa je svoje nezadovoljstvo vezala na obravnavo in nizke dohodke, s katerimi je prišla težko skozi mesec; kljub temu da je v hčerkinem stanovanju. Anito, ki je od intervjuvank najbolj odstopala, je zmotila razlika med prejemki ljudi, ki dobivajo pomoč in so ali so bili v delovnem razmerju.

Iz rezultatov je očitno, da je nezadovoljstvo prisotno, ampak da se intervjuvanci v svojem življenju s pomočjo socialne mreže dobro znajdejo.

Skupaj z uveljavljanjem socialnih transferjev pa pridejo določene dolžnosti, ki jih morajo izpolniti uporabniki. Kot sem že zapisala v teoretičnem delu naloge, se pravice do koriščenja javnih sredstev pogojuje z izpolnjevanjem pogojev, ki jih določajo predpisi. Koriščenje pravic tako prinaša tudi določene dolžnosti.

Trije intervjuvanci so povedali, da so morali v postopku dokazovati, da so bile lahko pravice uveljavljene. Pri Janezu se je to zgodilo enkrat, Damjanu se je to pojavilo dvakrat, prav tako pri Cvetki, trikrat se je pojavilo pri Mariji. Marija je poleg tega morala trikrat dokazovati s pričami in dvakrat z dokumenti. Štirje intervjuvanci povedo, da so morali izpolniti dolžnosti. Elza pove, da je morala izpolniti zakonske dolžnosti; Marjana je omenila dolžnosti in enkrat zakonske dolžnosti; Angela je dvakrat omenila dolžnosti in enkrat zakonske dolžnosti ter Nejc, ki je enkrat omenil zakonske dolžnosti.

Odgovor, ki se je pojavljal pri treh uporabnikih ZRSZ, je proaktivno iskanje zaposlitve in so ga navedli naslednji intervjuvanci: Marjana, Damjan in dvakrat Elza. Elza je študentka, ki končuje študij socialnega dela, zato je dolžnosti vzela precej resno. Uporabniki ZRSZ morajo biti poslušni, čuti dolžnost, da sprejme delo, ki ji bo ponujeno in se javlja na Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije. Intervjuvanka se zaveda, da mora Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije obveščati o spremembah, da more javljati svoj napredek, da mora biti ves čas dostopna. Intervjuvanka pove, kaj se ji je zgodilo, ko se ni takoj javila na telefon – takoj je dobila sporočilo, da so jo klicali in da naj jih pokliče nazaj. Zato se ni mogla znebiti občutka nadzorovanja. Imela je tudi izkušnjo z zaposleno na Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije, ki ji je želela vsiliti dodatno izobraževanje, kljub temu da ji je povedala, da bo čez nekaj dni dopolnila trideset let in zato izpada iz ciljne skupine uporabnikov. Intervjuvanka je povedala, da ji je zaposlena zelo vztrajno vsiljevala to možnost, kar je povedala kar trikrat in da se ji je to zdelo nesmiselno. Svojo odločitev, zakaj je zavrnila zaposlitev, je večkrat argumentirala, ob tem je doživljala veliko stresa. Do ZRSZ in zaposlenih čuti dolžnost in pritisk, kar poudari kar trikrat. Občutek ima, da mora biti v stalni pripravljenosti, kar ponovi kar trikrat,, ter da se prejemanje socialnih transferjev pogojuje, kar pove dvakrat. Obenem poudari da razume, da neki minimalni pogoji morajo biti. Marjana je poleg zakonskih dolžnosti čutila, da mora sprejeti katerikoli razgovor za službo ter da se mora posvetiti proaktivnemu iskanju službe. Marija je navedla kar nekaj dolžnosti, s katerimi si je pridobila svoje socialne transferje. Poleg že prej naštetega dokazovanja je navedla, da so jo zasliševali in preverjali – to je povedala kar dvakrat, ter da jih je morala prepričevati o resničnosti dogodkov, kar se ji je zdelo zelo ponižujoče.

Intervjuvanka Angela je v pridobivanju svojih socialnih transferjev naletela na kar nekaj ovir. Angela je opisovala sojenje na komisiji in bivanje v psihiatrični ustanovi kot zelo mučno in naporno. Pri komisijski obravnavi je rekla, da je prišlo do hujših kršitev zasebnosti, vendar se je

kljub temu morala udeležiti sojenja. Po odpustu iz psihiatrične ustanove je nekaj časa preživela doma, na bolniški, kjer je dvakrat poudarila, da je dobila stroga navodila o obveščanju specialista in osebne zdravnice. Velik šok so ji predstavljali spremenjeni pogoji dela delodajalca, ki so bili njena edina možnost za zaposlitev. Delodajalec ji je dal podpisati drugačno pogodbo, kot ji je bila predstavljena. Ob tem je trikrat poudarila, da je bila primorana sprejeti katerokoli delo.

Damjan opiše svojo situacijo s stališča nadzorovanja dohodkov, kjer ga je najbolj skrbelo, kaj se bo prikazalo na njegovem transakcijskem računu, kar je poudaril kar štirikrat. Plačevanje s kartico je potekalo premišljeno, stvari, pri katerih ga je skrbelo, da ne bodo upravičene kot nujne, je plačal z gotovino. Skrbelo ga je tudi za dohodek, ki ga je naknadno dobil iz projektnega dela, ter javljanje na Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije.

Anita je poleg že omenjenih zakonskih dolžnosti in sankcij navedla možnost kaznovanja, nujnost argumentiranja ob zavrnitvi službe, redno obveščanje in občutek kontrole. Nazadnje je tu še intervjuvanka Cvetka, ki poleg dokazovanja in poseganja v osebni prostor navedla še pogojevanje, izpolnjevanje zahtev in preverjanje statusa njene vloge. Preverjanje statusa njene vloge ji je skozi leta postala dolžnost, saj je zaradi pomanjkljivosti večkrat ostal brez transferjev.

Iz raziskave je vidno, da je Elza prejemanje socialnih transferjev pogojevala z največ dolžnostmi ter da ji je predstavljalo napor in delo. Ob njenem pripovedovanju je bilo čutiti veliko tesnobe. Marjanine dolžnosti so vezane na iskanje zaposlitve. Pri izpolnjevanju le-teh ni čutila veliko pritiska. Janez je v pogovoru o tej temi navedel samo dokazovanje, vendar je ob tem potrebno poudariti, da je bil v intervjuju bolj redkobeseden in da je se je pri njem intervju spremenil v anketo, saj brez tega pogovor ne bi stekel. Med intervjuvanci najbolj izstopa Marija, saj je šla pri uveljavljanju svojih pravic za vojno odškodnino čez različne ovire, postopek dokazovanja z različnimi gradivi, ki je vseboval smrtni list očeta, pa vse do časopisnega izrezka. Angeline ovire pri izpolnjevanju socialnih pravic se nanašajo na komisijsko sojenje o predčasni upokojitvi, kjer so komisijo sestavljali ljudje, ki niso bili strokovno usposobljeni oziroma niso imeli nič z njenim psihičnim zdravjem. Ti ljudje so odločali o njeni prihodnosti, kar je označila za hujšo kršitev zasebnosti. Tudi po tem je bila postavljena v slabo situacijo, saj je morala sprejeti katerekoli pogoje dela, pred tem pa je bilo prisotno ne le spremljanje njenega zdravja, ampak tudi strogo nadzorovanje. Damjan je dal največ pozornosti prikazu dohodkov na transakcijski račun, dokazovanje in javljanju sprememb na Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije. Anita je na dolžnosti, ki so ji prinesle

koriščenje socialnih pravic, gledala iz pravniškega vidika, saj se zaradi narave svojega dela zaveda posledic, ki jih kršenje le-tega prinaša. Intervjuvanka Cvetka navaja nekaj dolžnosti, od katerih najbolj izstopa preverjanje statusa svoje vloge, iz česar je razvidno, da ne zaupa sistemu in se zanaša le nase. O treh intervjuvancih pri tej tematiki nimam podatka, saj Danica, Tina in Nejc o tem niso spregovorili. Dolžnosti, ki so nuja pri pridobivanju socialnih pravic, za intervjuvance predstavljajo ovire, čez katere morajo, da pridobijo socialne transferje.

V raziskovalni nalogi me je zanimalo, kakšno vlogo pri tem opravlja država in ali je socialna tudi v praksi, ne samo v teoriji. Pri tem se sklicujem na Lessenich, ki zapiše, da se v socialni politiki poudarja težnjo po subektivizaciji, ki je povezana z aktivacijskim programom. Z aktivacijskim programom državljani prevzame dele javne odgovornosti ter odgovornosti za svoje osebno življenje, katerega glavne značilnosti so proaktivnost in samoodgovornost. (Lessenich, 2015: 14 – 15)

Odgovor, ki je skupen dvema intervjuvancema, je kadrovska podhranjenost in sta ga navedla Janez in Damjan. Tina je za odgovor navedla razpršenost informacij, Cvetka manjkajočo dodatno pomoč za ljudi brez premoženja, Elza pa je dvakrat povedala, da država otežuje prejemanje socialnih transferjev. Nejc, magistrski študent filozofije, je povedal, da v sistemu manjka preverjanje legitimnosti podatkov vseh ljudi, ki zaprosijo za socialne transferje, kar je povedal kar dvakrat. Povedal je, da so kriteriji za prejemanje socialne pomoči ter štipendije vprašljivi, da je cenzus socialnih transferjev pravno slabo urejen. Slabo je urejena tudi zakonodaja, kriterije za pridobitev štipendije označi za zgrešene. Socialne transferje bi morali razdeli racionalnejše, hkrati bi morali ljudi aktivno obveščati o njihovih socialnih pravicah, da bi pomoč prišla do tistih, ki jo res potrebujejo. V kolikor bi sistem bolje funkcioniral, ljudje ne bi izgubljali vere v institucije in bi dojeli sistem kot pravičen.

Anita, ki je po svoji izobrazbi pravnica, se pridružuje Nejcu, saj tudi ona meni, da bi morale biti informacije na ZRSZ bolj dodelane in enotne. Poda tudi širše razmišljanje in pokaže na nesorazmerje med ljudmi, ki prejemajo denarno socialno pomoč in ljudmi, ki prejemajo nadomestilo za brezposelnost oziroma minimalno plačo. Sama spada v srednji sloj in edina izpostavi skrb za le-tega, saj meni, da država skrbi le za nižji sloj na srednjega pa pozablja. Nazadnje pod vprašaj postavi še funkcijo nudenja dejanske socialne pomoči, saj meni, da okrepi države niso narejeni za dejanske spremembe, ampak samo mirjenje množic.

Damjan, ki je študiral filozofijo, sociologijo in zgodovino, ima svoje mnenje bolj dodelano. Pove, da institucije v praksi delujejo konfuzno in da obstaja luknja med zakoni države in prakso

institucij. Pove, da se pojavljajo problemi na sistemski ravni in da prihaja do manka interakcije med posamezniki in institucijami, kar za sabo potegne realne finančne posledice komunikacije različnih institucij. Trg dela je problematičen, slab, nesocialen in proizvaja odvečno delovno silo. Država, ki je po svoji naravi socialna v praksi ne opravlja funkcij socialnosti. Socialna država bi morala delati na regulaciji nepremičninskega trga, ki je za ljudi, sploh za mlade, nedostopen.

Zadnji, Angelin komentar na vlogo socialne države, je najbolj izčrpen. Pove, da je mnenja, da država ne izpolnjuje svojih demokratičnih in socialnih dolžnosti. V institucijah vladajo nečloveški odnosi, pri tem se osredotoča predvsem na razmere v psihiatrični ustanovi. Po končanem zdravljenju manjka konkretna pomoč in sistemske rešitve pri ponovnem vključevanju v družbo, kar pove kar štirikrat, pomoč pri povratku v življenje ter pomoč in sistemske rešitve pri iskanju služb, kar pove kar petkrat. Država pri iskanju zaposlitve igra neaktivno vlogo. Meni, da so podatki nedostopni in rešitve sistemsko nedodelane. Meni, da država nudi minimum, kar ponovi kar dvakrat. Funkcijo nudenja minimalne finančne pomoči razloži kot izogibanje dejanski sistemskim rešitvam ter kupovanjem mira in prelaganje sistema reševanja problemov. Intervjuvanka vidi kot rešitev menjavo glavnih političnih akterjev.

Iz tabela je razvidno, da so se Marjana, Danica in Marija od te teme distancirali, za to podatkov o njihovih izkušnjah ni. Štirje intervjuvanci so glede neaktivnosti socialne države izrazili malo nelagodnosti. To so bili intervjuvanci: Elza, Tina, Janez in Cvetka. Damjan, Nejc in Anita so vedeli o tej temi veliko več kot ostali, večini intervjuvancev je bila tema socialne države tuja. Nejc poudari manko informiranja ljudi o njihovih pravicah in pravičnejšo oziroma bolj regulirano podeljevanje socialnih pravic, kjer bi denar prišel do ljudi, ki ga resnično potrebujejo. Anita se pri odgovarjanju osredotoči na razlike, ki izginjajo med ljudmi, ki prejemajo pomoč in so (bili) v delovnem razmerju, ter na zapostavljenost srednjega sloja ter hkrati prevprašuje, ali država dejansko nudi pomoč. Damjan poda izčrpen odgovor o disfunkcijah države, kje pogrne v svoji socialnosti, pokomentira trg dela in se dotakne tematike nepremičnin. Največ komentarjev glede izboljšanja socialne situacije socialne države je imela Angela. Angela je mnenja, da so potrebne sistemske rešitve na prehodu iz psihiatrične ustanove v vsakdanje življenje ter predvsem pri iskanju službe, da je vloga države le fiktivna in da bi se morala aktivirati.

Zadnja tematika, ki sem jo raziskovala v magistrski nalogi, je odnos intervjuvancev do institucij. Kot je zapisal že Lessenich, je svet urejen na določen način, kjer posamezniki delajo v polju socialne politike oziroma »delujejo v okviru institucionalnih kontekstov«. (Lessenich, 2015: 57) Zanimala me je narava institucionalnih kontekstov – ali institucije dojemajo kot nujno zlo oviro, brez katerega jim je doseganje njihove pravice onemogočeno, ali jih dojemajo kot odprt, varen prostor, ki jim v težkih časih nudi pomoč in podporo.

Zanimivo je bilo mnenje Angele, ki je povedala, da si nekateri intervjuvanci z dobivanjem socialne pomoči ustvarijo tako varen prostor, da se počutijo udobno in za njih postane trajna rešitev. Anita pravi, da vidi ZRSZ kot prostor, kjer se lahko odprto pogovarja. Temu se pridružuje še Marija, ki je svoje pravice pridobila na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenija. Z njo se strinja tudi Danica, medtem ko Tina pove, da je za njo center za socialno delo in ZRSZ prostor, ki je delno odprt za pogovor, saj se za svoje pravice pozanima še sama. Pove, da so ji pravice, ki jih pridobivala, zelo pomagale, saj je zaradi njih doštudirala in vzgajala otroka hkrati, ker ji je denar nudil varnost, ki jo je potrebovala. Marija dvakrat poudari, da ji denar, ki ga dobiva nudi preživetje in s tem osnovno varnost. Marjana je z ZRSZ zadovoljna in v njem vidi možnost, da si pridobi storitev, ki jo potrebuje. Elza prav tako pove, da je imela z ZRSZ dobre izkušnje, kar je povedala kar trikrat. Pravi, da je zakonodaja dobro urejena in da ji ZRSZ nudi finančno varnost.

Iz tabel je razvidno, da so se tej temi izognili naslednje štirje intervjuvanci: Damjan, Nejc, Janez in Cvetka. Malo podatkov sem dobila od petih intervjuvancev in sicer: Angele, Anite, Danice in Marjana. Nekaj podatkov, zakaj so institucije varen prostor, sem dobila od Elze in Marije. Odgovori od teh intervjuvank so bili najbolj izčrpni. Iz rezultatov raziskave je razvidno, da intervjuvanci v institucijah vidijo predvsem finančno varnost.

Danica je povedala, da so zaposleni na Centru za socialno delo in Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije nedostopni in da misli, da ni pridobila nič. Temu se pridružuje tudi Marjana, ki doda, da pri njej niso upoštevali njenih želja glede lokacije iskanja zaposlitve in da zaposlenim ne zaupa. Nezaupanje je skupno tudi Mariji, ki ga je omenila kar dvakrat. Temu dodaja še razčlovečenje in retravmatizacijo, ki se je prebudila ob obujanju bolečih spominov na mučenje in smrt očeta.

Janez je povedal, da se zaposleni na Centru za socialno delo in Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije ne odzivajo dovolj, ne zanimajo za lastno delo, so neorganizirani in da

njihovo delo ne zadostuje minimalnim standardom. Elzi je nujno zlo predstavljala odvisnost od zaposlenih, neupoštevanje njenih želja in vsiljevanje mnenja, nekateri pogoji so se ji zdeli nesmiselni, ter odnos zaposlenih na Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije, kjer se niso zavedali posledic svojih napak. Cvetko so tako kot Elzo zmotile enormne posledice slabega dela, na obravnavi na Centru za socialno delo in Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije se je počutila majhno, zaposleni so zavzeli pokroviteljsko držo, povedala je, da je čutila, da mora biti v popolni psihofizični pripravljenosti. Na obravnavi ji niso bile podane osnovne informacije, obravnava je bila nepravilna, prišlo je do kršenja varstva osebnih podatkov.

Angela se v svojem mnenju pridružuje Mariji, ki pravi, da so jo v instituciji razčlovečili. Angela govori o psihiatrični ustanovi. Najbolj jo je prizadelo razčlovečenje, kar pove štirikrat, kar se je zgodilo v psihiatrični ustanovi in v komisijiski obravnavi. Odnos ljudi v tem procesu je bil ponižujoč, kar pove dvakrat. Trikrat pove, da je prišlo do kršenja varstva osebnih podatkov in kršenje človekovih pravic. Večkrat, natančneje trikrat, poudari, da imajo institucije napačen pristop, za to jo spremlja nezaupanje.

Anita se je osredotočila na časovno organiziranost zaposlenih. Birokratski postopki na Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije so se ji zdeli neorganizirani, kar za sabo potegne enormne posledice – ljudje ostanejo brez dohodka, kar poudari kar dvakrat. Sprašuje se, ali ZRSZ sploh dosega svoje cilje, kar poudari kar dvakrat in zato dvomi v smiselnost obstoja institucije.

Pri treh intervjuvancih ni podatkov, da bi dojemali institucije kot nujno zlo: Tina, Damjan in Nejc. Pri Danici je bilo malo dokazov za to, da bi ji institucije predstavljale nujno zlo, kljub temu da je situacija v resnici drugačna. Intervjuvanka je zaradi nerazumevanja vloge in pomembnosti časovnih rokov ostala brez edinih finančnih dohodkov, ki jih ima, ampak tega ni izrazila v intervjuju. Marjana je čutila neupoštevanje in ne zaupa zaposlenim, zaposlitev si je našla sama. Za Marijo je bilo poleg nezaupanja najbolj zahtevno razčlovečenje in retravmatizacija, ki jo je doživela med postopkom. Janez ni bil zadovoljen z obravnavo na Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije in centru za socialno delo, saj zaposlene spremlja apatičnost, dela ne opravljajo dobro. Elza je nujno zlo videla v neupoštevanju zaposlenih na zavodu za zaposlovanju in pomanjkanju samorefleksije. Angela ima do institucij zelo negativna čustva, ki jih spremlja nezaupanje, ki je posledica odvzema dostojanstva. Intervjuvanka Anita se se sprašuje po smiselnosti obstoja ZRSZ kot institucije, pravi, da bi morali dati več poudarka časovni organiziranosti v poteku dela, ki za sabo potegne kar nekaj posledic.

Sledijo še rezultati raziskave, ki so vidni iz pridobljenih podatkov. Le-teh ni bilo pri treh intervjuvancih, tako da ni znakov, da bi institucije dojemali kot nujno zlo. Gre za naslednje intervjuvance: Tino, Damjana in Nejca. Pri Danici je bilo malo dokazov za to, da bi ji institucije predstavljale nujno zlo, kljub temu da je situacija v resnici drugačna. Intervjuvanka je zaradi nerazumevanje vloge in pomembnosti časovnih rokov ostala brez edinih finančnih dohodkov, ampak tega ni izrazila v intervjuju. Marjana je čutila neupoštevanje in si ne deli zaupanja do zaposlenih, zaposlitev si je našla sama. Za Marijo je bilo poleg nezaupanja najbolj zahtevno razčlovečenje in retravmatizacija, ki jo je doživela med postopkom. Janez ni bil zadovoljen z obravnavo na Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije in centru za socialno delo, saj zaposlene spremlja apatičnost, dela ne opravljajo dobro. Elza je nujno zlo videla v neupoštevanju zaposlenih na Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije in pomanjkanju samorefleksije. Angela ima do institucij zelo negativna čustva, ki jih spremlja nezaupanje, ki je posledica odvzema dostojanstva. Intervjuvanka Anita se sprašuje po smiselnosti obstoja ZRSZ kot institucije ter izpostavlja časovno neorganiziranost poteka dela, ki za sabo potegne kar nekaj posledic.

Na koncu naj omenim še avtorja Lessenich, ki zapiše, da politika trga dela zavarovance obravnava po principu spodbujanja in zahtev, s čimer zavaruje pred morebitno škodo. Menim, da so intervjuvanci zadostili pogojem aktivacijske politike, saj so skozi postopke uveljavljanja socialnih pravic pokazali veliko samoiniciativnosti, ki po avtorju Lessenich vodi do zaposljivosti. (Lessenich, 2015: 102)

14. SKLEPI IN PREDLOGI

Sodeč po raziskavi je revščina nekaj, kar je prisotno skozi celotno zgodovino in ima številne razsežnosti. Revščina je lahko absolutna, relativna ali subjektivna. Vsem definicijam revščine pa je skupno to, da kot mejo postavljajo minimum človekovih potreb, ki pa se od človeka do človeka ali definicije do definicije, razlikujejo. Če koncept revščine razširimo iz ekonomskega vidika na širši, sociološki vidik, se pri raziskovanju poleg ekonomskega kapitala upošteva tudi socialni kapital. Lessenich v svojem delu spregovori o človeškemu kapitalu, ki s svojim potencialom predstavlja investicijo. Delovanje človeka je v novi socialnosti osredotočeno ravno na to – na investicijo, ki vsebuje preventivo, vseživljenjsko izobraževanje, samoodgovornost in proaktivno življenje. (Lessenich, 2015: 20)

Socialno delo, ki se na institucijah znajde med teorijo in prakso, išče način, kako zadostiti potrebam birokracije ter ohraniti občutek za človeka in njegovo stisko. Problem nastane, ko je

teorija v praksi neizvedljiva in se pozornost premakne iz socialnih pravic na institucionalne dolžnosti. Kot študentka socialnega dela, ki bo v prihodnosti zaposlena v eni izmed institucij, so me zanimala pasti dela, ki jih prinese birokracija. V želji, da bi le-te поблиžje spoznala in začutila izkušnjo uporabnika, sem napisala magistrsko nalogo, v kateri sem ugotovila, da se osebe z nižjimi dohodki ter izobrazbo srečujejo z večjimi institucionalnimi ovirami. Marginalne skupine, ki so pogosto deležne predsodkov in diskriminatornih praks, se v sistemu težje znajdejo, naletijo na več institucionalnih ovir in imajo slabše razvito socialno mrežo. Poleg socialne mreže je prevladujoča lastnost, ki pomaga ljudem v institucijah, samoiniciativnost in asertivno obnašanje.

Glede na pridobljene rezultate sklepam, da se v procesu pridobivanja socialnih pravic pogosto pojavljajo institucionalne ovire. Institucionalne ovire so fizične in družbene. Kažejo se v slabših socialnoekonomskih izhodnih pozicijah primarnih družin, birokratskem postopku, neuspešnem pretoku informacij, strahovih, težje izpolnjivih dolžnostih in posledicah neprimernega odnosa zaposlenih.

Ugotavljam tudi, da zaradi institucionalnih ovir prihaja do neseznanjenosti ljudi z njihovimi pravicami, saj ljudje ostajajo neobveščeni ali slabo obveščeni. Posledice institucionalnih ovir so neuveljavljene pravice, odpor pred vstopom v institucije ter strah pred nekorektnim odnosom zaposlenih v institucijah.

Ugotavljam, da institucionalne ovire vplivajo na socialno izključenost. Institucionalne ovire ljudem povzročijo izpad edinega dohodka, ki ga dobivajo in za to, povečujejo človekovo stisko, poglobljajo revščino in možnost za socialno izključenost.

Ugotavljam tudi, da se skriva vzrok za institucionalne ovire pri uveljavljanju socialnih pravic v birokratskem postopku ter kadrovske nekompatibilnosti, ki se ne uspe približati realnim potrebam ljudem in prisluhniti njihovim stiskam. Če deluje kader kot celota in so zaposleni ustrezno strokovno usposobljeni, zato se v birokratskem postopku pojavlja manj institucionalnih ovir.

Ugotavljam tudi, da so nekateri birokratski postopki zastareli in da uporabnikom ne nudi ustrezne pomoči. Če bi bili postopki na ZRSZ in centru za socialno delo uporabnikom prijaznejši, bi ljudje lažje dostopali do institucij, saj do njih ne bi čutili odpora. Dodelanost postopkov se mi zdi še posebej pomembna v primeru odpustitve iz psihiatrične ustanove, ko prihaja do retravmatizacije uporabnikov in v primeru, kjer uporabniki ob izstopu potrebujejo

več pomoči. Iz tega sklepam, da so ljudje pogosto nezadovoljni z institucijami, saj so birokratski postopki velikokrat neprijetni in uporabnikom neprijazni.

Sklepam, da je vzrok institucionalnih ovir pri uveljavljanju socialnih pravic v birokratskem postopku ter kadrovski nekompatibilnosti, ki se ne uspe približati realnim potrebam ljudem in prisluhniti njihovim stiskam.

Duh neoliberalizma vpliva na socialno opravljanje storitev, ki je v socialni državi vsakič bolj prisoten, saj zapolnjuje vse sfere človekovega življenja. Uporabniki in zaposleni so tako ujeti v primežu birokracije ter časovnih rokov. Če bi se zgodile spremembe na sistemski ravni, bi lahko država bolje uravnavala razdeljevanje pravic ter usmerila svojo pozornost v kvaliteto dela ter iskanje dolgoročnih rešitev. Socialna država bi morala narediti spremembe v ekonomski in socialni politiki, s tem da bi institucije kadrovsko in finančni podkrepila, dodelati bi bilo potrebno tudi sistem razdeljevanja socialnih pravic.

Država bi si morala za cilj postaviti dostojno življenje vseh ljudi, kar j že zapisano v slovenski ustavi, ki temelji na človekovih pravicah in kot cilj navaja varovanje splošne koristi družbe ter povečanje individualnih pravic. (Hvala, Sedmak, Simoneti, 2003: 62-63)

Cilj bi lahko dosegla z univerzalnim temeljnim dohodkom, ki predstavlja možnost učinkovite sistemske zaščite ljudi, ki bi vidno zmanjšal problem revščine in socialne izključenosti. Z uvedbo univerzalnega temeljnega dohodka se spremenijo tudi ovire, ki se pojavljajo v institucijah. Spremenil bi se smisel socialnih transferjev, saj le-ti ne bi predstavljali zmanjševanje, pogojevanje in zadolževanje osnovnih človekovih pravic. Z univerzalnim temeljnim dohodkom bi ljudem omogočili sredstva, ki bi jim omogočila pozitivna izhodišča, osnovo s katero bi rešili vprašanje pravičnosti, učinkovitosti ter hitrosti odziva. (Poštrak, 2020: 326 – 327)

15. LITERATURA IN VIRI

- Apohal Vučkovič, L., Stro pnik, N. in Stanovnik T. (2002). *IZVAJANJE strategije socialnega vključevanja s poročilom o uresničevanju programa boja proti revščini in socialni izključenosti* (sprejeto na 69. seji Vlade republike Slovenije dne 4. aprila 2002). Ljubljana: Vlada republike Slovenije: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.
- Buda, T. (2020). Naslov. (Magistrsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.
- Butler, T., & Watt, P. (2007). *Understanding social inequality*. London: Thousand Oaks. –

- Evropska komisija (2018). *Vaše pravice iz socialne varnosti v Sloveniji*. Pridobljeno 24. 8. 2019 s <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj63b6wvJvkAhUAxAxAIHe-uDvwQFjAAegQIARAC&url=https%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Fsocial%2FblobServlet%3FdocId%3D13774%26langId%3Dsl&usg=AOvVaw1UMv-i-JwsM45ftMzUIZjl->.
- Hvala, I., Sedmak, M., Simoneti R. (2003). *Sodobna država: kaj mora in kaj zmore*. Ljubljana: 2003.
- Jambrek, P., Perenič, A., Uršič, M. (1988). *Varstvo človekovih pravic: razprave, eseji in dokumenti*. Ljubljana: 1988.
- Josić, K. (2017). *Revščina in socialna izključenost* (Diplomsko delo). Pridobljeno 19. 1. 2019 s http://www.fuds.si/sl/sites/default/files/lektorirana_naloga_k._josic_koncna.pdf.
- Lessenich, S. (2015). *Ponovno izumljanje socialnega*. Založba Krtina: 2015.
- Levitas, r., Pantazis, C., Fahmy, E., Gordon, D., Lloyd, E. in Patsios, E. (2007). »*The multi-dimensional analysis of social exclusion*«, Department of Sociology and School for Social Policy, Townsend Centre for the International Study of Poverty and Bristol Institute for Public Affairs. Bristol: University of Bristol.
- MDDSZ (2020). *Denarna socialna pomoč*. Pridobljeno 13. 12. 2020, s <https://www.gov.si teme/denarna-socialna-pomoc/>.
- MDDSZ (2020). *Državna štipendija*, dokument a, <https://e-uprava.gov.si/podrocja/izobrazevanje-kultura/stipendije/drzavna-stipendija.html>. Pridobljeno 20. 2. 2020.
- MDDSZ (2020). *Druge oblike pomoči*, dokument b, <https://www.gov.si teme/druge-oblike-pomoci/>. Pridobljeno 20. 2. 2020.
- MDDSZ (2020). *Vloga za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev*, dokument c, <https://e-uprava.gov.si/podrocja/vloge/vloga.html?id=1468>. Pridobljeno 20. 2. 2020.
- Mesec, B. (2009). *01_kvalitativnoraziskovanje.dov*. Pridobljeno 13.12. 2020 s <https://sites.google.com/site/kvalitativnametodologija/metodologija-ii/skripta-ii>.
- Novak, M. (1994). *Dober dan, revščina*. Ljubljana: Socialna zbornica Slovenije.

- Oxfamovo poročilo št. 210 (2016). *Gospodarstvo za 1%*. Ljubljana: *cf
- Podatkovna baza SI-STAT (2017). *Je revnim težje v Sloveniji ali v sosednih državah?* Pridobljeno 8. 11. 2018 s <https://pxweb.stat.si/pxweb/dialog/statfile2.asp>.
- Podatkovna baza SI-STAT (2018). *Stopnja tveganja socialne izključenosti*. Pridobljeno 8. 11. 2018 s <https://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-1.-odpraviti-vse-oblike-rev%C5%A1%C4%8Dine-povsod-po-svetu/1.1-stopnja-tveganja-socialne-izklju%C4%8Denosti>
- Podgornik, N. (2013). »Preprečevanje socialne izključenosti v povezavi z izobraževanjem«. *Societas et Iurisprudencia*, I. (1), 204–223. Pridobljeno 20. 1. 2019 s [http://sei.iuridica.truni.sk/archive/2013/01/SEI-2013-01-Studies-Podgornik Nevenka.pdf](http://sei.iuridica.truni.sk/archive/2013/01/SEI-2013-01-Studies-Podgornik%20Nevenka.pdf).
- Poštrak, M. (2020). *Enostavna ideja: univerzalni temeljni dohodek*. Pridobljeno: 27. 11. 2020 s https://www.revija-socialnodelo.si/mma/7_recenzija_postrak.pdf/2020092413282922/.
- Radičević, S. (2021). *Posledice prekarne delo na kakovost življenja prekarne delavcev* (Magistrsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.
- Rihter, L. (2017). *Opisna statistika, kvalitativna metodologija*. Zapiski predavanj pri predmetu metodologija raziskovanja v socialnem delu, UL, Fakulteta za socialno delo.
- *Socialna varnost*. (b.d). Pridobljeno 18. 1. 2018 https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=2ahUKEwj3tMuIg4XgAhUNr6QKHQxYDQUQFjAEegQIBhAC&url=http%3A%2F%2Fwww.drustvo-para-kp.si%2Fimages%2Fstories%2Fw_doc%2FSocialna_varnost.doc&usg=AOvVaw2OG6a40rkWr9KJG_dslKPM.
- Stanoević, M. (2001). *Uspešna nedozorelost*. Ljubljana: fakulteta za družbene vede.
- Škerjanc, J. (2010). *Individualizacija storitev socialnega varstva*. Fakulteta za socialno delo: Ljubljana.
- Varuh človekovih pravic (2004). *Revščina in socialna izključenost oziroma vključenost*. Pridobljeno 19. 1. 2019 s <http://www.varuh-rs.si/publikacije-gradiva-izjave/govori-referati-in-clanki/novice/detajl/revscina-in-socialna-izkljucenost-oziroma-vkljucenost/?cHash=37cf5a26af>

16. PRILOGE

16. 1 Priloga 1

VODILO ZA POGOVOR

Sledi polstrukturiran intervju na temo subjektivnega doživljanja revščine.

Področja intervjuja:

1. Biografski podatki:

- starost,
- spol,
- kraj bivanja.

2. Izobrazba.

3. Materialno stanje:

- delovne izkušnje

4. Pot do institucij:

- pomisleki in strahovi
- pričakovanja

5. Informacije:

- protislovne
- pomanjkljive
- nerazumljive

6. Osebno zadovoljstvo s:

- strokovnimi delavci
- storitvami
- institucijami
- višino socialnih transferjev

7. Birokracija.

8. Uveljavljanje socialnih transferjev:

- pravice
- dolžnosti

9. Vloga socialne države pri nudenju pravic.

16. 2 Priloga 2

TEME (legenda):

LEGENDA OZNAČEVANJA PREPISOV INTERVJUJEV (KODIRANJE)

- (bp) - biografski podatki
- (iz) - izobrazba
- (m) - materialno stanje
- (szi) – stik z institucijami
- (di) - dostop do institucij:
 - 1. pomisleki in strahovi (-) – (di1),
 - 2. pričakovanja (+) – (di2)
- (in) - informacije:
 - 1. protislovne - (in1),
 - 2. pomanjkljive (in2),
 - 3. nerazumljive (in3),
 - 4. napačne (in4)
- (sm) – socialna mreža
- (sosd) – slab odnos strokovnih delavcev
- (nb) nerazumljiva birokracija
- (nvst) – nezadovoljiva višina socialnih transferjev
- (dust) - dolžnosti uveljavljanja socialnih transferjev
- (nvsd) – neaktivna vloga socialne države
- (i) - institucije:
 - 1. nujno zlo (i1),
 - 2. varen prostor (i2)

16. 3 Priloga 3

16. 3. 1 RS1: ELZA

(18. 10. 2020, Ljubljana)

Ženska, 30 let, Postojna. Oseba je prejela naslednje socialne transferje: nadomestilo za brezposelnost, osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje ter išče službo.

Institucije: center za socialno delo in ZRSZ.

1: Za temo magistrske naloge obravnavam socialne ovire pri uveljavljanju socialnih pravic, tok da me zanima, ali se lahko na hitro predstaviš, poveš nekaj o sebi?

Trenutno sem brezposelna (m), v evidenci brezposelnih oseb od 14. 7, kar pomeni, da sem že tri mesce. S tem da mi je par dni nazaj poteklo obdobje za nadomestilo(m), ki sem ga dobila... Ubistvu, ker sem dobila odpoved 14. 7 oziroma odpovedni rok in sm bla upravičena do

nadomestila(m), zaradi tega ker je to pač eno z drugim vezano, odvisno kako ti nehaš delat. (di2) Če ti dobiš odpoved s poslovnih razlogov si ti upravičen do nadomestila, nevem, če daš odpoved pa mislm da ne.. Ne vem. Če se ne motm no. Pač je pogojeno. In js sm bla upravičena tri mesce, zrd tega ker je to tud povezano s tem kolko časa si zaposlen, js sm bla tko devet mescou pa nekej in uglaunm poteku mi je tud študentski status, ker sem mela absolventa isto leto ko sm delala in trenutno pišem magistrsko. (di2) Mam tud zavarovanje. (m) Tko da zdj sm večinoma doma. Delam pa magisterij iz socialnega dela (iz) in imam trideset let, prihajam iz Postojne. (bp)

2. To se pravi, da ko si nehala delat v svoji službi si se šla prijavit na zavod, ne? Kako je potekala ta pot od službe do zavoda?

Ubistvu je blo pr nas tako, glede na to, da so nas odpustili več k sto je mogu prau zavod(szi) za zaposlovanje prit tisti dan k so nas oni obvestili o tem da bomo dobili odpoved. In glede na število ljudi so mogli to oni povedat en mesec prej in o tem obvestit zavod(szi), da tud zavod(szi) ve in pol so ta dan oni tud povedali svoje razloge, zakaj so nas odpustili, zavod(szi) pa je nam pač povedal kakšne so naše pravice, v smislu da ta pa ta dan prejmemo odpoved, pol pa teče odpovedni rok in pol maš ti trideset dni časa, da se prijaviš za nadomestilo. (m) Se pravi ti moraš prav izpolnit obrazec pa ga poslat na zavod(szi) nekam. Ti pošlješ prvo vlogo za nadomestilo.(m) Na to nadomestilo(m) dejansko čakaš en mesec. Ne vem js sm dobila nazaj odločbo... uuu zdej si me pa dobila. Js sm dala, čakej štirinajstga mi je poteklo. Ene tri dni sm rabila. Četrtri dan k mi je poteku odpovedni rok sm poslala vlogo, sm šla pa pol na zavod(szi) vprašat kako pa kaj pa so rekli da se da vse uredit prek interneta naj pošlem vlogo. Pol sm pa čakala ene petindvajset dni da sem odločbo dobila tok da ta čas sm si pa mogla sama krit osebno zavarovanje(m), kar sm mogla tud sama uredit. (nb) Se pravi, čim mi je poteku odpovedni rok sm pač mogla uredit vse sama in pol k sm odločbo dobila je pisalo da se nakazuje denar tridesetega al pa petnajstega v mescu. Js sm takrat dobila tridesetega, ker sem takrat dobila odločbo prot konci mesca in je šel petnajsti mimo in so mi v bistvu nakazali za pol mesca. Ko sm js prvo nadomestilo(m) dobila...po enem mescu.

Ta čas ko si si sama plačevala zavarovanje... A tak naj bi bil postopek?

Ja. Kr ti pač ti si morš nujno sam uredit, če hočeš met osebno zavarovanje. (m) (di2) Prau sam. Js tu prvo zvedela od ene k dela v kadrovski pač. (sm) Pol pa me je obvestila tudi ženska do katere sm šla po informacije. Js sm recimo to nebi teoretično zvedela, če nebi šla tja osebno. (in2) Pač itak ti napiše tam točno vse, vsaj zdi se mi. Uglaunem zvedla sm od te s kadrovske pa

od te svetovalke. Moraš si pa nujno sam plačat. K dobiš odločbo ti not tud piše, da si upravičen do tega da ti krijejo.

Aha pol so ti pa oni poslali?

Ja, tri mesce. Ampak to sam osnovno ne.

Ok. Se pravi pol je bla ubistvu dobra povezava, dobra komunikacija s strani podjetja pa službe, tko da je kr tekoče potekalo. Ti si pa mogla pridt pol na kašn uvodni svetovalni pogovor v začetku k si se prijavla za nadomestilo?

To moraš prou počakat na odločbo in pol se oni – tko mi je tud ta ženska rekla. »Mi se bomo pač z vami ukvarjali, ko dobite odločbo.« (il)

In pol si mogla osebno pridt, ko si dobila odločbo?

Ti dajo datum in pol moraš tja pač prit dejansko, ker ti k dobiš pol...NEKEJ. Moraš pol tud delat pač kar ti rečejo. (dust) Ubistvu če js takrat nebi pršla bi blo kot da kršim nekej ne. Pač je moja obveza da gledam na to. Kr ti moraš pol obvezno ustvarit zaposlitveni načrt in se pol tud tega dogovora držat. (dust) In če karkoli iz tega dogovora kršiš pa ti mislim da maš, če se prav spomnim, da pokažem zaposlitveni načrt k so notr prou pogoji in tu. (dust) In mislim da enkrat piše da lahko se kj zgodi, ti ne bojo nič, ampak če drugič kršš ti pač ukinejo. Al pa ti zmanjšajo nadomestilo.(m) Pač moraš delat to kar pričakujejo od tebe. (dust)

Js sem se na primer pozabila zglasit na zavodu v tem pol leta in so mi rekli da sm v kazenskem postopku.

Men so poslali mail.

Aha, vidš js tega nisem dobila. Niti klical me ni noben. Rekli so kao da so me, da bi me mogu nekdo poklicat, ampak 100% me ni. Kr sm vse številke poklicala nazaj in ja so pozabli. Ampak pol ti si se šla tam prijavt in kok je blo, k si se šla prijavt? Kakšen je bil odnos? Kakšen je bil odnos svetovalke al pa tud ostalih zaposlenih, ne vem, na primer varnostnika, vseh tam, ko si pršla prvič?

Ful so bli vsi prijazni. Mislm razen ta svetovalka. Mislm svetovalka je tud bla prijazna, ampak se je čutilo, da drži določeno distanco(sosd), po moje pač ne vem, zarad preteklih izkušenj tudi, ali ke j podobnega, ali zaradi kakšnih svojih predsodkov. (sosd) Pač ne morem vedet. Pogovor je potekal tko v smislu da me je vprašala, kaj sm js počela, kakšne naloge sm mela js tu. No sj

upisala pa izpolnila je ona. Ker maš svoj profil na zavodu(szi) na portalu in ona ti v ta profil vnese vse te podatke kaj si delal maš kakšna znanja pa tud dejansko k sm šla pol js ta profil prečekirot je to blo že vse izpolnjeno in pol pa te sprašuje nekej v smislu kao kaj bi delal pa kakšni so tvoji plani za naprej pa kako delo te veseli pa zakaj ti kj ni všeč pa zakaj ti je kej všeč... pol te seznani s tem, da maš pravice...to mi je blo ful hecno. Maš pravico do dopusta po šestih mescih, odkar te oni prijavijo na zavod. (szi) (di2) Kao drugače morš bit skos doma, ne smeš in nikamor. In če greš kam moraš pač njih obvestit. (dust) Tko da za več dni recimo, če bi js hotela it zdej na dopust za osem dni bi bli kao ne ne moreš zdej. (dust) Ker js tud ko sm tja šla vprašat o sami prijavi v tej vlogi za nadomestilo. (m) Se pravi še preden sm js dobila odločbo je bla cela v smislu kao »ja ne vem, čakali boste odločbo deset dni, dvajset mogoče celo en mesec. Ma kaj boste bili v Sloveniji kr pač morate bit dosegljivi ne? Če bom js kej rabla.« (sosd) Pol pa k sm vprašala če lahko js ta čas izkoristim za magistrsko(di2), je rekla: »Ja sj to se bomo pa pol pogovarjali. To je blo tud ful zanimivo. Am kaj kaj je blo že?

Ubistvu neki pogoji nadzorovanja.

Aja ja ja glede tega zaposlitvenega načrta, uglaunm pol na koncu smo prišli do tega da bomo dale v zaposlitveni načrt pač tri različne službe.

In kaj si dala?

Js sm dala referent v javni upravi...

Nekej podobnega kar si že prej delala?

Ja dejansko s to izobrazbo in temi delovnimi izkušnjami bi lahko tisto delala. Am referent je pač peta stopnja... Uglaunm to sm dala, pa sm dala referent v kadrovski pa svetovalec za zaposlovanje. Fora je bla pač v tem da kako da rečem... Js sm mogla prou argumentirat zakaj bi js to rada počela, kar se referenta tiče – v javni upravi. Kr če ne, bi lahko meni ona dala referenta bilo kje ne. Referent je referent. Pol smo nekako prišle do odgovora da je najboljša da je referent. Ker pač js sm rekla da glede na to da dokončujem še magisterij iz socialnega dela, če dobim tam delu loh naredim ZUP. Pol je pršlo pa: »ja ja to pa je res ane! To pa res anede, res. Vi pa res veste kaj želite delat ane.« Pač tko ful me je pohvalila da sm ful zrela in da razmišljam zrelo in js tko: »ja ful ja, zato pa sm zdj brez šihta.« Ampak ok. Ne vem. Se mi zdi da sem na njej pustila dober vtis pa tud naprej mi ni preveč, kok naj rečem, ammm. Dihala za ovratnik. (i2) Ne vem mogoč zato ker je neko kratko obdobje, pa se ji ne da s tem ukvarjat. Oziroma tečnari ker ima preveč drugih ljudi ki jim tečnari. Sam men ni preveč tečnarila. To za kadrovsko pa za

svetovanje je bil njen predlog, glede na to da se izobražujem na področju dela z ljudmi, da mi bi blo to kul. In sm js rekla pač: ja ampak js nimam te izobrazbe narejene ne, pač gleda se tu kar mam in mi je pač rekla, da moram pač js upoštevati tudi tane da sm js use izpite naredila. Tko da mam dejansko sam magistrsko ne. Kar se men zdi precej pač utopično iz njene strani tako razmišljanje, kda bi v pravljičah ženska živel. Glede na to, da imaš ti ful enih ljudi s to doseženo izobrazbo brez šihata, zakaj bi glih kdo mene, k nimam dokončane izobrazbe, vzel. Pa glede na to, da so to delovna mesta na katera se prijavi kar dost ljudi no. Se mi je zdelo tudi tko mal smešno, ampak sm rekla ja ok, ok, če vi tko mislite, vrede. Pač sam da mi ne daje nekeje v zaposlitveni načrt kar pač res nebi hotela. No in pol smo tri te tri stvari zbrale. Pol sm pa vprašala dejansko, kaj pa glede tega agencijskega dela. Pa ona tko: »kaj?«. Ja vidim da je pač tko ful nekih objav za agencijsko delo, pa me zanima če js morm to sprejeti tudi če je preko agencije, čepru ni prek zavoda.(szi) In ona pač: »ja veste mi mam tak dogovor bla bla bla« nisem točno razumela, čepru sm na koncu potegnila vn, da moram sprejeti tudi če je preko agencije in pol sm jo vprašala če je to pač tvegano, če je to pač tvegano delo prek agencije. In ona tko: »Kako to mislite?« In js tko: »Ja js ne vem, js sm slišala zgodbe od tega da je folk šel na bolniško pa so jih odpustili.« »Jah, veste, ja to je tane. Tudi če si zaposlen navadno prek pogodbe, normalno, če ti pač nočeš delati in greš na bolniško te bodo tudi tam odpustili veste, tudi tam ni tako mislim.« (sosl) In js tko uredu sam, mene bl skrbi v smislu da js dejansko zbolim, da če grem loh na bolniško. Če lah zbolim al ne. »Ja ma, mislim, če pač nočeš delati tane.« (sosl) Ma pač tko ne, deset minut stari moj, deset fakini minut in pol sm popizdila, ne morem ji dopovedati kaj jo hočem vprašati, ker je moje besede obračala tko, kda sprašujem. (sosl) Dala mi je občutek da sm js tisti človek k bo šel na bolniško, sam zato ker noče delati. (sosl) In js tko njej: »pač ne. Ne sprašujem zato! Sprašujem če...« potem sm prou mogla spremeniti vprašanje v to ali je agencijska pogodba, se pravi pogodba ki jo dobiš ti za delo prek agencije enakovredna pogodbi za nedoločen čas al pa določen čas, če so pravice iste. »Ja tu pa JAAA! Pa seveda, seveda«. Pač resno stari ženska na tem delovnem mestu pojma nimaš. (in4) Še js vem da niso iste. (in4) In pol smo se še nek pogovarjale in me vpraša kakšno temo mam js za magistrsko nalogo sm ji povedala da pač glede študentskega dela in ona tko: »ja, vi pa mate dost izkušenj s tem ne?« In js tko: »ja, ja si tudi študentsko delo je prekarno«. »A pa tu nič ne gre v delovno...se ne šteje?« Pa js tko: »Sej se šteje!« »Kaj pa se šteje te dve uri na dan?« Pa js tko: »Kake dve uri na dan?!? Mislim kaj?« In ona tko: »A ni tko da dve uri na dan delaš pa se ti sam te dve uri na dan štejejo v pokojninsko dobo?« In js tko: »Ne, odvisno od tega kok zaslužiš ne in koliko prispevkov ti pač kriješ s svojo plačo in koliko ti gre v pokojninsko dobo.« In ona me glede in:

»Aja?!? A veste da tu pa nisem vedla!« Ženska pojma nima, pojma...(in4)

Pol je zlo slabo informirana glede na to kakšno delovno mesto ma pa kaj bi mogla vedt?

Mislim po mojih pojmih pač, mogoč to ni njeno delo. Po mojih pojmi bi mogla vedet. (sosd)

Bi mogla vedt če ne družga že razliko med agencijsko zaposlitvijo in navadno kr ona je pač tam svetovalka za zaposlovanje. Drugo bi blo če bi bla pa na kakšnem drugem delovnem mestu. To si se na zavodu pogovarjala ne?

Jaaa prou svetovalka k mi je rekla, ne bom se z vami ukvarjala dokler ne dobite odločbe. Se pravi, da je ena ženska, ki je prou za zaposlovanje odgovorna in za ljudi tam.

Prej si rekla še, da si jo spraševala za bolniško ane? Ne vem men se je zdelo da je bil nek tak odziv, da te sploh ni poskušala razumet kaj sprašuješ, ker se mi je zdelo ful tko mislm... Sj razumm da ti človeka narobe razumeš, da se pogovarjaš in ti si ji pač probala obrazložiti in te sploh ni poskušala razumet in da je pršla že z neko predstavo, stigmo, da pač ti k si na zavodu, da pač iščeš neke easy out izhode pač v službo in da bi kr hodila na bolniške za brezveze. Ti si pa ubistvu sploh spraševala po temu če je služba isto varna, kr drgač nebi šla v agencijo za to ne. In kok ti je blo tu da si sploh mogla njej razlagat, da ne da ne sprašuješ ti njo zrd takšnih razlogov kt ona misli da sprašuješ da so, ampak da pač išeč službo v kateri bi bla ti varna in kjer te nebi mogli kr tku skenslat, kr pač osnoven pogoj je to da ti lahko zbolíš. Ne vem, sama situacijo je da morš sam sebe razlagat pa branit ko sprašuješ za informacije, ki bi ti mogle bit na voljo ubistvu že same po sebi vedno.

Mhm. Veš tko je ne, js razmišljam v tej smeri. Če človek neki iz prve fali pa se mi zdi žaljivo se mi zdi pač mogoč sm js nek narobe razumela al pa si mislim pri sebi sam pač razloži še enkrat, ker mogoče tudi ti razumeš narobe njegovo reakcijo ne? Pol pa k sm razložila, pa je ona še naprej to kako naj rečem. Pač navezovala se je na to neko konotacijo. Pač ona ti nekaj razlaga ampak ti veš točno kaj s tem misli v smislu na kaj se navezuje...(sosd)

Referira ubistvu na napačno stvar.

Referira ja. Ja. No. In pol k je drugič to naredila je blo ok to pač vrjetno ni blo pomotoma, niti narobe razumljeno, ampak mogoč bo pač nehala ker se hoče prepričat da to ni moje vprašanje glede...Mogoč ima kakšne izkušnje z drugimi ljudmi take podobne in tako naprej ne. Pol k sm tretjič mogla sebe tam dobesedno zagovarjat mi je blo pa: »fakin resno?«. (sosd)
Prvo k prvo niti me ne poznaš. (sosd) Stari dve minute sm tukaj. Drugo kot drugo nismo vsi

ljudje isti in ni treba kar vse ljudi spraviti v isti koš (sosd) ker pač sedim za mizo zaradi iste stvari kokr je nek človek k mogoč nima istega odnosa kot js do dela in je bil tukaj par minut pred mano. In ga ti že poznaš in pač veš da pač... Nima nobene delovne etike al pa nekeje. Pač žaljivo se mi zdi, ful. Ponižujoče v smislu pač wtf stari sploh me ne poznaš ane. (sosd) Veš. Kako lahko ti nekeje sklepaš po petih minutah. Pa še to ne js sm njej vse povedala kaj sm js delala. Se pravi js sm do zdeje ful enega dela naredila. Res da preko študenta ampak še zmerej delo je delo stari. Še zmerej sm js svoj čas porabila za nekeje delat. Am. In različne šihste sm mela. Se pravi da sm js sprejemala različne izzive v življenju. Pa tud čeprou mi ni blo v mojem interesu opravljat določena dela, ki sem jih. Pač razumeš tud men je blo težko določena dela opravljat.. Se pravi js se že celo življenje varianta trudm da delam nekeje v smislu, da sm družbeno koristna, da delam to kar pač drugi ljudje delajo kar se pričakuje da se sodeluje pri napredku civilizacije družb al neki ne. Dobro to ni zdj ne vem kakšen napredek, sam pač si koristen. In zdj po petih minutah pogovora z mano je ona pač zaključila da js sm človek ki mu ni do dela in dela ne spoštuje in ne ceni. (sosd) V isti koš me je spravljal z ljudmi, ki jih pač boli kurac dobesedno. (sosd) Pa me sploh ne pozna. Plus vse to sm ji povedala, se pravi nekeje informacij je dobila in se pravi še zmer me je dala v ta koš. (sosd) Pač na podlagi česa? Na podlagi česa?

Razložila si kontekst, ona pa je na podlagi svojih predsodkov sklepala.

Po moje me sploh ni poslušala. (sosd) Nič se ni osredotočila name, ampak na neko širšo sliko človeka, ki pride na zavod. (szi) (sosd) Oziroma na neke svoje predsodke, ki jih mam o ljudeh. (sosd) Po moje me ni gledala kokr človeka, subjekta, ki ima neke cilje, interese, ki se ne skladajo z njenimi predsodki s človekom, ki je pristal na zavodu. (szi) (sosd) Ne vem no. Ampak se mi zdi pač tko no. Iskreno če bi še mal motovilila s tem pač refiriranjem na določeno skupino ljudi, bi mi prekipelo. Prov že živčna sm postala. Razumm enkrat da se zmotiš pa drugič da potrdiš, ampak petič mi probaš razložit da tle greš na bolniško varianta, zrd tega kr nočeš delat in pol te bodo odpustili. (sosd) Sej te ne sprašujem to, js ne vem pač. It was not nice. (sosd) Ne moreš niti vprašat za osnovne stvari, brez da ti nekdo ne vsiljuje svoje mnenje. (i1)

To je bla zdj ena taka neljuba izkušnja.

Mislim zanimivo je to izkusiti, ne morem pa rečt da me to ful obremenjuje čustveno... Ampak popolnoma nefer. (i1)

Preden si mela ta pogovor z njo si pričakovala da bo pršlo do česa tazga, al si mislna da bo odnos bolj korektn, da si pršla am... Ti si drgač pršla načeloma dost pripravljena ne? Podjetje te je poslalo, dost stvari veš že tko kr si delala na nečem podobnem, pozanimala si se sama, pa kokr si rekla pr sodelovki in tko, pol pa ubistvu še tiste informacije, ki si jih ti iskala, ti jih ni znala dat ne?

Ja pač enostaven odgovor bi bil čist ok. Js ne rabm moraliziranja. (sossd) Unu k ne morš niti vprašat ene stvari. Pač to je normalna stvar da ljudje zbolimo, ne me jebat. Sj se ne gremo vsi na bolniško norca delat. In še fora je v tem js sm se na primer do te mere pripravljala da sem si doma napisala točno kako naj rečem. (di1) Prebrala sem vse te njihove stvari, ki ti pošljejo in ti predlagajo, da si jih prebereš. (di1) Ko greš pač tja poslat vlogo in to. Glih zato da k pridm tja da to čim bolj korektno izepljem. (di1) Ker se meni iskreno povedano glede na prejšne, glede na to kar sm slišala glede zavoda(szi), si js tja niti upala nebi it nepripravljena. (di1) Ker če greš tja nepripravljen in če ne veš kaj bi rad v lajfu varianta, oziroma če nisi vsaj približno premislu kakšne odgovore boš dal, sej ti loh zafurajo lajf ne me jebat. (di1) Sj ne vejo kaj delajo. (di1) Js sm si prou unu, js sm si zamislna v glavi ok, referent v javni upravi. Am... tu bom tako argumentirala, to bo tako in tako varianta, da mi ne more spodbit mojga cilja. (di1) Dejansko pač iskreno js se nism upala it tja, preden sm premislna. (di1) Js jim ne zaupam. (di1) Ker se mi zdi da te ljudje varianta, da je na vsakmu šihtu pač tko ne. Folk dela in pol nekako rata domač in pol mu gre sm še zato da delo opravi varianta. (di1) Ne šmirglajo druge ljudi. (di1) Ampak sam da on do konc mesca napiše: »ok tega, tega, tega sm poslou za to pa to pa to«, tu sm naredu, svoje sm izpolnu, evo, dejte mi plačo boli me kurac.

Pol ti je blo tko že ful neprijetno it tam, če si se mogla tko pozanimat.

Mal me je blo strah če se prou izrazim. (di1) Kr js recimo dobim denar, imajo pa tud oni neka pričakovanja, neke pogoje da ti denar dobiš. Pol me je blo res strah ne. (di1) Kakšni bojo te pogoji? A mi bodo ful tečnarli? (di1) Na primer svoje številke mobilne sploh napisala nisem ker nisem hotela da me klicarijo po telefonu vsak drugi dan. (di1) In pol so mi rekli: »ja moraste dat.« Pol ji pač daš, da ne reče da nočeš dat številke, da se ti ne da.

Mogoč me zanima strah do tega da ti stopiš do te institucije, k se men zdi tok. Js sm se isto počutla. Mislm ne vem točno kako si se ti počutla, ma je bil podoben kontekst. V smislu joj ja zdj sm cel lajf delala in kr nism pravočasno magistrirala in dobila šihta morm pridt sm in zdj se morm js pripravl kaj bom rekla, zdj se morm js razlagat: »ja veste sm delala tam pa tam« in pol

so tok: »kulk cajta ste pa delali? Zakaj pa več ne delate tam? « »Ja kr je poteku status.« In pač take stvari. In sm mela prou slab filing da js nism dost dobra in se morm njim pač razlagat zakaj nism js službe dobila. Ne da grem js tam in mi bojo rekli: »ja lejte, mi mam take pa take možnosti, zdj bomo tu pa tu nardili.« Ne v smislu ne vem. Zdej medve mava podno izkušnjo s študijom. Js sm mela vedno tko neko predstavo bl tko ljubo idealno predstavo, ki bi si želela da je res, čeprou sm slišala velik grdih stvari o centrih, zavod in tko. Da pač ti tam prideš in da človek s tabo dejansko opravi svetovanje ne. To pomeni da poslušaj kaj želiš, da ti predlaga glede na tvoje želje, da ti pove ja kakšne so tvoje dolžnosti, ampak tud pravice, am tko, take stvari...

Če veš kaj mi je rekla?

Pač o strahu sm govorila, sj me razumeš?

Ja ja razumem pr men je isto tko, men je samo dejstvo, da mam flet(di1) pa da mam devet mesecev delovne dobe vse ostalo je študentsko delo. (di1) Ne vem mogoče js k živim v takemu majhnemu mestu, ampak to je kda nebi delala. Prav tak filing mam da majo drugi ljudje občutek, da če js delam prek študenta, da js pa ne delam ane...(di1) To je tko k smo se menle od magistrske pa sm js omenila študentsko delo je mela nek komentar v smislu: »ja a veste, kaj se vam pa tu zdi k ljudje izkoriščajo študentsko delo? Vpisujejo se na različne fakse pa sploh ne študirajo, sam pač delajo preko študenta. Tega je ful, tega je ful ane.« (sosd) Meni je ta tema, za ta sestanek popolnoma faljena. Mislim, zakaj me to sprašuješ? Sej veš, da sem tudi jaz dolgo delala prek študenta? (sosd)

In maš mal filing tko da te mal poniža pa hrati dregne, al pa da ona dobi potrditev v svojem mnenju?

Po moje je bil to način da ona vidi kako js na to gledam, če sm ena izmed teh ljudi? No uglaunm to me je vprašala in pol sm js rekla: »Veste sej ne moreš vedet zakaj kdo tok časa dolgo dela prek študenta, so lahko različni razlogi.« »Jah, jah tud to je res...« »Kaj naj ti rečem? « Po eni strani te folk ful straši s tem šihom, kok ga neboš dubu in pol delaš, bla bla bla, mislm zbije ti moralo. Po drugi strani pa obsoja. (di1)

Česa pa je blo najbl strah predn si šla na zavod? Na centru pol še nisi bla, ne?

Ne. Ne zrd družga, ampak ni se pokazala potreba, da obiščem center.(szi) Tko da glede centra mam tud svoje pomisleke, ane. Oziroma po mojih izkušnja, k sm bla na centru. Oziroma vidiš kako ljudje pač delajo. No uglaunm mene je skrbelo, da bom mogla it delat nekej kar nočem.

(di1) To ne pomeni, da js nebi šla delat delo, ki ga opravljaš z nižjo izobrazbo. Js sam nočem opravljat dela, ki ga res ne želim, zrd tega ker pač vpliva na tvoj lajf, na tvoje počutje, skos se slabo počutiš, nič se ti ne da, slabo počutiš. (di1) In tega me je blo strah, da zrd tega kr js dobim nadomestilo(m), da oni loh upravljajo z mojim lajfom. Kaj bo k se prijavim, a bom mogla sprejet kakšno delo k mi nebo všeč. (di1) Am.... Tud glede tega zaposlitvenega načrta, js sm se pozanima pri drugih ljudeh kako pa kaj. Glih zato k grem tja da to opravim kakor je treba, da si ne otežujem življenja za brezevze. (i1) Kr oni ti itak nekej po svoje svetujejo pa ti svetujejo v smislu da najdeš šiht, pa ni važno kater. (i1) Ful mi je zanimivo, da ti k maš neko nadomestilo lah tud delaš nevem koliko ur prek podjemne pogodbe. Mislm da loh zaslužiš 250 evrov. In pol še to s tem agencijskim delom. In pol sm tko dobila občutek da je dejansko njim priotiteta da ti delaš ne pa kaj boš delal in na kakšen način.(i1) Ker podjemna pogodba, agencijsko delo, to spada pod prekarno delo. Malo sm bila razočarana ko sem to videla. (di2) Pol si pa misliš: »Ah, thats life.« Nimaš kj dosti vplivat. Ampak ja to je glavni faktor. Da me bodi prisilili delat nekaj. (di1) In pol drugi strah, da se bodo do mene obnašali kot da sem manjvredna, ker nimam šihtha. (di1) Ker ljudje po navadi glih ne spoštujejo preveč ljudi, ki nimajo dela.(di1) Pol pa tud na primer nisem vedla kaj bi oblekla, spet ne moreš prit v trenirki ker se potem vidi kako sporočilo daješ ti nekomu. (di1) Al ti jemleš stvari resno al ne, tko da to je bila tudi ena izmed skrbi... (di1)Nisem se hotela preveč uredit ker wtf na zavod(szi) grem.

Tok nekih pogovorov, ki jih morš izpoljnevati, a ubistvu sam službo iščeš ne.

Mhm. Sm se pa sekirala, kok se bom zrihtala pa če si bom zajebala ta zaposlitveni načrt. (di1) Da ne bom kj preveč povedala, tko no. (di1) Pač uno res sm govorila samo kar moram. (di1) Kr js sm si ubistvu zastavlja cilj, da al delam nekej kar nas veseli al pa mam čas za spisat magistrsko, ampak to da sm se odločila tud za te vrste dela in zaposlitve, kjer je tud težje do zaposlitve pridt, ker pol dejansko pridobim na času.(di2) Za magistrsko pa tud če bi dobila takšen šiht, bi ga bla vesela.(di2) In pol je blo tud pač treba spelat nekako, da je legit. (di1) Da ne blebetaš preveč, da ona ne dobi občutek, da ti nekej muljaš. Moraš biti prepričljiv. (di1)

Se morš pol kr mal psihično pripraviti.

Ful mi je čudno, zdej da bi js njej odkrito rekla zakaj sm se odločila za te šihthe. (di1) Sj dva mi je ona predlagala, s tem da kadrovsko sem itak mele v mislih – za tega svetovalca za zaposlovanje ampak sm si rekla ja itak ni velika verjetnost da bom dobila takšno službo. Mogoč bi ti blo zanimivo to, da mi je enkrat v času ponudila izobraževanje? Me je poklicala ja v smislu še dva dni mate časa da se prijavite na izobraževanje za družbenega katalizatorja, k je zdj nekej

evropski projekt, za ljudi od osemnajst do devetindvajset let. (dust) Pač sm to videla ja. Sem videla in sm si mislila tu je pač nekej kar sm se js v tem področju že izobraževala in mislim da bi bla izguba časa. In pol sm rekla: ma ja ja, »sm videla ma sm se odločila da raje mogoč nebi.« »Aaaa veste vi pa glih pridete v to skupino, js sm lih vas vidlea.« Pa tko js: »Veste js mam čez 6 dni trideset let.« »Se pravi lih pridete notr!« In js tko: »Kokr sm js to gledala ne dobiš nobenega cerifikata za to izobraževanje, ampak je samo predavanje?« »Ja ampak na končnem predavanju vi predstavite svoj projekt, ki ste si ga zastavili in bodo tam delodajalci in lahko dobise šiht. In kao da bo usaj 80 udeležencev izobraževanja na koncu dobilo šiht.« (dust) In js tko: »Ja ampak tja bodo prišli ljudje, ki pričakujejo ljudi stare max 29. Ker pač dobijo določeno davčno olajšavo če njih dobijo. Tko da pač js nisem lih najbolj pravilna izbira.« »Ja, ja tud to je res. Ma veste se boste kej novega naučili!« (dust) »Ma js tu vse vem, k smo se učili na faksu.« »Pa boste spoznali nove ljudi!« (dust) In js tko: »ok sj mreženje ni tko napačno, ampak glede na to, da mam za dokončat magistrsko in druge stvari, js raj nebi ne.« »Pa dejte razmislit še do jutri maste čas ne.« (dust)

Kr ustrajna.

Ja. In pol sm napisala mail da ne bom in zakaj ne bom in sploh odgovora nisem napisala. Veš kak mail sm napisala.) Prou potrudila sm se, da ja ne bo izpadlo kot da sem rekla ne ker nočem. In ni blo odgovora. (dust)

Pogovarjali sva se o strahu preden si prišla na zavod, zdej me pa še zanima kako si z občutkom nadzora in kontrole, ki jo ma zavod nad nami ko daje dnar? Kako ti je to omejujoče? Če se navežm na prejšno temo, omenila si da nisi hotla dat telefonske številke...

Pač na živce mi gre, iskreno povedano. Če ti pošiljejo prek maila, maš čas da enkrat v dnevi, tekom dneva, maš čas in pregledaš mail ne. Tko pa ne vem ne ženska me je klicala sredi kosila pridi čez pou ure na zavod?(szi) Resno? (dust) Mislim vprašala me je, sm kaj naj prvič k me kliče rečem da ne morem? (di1) In pol sm pač tisto na hitro pojedla in sm šla. Drgač mi pa ni kul tu, ker enkrat se npr nisem jaula pol sm pa dobila takoj... ti bom prebrala sporočilo. Sem dobila kr sporočilo. Kr grožnja. (dust) Ne ni ubistvu grožnja, sam... ZRSZ dve pikce. Pozdravljena. Danes 9.9. 2020 ključni urad za delo pokličite na številko do te in te ure. Ona me je s svoje številke klicala pol mi je pa sporočilo poslala prek 1919. Men se je zdelo ok se nisem jaula zdj čez pou ure mi pošljete sporočilo, prou to »morš se jaut kr js sm ti takrat pa takrat poslala sporočilo in ti si se meni dolžna javit do petnajste ure«. (dust) Sj mislim samo po sebi sporočilo ni tko grozno v smislu danes pokličite na urad za delo do dvanajste ure. Ampak je prou to: »you

gotta do it« in pol po moje če js nebi poklicala bi se tu štelokokr neka kršitev al pa neki. (dust) Kr v sporočilu maš pač prou use podatke in pol na te podatke bi se ona sklicevala, da me ni dobila in je jst nisem poklicala, če nebi nazaj poklicala. (dust) Z njene strani se mi zdi ful paranoično, če me razumeš. Drgač pa mene ni preveč klicala ta ženska, me je klicala ene trikrat maksimalno v treh mescih. Se mi ne zdi da, kok naj rečem, da sm spet pod konstantnim nadzorom. Je pa res da piše v dogovoru da moram usaj dvakrat pogledat na portale za zaposlitev. (dust) In pol glede na to da mam js tam profil na njihovi strani js nevem če oni vidijo mojo aktivnost na profilu, ampak se pač vsake tolik prijavim. (dust) Kr če ne zarad družga pa da se vidi da si šiht iskal. Mi je pa tud rekla pošltemi kak mail po portalu da vidim kaj delate. Aja pa še tu, da ji pošlm maile, k se dopisujeva z mentorjem glede magistrske. To je blo pa čis mimo. (dust)

Kokr dokazilo da ti nekejdelaš ne. Sej men je isto rekla, da naj sporočim, k se magistrska naprej premakne. Se mi zdi da je informiranost na meji nadzora. Naj bi se javu enkrat na pol leta. Da pač kao vejo, da vidjo da se nekej premika naprej. Ampak hkrati preverjajo da ti da ne delaš nič. In mislm da je v pravilniku napisano, da se morš v pou leta jaut, da vidjo če si še zaentiresiran. Če nimaš službe in denarja, itak da si zainteresiran.

Meni pa se zdi po drugi strani, kaj ma veze aktivno pisanje magistrske z mojim zavodom.(szi) Ok, razumem da ko končam da javim, ampak kako gre pa potek tega pa je moja stvar. Tu s to številko k jo nisem hotela dat tud. Sj razumem da rabiš mene kontaktirat ampak tud ne bi me rabila nujno kontaktirat po telefonu. To je ta fora ko si človek zamisli, takrat moraš skočit. (dust) Zato hoče met telefon. Kr si ona zamisli da bo nekej naredila in se od mene pričakuje, da se javim. (dust) Se počutim k nek pes. Zažvižga pa js pritečem. Na živce mi gre. (dust)

Tebi je većinoma firma uredila postopke. Si mela kakšne težave z birokracijo in z dokazili, kok je to potekalo?

Ti ubistvu sam počakaš da dobiš odpovedni rok in pol sam počakaš rok. Men se je štela odpoved in tu je tu. Pol so mi še nekej tečnarili da naj pošljem scan izobrazbe, kjer ni nikol nč pisal da moram to primest s sabo tko da to nisem. (nb) Sm rekla da pač če družga loh na cobiss pogledaš za diplomu, to pomeni da obstaja če mi ne vrjameš. »Ahaha ja ja. Vseeno pošlji scan.« Sj razumem, sj razumem no ampak mi je blo zanimivo da me o tem ni noben obvestil, pol so mi pa tečnarili. (sossd) Ammm.... Kaj si me vprašala?

Kok je bil ta cel birokratski postopek? A je blo zakomplicirano, si mela kakšne težave z dokazili?

Ubistvu ne, ker sem prinesla to odpoved in vlogo, ki jo izpolneš prek interneta. Edino mogoč kakšna vprašanja so čudna ampak sm dala pač ne, kr niti ne vem zakaj se gre. (nb) Kr neko sodno varstvo – ste izkoristili sodno varstvo? (nb) Ne vem kaj je sodno varstvo niti kako izkoristiti sodno varstvo, sam glede da nisem se ukvarjala z nobenimi odvetniki niti sodiščem, niti ničemr sm dala pač ne. (nb)

Pol so vprašanja narejena nerazumljivo?

Ja! Ful je nekih izrazov, ki jih ne poznam. (nb) Kaj je to? A je to v kitajščini? (nb) Sodelavec, ki je delal z mano in je bil iz Srbije me je prosil če lahko z njim rešim te vloge zato, ker ne razume in ni hotu tja klicat ker je slišal da se grdo do njih obnašajo(sosd) kr niso slovinci in je mene klical naj mu pomagam. (nb) Prou tisto model stari še svoje ne znam rešit. (nb) In pol je blo ful hecno k sm mu pomagala sm rekla: »js nevem js sm tukaj dala ne, sam ne vem zakaj se gre.« (nb) In pol je reku: »Dobo, dobro, bom dal tud js ne.« Ni neke pomoči (sosd) al pa da bi ti dali neke informacije kam se obrnit, da postaneš pismen, da boš izpolnil te njihove vloge. (nb) Tko da js sm na primer dost stvari nekej predpostavljala in sm pač odgovorila. (nb) Vem da na bolniški nisem bla nikoli tok da če je blo kej z bolniško sm dala ne. In sodno varstvo ne. Če ne vem ni zakaj se gre kako sm js to lahko izkoristla?

Ti, če sm prou razumela si vedla da si opravičena do nadomestila za brezposelnost?

Ja, to ti napišejo ko ti odobrijo.

Kako je pa z višino dohodka? Si bla zadovoljna s tem? Se ti zdi smiselno da dobivaš višino, ki jo dobivaš?

Ja glede na moje potrebe je višina ful dobra. Glede na to da sm js dobila prej kr uredu plačo. Oni majo omejeno na zavodu.(szi) In js dobim maksimalno nadomestilo. (m) (di2) In to se men zdi čist ok da pokrijem svoje stroške (di2) in pustim še kj za naprej. (di2) Ker js mam bl malo stroškov, glede na to da živim v stanovanju, ki je lastniško, ne plačujem najemnine, živiva s fantom skupaj, stroške si deliva na pol. (m) Ne hodim nikamor dobesedno. Več al mn sm doma al pa grem na sprehod, sprehod glih ne stane dosti. Tok da višina mi je čist ok. Pa kul mi je ker ti krijejo ostalo zavarovanje (m)(di2), s tem prišpraraš nekej. (di2)

Kako bi ocenila svojo zadovoljstvo s storitvami in odnosom zavoda? Lahko primerjaš kaj si pričakovala preden si prišla na zavod in kaj se je dejansko zgodilo?

Ubistvu sm bolj zadovoljna kokr sm mislila da bom, ampak je to zadovoljstvo bolj posledica moje pripravljenosti na sodelovanje in na sam sestanek glede zaposlitvenega načrta. Mislim da je tud to ful vplivalo, ker te pol oni so omejeni s tem zaposlitvenim načrtom in te ne morejo skozi zafrkavat – pejt tja, pejt tja, če nekej ni v tvojem načrtu te ne pošljejo. Verjetno čez čas, če si na zavodu(szi) ful časa te začnejo obupano pošiljat kamrkoli samo da šiht dobiš. Js sm pričakovala da me bodo bolj mrcvarli.(di1) Glede na to, da me je ženska kontaktirala trikrat se mi zdi kr ok. (i2) S tem da mam naslednji sestanek komej novembra, konc novembra. Takrat ko prejmem zadnjo obvestilo na TRR. Zdj morm ubistvu še en mesec dat skozi. Tko da me zanima kaj bo naslednji mesec če bo kej tečna ta ženska. (di1) Ta vstopna točka je bla kul. Ta ženska k je delala z vlogami, je bla ful prijazna, res ful fajn. Ta svetovalka pa ni dovolj informirana o stvareh, ki se tičejo njenega dela. (in2) Bi pričakovala da se več ukvarja s področjem kjer dela. (sossd) Mal več razumevanja(sossd) pa mal mn predsodkov. (sossd) Ampak tko če potegnem črto mi je blo kr okče izzvememo par komentarjev(sossd) od svetovalke in namigovanj. (sossd) Skratka to ni name vplivalo tok, da bi mi pokvarilo celo izkušnjo prejemanja zastonj keša.(di2) (i2) S tem da js se zavedam da ta dnar, k ga js dobivam prihaja iz prispevkov, ki sm jih js plačevala. Kar se mi zdi tud tko zanimivo, da js plačujem prispevke, brez vprašanja. Ne postavljam nekih pogojev, pač vi tu morate vzeti. Oni pa meni postavljajo neke pogoje za dnar, ki sm ga js pač zaslužila sama sebi. (dust) Ampak ok.

Zdj k si glih omenla te prispevke in davke ane. Kakšne se ti zdi pa vloga države pri uveljavljanju pravic? Kakšno funkcijo ima? So neke pravice, ki naj bi same po sebi predstavljale solidarnost, ker si v situaciji kakršni si. Hkrati pa je ful nekih dolžnosti in pogojev. Kako se ti zdi da država vpliva na uveljavljanje teh pravic?

Oteži to, da jih prejemaš. (nvssd) Išče vsak način samo da jih ne dobiš. (nvssd) Ampak po drugi strani neki minimalni pogoji ipak morajo biti. (dust) Kr maš ti ljudi, ki niso bli nikol na š.u, nikol na sociali, so šli takoj delat. In dejansko so celo življenje prispevali, plačevali prispevke. In maš po drugi strani ljudi, ki sploh niso nič delali. K visijo na socialni. Morajo biti pogoji. (dust) Ne pa spet taki, da ti zjebejo življenje. Da boš ti sprejel dve stopnji nižjo izobrazbo, to bo lih tako delo, da bo vplivalo nate zelo slabo. Za psiho, za zdravje, za počutje, pol gre pa itak na fizično zdravje. In pol na socialni status. Pač če si priznaš ali ne je družba stratificirana tud če težiš k enakopravnosti in enakovrednosti. Ljudje obsojajo. Tok je. Če je preveč omejitev preveč vpliva

na tvoje življenje, na potek tvojega življenja. (dust)

Se ti zdi da država dobr opravlja funkcijo socialne države?

Tko bom rekla js nisem točno informirana z vsemi zakoni socialne varnosti in tega. Ampak za ene ljudi je ta zakon bolj prijazen kot za druge, s tem da ljudje... En primer k majo ful otrok dobijo ful socialne pomoči, sj je ok maš ti ful otrok ni bad. Ampak se mi zdi da je zadej interes da se poviša rodnost. Da se poveča število državljanov in zato je država do njih prijazna. In glede na podlagi njihovih interesov, ki so koristni za družbo se pol odloča kaj je kul in ne. Kako bo kakšne stvari zmanjšala ali povečala. Zdj način kako to dela je pa že to da moraš sprejet delo, ki je dve stopnje nižje od tvoje izobrazbe se vprašaš zakaj si sploh šel v šolo in zapravlil nevem kok let življenja zato da delam kot natakarak. Zdi se mi tud, da slabo vpliva na človeka, če ne doseže ciljev, ki si jih je zastavil. Samozavest in samovrednotenje. In pol si mogoč prisiljen počet stvari, ki si nisi mislil da jih boš. Po drugi strani se mi zdi pa da en folk misli: »kaj je, sj je prov, pejdi delat da ne boš sm doma! Kaj zdj misliš da k maš faks, da si kj bolši?« Nevem no, kar se mene tiče, država in zakoni, kar se tiče zakonodaje to je ok. (i2) To ljudje rabijo kr rabijo nek keš kr če ne premaga pravica močnejšega, sam pač lahko bi bli še mal bl prijazni.

Kaj ti predstavlja to da si na zavodu? Ti predstavlja napor, varnost, imaš občutek da bojo tam poskrbeli zate dokler boš ti to rabla – v kakšnem odnosu si s tem?

Men zavod(szi) predstavlja sam neko finančno varnost pa še to zrd tega kr me pustijo približno pri meru, lepo me pustijo pri meru. (i2) Po moje če bi me večkrat kontaktirali bi mi predstavljajo napor. Predstavlja mi neko finančno varnost, ne predstavlja mi pa neko varnost glede tega da bi js rekla na primer: »ja, zdj sm na zavodu(szi), vem da mi bodo zrihtali Šiht.« Bl je zdj kokr: »ja zdj sm na zavodu, upam da mi ne bodo dali zdj en shitty job«. (szi) (di1)

Se bojiš da bi te prisllli, da boš mogla sprejet?

Mhm. Osem ur dnevno si tam. Veš kok je to časa zapravljenja da opravljaš nek job. Veliko pomeni, da opravljaš usaj nekej kar te približno veseli, al pa usaj da ti ni stresno na primer. Sj ne da dobiš neko sansjko službo. Ampak da si osem ur na nekem delovnem mestu, kjer umiraš po obrokih, je kr težko.

Še nekej me zanima. Ti k si šla na zavod in si ostala brez službe, a si prej pretehtala pluse in minuse zakaj it na zavod? Na katere stvari si pomislla da bi blo fajn da greš na katere stvari, da nebi blo fajn?

Tko je ne. Js sm zdj ene par let delala in študirala zdraven in sm bla zmogana. Zdj že za ta šihť sm se odločla, ker enostavno nisem mogla več in kar sm rabla sm da grem na šihť, da grem domov in da sm šla spat. Lih tulku sam da se nekako spucam od usega. Že sam faks je bil na primer ful naporen. Pol pa sm istočasno delala nočne in faks, pa dva različna šihťa. To je blo ful stresno, ker se morš ti konstantno prilagajat. In pol sm šla pa sm šla pa sm delat, ker se je glih pokazala prilika. Res da je da nisem pač magistrirala, ampak jebi ga tako je kokr je pač naneslo. In pol k smo dobili odpoved js iskreno sm se nagibala bl k temu da grem na zavod(szi) in da ne iščem novga šihťa in da sm na zavodu(szi) vse te tri mesce, zrd tega kr sm rabla mal počitka. Pač da čas lahko izkoristim za magistrsko. Ker je to k ena štipendija. Zastonj denar. S tem, da js sm se pripravljala na to odpoved, ker sem vedla da bo pršlo do teh odpuščanj. Tok da sm si sproti dajala na stran denar. Da lahko pol če dobim odpoved in če si iščem šihť, da mam usaj nekej na strani, da nebom brez denarja. In po eni strani sm šla tud na zavod(szi), da si naberm še finančnih zalog. Pač pridobila sm na času, mal se spočila in to je to. Prvi mesec je blo ok, je blo še kul. Drugi mesec je blo pa unu: »fak a me loh nehate sprašavat, če sm našla šihť«. Zdj mi je pa prou že unu odveč varianata. Pač rabla bi šihť. Pač ne zrd družga, ampak zrd svojga počutja. Da se počutš koristnega, k nek delaš. Da se ne rabš ukvarjat z unimi očitujočimi pogledi.

Prej si rekla, da si daš na stran denar, da neboš šla na center kot brezposelna. Če mal več poveš o tem zakaj si se odločla, da neboš koristla socialne.

Ubistvu zato, ker je stanovanje v katermu živism je name napisano in zdej glede na to, da se je v preteklosti že dogajalo, da so ljudje morali vračati denar, če so meli nepremičnine medtem ko so prejimali socialno pomoč v bilokakršni obliki...(di1) Mene je to tko prestrašlo, da js si trenutno ne želim nakopat države na grbo, ker me je strah da če se prijavm na socialno pomoč in jo prejemam, da bo enga dneva prišel spet nek novi zakon, ki si ga bodo zmislili in bo treba nekej vračat in da se bodo obesli na stanovanje, ki je kupljeno z zasluženim dnarjem in ne za ta name, da bi. (di1) Sj js to razumem, zakaj bi tebi država pomagala če maš ti zadost dnarja, čeprou je ta dnar v obliki stanovanja. Ampak to je moj flet, tle živism. Pribivališče je, ne morm ga prodat. Kam naj ga dam. Naj živism v najemu, doklr mi ne zmanka dnarja. Ne vem no, mal mi je glupo. Po eni strani štekam po drugi strani pa ne, sm pust me. Tok da se zato nisem odločla in upam da k mi poteče nadomestilo(m), v roku pol leta najdem šihť. (i1) Če ne mi bodo po moje pa kr starši pomagali finančno. (sm) Ker tudi oni ne spodbujajo tega, da se js prijavim na socialo. (sm)

Zanima me še kaj je blo s tem, ko ti je zavarovanje poteklo in te niso opomnili?

Do petnajstega oktobra sem imela nadomestilo(m), tako da zadnje izplačilo dobim v novmbru. Se pravi, da sm se js, k je to že poteklo sm se spomlna da bi si mogla uredit zdravstveno zavarovanje. (m) Samo nekako se nisem spomlna, kr sm računala da bom itak novembra dobila dnar in to in pol mi je sam kliklno: »kaj pa zavarovanje?«. (m) Ker mi dejansko noben ni obvestil: »Ej, poteče ti zavarovanje pejd si sama uredit.« (m) (in2) Al pa da bi mi kdo reku: »Ej zdj ti poteče nadomestilo(m), maš priložnost se prijaut na socialo.« (in2) Noben nč, nč. (in2) Niti opomnika nism dobila, da mi je nadomestilo poteklo. (m) (sosl) Tko da recimo zdj o nadaljnih možnostih js ne vem kakšne mam. (sosl) Noben me o ničemer ni obvestil. (sosl)

Pol mislš da se boš mogla sama pozanimat oziroma ti njih kontaktirat, da boš zvedla kar te zanima.

Ja. Kar je po eni strani odgovorna moja svetovalka za zaposlovanje, ampak centri za socialno delo (szi) in zavod za zaposlovanje (szi) so tko v tesnih odnosih delali. Mislm djte no mal komunikacije pokazat. (sosl) Tud kake možnosti mam na voljo niti nč. (sosl) Nč nč nč nč. Morš pač vse sam. (sosl) Sej ok razumm morš vse sam. Sm usaj nekej v smislu poteče vam petnajstga oktobra nadomestilo. (m) (in2) Lohko bi si zrihtali te stvari, kr vam mi tega ne krijemo.

Ok. To je vse. Hvala za intervju!

16. 3. 2. RS2: TINA

(19. 10. 2020, Ljubljana)

Ženska, 28 let, Ljubljana.

Oseba je prejela naslednje socialne transferje: denarno socialno pomoč, otroški dodatek, štipendijo, preživnino, osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje ter iskanje službe.

Institucije: center za socialno delo in ZRSZ.

Začeli bova s predstavitvijo. Tako da te prosim da se predstaviš.

Pred kratkim sem magistrirala. (iz) Živela sem v študentskem domu skupaj s svojim otrokom... in možem. (bp) Sem brezposelna.(m) Preselili smo se v stanovanje v Ljubljani. (bp) Živim v Ljubljani. (bp) Po izobrazbi sem magistrica molekulske in funkcionalne biologije. (iz) Stara sem 28 let. (bp)

Midve sva se pogovarjali, da bova govorili o preživnini. (m) In me zanima, kje si zvedla da ti to priprada? A si se sama pozanimala. Al si zvedla od prijatelov? Kok si prišla do teh podatkov?

Ko sm zvedla da sem noseča sem iskala informacije – predsvsem na internetu.(di2) Obstajajo neke strani, kjer se nahajajo informacije kok postopat v primeru staršev študentov, to da lahko živiš v študentskem domu skupaj u otrokom. (m) (di2) Pa to da lahko dobiš štipendijo pa take stvari.(di2) To bl konkretno kako uredit, kako zaprosit za štipendijo in kako zaprosit za otroški dodatek sam ta postopek je razložila na Centru za socialno delo.(szi) Neke osmovne informacije pa iz različnih spletnih strani.

Se pravi ti si pršla že informirana pol dodatno so te pa še informirali na centru. Zanima me, če si bla ti zadovoljna s tem kar ti je svetovalka povedala? Če je znala odgovorit na vprašanja, če ti je znala razumljivo razložiti postopek? Je to informiranje potekalo tko da si vedla kok pa kaj?

Niti ne. Od štarta je dala ful... Mislm v štartu smo dobili ful polovičnih informacij(in2) oziroma smo se potem še malu zafrkljni, kr bi si mogla sama konkretno prebrat pravilnike in na spletu dostopne informacije glede štipendije, glede otroškega dodatka (m) (di2) in podobno, ker socialna delavka tazga primera ni mela in nam je dala nejasne informacije glede tega kaj točno mormon arest.(in3) Ena taka stvar je bila ureditve preživnine s strani staršev. (di2) V Sloveniji je tako, da te morejo starši preživljat do šestindvajsetega leta če si ti študent. In če imaš otroka, potem moreš uredit preživnino(m), morš sklent s starši dogovor o preživnini, zato da potem sploh lahko zaprosiš za štipendijo(m), otroški dodatek(m) in znižano plačilo vrtca(m). Mi smo takrat od nje dobili informacijo, da se sporazumno pri notarju sklene neka pogodba o preživnini z enim od staršom, pol smo tu nardili in se je pokazalo da to ni dovolj. (in4) Da se more vsak starš posebej zavezat k plačevanju preživnine in če tega ne nardiš sporazumno potem moreš it v izterjavo preživnine. Tok da mi smo pol tist postopek pri notarju plačali dvakrat. (nb)

Rekla si pa da je bil sam postopek kr drag, 100 evrov ane?

Ja.

Ni blo tko pocen. Pol ubistvu zrd njihovih pomankljivih informacij ste meli več dela in ste si nardili strošek?

Ja. S tem da enako, se pravi enak problem je imela tudi bivša sošolka(sosd), ki je rodila pol leta pred mano in si je ravno tako morala uredit status. Pač isto je bla študentka z otrokom in si je mogla uredit preživnino s strani staršev, zato da je loh zaprosila za štipendijo in to in je imela prov enak problem. Pa še ista stvar se ji je zgodila, da je dobila prov informacijo, da se to uredi z enim staršom in je potem mogla postopek dvakrat plačat. (in4)

To je bla zdj tvoja prva negativna izkušnja, ki si jo mela z centrom? Al si mela že prej kakšno negativno izkušnjo, ko si zaprosila za štipendijo?

To se mi je že prej zgodilo, ampak bolj posredno, ker se js nism ukvarjala s tem postopkom ampak moja mama. Na primer ena od takih stvari je da sem v srednji šoli ostala brez štipendije, ker so narobe izračunali prihodke. (sosl) Kjer so upoštevali da dobivam preživnino od očeta, čeprou so bla dokazila da te preživnine ni bilo. (in4)

Tvoja mami je mela negativno izkušnjo, ki je vplivala tudi nate s finančnega vidika. Zdj me pa zanima, če preden si si šla rihlat otroški dodatek oziroma štipendijo, če si mela kakšne pomisleke in strahove kako bo na centru s stani obravnave, podajanje informacij, birokracije... kr rekla si, da si se pozanimala preden si prišla. Zanima me, do katere mere si se mogla pozanimat, da si se počutla, da bo poskrbljeno zate? Če mal o tem poveš.

Najprej sm si prebrala na internetu. Nism vedla če mam točne podatke al ne sm računala, da bom najbl točne informacije dobila od socialne delavke.(di2) Ampak pol se je izkazalo, da to ni blo najbl pametno in da bi si mogla prou prebrat pravilnike na spletu. Kr pol je tud ona rekla namesto da bi rekla da se bo pozanimala in da bo informacije preverla nam je to informacijo dala.(in4) To v zvezi s preživnino s starši. Po tem ubistvu sm začela bolj podrobno sama informirat. Tok da naslednjič, ko sem urejala stvari sem si šla najprej pravilnike gledat. Kdaj točno so roki. (di1) Kaj točno more bit zdravn.

Glede na to, da se je zgodila napaka in si mogla dva krat notarja plačevat nisi bla glih najbolj zadovoljna ne? In da ti niso dali pravih informacij, tud ane? Zanima me kakšna so bila tvoja pričakovanja preden si si šla rihlat preživnino in dodatek in kako je blo pol realno če bi lahko primerjala s prej in potem? Kakšne predsodke si mela, česa si se bala in tko? Kako so se te sike v resnici sovpadale al pa se ločevale?

Predsvsem to da se morš sam dobr pozanimat in sam brat stvari in se ne zanašat na to da boš dobil točne informacije osebno od človeka oziroma če že greš osebno tja dobit neko informacijo, jo zahtevaš v pisni obliki. (di1) Če ti ustno reče. Pol se nism mogla js zares pritožit oziroma mi smo pač rekli da smo to informacijo dobili od nje, ampak nč ti to zares ne pomeni. (di1) Če bi ona meni dala pisno izjavo: »Socialna delavka ta in ta potrjujem da je potrebno narest to in to.« Maš ti vsaj neko dokazilo da si to informacijo dobil in da si delal po navodilih socialne delavke. (di1) Če gre pa vse to ustno, ti da pa napačne informacijo pa ne moreš nč zarest narest. (di1) Pol drugi recimo študentski starši, ki jih poznam kr prakticirajo. Stvari kot so

vpračanje štipendij in podobno in če grejo osebno tja hočejo neko pisno potrdilo, da je socialna delavka rekla to in to, al pa da na primer komuniciraš preko maila, kjer maš vse te podatke potem na mailu zapisane. Kar socialna delavka reče, da maš na mailu dokaz da ti je dala takšna in takšna navodila.

To je pametno, ampak zahtava tud neko visoko stopnjo previdnosti, ker če zaupaš da bo stvar ok tekla, se ne greš tega da bo nekdo pisal.

Ja. [smeh]

Zanima me kako je blo z birokracijo? Glede na to da si mogla dvakrat k notarju... Si mela kašne probleme z dokazili? Kako ti je blo z obrazci, ki si jih mogla izpolnit? Z birokracijo? So se ti zdeli jasni? Jih je blo lahko izpolnit? Si mela kašne probleme?

Ko je šel uvodni del mimo, (nb) da smo zbrali vse kar smo mogli zbrat, uredili te pogodbe s starši glede preživnine pol naprej je šlo dost enostavno kar se obrazce tiče. Potem maš enotno vlogo za štipendijo in otroški dodatek in znižano plačilo vrtca in smo jo hkrati oddajali. (di2)

Zanima me, če res poteka preverjanje, če res izpolnjuješ te pogoje? Če so pretirano preverjali, če si res zaslužiš te dodatke? Če si se mogla razlagat socialni delavki? Če si mogla razlagat svoj status? Če si se počutla kej stigmatizirano?

Tega glih ni blo. Potrdilo a se ti šolaš ali ne tko al tko oni sami pridobijo. V štartu k smo šli v ta postopek daš rojstni list otroka. Tu podatki, ki s ključni jih oni vse majo. In ni blo nekega posebnega preverjanja. Moraš pa pač ko zaprosiš za to posredovat izpisek svojih financ iz svojga računa. Na podlagi tega se določi višina štipendije, dodatkov. Da bi socialna delavka pa nekej posebej spraševala, tega pa ni blo.

Zanima me, kako je vsota, ki jo dobiš izplačano? Je ok, se da normalno pridet čez?

Mislm samo s tem bi težko prišli čez. (nvst) Midva sva potem delala zdraven, pač mamu to srečo, da so nam starši pomagali, da so nam nekej denarja zdraven dajali, tok da smo pol s tem meli dovolj.(sm) Ampak samo s štipendijo pa temi dodatki nebi meli dovolj. Pol pa kakšni taki, ki nimajo staršev, ki bi jim finančno pomagali pa morjo delat polni delovni čas. Običajno delajo poln delavnik in različne študentske službe, kokr si zoorganizirajo. Midva sva pol tko, da sva prek študenta delala občasno, ne za polni delovni čas, tok da sva vsaj nekej dnarja not prnesla. (nvst)

Zanima me, če si razmišljala k si izkoristla, kakšni so plusi in minusi tega da si izkoristla?

Da maš zavarovanje urejeno (m) (di2) je velik del prihodka. (di2) Res morš pazt da končaš v roku. Ker če ne končaš študija v dogovorjenem roku pol morš ta dnar vrnt. (dust)

Pol maš časovni pritisk?

Ja. In tle se marsikomu zgodi da se ne izide. Da ni dovolj velik prihodek, da bi lahko živel samo od tega. In maš zdravn službo. Služba, ki odžira čas, ki ga imaš za študij. (di2) Pol če ne končaš v roku moraš štipendijo vračat. Midva k so nama lahko starši finančno pomagali sva lahko mn delala in sva končala v roku, če bi mogla pa več delat zdravn se mi pa nebi izšlo.(sm) Pri nas je bil pomemben faktor, da smo živeli v študentskem domu, kjer so bli stroški to nizki,(di2) če bi pa mogli neko najemnino plačevat pa tud približno nebi blo tko. (m)

Kakšna se ti zdi da je vloga države pri nudenju teh pravic? V smislu, če je dost dobr poskrbljeno, dobro organizirano. Al misliš da bi se dalu kej glede tega nardit? Se ti zdi da bi bil postopek lahko lažji/cenejši, uporabniku prijaznejši?

Mogoče bi blo fajn če se na enem mestu zberejo vse informacije, ki se tičejo enga specifičnega problema. (nvsd) In kok se v takem postopku potem stvari vodi, ker pol je precej odvisno od samih socialnih delavk in njihove korektnosti al ti dajo te informacije al so se pripravljene vse pozanimat. Ker recimo v primeru študentskih družin ni pol sam država tista, ki pomaga to da ma štipendijo, otroški dodatek in znižano plačilo vrtca, ampak v Ljubljani in potem študentskim familjam pomaga to da lahko bivaš v študentskem domu, kar pomeni da potem nimaš tako visoke najemnine in druga stvar kar pa občina zagotavlja je pa dostop do vrtca.(di2) Kar je pa ena od ključnih stvari, da maš varstvo za otroka.(di2) Ker v nasprotnem primeru tega vrtca nebi mel in bi bil študij zelo težko izvedljiv. (i2) (di2)

Zanima me, kam si šla zaprosit za štipendijo? Si se pozanimala da ti pripadajo? Al si bla 100% da ti pripadajo? Ni blo tega da nebi vedla al boš dobila al ne?

Za štipendijo sem bla zihrr da jo bom dobila, ker to gre glede na prihodke. Gledala sva na to, da sva oba študenta. Nisva imela svojih drugih prihodkov. Tko da odtehtajo redni prihodki s strani štipendije, otroškega dodatka. (di2) Am....Ja pač nekej teh informacij sem že našla na drugih straneh.

Spraševala sm te če te je blo kej strah če boš upravičena al ne? Kokr sm te razumela si mi odgovorila, da si se prej pozanimala, da padeš v ta cenzus, kjer dobijo?

Ja.

Center naj bi ljudem nudil osnovne pravice, dodatke, minimalni standard... Zanima me če bi rabla pomoč, če bi se lahko obrnila na njih?

Ja do neke mere...(i2) Še zmerej se sama pozanimam in preberem, ampak zdj ta naš primer vodi druga socialna delavka kokr ta ki... Ko sem rodila in ko sem šla prvič tja urejat sm mela opravka z drugo socialno delavko, kokr jo mam zdj in ta druga socialna delavka se mal bl spozna na svojo delo in ma mal bolši odnos. Mal bl točne informacije dobim, se mi zdi tud bl zanesljiva. In če se nekej pozanimam in pr njej preverm, se mi zdi da od nje dobim bolj točne informacije.

Ok. To je vse. Hvala za intervju!

16. 3. 3. RS3: MARJANA

(20. 10. 2020, Ljubljana)

Ženska, 28 let, Ljubljana.

Oseba je prejela naslednje socialne transferje: osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje, na ZRSZ išče službo.

Institucije: ZRSZ.

Prosim, če se na hitro predstaviš.

Stara sm 28 let, (bp) po izobrazbi sem diplomirani profesor razrednega pouka...(iz) Ampak s tem se ne morem zaposlit. (m) Končujem ubistvu izobrazbo za magister profesor razrednega pouka. (iz) Kraj bivanja, moje stalno prebivališče je v Kostelu, v Slavskem laz, ampak zdj živim in delam v Ljubljani. (bp) Ubistvu. Delovnih izkušenj ubistvu uradnih nimam. Razen eno leto sem delala na recepciji v hotelu, kot študentka še.

Ti si bla na zavodu za zaposlovanje, ker si iskala službo. In zdj me zanima, kako te je pot pripeljala do tega, da si prišla do zavoda, kakšni so bli razlogi, da si se prijava na zavod?

Ubistvu k sm začela iskat službo sm rekla, da mogoče bi šlo to hitrej, če bi bla na zavod prijavljena. (szi) (m) (di2) Oziroma nekje sm dobila informacijo, da je treba bit prijavljen na zavod(szi), da se to mora. (di2) Pa ne vem več niti a je to res, al kdo mi je to reku, al kje sm to prebrala. Kaj?

Bl cilam na to da si en študij končala in pol si se vpisala na zavod, kr si rabla šiht, za študij ob delu in stanovanje v Ljubljani?

Js sm nameravala še itak nadaljevat študij. Amapak ker sem že tok stara in ker je moj študij ubistvu samoplačniški, sem rabla redno zaposlitev in takrat sm se javla na zavod.(szi) di2) Mislim sicer da sm vedla to, da ti pripada potem neko osnovno zavarovanje(m), ko si ti na zavod prijavljen, al kako tu... (di2) (szi) Tu sm pozabla. Mislim da ne zrd tega ker to je ubistvu mami plačevala, obvezno. Dodatno plačujem sama pa mi je rekla šele zdj k sm dobila pogodbo o zaposlitvi, da zdj pa niso več poslali oziroma zdj je pršlo tu domov.

A zdj ti služba to plačuje?

Ja, služba. Pač dobila sem potrdilo, da je to urejeno doma.

Preden si šla na zavod si slišala dobre in slabe stvari. Pa me zanima, če si mela kakšne pomisleke in strahove, preden si pristopla na zavod? Si se mogla kej psihično pripravt, si se predhodno kej pozanimala, da ti ne bodo kakšne informacije narobe dali, da ne bo šlo kej narobe? Kakšno je blo tvoje mnenje preden si pršla na zavod?

Ubistvu mi je blo precej neprijetno, (di1) ker sm vedla, da rabm met neke stvari s sabo in nism točno vedla kaj. In sj sm pol neki pogledala pol na internet, ampak k je moja sestra šla na zavod(szi) sm šla z njo in mami je šla z njo. In pač dokler je ona sama se pogovarjal z uno gospo je bla precej odrezava do nje in kokr da ji nebi čis hotla pomagat, amapak bi jo hotla kr mal jo poučevat. (sossd) Kaj bi ona morala met s sabo pa ni pa tko. No pol k se je mami umešala zdraven, pol se je pa z njo pogovarjala kot z odraslim, kar se z Izo ni. (sossd) No to je blo men... Ubistvu sm se bala tega, da če bom šla sama tja, da se bo isto ponovilo. (di1) Tko da sm kr mami vzela s sabo, kr sm bla tok pač: »js ne bom mobinga prenašala tam«. (sm) Da se bo nekdo zdj name spravljal kr nečesa nism s sabo prnesla al kaj. (di1) Moj občutek je ubistvu to da kamrkoli prideš, si bolj obravnavan, če si mal starejši pa višje izobražen, pa najbrž če bi bla moški bi blo še lažje. (di1) Pač se mi je tu pr zobarju zgodilo. Da se mi je zdelo da pač me je obravnaval kda bi js pršla tam jamrat namesto da bi me resno vzela. (sossd) In se mi zdi da tle, da je blo tud tko, da ne bom resno vzeta.(di1) Kr sm mlada pa nimam izkušenj, pa da ne bom izpadla kot nekdo ki v celem življenju ni delal nč in je pršu tja, še naprej delat nč. (di1)

Kakšno je blo pa tvoje mnenje in občutki preden si šla zavod in po tem? Če lahko primerjaš?

Z mano je bla ful bl prijazna, ampak se mi je zdelo kokr da ji je blo tko vseeno. (sossd) Tik pred tem da bom nardila magistrsko in sem neka perspektivna oseba. Iza je bla pa ne vem stara dvaindajset let, pa je mela narjeno sm srednjo šolo, pa ni bla upisana na faks. Pa se mi je zdelo, da je bla v bistvu v tem razlika, da je mene ful drgač obravnavala. Bla je ubistvu ful prijazna,

lepo je blo tam, prijetno je blo, prijetno se je blo z njo pogovarjat. Ampak pol k smo vn pršle je rekla mami pač: »to so marsovci zamenjali od prejšnega leta pač«.

A zrd tega k je mela bl korektn odnos?

Ja.

In tud informacije, k ti jih je dala, ti jih je znala podat razumljivo? Si dobila informacije, ki si jih iskala?

Ne spomnm se več prov točno. Se mi zdi, da se je kr potrudla. Tud nč ni bla nesramna, nestrpna. Se mi zdi da mi je kr dala informacije. Edino pr teh stvareh, ki jih dobiš in pr knjižci. (in2) Ne vem če mi je ona rekla, sm pozabila? (in2) Uglaunm pol sm v knjižci prebrala, da ti morš. (in2) Da ti s tem k se tam upišeš, nekok se zavežeš, da boš usaj 2x teden poskušal najdt job. (dust) Pa to ne vem zdj al mi je ona povedala, al sm tu sama v knjigci prebrala. (in2) Ampak sej je vseeno. Itak bi morala prebrat k sm jo dobila. Dogovorili smo se pol, da js iščem službo v Ljubljani, ker bom na fakulteto hodila v Ljubljani in je to vpisala in je ubistvu vpisala v sistem te želje k sm jih js povedala. Am.... In ne vem to je blo to. Tok da js sm po tem imela občutek, da smo se ful dobr zmenili in da je bla korektna.

Prej si rekla, da si mela eno težavo. Da si jim povedala, da bi delala v Ljubljani, pa da so ti ponudli službo iz nekje drgje. In da si mogla it? Lahko še to mal opišeš.

Nism šla. Rečeno je blo kokr da js sama iščem, načeloma, ampak če oni kej najdejo da mi prepošljejo naprej. Dobila sem neke ponudbe za izobraževanja pa ni nikjer pisalo, da more bit obvezno, tko da se nisem nič udeležila. Dogovor sm mela da na razgovor pridem konc septembra, če ne bi do takrat našla službe. Zdj js sm šla tja julija men se zdi. Al konc junija ne vem. Pa. Ubistvu nisem od njih pol dobila ničesar posredovanga za službo, razen potem enkrat avgusta, za delovno mesto enkrat v Kočevju. (sosd)² Kar pač ni pasalu u tu, kar bi meni koristlo. (in4) Nč nism mela od tega no. (i1) Sploh ne vem več al je blo obvezno to zame da bi poslala al ne. Uglaunm js poslala to nisem, ker sm bla takrat že v dogovarjanju za novo službo, tukej v Ljubljani.

A si mela kakšne obveznosti, k si bla na zavodu?

² Oseba je dobila ponudbo za delovno mesto v Kočevju, medtem ko je izrecno povedala, da išče službo zgolj v Ljubljani.

Ne. Razn tega, da kokr samoiciativno naj bi dvakrat na teden iskala službo(ust2). Pa knjižico bi mogla nest na razgovore. (dust) Zdj js sm mela razgovore pa na nobenga nisem prinesla knjižice, k sm pozabla. In pol sm ubistvu mela srečo, da so me vzeli v službo nekje. Tok da moja knjižca je še zmerej prazna.

Če bi ocenla pluse pa minuse tega da si na zavodu? Kaj si pridobila od tega? So kakšne izkušnje, al pa kakšne stvari, k si mogla čez njih it, pa nebi želela it?

Pač men se zdi, da nisem nč pridobila od tega da sm js tja šla družga k vajo o tem kako se pogovarjat z uradnimi ljudmi.(i1) Pa spraut se v neprijetne situacije pa sam reševat svoje probleme, tok da mam s sabo vzameš. (i1) Ja ne vem. Na koncu koncev sm službo našla sama. Edino stvar k so mi oni poslali mi ni koristla nč. (sosd) Še dodatno me je pod stres spravlo, a grem al naj ne grem, a morm poslat al ne rabm poslat al kaj. (dust) Ne vem, js sm sama našla službo. (sosd) Nadomestila itak nisem prijamala. (m)

Teb so poslali informacije o službi, kjer si izrecno rekla, da nočeš it. Kaj misliš da se je zgodilo tle? K to je blo čis kontra? A mislm da te niso slišali, a da te niso upoštevali in so ti vseeno poslali, al kaj je blo s tem?

Ne vem un brskalnik na spletni strani, da Kočevje spada pod to osrednjoslovensko regijo, tok da mogoče je pol to v isto uno padlo pa da so mi zrd tega poslali naj grem, kr pač smo v isti skupini k ljubljana. Ampak mi je čudno, kr smo tja posebej napisani. Ampak. Zdj glede na tu da je moje stalno prebivališče v Slavskem lazju in je to v Kostelu in je to 90 km stran od Ljubljane mogoče zaradi tega. Ker mislm tu da nadomestilo(m) za denarno ti pripada, če greš ti na razgovor do nekam, ampak ne vem kolk je to.

Pol si dubla tud povrnjene stroške za razgovor?

Ne nisem, zrd tega k niti nisem vpisala teh razgovor, k nism mela knjižce.

Ko si se vpisala v zavod si mogla neko birokracijo izpolnt. Kakšen se ti je zdej postopek izpolnjevanja? Se ti je zdela zakomplicirana? Si mela kakšne probleme z dokazili?

Ne. Niti ni se mi zdelo zakomplicirano, ampak tud mogoče sm kej pozabla. Zdej večina stvari je itak ona tam izpolnla.

Niti ne vem kaj sm mela s sabo, mislm da nobenga dokumenta nism rabla tam kazat. Razn osebne, mislm da nism rabla ničesar kazat. Niti diplome, čeprou sicer sm mela s sabo.

Neke obveznosti na zavodu maš. A si mela kdaj občutek kokr da so te hotli nadzorovat in kontrolirat?

Ne. Ne men se je zdelu, da niso nardili zame nč no. (sosd)

Pol je blu ubstivu kontra. Hkrati da si mela ti odprte roke, hkrati pa da oni niso bli aktivni da bi ti pomagali?

Ja. Tud tist razgovor je bil tku pozno naštelan, da sm mislna mogoče, bom vseeno to prej dobila, da bom šla prej na svetovanje al kok se temu reče? Ne vem. Ubistvu je blo tko kokr da smo se zmenli, da bom js tu samostojno probala, da potem pa če ne bo, da bom js kukr pršla na pogovor pa...

Na zavodu sta nardila tud zaposlitveni načrt ne?

Ja. Tu je tu kaj si po poklicu, katere službe bi delala?

Ja. Ja, kok ti je blo pa tu? Bi rekla, da je blo uspešno, da ste dobr sodelovali?

Ja. Ja. Ampak ne vem kok je to, kaj bi to lahko povedalo glede na splošno populacijo js mam ozko usmerjeno možnost kot kaj se lahko zaposlim in pač to je učitelj, učitelj razredne stopnje. Pod tu paše pa še jutranjo varstvo, podaljšano bivanje. Se pravi razrednja stopnja, drugi učitelj pa... Ne vem nekih pet možnosti in tu je tu. Ubistvu tu je tu. Lahko bi mogoče še kej družga iskala ampak v moji smeri je tako, načeloma tu vsako leto, ker pač otroci zmerej so. Mislm tu, tle nimam nobenih pripomb. (i2) Ampak mislm tud da je tu, da sm js na eni lažjih takih stvari za pomagat mi službo iskat ane.

Ko si šla na zavod, si rekla da se ne spomš kaj ste z zavarovanjem nardili ne?

Js mislm da sm še zmerej plača zavarovanje(m), zdj pa nevem kako je tu...

Ampak, o ostalih stvareh so te informirali ane. Si vedla da obstajajo? Da lahko dobiš za potne stroške, da ti vrnejo, to so ti povedali?

Ja.

Zdj pa še zadnjo vprašanje. Zanima me, če si vidla zavod kot institucijo na katero se lahko obrneš? V smislu, če bi rabla kakšno informacijo za pomoč pri iskanju službe, se ti zdi možno da bi se obrlna na zavod po pomoč?

Ma js mislm da bi se probala sama znajt. (i1) Ampak najbrž bi vseeno bi zrd tega da bi ble stvari uradne, bi se prijavla na zavod za vsak slučaj. (szi) (i2) Ne vem. Ja.

Ok. To je vse. Hvala za intervju!

16. 3. 4. RS4: DANIELA

(21. 10. 2020, Kočevje)

Ženska, 23 let, Kočevje.

Oseba je prejela naslednje socialne transferje: denarno socialno pomoč, izredno denarno socialno pomoč, prejema preživnino za otroka, otroške dodatke, osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje in na ZRSZ išče službo.

Institucije: center za socialno delo in ZRSZ.

Daniela je triindvajsetletna romkinja, ki jo poznam osebno in je zato pristala na intervju. Zaradi pomanjkljivega znanja slovenskega jezika se je intervju spremenil v anketo. Opravila, ki jih ima na institucijah opravijo namesto nje strokovni delavci, informacije pa pridobi pri svojih sestrah, prijateljicah, sorodnikih, pri izpolnjevanju obrazcev ji pomaga partner, ki je izobražen in se znotraj sistema bolje znajde. Med drugim, mi je povedala tudi, da ko se spremeni zakonodaja oziroma ko ne razumejo navodil, plačajo človeka da jo prebere in jim posreduje znanje. Gre za osebo, ki je trenutno v četrtem razredu osnovne šole in ni pismena. Šolanje želi nadaljevati, vendar je zaradi nosečnosti izstopila iz sistema. Pravi, da bo šla nazaj v šolo, ko bo njen mlajši otrok dobil varstvo. Z učiteljico je zadovoljna, šole ne jemlje kot obveznega bremena. O svoji osebni situaciji ni želela spregovoriti več kot je, pri pogovoru sem bila zelo previdna da nisem šla prek meje prijetnega, zato sem dobila zelo pomanjkljive informacije. Ker njeno situacijo osebno poznam, jo bom opisala. Gre za osebo, ki prihaja iz romske družine in živi v slabih razmerah. Hiša nima elektrike in vode, pomagajo si z rezervoarjem vode. Ima dva otroka: za prvega otroka dobiva dodatek, saj je oče neznan in preživnino za drugega. Večkrat se ji je že zgodilo, da je pozabila da mora ponovno oddati vlogo in je ostala brez prihodkov. Časovne omejitve za njo predstavljajo napor in stres, v sistemu se ne znajde. Želela sem, da bi spregovorila o njeni osebni izkušnji, ko jim je med neurjem odpihnilo streho. Ob tem ni vedela na koga se naj obrne, Center za socialno delo (szi) in občina ji niso pomagali. Z družino so bili v veliki stiski, pomagala jim je mama od partnerja tako da je samoiniciativno uredila situacija, saj je na občino poslala dopis, ki jim je prinesel streho nad glavo.

Predstavljej si, da si slavna oseba in da delam intervju s tabo. Prosim, da se mi najprej predstaviš v smislu kolk si stara, kaj si po izobrazbi, kje živiš.

Tišina

Kolk si stara?

23(bp)

Ok. Si ženska in živiš v Kočevju in imaš tri dokončane razrede osnovne šole, ane? (iz)

Mhm.

Ok. Na centru si si urejala socialno in izredno socialno in zavarovanje? (m)

Mhm. (di2)

In za otroka? Preživnino in otroški dodatek. (m)

Mhm. (di2)

Pa imela si izkušnjo, kjer vam je streho odpihlno. Pa pol si želela, da bi vam občina pomagala in to je šlo tud prek socialne ne?

Tud ja. (di2)

No zanima me, ko si šla na center, a so ti znali pomagat, a so ti znali razložiti kako se izpolni vlogo, kaj morš ti narest, kaj morš primest?

Ne.

Kok pa si pol izpolnila?

Sama nisem, oni so. (nb) Ker mi niso znali povedat kok. (nb) Kr js tu nism vedla. (nb)

Aha, aha. Pol ti niso dobr razložili?

Ne. (sosd)

Pa tko če si kj vprašala so ti pol znali kej povedat, al?

Nikoli nisem vprašala. (i1) [neroden izdih]

Ok. Kok pa ti je blo k si šla? Te je blo kj strah, da se bodo čudno obnašali, da bodo neprijazni.

To se dajo itak skos. (di1)

A dajo skos?

Itak.

Kakšne izkušnje pa maš, kakšni so?

Niso prijazni. (sosd) Da bi kj povedali. (sosd) Ampak, da bi praviloma delali. (sosd) Da bi razložili. (sosd)

Pa ti je bedno it tja, se ti zdi da te postran gledajo? (di2)

Mhm.

Zakaj pa mislm da je tko?

Mmm. Al nočjo pomagat al pa kej. Nevem. (di2)

Ko si na socialni je plus da dobiš dnar. A za ta dnar ti kj težijo, morš kj dokazovat, te kj sprašujejo, se ti zdi da maš kakšne minuse? (ust1)

Ne.

Na primer k si na zavodu morš hodit na razgovore za službe, tud če nočeš. Na tak način mislim. (ust1)

Ne.

Ok. Kako se ti zdi pa višina socialne? Se ti zdi to uredi, se da s tem čez pridet? Ja.

Ko si dala vloge te je blo kj strah da boš dobila, al si že vnaprej vedla da boš dobila? Da ti pripada socialna, da ti pripada dodatek za otroka al nisi vedla če boš dobila al ne?

Ni nism. Nism ni vedla nč. (di1)

Se ti zdi, če bi mela kakšno vprašanje da nebi kj vedla glede denarja in teh stvari k si zaprosila, a bi lahko poklicala center al bi rajš koga vprašala od svojih prijateljc, sestr, partner?

Na center pokličem. (i2) (szi)

A lahko še mal poveš kaj je blo s steho?

Ne znam [povedat]. (in3)

Streho vam je odpihlno ne in pol vam bi mogu center pomagat te stvari zrihtat, kaj so pa rekli tam pol?

Nevem, ker nism js to delala ampak mi je ena gospa pomagala. (sm) (in3)

Ampak uglaunm vam niso znali pomagat, ti pa nisi vedla kaj narest?

Ja. (i1)

Ok. To je vse. Hvala za intervju!

16. 3. 5. RS5: JANEZ

(21. 10. 2020, Kočevje)

Moški, 36 let, Kočevje.

Oseba je prejela naslednje socialne transferje: denarno socialno pomoč, izredno denarno socialno pomoč, osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje, na ZRSZ je zaradi zdravstvenega stanja trajno brezposelna.

Institucije: center za socialno delo in ZRSZ.

Intervju sem začela z odprtimi vprašanji, vendar se oseba na njih ni odzvala: ni jih razumela, želela je podvprašanja oziroma direktno usmerjena vprašanja. Gre za osebo, ki se težje skoncentrira in ima težave pri iskanju in sprejemanju informacij, saj so le-te posledica njegovega zdravstvena stanja, ki mu predstavlja življenje po komi. Dodaten faktor je predstavljal časovna omejitev, saj se mu je mudilo po otroka v vrtec.

Prosim, da se mi na kratko predstaviš.

Star sem 36 let, živim v Kočevju. (bp) Tri leta sem delal na Komunalni Kočevje, eno leto v občini Kostel. Po izobrazbi sem komunalni inženir, višja šola. (iz)

Delam magistrsko o socialnih pravicah na zavodu in CSDju. Povedal si da imaš socialno, zavarovanje in da si prijavljen na zavodu. (m) (di2) Zanima me, kako si to urejal? Si se prej pozanimal kaj si morš uredit? Al si tam pršu pa so ti povedali?

Tam sm pršu pa so mi povedali. (ust1)

Ok. Pa so ti dobr razložili?

Slabo. (sosd)

Ok. A so ti dali napačne informacije, a ti niso znali pomagat, al je bil njihov odnos slab? Mal mi opiši.

Tišina.

Ni se treba zadrževati.

Ne vejo zakaj se gre. (sosd) Ne obvladajo tekoče zakonodaje.(nb)(sosd) Ne ve kira kir posu dela. (sosd)Iz ene pisarne v drugo te šetajo. (sosd) Ene so preobremenjene, ene so nesposobne. (sosd) Tok da rabš dva mesca da pridš čez. (sosd)

Se pravi dubu si tud informacije, ki so napačne(in1), protislovne in tko?

Ja. (in1) (in4)

In kok si to rešu?

10x sm mogu it tam namesto da bi vse naenkrat rešu. (i1) Zrd tega ker so one nesposobne. (sosd) Al pa preobremenjene. (sosd)

Se pravi, da si imel velik skakanja gor pa dol. Zanima me, če bi lahko primerjal kakšno mnenje si imel o centru predn si pršu na njega in potem?

Isto nikakvo. (sosd)

Si mel pol še slabše?

Ja. Če si sam pol še nekej vejo kok pa kaj. (i1) Dočem je pa otrok. Se pa zakomplicira in se lovijo. (in2)

Kok pa je blo to s preživninami, kakšne težave sta mela?

Nč nisva mela, midva sva mela vse sporazumno. Oni so rabli. Da so sploh vedli kaj kok kaj za kaj kam kire papirje kdo kam. (sosd) Oni so meli bl probleme. Am.... Iskali so se. (sosd)

Mhm. Zakaj je pa pol pršlo do tega, da ste mogli nek na sodišču urejat?

To je pa normalno, da se more urejat.

Sm mislna da je bla mogoč kašna napaka.

Ne.

Kako bi ocenu svojo zadovoljstvo z njihovimi storitvami in postopki?

Od 0-10?

Ja, recimo.

Ajde, šest.

Ok. Kako se ti zdi pa birokracija? A so obrazci jasno napisani?

Obrazci so jasni.

Nisi mel težave z reševanjem?

Ne nism mel problemov. Oni so meli problem. (sosl)

Si mogu kej ekstra dokazovat?

Ne! Ja, sm! (dust) Ja pr njih ne. Ja, tud nekej. (ust2)

Kaj pa si mel?

Ne spomnm se točno. Nekej je blo. Kr nekej.

Kok se ti zdi višina socialne, ki jo dobivaš?

Premejhna. (nvst)

Se ti zdi, da s tem ne morš normalno živet? (nvst)

Ne.

Če mal opišeš situacijo, kako bi blo, če ti nebi oče pomagal?

Za sto evrov. Fotr mi nič ne pomaga.

Ja mislm, s stroški in hrano ti pomaga. (sm)

400 evrov dobim, 100 evrov je preživnina. 300e js zapravm za bencin za Ljubljano in za parkir plac.³

Pol se ti zdi to premal ne?

Ja. Če lahko pol zdravn še kej zaslužš lahko, je uredi, če pa ne moreš je pa premal. (nvst)

Ti se pol tok znajdeš da zdraven delaš ne?

³ oseba hodi na redne zdravniške preglede, posege, zaradi svojega zdravstvenega stanja

Ne ne morem, ker sem bolan.

Mislj pač tu svoje.

Kaj to moje?

Tu, kar delaš doma.

To ni nič. Je rekreacija.

Je rekreacija, ampak nek dobiš vn ne?

Za kako škatlo cigaretov.

Dj mi povej kakšne pluse pa minuse vidiš v tem, da maš socialno?

Ja delat ne morem, ker nebi zdravniškega naredu. (i2) Pa če nebi mel socialne ne bi mel čis nič, bolj nekež kokr čis nič. (i2) (di2)

Povej mi kakšne izkušnje imaš z zavodom za zaposlovanje?

Odlične. [sarkazm] (sosd)

Opiši. Kakšne izkušnje maš.

Delavke se obnašajo zelo profesionalno(sosd), obvladajo svoj posu, (sosd) vse ti znajo razložiti, (sosd) so prijazne, (sosd) korektne, (sosd) delajo po pravilih,(sosd) ampak so še zmerej korektne. [sarkazm] (sosd)

Si mogu delat tudi zaposlitveni načrt?

Ja.

In kok je to potekalo?

To skupej s svojo svetovalko nardiš.

Ja. A si lahko povedal kaj hočeš delat? Te je upoštevala?

Ja. V okviru zakonskih možnosti ja. (i1) (sosd) Ma svoje dolžnosti. (i1) (sosd) [sarkazm]

Si mogu it pol na kakšna izobraževanja, učenja kako se piše življenjepise? (ust2)

To sm mogu vse od začetka k sm bil na tečajih in vse. (ust2)

Ja. In kok ti je blo to?

Pač. Pač greš ne. Eni slišjo vse novo. Eni pač bl manj. To so tvoje dolžnosti da se udeležiš teh stvari. (ust2)

Ampak a se ti zdi da je to kokr neka oblika nadzora, al sprejmeš ok to morm in to je to?

Ja. Pač normalno ker večina ljudi se na te zadeve ne razume in generalno gledano, noben se nč slabga s tega ne navadi. (ust2)

To, da si upravičen dobivat socialno si že prej vedu da ti pripada ne?

Ja, že 20 let vem da sm upravičen, če pride do razmer, na katere ne moreš sam vplivat. (ust1),

Ok. Kje si pa izvedu za izredno socialno pomoč? (m) (di2) Od prijatlov? (sm)

Ja, to ne reklamirajo. (sm) Za svoje pravice se morš sam pozanimat. (sm) Noben ti ne pove kaj lahko uveljavljaš v svojem primeru. (in2) Zelo malo ti povejo. (in2) Tok da več al mn se morš vse sam pozanimat. (in2)

Iz tega kar si povedal me zanima sklep, da če bi mel kako vprašanje, če bi se obrnu na zavod ali csd?

Na zavod(szi) bi se obrnu prvo, če bi blo tako vprašanje da bi mislu, da oni lahko pomagajo. (i2) Na center bi se tud obrnu. (i2) (szi) Pol bi pa še preveru, kaj je res pa kaj ni res, pa kaj vse mi prilagodijo. (sm)

Ok. Zdj mam pa še zadnjo vprašanje. Kakšna se ti zdi vloga države pri nudenju teh pravic v smislu če država dobr poskbi za te pravice?

Ja. Premal ljudi majo na Centru za socialno delo in se ne morjo posvett vsakmu posamezniku kokr je treba. (szi) (nvsd) Preobremenji so. (vsd2)

Ok. To je vse. Hvala za intervju!

16. 3. 6. RS6: MARIJA

(21. 10. 2020, Kočevje)

Ženska, 85 let, Kočevje.

Oseba je prejela naslednje socialne transferje: 70% pokojnine po pokojnem možu, osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje, odškodnino po očetu, ki so ga ubili med vojno v taborišču

Institucije: center za socialno delo in zavod za pokojnisko in inavalidsko zaposlovanje Slovenija.

Začeli bova s kratko predstavitvijo.

Stara sem 85 let,(bp) po izobrazbi sem bla gospodinja(iz), končala sem srednjo šolo, (iz) živim v Kočevju. (bp)

Pogavarjali sva se o pokojnini, ki jo imaš po možu. Prosim, da mi opišeš kako si si jo uredila, če ti je kdo pomagal.

Mož je bil že upokojenc. Pol sm pa sm po njemu dobila pokojnino(m)(szi), nism nč rabla rihtat, so mi sam sporočili. Ko je on umrl sm js začela dobivat njegovo pokojnino, penzijo, ki je 70% od njegove osnovne penzije. (m) (szi) (di2)(ust1)

Poslali so ti izpise in si mogla it pol v Ljubljano al kaj si pol nardila?

Nč nism rabla it v Ljubljano. Oni so to uredili in js sms sm povedala podatke sporočila, izpolnila al js sm že pozabla. Pozabla sm.

Pol bi rekla da je bil postopek enostaven?

Enostaven po smrti mojega moža.

Si bla zadovoljna s tem, kok je blo enostavno?

S tem sm bla zadovoljna sm s pokojnino ne. [smeh] (nvst)

Višina pravš da je...

Podpovprečna slovenska. (nvst) Podpovprečna slovenska! (nvst) Pa nč druga nimam. Kar se tiče slovenskega. Una pokojnina pa ni Slovenija dala. Tu je pa vojna odškodnina (m) k je bla druga država, ki je bla naš sovražnik. Ona nam je bla dolžna k je bil naš ukupator in so nam bli oni dolžni tok da so nam vrlnili že prej ne.

Kok si si pa to zrihtala?

Dokazovat sm mogla in priče dobit...(dust) Priče, da je blo to res, kar sm js doživela, kar smo mi doživeli v naši družini, priče. (dust) Podpisat, zaslišani, prošnje, dokazovanje iz arhivov vojne Jugoslavije. Iz arhivov spiske sm dobila. Zgodovinske spiske. (dust) To sm mogla dobit potrdilo, da je res moj oče mrtev.(dust) Tud pr nas so glupi ne. (sosl) Da lahko dobim odškodnino...(di2) Ti odškodnino dobivaš po človeku, ki je med vojno nastradal pol morš it pa

na občino mrliški list dobit. Da je res mrtu. (sosd) Si ti predstavljaš? To je k kozlovska sodba. (sosd)

Se pravi ti si mi zdj povedala, da si mogla dost dokazovat in da je blo to dokazovanje neprijetno.

Zelo neprijetno.(sosd) Žaljivo. Žaljivo.(sosd) Tud jokala sem.(sosd) K so me žalli.(sosd) Mladi ljudje. Da bi oni tistu preživel kar smo mi med vojno, otroci mejhni. Oni pa so zdj ti ta mladi, k se sploh še rodili niso. Oni so nas zasliševali.(sosd)

A prou zasliševali so te?

Ja, tam sm mogla it v občino v pisarno, me je zasliševala(sosd) pol sm mogla pa še dokumente prnest.(sosd) Dokumente pa sm dobivala iz Maribora iz arhiva sem dobila k je o mojmu očetu pisalu kaj je on nastradal.(i1) Potlej tam k sm js doma sm mogla svoje sorodnike poklicat. (sm) Oni so mogli pismeno dokazovat in potlej je še država odločala kulk bom dobila, pa če sm si res zaslužla. (dust) Tud jok je bil tam. K so te vpraševali tu tu unu, ti se spominjaš nazaj kaj si med vojno prestal ne in te solze zalilejo. Js sm bla otrok takrat. (i1)

Pol si s tem vprašanjem ubistvu podoživljala vse te...

Vse! Nazaj vojno podoživljaš.(i1) Vse kar si pretrpel strele, bežanje, tud pregnanje, oče odpeljan v internacijo, ki se nikol ni vrnu zato ker so sovražniki delali na njegovmu telesu poiskuse, vsakovrstne inekcije in je od tega on bil bolan in nazadnje ne vemo, eni trdijo da je bil v krematoriju živ zažgan, eni pa govorijo da je bil v hrbet vztreljen. Ne vem kaj je blo to. Js vidla nism. Veš kok je tu nerodno k ti ne vidš. Eni pričajo taku, drugi drugač k so bli z njim. Mogoče je bla kaka druga oseba, so mislni da je bil moj oče ne. Lahko je mel isti priimek al pa isto ime. Ne vem. Take une smo dobivali izjave.

Pol se ti zdi da bi lahko drugače vprašali, meli drugačen pristop?

Lepše ne. Bl človeško. Ne pa da mene takele, mlajše od tebe takrat, js pa že tulk stara. Kulk časa dobivam, že ene deset let dobivam. Pa mene uprašuje tulk staro žensko kako je blo da naj povem. (dust) Kok čm povedat, če sm pa trpela? (i1) Veš kaj je otrok, kako otrok doživlja svoje starše. Strah te je da ti bodo še enga vzel, k so ti že enga. In to je še enkrat vojna zame. (i1) Nečloveško. (sosd) Tisto kar bi blo te pol sprašujejo, mulci mladi. (sosd)

Ja, se pravi pol si mela kr težav in z intervjujem, kjer so te sprašvali ne?

Ja.

In s samo birokracijo ne?

Ja. Ja. Svet bi se mogu taku okul obrnt. Pa vse tiste tastare stran zbrisat k so nas zdj komandirali, pa gor dat same tiste ta nove ljudi k niso nč z unmi povezani. Pa pol bi se mogoče svet kej spremenil. Zdj so pa skus te tastari naprej. Uni tastari naprej, pol njihovi so spet prišli na njihovo mesto v pisarne in spet oni nadaljujejo od unih starih pokvarjenih, spet ti pokvarjeni, pa so že od teh spet uni pokvarjeni pa skus je pokvarjen svet. Sploh se ne spremeni na lepše. In ne pustijo da bi spremenili. Ker oni mislijo da so najpametnejši te tastari. (sosd) Z ničemer nism bla zadovoljna. (nb) Js nism razvjen človk. Js skus iz slabga rastem. Vse življenje.

Kaj bi pol rekla, da so ble te najslabše stvari, ki si jih mogla dat čez, da si dobila ta dodatek?

Sama birokracija. (ust2)

To so ti znali kej povedat, pa pomagat?

Noben nč, kar sm se sama. (sosd)

Pol si mogla vse sama?

Oni so sm navedli kakšne papirje morem prinest, kakšne priče, kulku prič. O čem bojo pričali. Pol pa se je vidlu ne. Eni smo dobili drugi niso dobili. Na primer moja sestra, ki je v Nemčiji živela, magar je bla otrok vojne. Pa še tu je blu, da ona svoje starše, svojga očeta ne pozna. Ona je bla enajst mescou stara, al trinajst mescou stara ko so ga odpeljali. In ona je bla najbl prizadeta od nas, kr starša ni poznala ne in se ga sploh ne spominja. In ona je v Nemčiji živela tist čas k sm js dokumente iskala in ona ni mela pravice za odškodnino, ker je v Nemčiji živela. Nemčija pa je bla naš nasprtnik takrat. Naš ukupator. Ona je pa tam denar služla. Ni šla zato k jih ma rada, pa da bo njihova državljanka pa nevem kaj. In sej se vrnila ne. In ni mela pravice in js sm mogla LAGAT, da sm za sestro tud dobila odškodnino.(di2) K ni bla tukej. Lagat pa nevem kaj vse. Na srečo da je mela ona tle tud prebivališče napisano, stalno ker so meli hišo da je to krilu kr uni na občini niso niti vedli. Al je na dopustu tam. Al da dela. Niso vedli, ker nisem povedala. Ona je najmlajša moja sestra ne. Če bi pa v Ameriki živela, pa nebi dobila nč ne.

Pol če bi v tem postopku imela še kakšno vprašanje, bi lahko vprašala ljudi, ki delajo tam, al bi se rajši sama pozanimala?

Ne vem.

Bi zaupala da bi ti znali svetovat, al bi se rajš sama pozanimala?

Ne, nebi zaupala. Ker nimajo dovolj Šole. (i1) Ne bi zaupala. (i1) Js bi zaupala mlajšim.

Kje si zvedla, da lahko dobiš pokojnino?

Obveščena sem bla na občini. (ust1)

A si dobila obvestilo?

Skupno je blo obveščeno za vse ljudi. Mislm uradno v časopisu in na občini. Na občinskih vratih je pisalo. (di2)

Tok da si vedla, da ti pripada ne?

Ja. Sej mam še zdj dokumentacijo, k sm rihrala.

Kaj si si pa mislna predn si si šla to rihtat? A te je blo kej strah?

Nč me ni blo strah ne.

Si mela kakšno mnenje pa si vidla pol da je drgač kokr si si zamislna?

Ne, nisem mela nobenga mnenja. Js sm tistu sprejela tisto obvestilo, k je blo tam napisano v časopisu uradno in na občini razglašeno.(di2) In vse je pisalo kakšna potrdila, kolko prič, kakšne priče. Tok da dokazovanje. Mogu si dokazat drgač nisi dobil. (dust) Če nisi mel nobenga papirja, nobene človeške priče k je bla živa iz prejšnih časov. Iz vojne. (dust) Takrat je bla še od moje mame sestra živa in ona mi je pričala. Drgač js priče nebi imela, kr mlade priče niso ble dovolj. Te zdejšne. So mogle bit tiste iz vojne. (dust) Iz tiste vojne k smo mi dobili odškodnino. Iz tistga časa k je bla okupirana Jugoslavija. Iz tistga časa smo mogli dobit. Na srečo je takrat še živel, pol je pa hmal umrla pa js nebi mela priče. Tle v Kočevju je bil eden on pa ni hotu it pričat. Najboljša priča. Ga je blo pa strah pričat. Ne vem, kaj mu je blo.

Kako pa bi rekla da država vpliva na koriščenje pravic? Kakšno funkcijo ima?

To pa nevem točno rečt.

A se ti zdi da se dobro poskrbi za ljudi al bi lahko kej več nardili?

Kar se tiče te odškodnine nimam kej reč. Zdj je druga vlada in drgač se ta odškodnina imenuje, se ne imenuje več odškodnina, ampak se imenuje drgač. Dobiš pa vseeno denar.(di2) Ampak, kok ga dobiš tisto je malo, tisto so smeti za oči. (nvst) No ja... Bolše je k nč. (nvst) Če si skromen človk. (nvst) Zdravstveno zavarovanje mam plačano za vse življenje skup se mi plačuje.(di2) (m) Plus tega da dobim še...Čak kolk pa dobim? 45 evrov mesečno.(di2) 45. Še od zavarovanja

ostane. (m) Drgač se pa sama preživljam s penzijo. Živim pa v hčerkinem stanovanju (sm), drugač nebi mogla. (nvst) Nebi bla moja penzija dovolj za stanovanje in še druge prispevke ki pridejo. (nvst) Električna voda in vse to ne. Če nebi bla js v hčerkinem stanovanju bi js mogla dat okoli 300 evrov mesečno. In nebi mela dovolj penzije (nvst). Mam srečo da sem v hčerkinem stanovanju. (sm)

Ok. To je vse. Hvala za intervju!

16. 3. 7. RS7: ANGELA

(21. 10. 2020, Kočevje)

Ženska, 59 let, Kočevje.

Oseba je prejela naslednje socialne transferje: polovična invalidska pokojnina, osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje.

Institucije: center za socialno delo, ZRSZ, zavod za pokojnisko in invalidsko zaposlovanje Slovenija in psihiatrična bolnica Ljubljana Polje.

Najprej prosim, da se na kratko predstaviš.

Stara sem 59 let (bp) in imam izobrazbo četrte stopnje. (iz) Morm povedat katero? Ekonomska. (iz) Potem delavno mesto je knjigovodja. (iz) Zasposlena sem 33 let na istem delovnem mestu. (m)⁴

Rekli sva da bova govorili o polovični upokojitvi, štiriurni upokojitvi. Zanima me kako to, da je prišlo do tega?

Zaradi bolezni. Dalje.

Se pravi ti si se pol sama pozanimala, da tebi to pripada. Al kako si zvedla za to opcijo?

Ne. Po končanju zdravljenja bolezni je bila komisija. In komisija je odločila, da me za štiri ure upokojijo. (di2) (szi) Nism js nč sama, to oni potlej ko se zaključi zdravljenje.

Torej iniciator so bili oni? Oni so začeli ta proces?

Tako, ja. Oni so začeli ta proces.

Mi lahko opišeš potek, da si lahko boljše predstavljam? Ko se je ta proces odvil, kaj si mogla potem ti narest v tem procesu?

⁴ Prej je delala na drugih delovnih mestih: kot kuharica v DSO Kočevje in v vrtcu Kočevje.

Vbistvu je tako ne. Tukej gre za daljšo bolniško. Čakej kulk časa pa sem že bla na bolniški? Gre za dve leti in pol bolniške. In po določenem obdobju. Na začetku. Prvo leto mi je kr zdravnica pošiljala. In so mi podaljševali. Mi je komisija odobrila. Po tem po enmu letu, al je blo celo leto in pol sm mogla it pa prvič na komisijo, potem odločajo če še poteka zdravljenje. Če ni uredu al ne. Pa so mi podaljšali. Po dveh letih in pol te pa pokličejo. Pokličejo tud delodajalca, ampak ločeno. Delodajalc more povedat a ma za mene določeno delovno mesto da ga lahko opravljaš za štiri ure. In takrat je ona pač rekla da majo ne, ampak so meli sm za štiri ure, drgač bi mi dali za osem ur. To ne nardiš sam, da bi pisal sam prošnje in prosu. Vsaj takrat ne ni blo tako. Ampak ti oni potem. Potem tud ker je blo zdravljenje zaključeno na podlagi tistih izvidov ti določjo kar ti določjo.

In pol je kaj se komisija odločala in ti si čakala na njihovo odločitev?

Dobiš papir domov. Delodajec dobi. Ti dobiš. Ampak vsak mal drugač. V mojmu piše kaj je delodajel tud govoru. Delodajalec tega ne vidi. Ti vidš tko da vidš če se ti zlaže tko da veš če se ti je zlagal. Napiše not. Pr men je blo tko da je rekla da ni, da je zatrdila da nima kakšnega delovnega mesta posebej zame. (in1) Tko da...

In kaj si pol nardila?

Ubistvu sm bla najprej fajn jezna, čeprou sm potem mal razmislna in sm rekla, sj mi korist nardila.(di1) Ker je penzija tako slaba za 4 ure. Za 8 ur pa tud nebi bla dost bolša ne. 8 krat dva. Zdj ne vem, al je blo do začetka leta 2012 so precej nižani procenti ne. Okol 52% je bla. Včasih je bla 80% penzija. Zdj je pa 52 to pomeni NČ ne.(nvst) Ko ko sm dobila prvo penzijo sem dobila 197 evrov. (m) Se pravi. Niti tulk nism dosegala k tisti k so na zavodu pa so dobivali(szi), takrat so dobivali...(nvst) Recimo Jože je takrat okol 300 evrov dobil. Js sm dobila manj. Pa Jože nima niti enga leta delovno dobe. Js sm mela pa takrat, čaki okol 27 let delovne dobe. Pa sm dobila nč praktično. Kda nism nobenga davka plačvala. To nam je politika zrihtala.(nvst) Tko da ubistvu sem zadovoljna da delam. Ker tako dobim malo več. Kokr če bi dobila za 8 ur penzije, pa še regres dobim ne..(di2) Pa dopust imam. (di2)

Pol ti ubistvu nisi mela opravka z instiucijami?

V tem primeru je bla birokracija sm tistu kar imaš v zdravstvu opravka. V zdravstvenem delu. Ubistvu na začetku niti nism mela dost opravka z njimi, ker je vse ubistvu doktor opravu takrat. Zdj je to drgač.

Pol nisi rabla ti nč?

Ne takrat mi je ubistvu vse doktor rihtal. Js nism rabla nč.

Pol si bla zadovoljna s tem, kok je on to zrihtal?

Kar se doktorjev tiče sm bla zadovoljna ja. Morm reč da ja tud v primerjavi z drugimi doktorjimi je moj doktor velik boljši. Se zavzeme mu ni vseeno. Res da včasih mu je treba reč da kak stvar nardi, ampak vedno nardi al pa razloži no. Ampak v tem primeru je v glavnem on skrbel za to. Pa sestra no. To tam poteka uredu tu. Ni slabo zrihtano ne. Drugo pa je potem na komisiji. (sosd) Tukej pa nism bla zadovoljna. (sosd)

Kaj pa se je zgodilo?

Ne gre za birokracijo. Gre se pa za moje pojme, za popolnoma napačen pristop. (i1) Pa ne more nekdo en ginekolog pa ekonomist obravnavat mojo vrsto bolezni k je čis iz družga področja pa odločat o tem a sm za delat al ne. (sosd) K to je blo v mojem primeru na zadnje je blo celo tako, da kr je bla samo ena je potem še ekonomist me obravnaval in me spraševal. O MOJI bolezni, MOJE osebne podatke. (i1) Kaj ma ekonomist veze z zdravstvom? (sosd) Tu vem pa zrd tega, kr sm se pogovarjala pa me je začel sprašvat pa sm rekla naj se predstave ne. Pa se je predstavu pa sm rekla: »Kaj pa ste vi po poklicu ne?« Pa je reku: »ekonomist«. Pa sm rekla: »kaj vi mene nekej zdj sprašujete? (sosd) Vprašte me o ekonomiji pa se bova kej pogovarjala, ne pa o moji bolezni«. (sosd) Pol sta se pa sm mal spogledala ne. Najbrž bi mogla bit tihi pa zadržat za sebe, ampak nisem neumna da bom tihi. (sosd) Mislm hočm tu povedat da je kršeno vsakršno varstvo tvojih osebnih podatkov, kar se zdravstva vsega tiče. (i1)

Ja. Ampak to si se ti mogla s komisijo pogovarjat?

Ja. Ampak v tej komisiji niso bli specialisti iz mojga področja bolezni, ampak so bli čis neki x specialisti. (i1)

Ja, ja. Eni k so jih naključno dobili?

Ja! Kaj ma ginekolog al pa zobar k sta bla pr prvi komisiji veze? (sosd)

Ja, ja čis drugo področje. Pol praviš da je blo to sprašvanje zlo neprimerno zastavljeno?

Ja nazadnje je blo zelo nepirmerno, kr za mene je hujša kršitev moje zasebnosti, da me ekonomist sprašuje (dust) in to glih tako kda sm tam js en cucek, razumeš. (ossd) Zabiti cucek k sploh ne razumm da sta se spogledla pa nekej namiškovala razumeš.(sosd) Mislm kda sm debil.

(sosd) K bi se najrajši se dviglina in mu klofuto prtislna ne? (sosd) Pa se morš zadržat. (sosd) Morš normalno reagirat, a jezi te pa groznu ne. (sosd) Zto k te majo za bedaka. (sosd) Neprimerene odnos, totalno neprimeren odnos. (sosd) Totalno nezdravniški odnos. (sosd) Ni etično. (sosd) Ni moralno. (sosd) In je proti ustavi. (sosd) Protisustavno čist. (sosd) Sm tu morš glih doživet, da vrjamš da je res. (sosd) Vrijmm pa da nism edina k sm dožvela kej takšnega. (sosd) K če so to nardili so sigurnu še marsikomu tu nardila. (sosd) Ker sm se že z velik ljudmi pogovarjala, pa vsak svoje ena in isto vsi govorimo.(sosd) Sploh niso specialisti iz tvojga področja. (sosd) Da je sm eden pa da so še drugi v komisiji bi štekala ne, pa da je neko mnenje. Al pa doktor interne medicine. On pozna široko področje. En ginekolog ma pa ozko usmerjeno specializacijo ane. Ima o rodilih in spolovilih pa o hormonih pa o tem ne. Postopki neprimerni no. (nb) Popolnoma neprimerni. (nb) In žaljivi(nb) in etično in moralno sporni. (nb) To je tisti del birokracije, ki bi se mogu spremenit. (nb)

Pol pravš da je bla celotna izkušnja s komisijo težka in da si jo mogla dat čez, da...

Ja kaj pa čš? (sosd) Sj ti druge ni kokr da daš čez. (sosd) Druge izbire nimaš, kaj čm ti povedat. (sosd) Ti morš dat to komisijo čez pa ne glede kaj oni odločjo. (dust) Če se po tem ti s tisim, kaj so oni napisali ne strinjaš maš čas pritožbe. Ampak čas pritožbe je taku, da sm js tisti papir dobila datiran – kaj js vem, zdj ti bom na pamet govorila. Recimo datirano. Veljat je začel s šestnajstim, js sm ga pa 30ga dobila. Potem je pisalo da maš čas 5 dni je pisalo. Niti 8 dni ni pisalo.

Pol je bo tok, da birokracija ni štimala v celoti?

Ja, sj to je vse skupej birokracija. Ker so taki postopki... S tem da je še strokovno sporno. (nb) Medicinsko je sporono ne. (nb)

In kaj si pol nardila?

Ja nč delat sm šla.

Ne mislm s tem, k so ti poslali 14 dni kasnej pa bi mogla v petih dneh odgovorit – kaj si s tem nardila?

Potem je merodajno tole k ti podpišeš, kdaj si prej, od takrat velja 5 dni ne. Ampak 5 dni več kok je to kratek rok. (nb) Za nekoga k je bil dve leti in pol na bolniški, maš probleme...(nb) Če si ti dve leti in pol doma maš omejitev... Men je specialist napisal da morš čim več zunej gibat, komisija mi je pa napisala da morm bit stroogo doma.(in1) Kar pomeni dobiš tud inšpekcijo

delovno na dom in če te ne dobijo, pa da si neopravičljivo odsoten. Se pravi na kratko greš lahko na hitr v trgovino, kr js nism mogla, rabla ležat, kr sm mela druge vrste bolezni. Al pa opravičilo da sm pr zdravniku, kr potem lahko pr zdravniku preverjaš. (dust) Ostaneš pa brez službe takoj. In brez vsega dohodka in brez vsega ne.

Kontra informacije?

Vse kontra. (in1) Vse je blo kontra naštimano. (in1) Kar ti zdravniki pišejo, kar ti reče zdravnik specialist, tisto tvoji zdravniki sploh ne upoštevajo. (in1) Oni nardijo svoje, zdj če maš srečo potem tisto upošteva, večinoma se pa vsi pritožujejo da ne upoštevajo ne. (sosd) In js sm mela pač strogu da ne smem pač okol hodt. (us) In js sm mela pač strogu da ne smem pač okol hodt. t2) In dve leti pa pol notr bit, pol maš hude težave k se odpaviš vn med ljudi. Zelo hude težave. V dveh letih in pol se marsikej spremeni. Tud z zakonodajo... Če si ti v službi se vse nekok tok bi rekla...sproti zveš. Sproti zveš. Sproti slediš. Čis nehote zveš ne. (sm) Si informiran s strani delodajalca – vsaj pr nas nas no. (sm) Vrjetno je drugje drugače, ampak po moje je precej podobno. Ko si v kaki taki službi dobiš že neke... (sm) Pa pred sindikata dobiš neka navodila. (sm) Tam pa pač niso meli niti dostopa do računalnika službenga ne. Razn do svojga seveda ne. Nism mela povezave recimo da bi lahko, da bi urejala pošto pa tu ne. Tko da si... v vsakem primeru si več al manj prepuščen samemu sebi. To je tista napaka. Najhujša napaka birokracije na splošno po moje. Namest da bi bile poti, k smo v digitalni dobi med sabo tako spelane pa da bi tekoče. Ni nč to moreš vse sam. Js šele potlej k sm šla v službo zvedla, da ne glede na to da sm bla 20 let za nedoločen čas, da na novo sklepam pogodbo. (szi) (sosd) Tko da sm mogla podpisat VSE kar mi je dala. VSE! Če sm hotla v službi ostat ane. (dust) Kr to so tako hinavsko zakonodajo nardili ne. (nb) Tok je zaščiten človek. To je se mi zdi ena izmed hujših kršitev vseh človekovih pravic. (sosd) A ena demokratična država se ogašuje Slovenija. Pa socialna. (nvsd) Človeka k zboli...s takim človekom se drugač dela ne. (nvsd) Še psu pomagaš če je bolan ne. (sosd) Tukej te hočjo pa potem uničt. (sosd) Dejansko nisi še čist zdrav. Ti rabš še precej časa, da okrevaš, ker se morš spet socializirat. Preprosto nisi socializiran. Ne in potem si ti, se gibaš... In to je zdj isti problem, tega zapiranja ne. Tok si zapr notr in znana področja samo obiskuješ. Na kratko samo v trgovino. Dobr šla sm recimo tud do tebe pa z Francko, ampak je zdravnik vedu da grem ne... Sm mu mogla povedat, veš? (dust) In ena in iste ljudi videvaš... K pridš pa vn je pa tu lih tako kot da bi odprt prostor v tebe udaru, ne. To k bi rekla k en šok, k en šok ne... In js sm rabla sigurnu ene dve leti da sm pršla na to... Kr so mi bli. Moteče mi je blo. Moteči so mi bli ljudje k so mimo mene tko hodili pa če je nekdo tko bulu v mene... Vse živu me je motlo no. Res. Sm o tem ne govoriš, zrd tega ker bi te čudnu gledali.

Mislm sej to je zlo pogosto. Na primer ljudje, k pridejo v dom, pa so bli dlje časa sami. Se prov vidi, kako se njihovo psihično stanje izboljša že če jih samo dol peljejo, v avlo...

Ja sj vem!

...Kr majo več kontakta z ljudmi, več se dogaja. Tud če nočjo govort. Tud če jim ne paše govort. Js sm vidla ljudi, ki ne morjo govort al pa težko govorijo kok so bli boljše volje. Delovne terapevtke so jim dale muziko, za dve uri so jih na sonček peljale. Pa najprej jih ful ni hotlo it. Pol pa k so šli, jim je blo pa fajn. Dali so jim žogo. Pol so si pa nekej mal žogo podajali pa različne rekvizite. Tok da ja, to je ful pomembno in se mi zdi da se dostim ljudem to dogaja. Ni zdj to tko... Mislm govori se pa ne o tem ne.

Dostim ljudem se dogaja, ampak se jim bo še bl dogajalo. Tud mlajšim. Zdj tole k nas zapirajo, js mislm da tole hudo škodo delajo. Pr men je taku. Js mam eno tako izkušnjo da vseeno mal drgač zdj gledam na to. Ampak če bi bla pa zdj psihično zlomljen človek, pa še da se zdravim, da je tu ena taka bolezen ne... je pa tu, za take ljudi je pa tu zelo hudu. Mam prjatla recimo. K ma hude težave s psiho in on je sam poklical psihiatrijo pa je prosu da ga vzamejo ke. Preprosto se mu je zdelo, da se mu bo zmešalo doma.

A to zdj med karanteno?

V prvem času karantene. In je čuden ratal! Zelo čuden. Js ga vse tolk časa pokličm pa ga morm skor psilt ne. »Pejd na kavo.« Ampak na tak način... »Ja, pa bom sam plačal.« Pa ma manj k js ne. Pa tud js nimam dost, on ma pa še manj ne... In pač je ponosen, ker moški so bolj ponosni ne. Kar se dnarja tiče pa tega ne. In mu morem dopustit da potem kdaj on tud plača, ker če ne se zelo slabo počuti ne. Noče bit da bi si js mislna da mu bom neko miloščino dala in da se mi pol v tem smislu smili ne. Ampak že Miloš mu je reku, takrat k sm ga klicala: »Jože dj prid kj na kavo ne!« Takrat k smo se še lahko gibal ne. Pa je reku: »bom bom enkrat pršu.« Pa ga ni. Praktično ma stik, tak večkratni stik samo s starši. Še oni ga potem na kosilo vabjo pa ga kumej prvabjo no. Zlo se je kok bi rekla... Zapru ne. On že prej ni bil tako hudu podprt, ko je zbolel ne. Zdj mu je pa to stanje zelo poslabšalo ne. Ni pa niti ne pospravlja doma, ker je v tako neko apatijo padu. Tko da... Maš še kej v zvezi s tem za vprašat? Zdj sm se razpričala.

Ne sj ti kr govor. O temu kar si zdj govorila sm vidla povezavo s strahovi. Ko si povedala, da ti je ravnateljca kr nekej napisala, na koga bi se ti tle loh obrlna po pomoč?

Js vem na koga se lahko obrneš. Lahko se obrneš na delovno sodišče v Mariboru. (di2) Čeprou prvi postopek ti priporoča delovno sodišče... Js sm se tu tud učila, za to tud vem ne, sej drgač nebi potem vedla. Prvi postopek sicer je napotitev na sindikat, ampak veš kakšni so ti sindikati, si ne predstavljaš ne? (i1) To so sindikalisti, ki grejo za precednike za to, da dobijo še nekež dinarčkov zdravn... pr nas to ni dost ne. Nekje je pa velik ne. Paaa zaščiteni so za tisto obdobje kokr s svojimi predsedniki, vodje nekega sindikata imajo neke vrste imuniteto. Ampak uglasnm so ritalizniki direktorejv pa ravnateljev al pa kej družga. (sosl) So redke izjeme. Večina teh k jih poznam iz mojga foha so takšni ne. Če si se obrnu na njih dobiš tist papir da si se obrnu na njih ne. Potem na sodišče naprej ne. Potem vidijo postopek da se nisi ti sm nekež razkuru pa nisi hotu uredit tam. Ampak težko je uredit na tak način. Če se že uveljavi tak zakon, da ti lahko ravnatelj odloči kaj bo naredu ne. Ona če bi odločila da me bo dala na zavod(szi), bi me dala na zavod(szi) in js bi kratkomalo nebi mela niti možnosti pritožbe. (di1) Ona bi me opravičeno dala, kapiraš? Zakon ščiti delodajalca da mu nč ne moreš kar se tega tiče. Tud če bi js tožla, pa se obrlna na sodiče, takrat mi nebi nič pomagalu. Potem lahko bi šla še na evropsko sodišče, tu bi se lahko vleko še ne dvajst, trideset let pol pa veš kar se tega tiče. Tud če bi js tožla pa se obrlna na sodišče, takrat mi ne bi nič pomagalo ne. Tud če bi se obrlna na Evropsko sodišče. To bi se vleklo še ene dvajst trideset let, pol pa veš kok če nimaš dnarja lahko greš kam ne. Ubistvu je tako. Če maš malo dohodka, maš malo možnosti. Tok da bi mogle bit neke službe, ki bi res urejale stvari, vse na enem kupu. In pravno in socialna in kaj js vem in za zdravstvo nekež združeno, da bi ti pomagali konkretno ne samo z nasveti. Nasvet je premalo. (nvsl) Js sm vidla tam k sm bla je blo polno takih žensk k so mele resne psihične težave. Resne! In to je opazljivo. Možgane ti preslikajo in se dokaže kako bolezen maš. Ni kr tako da ti na pamet govorijo. Nekež časa ti že nekež na pamet govorijo pa predvidevajo pa psihiatri nekež bluzjo. Potem pa k ti možgane preslikajo pa nč ne morjo skrivat pred tabo tu.

A pol ti ne morš vedt kakšno diagnozo maš pa to?

Ne, niso mi hotli povedat.

Pa si pol zvedla?

Js sm se potem razkurla. Vedla sem zato, ker je bla medicinska sestra bolša kot drugi.

Mi lahko poveš kaj si zvedla?

Da je z mojimi možgani vse uredi, pravjo. In js sm se razkurla sm hotla izvid vidt. Pa je rekla sestra, da ga ne morem vidt. Pol sm se pa razjezila pa rekla: »V mojem telesu, da js nebom

mogla vidt, kaj je z mano narobe?» Sm rekla: »Tako jutri grem domov. Vi pa ne boste o tem odločali. In se bomo drgač pogovarjali o tem.« Pol pa ona, ona je rekla: »Gospa. Js grem zdj kavo kuhat veste.« Pa mi je tko kartoteko obrlna pa je rekla: »5 minut me ne bo.« Pa sem potem lasten izvid na skrivaj mogla pogledat. (nvsd) To je poštenost Slovenskega zdravstva, do resnih bolnikov ne. (vsd2)

To je ubistvu taka stopnja nadzorovanja, da ti vse pravice odvzamejo.

Ubistvu ti sam o sebi ne odločaš. Vse pravice. Ti si polnomočno upravičen še vedno, lahko deluješ, ampak dejansko ne moreš delovat, ker te oni omejujejo. (in1) Po nekih svojih osebnih al pa institucionalnih pravilih. Pravilih tako v narekovajih.(nb) Vsa pravila če so, tud če so čis institucionalna morjo bit usklajena z ustavo in zakonodajo. Tukej so pa kršene vse pravice, vse človekove pravice. (i1) To da da bi mel pravico odločanja al boš pojedu tablete al ne, nimaš. Če jih ne vzameš, ti jih pa z inekcijo našopajo. In to s tako inekcijo da hodt ne moreš. Da si prikovan na pojestli in sline ti tečejo. In uščiješ in usirješ se v hlače, ker ne morš nč. In celo telo te boli za znort. Hujš k 10 covidov zdrav. (i1) To sm js na lastne oči vidla, ne pri enmu človeku. Čim so bli problemi so to nardili in to orng orng inekcijo. In potem si en teden takšen, dobesedno mučenje... In potem al morš bit tok pameten in da ne pokažeš da si upornik. Niti se ne smeš kej preveč smejat, ker zgledaš zmešan pa take stvari ne...

Majo pol neke take svoje stigme, po katerih sklepajo?

Ne vem če majo... Ne morem reč da majo vsi. Js sm bla z medicinskim osebjem, s sestrami pa delovnimi terapevtkami zelo zadovoljna. Psihatri so bli pa poden. V psihiatriji marsikej sploh ni dokazano. Ni otipljivo dokazano. In potem te nekj ubistvu šolsko podučujejo... veš. Tale moja zdravnica je bla vsaj takšna, da ni z lahkoto dajala zdravil, veš ker to so težka mamila. To so mamila na stopnji opiatov. In to te prisiljo, morš pojest. Js sm pač zgolfala. Js sm tihi bla, nisem delala problemov, vzela sem v usta in ker nisem delala problemov niso skus pregledovali, so me v začetku dvakrat. In sm šla v sekrete, sm vse spluvala vn in poteglna. Drugač ljudje so bli tako zasvojeni in so tako štanfali lej.... Zato ker jih scat mudi po tistih zdravilih. Uglunm to je tale, ne birokracija v smislu kako obrazce izpolnjuješ, ampak birokratski postopki nekih institucij, ki si jih po svoje nekok prilagodijo. V zdravstvu je problem v tem, ko je hirarhičen sistem zelo močen. Zdravnik je bog in batina, ampak z zdravnikom nimaš nobenega kontakta. Z zdravnikom smo meli kontakt urco, ne vem če je blo uro pa pol. Pa ni blo to vizita, ampak nam je plozala nekej o novostih pa govort si mogu o svojih občutkih. Js se na začetku sploh nism hotla z njo pogovarjat.

A to je bla terapevtka, psihologinja al psihiatrinja?

Psihiatrinja. Psihologinja, ena mlajša, una je pa po šolskem sistemu delala. Je pa ta del birokracije, takrat k sm v začetku pršla v najhujšem stanju, ko nisi niti sposoben razmišljat dobr. Kaj da se morš ukvarjat z nekimi vprašnji. Sm dobila test s 332 vprašanji in sm mogla v pol ure jih rešt. Na vse 332 vprašanj sm v pol ure mogla odgovort. (dust) Ti si študentka, kulk vprašanj dobite? Pa tu so bla taka neumna vprašanja, js ti ne znam povedat. To je blo kr dost za prečitat, js ti ne znam povedat, veš kok sm mogla js hitr...

Že vprašanj je dost ne?

Ja. Ampak ena vprašanja so bla sm tako, da si ti kvadratke izpolnjeval. Velik vprašanj je pa blo da je blo ene tulku teksta, da je bil en kr daljši odstavek. In si mogu prej tu prečitat. Da bi vse tistu čez dala, da bi sm čitala je preveč razumeš, tko da js sm kr nekej obkljukovala potlej. Sm pa skus na čas gledala, da bom v pol ure rešla ne. In sm brezveze nekej obkljukvala. In una mi je nekej obkljukvala pa mi neke flancarije govorila, kot da bi nek šolski učbenik poslušala pa ene 28 let je bla stara razumš. K me je na koncu razkurklu pa sm ji rekla: »Kumej si s Šolske klopi zlezla, zdj mi pa tukej neko znanost prodajaš.« Pa mi je rekla »Gospa« pa moj priimek ne »tako se pa ne bomo šli!« Sm rekla: »Potem se pa obnašajte do mene ne.« Je rekla: »Potem se bomo pa na drugmu nivoju pogovarjali.« Grožnja ne, pazi! Tko, a... Ubistvu te razčlovečjo. (i1) Razčlovečjo. (i1) Razčlovečjo te. (i1) Majo te za idiota.(i1) Ravnajo s tabo kot z idijotom.(i1) Nekateri pa ravnajo s tabo tako kot da si jim smilš no. Vse gljh je tud ponižujoče ne. Veš... Ker usmiljenje, če se ti nekdo smili, ne morš, ne smeš tako izrazt, da človek občuti da je usmiljenja vreden ne.(i1) Veš. Ker mu še po tem vzameš dostojanstvo. To je tale notranja birokracija. (i1) Birokratski postopki drgač. So pa določeni postopki, ki stojijo dobr. (di2) Ne smem use pokritizirat. Kr js sm se potem, ko sem k seb pršla, že dovolj znajdla. Velik sm tud že prečitala od tega, tok da sm si prbližn predstavljala in vidla sm tud kok reagirajo in ravnajo z drugimi, morš bit predkan. Da se ti to ne dogaja postaneš predkan, da normalno preživiš tam. Pa da se ti slabo ne godi, bl kokr ti je že blo ne. Ampak vidla sm pa recimo, da so določene stvari pa meli dobro izpeljano. In sicer en del socialne službe. Ne vem kok je blo dobro v tem smislu ne. Recimo okol 80% teh pacientk niso meli nobeni takih psihičnih težav ne, da bi evidentirali epilepsijo, shizofrenijo, alpak kj tazga. Al pa kake druge take bolezni. Ker je vse na možganih dokazljivo, tu se vse na možganih vidi ne. Ampak so vglavnem ble, psihične z maltretine, večino s strani svojih partnerjev, ki so bli alkoholiki ne. In je blo in fizičnega in psihičnega maltretiranja ne. Pa še potem, sj veš, kadar je taku, potem si tud brez dnarja, si še ekonomsko na

psu. In te ženske so ble vedno povratnice. Vedno povratnice. In so nekok potem, kaj js vem po kaki poti so... Že prej so jim socialne službe pomagale da so se ločle pa odstranle, čeprou so uni idioti zadeti ne se ločli od njih. Misl'm tud k je bla ločitev narjena so še vedno grozili pa težili. Potem je blo, to so osebe ne... Velik žensk je blo tko so ble tud brezposelne ne... Veš kok je če si brezposelen, težko korak nardiš da se osamosvojiš. In pol so ble tukej neke socialne podpore, k so pa že itak tako zminimalizirane, niti za osnovno preživetje niso, js ne vem kok ljudje s tistim preživijo! (nvst)

Ne vem. Res ne vem. (nvst) Ker sm položnc maš več kot tisto ne. (nvst) In pol se je dogajalo...tisto prej k so se one ločle pa tu je trajalo že prej. One so na psihiatriji večkrat tm pristale tud zrd tega ne. Potem te tam navadjo na tablete. Eni so bli fajn navajeni, ker to so mamila. Te močne tablete ne. To ni placebo. To so opiat'i ne. In se ljudje nekateri tako navadjo, da jih kr trosjo, ana? In tam je bil en doktor, ki je bil zelo zaželen. So mu rekli Doktor Tablet. Ker je tablete brez problema. Oni so šli k njemu, ker jim je napisal tisto, kar so prosili. Pol so bli tako zadeti k konji da ti ne morem povedat. Ponoči mi je kr laufala naga okol. In me je skor kap zadela. Pa sedemnajstletnemu fantu se je ponujala, da bi jo poseksal pa take. Abnormalno. Ampak to ne kot ona, to zrd tablet.

Ja, ja stranski učinki so taki.

Ja, hudi stranski učinki. Zadeta, zadeta no! In nekateri majo pa potem težave, ker majo pa tok hecen sistem ne. Najprej te šopajo, da te pomirijo. Pa kr si tečen pa zopern, da majo mir pred tabo. Te šopajo s temi zdravili. Potem ti jih pa odtegujejo. Imajo pa ODTEGNITVENI problem ne. Potem pa ležijo po 14 dni v pojstli pa se tresejo pa vročino dobijo pa shujšajo in pridejo k seb! Pridejo k seb čudežno potem. Jih prisiljo, da se stuširajo pa kopajo, ko ta odtegnitveni čas mine ne. In pol so spet normalni! Veš. Ampak zgleda da tu traja sm nekej časa, doklr telo ne zahteva od tebe da se zadeneš. Kr ponavadi so ble tu kake poune lune, sm vidla da jih je začelu rukat ne. Veš. In takrat so spet hodili k mesečniki okol ne. Nekateri se potem vračajo, da se vrnejo nazaj k unu, se vračajo tud zrd tega. Nekateri... Velik žensk. Nebom govorila o moških, ker so ble pretežno ženske, te probleme mele. Se jih vrne pa tud zrd preživetja. ()

Ker one s temi mejhnimi dohodki k jih majo, oziroma pomočjo... (nvst) To niso dohodki ne. (nvst) Težko preživijo ne. (nvst) Ko se jim začne, nekej računov nabere. Preprosto ubupajo in samo zlagajo, samo zlagajo račune. In potem sami pokličejo, sami se prijavjo na psihiatrijo. Sami! In jih vzamejo. Vsazga vzamejo, če se sam prijaviš, veš? In vzamejo. Zdj odvisno kakšnega doktorja maš. Eni dajo za en teden do štirnajst dni za hujšo

osamitev. Se pravi greš sam na balkon lahko, pa še takrat k te oni peljejo ne. Eni grejo v lažje, k so že tolkratni povratniki ne. In potem so tam in imajo zastonj vse obroke. Tist dobr del je da majo eno socialno službo... Narobe je pa tu za moje pojme ne. In potem ko nek pacient, mlajši recimo ne... Al pa kontra. Al pa starejši od unga malo mlajšega. Ko pride tolk k seb, da ga lahko pelje v mesto, da plača položnce. Un pove s katerim bi rad šu. Oni pogledajo kartkoteko, da vidijo, če si primeren, da greš sam vn ne. Ker vsak ne more it vn. Ne morš it kr taku vn v mesto ne. In pol mu dajo spremstvo da gre plačat. Pa a si ti predstavljaš? Kaj pa če se men nebi poznalo? Da je z mano neke narobe. Pa bi jo kje tam ubila. A? Ampak očitno še niso meli takšnega primera. Ampak komot bi se to zgodilo ne. Da sm neka sfuzlana, k se mi ne pozna ne. Nimajo nezga svojga človeka, k bi tega človeka spet pelou. Kr ga hočjo vpelat v življenje nazaj ne.(di2) Ampak dajo enga pacienta. To je za mene mimo totalno no. Res mi je mimo. Drugu bi blo če bi šel še en pacietn, pa še ena neka oseba druga, ki bi lahko obvladala dva ne. In te ženske so potem najmanj tri mesce tam. Najmanj tri mesce so tam. In potem v tem času one lahko poplačajo tiste dolgove, ker je vse ostalo zastonj.(di2) Ker je vse ostalo prek zdravstva ne. In potem se taku navadjo, in so redni povratniki ne. Pol so bli pa tud eni primeri. Je bil en moški in ena ženska. Ena ženska tukej se je prodajala. Pa tud fehtala je enga, da bi skupej salon odprli, pa da bi loh še dodatne bonbončke meli, je rekla. Čudna, veš? Vsesort ljudi vidš veš. Je bil en k je iskal službo ne. Pa je ni mogu dobit ne. Odpustili so ga. Večkratni povratnik je bil, pa je iskal službo in groznu si jo je želel, da bi delal. In je vsepovsod zavrnitev dubu. (nvsd) Je rednu hodu na obisk vsak dan, po teh desetih zavrnitvah...

A to da je povratnik se vidi kje?

To da je povratnik sami povejo ne. Pa drugi jih obirajo pa povejo.

Mislina sm za službo, če ga tu ovira. Če se vidi kje. V zdravstveni kartoteki al pa kje?

Veš kok je? V tistem okolju k se ti giblješ se šušlja. Sej so neprevirjena šušljanja. Veš kok je pr šušljanu? En je neki slišal in pol še deset stvari dodatno doda in rata iz miši slon ne. In to gre k pufer in rata še hujša zmešnjava kokr je vse skupej in se te ljudje izogibajo ne. Veš? Vsak si misli da bo mel probleme s tabo ne. (vsd2) Al pa bolniške ne. (vsd2) Vsi hočjo met k robota nekoga k bo sm delal pa dnar služu pa nč družga ne. (vsd2) Veš? Pač to ne gre ne. In on nikokr ni mogu službe dobit ne. (vsd2) In je vsak dan, po ene desetih zavrnitvah... je vsak dan hodu na obisk tja. (vsd2) Ni se mel kam dat. Ljudje so bli... tud tiste k jih je poznal so delali. Prijatle zgubiš že tok al pa

tok. (sm) Še če poveš da si bil v kaki taki instituciji, še tolk bl. (sm) Kr vsi vidjo... Vsi te potem gledajo kot da si nor, res nor. Kot da do 3 ne znaš štet. Še kričijo k govorijo, da boš ja razumu ne. Kot da si še gluha zdraven. Sm tu so veliki problemi. Sam te stvari niso dodelane. (nvsd) To je tud tist del za moje pojme, birokracije, tu je pot po neki ozdravitvi pa povratek nazaj v življenje ni ljudi k bi ti dejansko lahko res pomagali. (nvsd) Ne da te učijo pisat prošnje ane. Ti ljudje so znali bl prošnje pisat kokr vse socialne delavke. Kr so pisale in knjige in pesmi, pravi pisatelji ne, veš? Ampak da jim konkretno zrihtajo neko službo pa da jih spremljajo... (nvsd) Da spremljajo vsaj ene pu leta. Ta čas se človek asocializira. (nvsd) Da je dober funkcioniral pri tem delu ne. Čeprou gre za starejše ljudi, se mi zdi ta postopek zelo pomemben ne. Da spet ljudi dejansko vpelješ v življenje, da lahko živijo ne, veš. (nvsd) Tega ni ne. Tega ni. Ubistvu k pridš vn od tam je odrezanu in si spet prepuščen na milost in ne milost samemu sebi. (nvsd) Ampak to ni isto če gre študent iz študenta vn, poln življenja pa brez nekih strahov pa bojazni, takih... Al boš preživel lahko al ne. Veš k ti dnar morš met. Socialna podpora tud če se komu zdi 400 evrov velik to ni nič. (nvst) S tem ne moreš preživet. (nvst) Dejansko ne moreš preživet ne. (nvst) Če normalno funkcioniraš. Če se ne navadš potlej da probaš izkoristt vs sistem kulkr ga je ne. Kr so tud taki primeri, k se naučijo kje vse lahko vn potegnejo. A kr velik dobijo. Več kokr js recimo. Ampak en tak k je tako bolan. K je tok po bolezni. K je težja bolezen ne. Z njim je drgač ne. Sj potem čez čas, k je v nekem svojem okolju se spet nekok aklimatizira na svoj način ne. Kokr se pač. In te poti so nikakve no. In strokovno in birokratsko. (nvst) Mislm govorim o tej institucionalni birokraciji, znotraj neke institucije kaj js vem kot je recimo ta bolnica ane. Al pa če bi se recimo v domu pogovarjala, je tud lahko birokratska pot ne.

Kakšno vlogo se ti zdi pa da ma država pri nudenju teh pravic?

Aaa država? Kakšno vlogo ma? Država v tem kar nudi trenutno, mislm da ma slabo vlogo. (nvsd) Kr oni to površinko, ti provizorično ponujajo nek res minimum od minimuma, da si lahko tiho pa da si lahko vseeno nekej kupiš, glih da ne crknš k ta zadn pes razumš. (nvsd) Ti dajo tole miloščino 400 evrov ne. (nvst) Potem če maš otroke še nekej dokladov dobiš ne? Pa dobr nudjo ti še nekej, če se otroci šolajo, da maš neko malco pa tu. Ampak dobr tu morš bit res sam, pa sam pa tu met. Če sta dva pa en dela, pa da ma 600 evrov pa nič ni od tega ne. (nvst) Tko da res minimum od minimuma. (nvst) Če sta obadva na zavodu(szi), bosta oba dva bolj čez pršla ne. Tko da za moje pojme... To je moje osebno mišljenje. Država ne dela prou ne. (nvsd) Kr ti morš ljudem zagotovit neko delo. (nvsd) Tudi če so doma jim morš zagotovit neko delo. (nvsd) Pa pošteno jih morš plačat. (nvsd) Kr ubistvu si operejo roke na ta način, ne? Pa je za nekej časa problem rešen do naslednjega mandata ne. To so te pomoči ne. (nvsd) Drgač nekateri

bi rekli, da je še mogoče da dobiš pravnika zastonj, ampak to pa ni tako enostavna pot. (di1) Tu je tak postopek, js k sm ga mal spremljala, slučajnu sm ga šla gledat da vidm kaj to pomeni – strokovna pomoč zastonj ne. To morš zaprost, pa čakati, pa vprašanje če ti sploh odobrijo ne. (di1) Tko da je larifari vse kar se tega tiče ne... (di1) Mam pa izkušnjo iz prejšne države. Kr js sm bla v prejšni državi ene eno leto. S sedemnajstimi leti sm šolo pustila ne? Gimnazijo. In sm bla, eno leto bi bla brez zavarovanja, če se nebi na zavod(szi) prijavla al pa šla delat nekam. (m)

In pol si se na zavod prijavla?

In ker sem šla delat diferencialne izpite ne, mi ni blo druge kokr da se na zavod(szi) prijavm ne, zato da sm zavarovana. (di2) (m) Takrat nisi dubu niti prebite pare ne. Takrat so duble smu take družine, k so ble res totalni alkoholiki ne. Recimo, da so zrd otrok pomagali, socialna služba ne... Pa bl so jim hrano kupovali pa oblačila pa take stvari dajali pa žepnino pa take stvari so dobili. Drugu je blo če si bil na zavodu za zaposlovanje(szi) prijavljen nisi niti prebite pare dubu. Oni so zrihtali službo (di2) – pa zoprni tip strašno zoprni. (sosi) Noben ga ni maral. (sosi) Ampak je na nek način kar je blo v uveljavi opravljal ne – solidno. Pa pač postopek je bil takšen ne. K so pršla pa ta sezonska dela, so mogli pa vsi brez izjeme delat. Ne glede na to kakšno izobrazbo si mel. (ust2)

Kaj si mogu delat na primer?

Vse kar so ti ponudli. (dust) Takrat se je odprlo glih na gozdnem gospodarstvu, na gozdarstvu. Sezonska dela, masovno so se odpirala in smo vsi mogli delat ne. (dust) Js sm takrat delala in s pijanci in z drogeraši in cigani in noramlnimi ljudmi. In na začetku je blo kr nekeje težav. Še posebej s temi k so bli zasvojeni, k so meli težave pa tud niso bli prilagojeni ne. To so bli hudi pijanci. Zelo hudi. Ampak, ti gozdarji morm reč tkule da so bli zelo dobri ljudje. So mal posebni, majo svojo specifiko recimo, ampak oni se nikoli do nikogar – zelo visoko izobraženi ljudje, nikoli se do nikogar niso obnašali, kot da je poden. Do vseh dostojno in se lepo obnašali do njih, prej uni k so meli srednjo izobrazbo, da so popizditise dobivali ne. Veš. Ampak jim niso pustili. Ampak čez čas, s parimi je blo ene parkat problem k so se čez vikend napili in niso pršli delat, so pa takoj prijavli na zavod ne. (szi) So pa takoj akcija stekla, so takoj mogli pridt, jih je blo sram ne. (dust) Ampak stvar je bla v tem, da mi smo bli ena zelo pestra skupina. Čis eni normalni ljudje vmes pa potem veš kaj smo bli čis pomešani. Ampak takrat so bli romi drgačni k zdj. Romi so zdj gospodje proti unim romom takrat. Pa pijanci razumeš, k si si jih že tako bal na cesti k si tam z njimi delal. Ampak čez čas so ti ljudje nehali pit. Tist čas k so delali sploh pili niso. Nehali so pit. Oblačt, umivat so se začeli, zato k so se z nami začeli primerjat in če je kdo

kej smrdi si se odstranu. Pa mi je ena enkrat rekla: »A me ne maraš k sm ciganka?« Pa k si mlajši si bl nesramen ne? Pa sm js rekla: »Ne ne rini v mene k ti bom povedala kaj res mislm ne.« »Pa povej pa povej pa povej.« Pa sm rekla: »Smrdiš mi. Umij se pa bom zdraven tebe lahko sedela ne?« Pa je jokala potlej ne. No uglaunm da nadaljujem. Ta seznoska dela niso bla tako zelo kratka vsa ne. Kr js sm tko delala 9 let ne. In umes mi ni delovna doba tekla ne. Da sm šla delat je bil pogoj s strani zavoda, (szi) če ne bi zdravstveno zavarovanje zgubila ne. (m) (dust) Zdj ne vem kok je blo s temi. Ampak bli je tko da so bli oni alkoholiki in lahko da so socialno podporo dobili. Iz Zavoda, na Zavodu nisi nč dubu ne.(szi) Če si hotu socialno podporo si mogo it v drugo službo. Druge prošnje si pisal.

Se pravi da si bla na zavodu, za socialno si bla pa na centru prijavljena.

Ne, kaj čm bit js tm prijavljena. Js sm mela normalne razmere in stanovanje, ker sm pri starših stanovala. Js samo zdravstveno zavarovanje(m) sm potrebovala, to je bil pa pogoj da se na zavod(szi) prijavš, kot iskalec zaposlitve.(di2) Sm noben iskalec zaposlitve ni niti prebite pare dubu. Edinu kar ti je pripadalo k si bil mladoleten.

Čak a zastonj si delala torej?

Ne nism zastonj delala. Na zavodu(szi) nisi nč dobil. Na zavodu(szi) zdj dobiš če si prijavljen ne

Ne na zavodu, na centru dobiš.

Na zavodu za zaposlovanje(szi) je moj mož prijavljen in kolkr mu pripada glede na delovno dobo...

On je delal prej. Ja, ja.

Za tiste je pa drugač. Uni pa takoj tud na center za socialno delo oddajo.(szi) Oni ne dobijo od zavoda za zaposlovanje.(szi)

Ja, ja, ja.

Od centra dobi ja.

Za vs ta čas k si delal dobiš nadomestilo za brezposelnost, ja.

Zdj so to združli, takrat je blo pa ločeno. Socialna služba recimo je za socialno pomoč urejala ne. Zavod za zaposlovanje(szi) pa je bil neki čist ekstra posebej ločen. Zdj so pa tu nekok združli to. Pa tam neke obrazce pišejo, splošni te obrazci k pridejo. Multi obrazci. Ampak takrat

tud na zavodu nisi dobil nič. (szi) Tud če bi delala pa pršla na zavod ne bi nč dobila.(szi) Dobil si pa zdravstveno zavarovanje. (m) (di2) Enim so poiskali tako da so dobili takoj službo. Js pa k sm delala diferencialne izpite pa k sm se še v Ljubljano vozila, k sm se učila ne,(di2) pa pač nisem mogla it delat tako da bi blo za nedoločen čas ne al pa za določen čas dalj časa. Tok da sm pol vedno tele, ta sezonska dela koristla, tu so pa skor vsazga notr porinli ne.(dust) Ta sezonska dela so se začela čim je sneg skopnel, veš. To ni blo recimo da bi blo sm poletji ne. Ampak k je sneg skopnel pa so gozdarji potrebovali neko pomoč. Neko tako nestrokovno pomoč, neizobraženo iz stroke so pa iz zavoda potegnli.(szi) Dela so bla pa različna. A si barvala meje recimo k takrat so bli gozdovi zelo urejeni, ne tok k zdej ne. Pa delalo se je pregledovanje teh zemljišč pa rastišča. Pa te stvari. Geometri so potrebovali. Pa eni so sadili. Tukej si si lahko mal izberal. Tu pa nebi recimo. Js že recimo nism hotla nikol. Al pa smrekc sadit ne. K to si bil skus dol ne. To so mele potrpljenje samo starejše ženske čez 40 let ne. Velik jih je blu tuk gospodinj še k jih je šlo sezonsko delat. To so jih tako zaposlavali. In bil si normalno plačan. Popolnoma normalno plačan. Celo lahko si se dogovori, da ti delovna doma teče ne. Ampak js takrat k sm bla mlajša, nism hotla da mi dajo delovno dobo, ampak sm se pogodbeno prijavla. (di2) Kar je pomenilo, da bom velik večjo plačo dobila. Ni mi tekla pa delovna doba, edino zdravstveno zavarovanje sm mela. (m) (di2) Veš? Tistu sm pa itak mela od zavoda.(szi)

A ni ti tekla delovna doba?

Ne, ker sem pogodbeno. Men 9 let zrd tega manjka ne.

Aja, grozno...

Ma nč hudga lej. Bolš da čim dalje delam, ker bom lažje preživela zrd dnarja ne. (nvst) Tko da ni panike. Sploh zdj po štir ure. (m) Ni tako hudo. Drugu je če bi mogla delat 8 ur. Kr so penzije tako slabe. (nvst) Tok da bolš da delaš dokler lahko. Tko da kar se teh stvari tiče, kar sm js vidla. Ti ljudje so se začeli normalizirat. Ti ljudje so tok al pa tok že prišli iz takšnega okolja kjer so bli alkoholizem, pretepi in take stvari. In to se pol k jara kača vleče čez celo življenje. Ker večina jih čez celo življenje postane takih. Če ti ne padeš v tako okolje da se lahko prilagodiš pa da se počutš zaželjenga pa da nekok sfunkcioniraš ne. Pa da te nekdo tu prenaša k maš tulku problemov s sabo k tud sam delaš probleme, da maš nekoga k te ma tok rad, da te zelo dolgo prenaša. Da se ti aklimatiziraš, asocializiraš. In ti... Včasih smo delali po 9 mescou skupej ne. Ti ljudje so čis drugačni ratali ne. Oni so bli strašno srečni. Tud oblačit so se začeli drugač. Oni k so vidli druge kok smo zrihtani, so se podobno začeli oblačit k mi. To se naleze veš? Nehali so pit, dišat so začeli, umivat so se začeli cigani... Za to mene velik ciganov pozna ne. Ker sm z

velik cigani delala js. In za moje pojme ne glede na to, da bi to lahko blo boljše. Je bil ta sistem mnogo boljši kokr je pa zdj. Zdj dajo pa dnar, neko količino dnarja in sam sebi prepuščen na trgu delovne sile k je itak nikakva.(nvsd) In čez čas, ti k si doma dobiš nek keš ne se lih tako k so se uni navadli pa so se drugač začeli rihtat ne, se tud navadš na to ležernost pa izkoriščanje ne. Preprosto samo pride to ne. Ti nočeš bit takšen ne. Kr na koncu se navadš na to. Hitr se navadš na take stvari ne in zelo težko je korak nardit da greš nekam drugam. (i2) In itak je treba milijon prošnj prej napisat, da ne obupaš. In po moje bi mogu bit drugačen red. (nvsd) Socialnim delavcem so dali zaposlitev, ker za neke boljše kadre boljše poskrbijo. Kr če ne bi meli problem tud še z njimi ne. A veš? Drugač so pa tam tulku ene birokracije upletli, da so tud oni omejeni z normalnim delom ne. Pa tulk birokracije. (nb) Veš. Papirologije no, če prou rečem. (nb) Take neumne papirologije. (nb) Na seminarje morjo hodt pa pisat prošnje. (nb) Pa tu vsak bedak zna napisat prošnjo ne! (i1) Na internetu si dol potegnš obrazce s primeri pa po tistem nardiš ne. Pa tu mladi še nimajo dokončane osnovne šole pa znajo to nardit te prošnje. Namesto da bi država rihtala neka delovna mesta...(nvsd) Vsaj prihodnja, če drugač ne. Da ti začneš delat ne. (nvsd) K ti že maš neko službo pol lahko dobiš no, če jo nimaš težko dobiš. To je težko razumet doklr ne probaš. Ko je nimaš moliš boga jo nikokr ne dobiš ne. K več ne iščeš ti pa kr naenkrat tri padejo na glavo. Tok je blo pr men. Ko sem iskala nikjer nism mogla dobit. Pol so me pa kr trije hotli vzeti še isti teden za delat. Kr je tok pršlo slučajno ne. Pa kadar najbl nekej rabiš takrat ni nč ane. Kr tu tu je velik problem no za moje pojme. K tu je dokej političen problem no.(nvsd) Doklr vsak mandatar za tiste 4 5 let al kok je gor provizorično nekej nardi pa majo mir. (nvsd) Ljudje če nek dnar dobijo bodo tihi. Če ga pa ne bodo dobili bo pa problem ne. Al pa kake to zdj k so govorili da bi bone dajali. Pa porka madona. Kir kreten se spomni kej takšenga. Pa kake bone. A boš z bonom električno plačal? (i1)

Ok. To je vse. Hvala za intervju!

16. 3. 8. RS8: DAMNJAN

(22. 10. 2020, Ljubljana)

Moški, 28 let, Ljubljana.

Oseba je prejela naslednje socialne transferje: denarno socialno pomoč, osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje ter iskanje službe.

Institucije: center za socialno delo in zavod za zaposlovanje.

Zdj se morm predstavi, osnovno?

Ja.

Js sm Damnjan na socialni sem že eno leto.(m) Star sem 28 let(bp) in sem prof. magister filozofije in zgodovine(iz), sem moškega spola. (bp) Delal sem na RTVju pol leta. Na Šoli sem nadomeščal profesorja zgodovine pol leta. Sicer pa prekerno delo. Radio Študent. In to je to. Radio Študent od leta 2014.

Se pravi ti maš socialno pa zavarovanje krito in na zavodu si ne?

Ja, tako. (m)

Kako to, da si se prijavo na center in na zavod?

Zavod zrd tega k je to pogoj, da dobim socialno pomoč. (m) (szi) (di2) Center(szi), ker sem zgubu prihodke in sm zgubu pri šestindvajsetih letih status študenta in sm vse razna zavarovanja(m) in ugodnosti, ki sem jih prej imel krit in so bli življenjski stroški mal višji. (di2) Ampak kljub temu, da sm zgubu status študenta, sm mogu še vedno končat svojo magistrsko nalogo, tok da sm za čas dokančane magistrske naloge uporabu ta mehanizem, da sem mel zadostna finančna sredstva da sem preživu in zdraven delal magistrsko nalogo. (di2)

Zanima me, če preden si šu na center in zavod, si že mel kakšno mnenje o teh institucijah?

Ja, študiral sem sociologijo tok vsaj kar se tiče stugem, da bi loh pršlo do tega sem mel relativno razčiščeno s tega vidika da nisem to dojemal, da se prisesaš na državna sredstva, ampak pač sem razumel to kot socialno politiko, ki je smiselna, ki je namenjena ravno temu, da ljudem, ki nimajo materialnih sredstev to omogoči. Druga zadeva je pa da moj konkreten položaj tud tak da nisem mel v planu da bi... Ni blo tok, da sm probal drugje iskat pa da pol se mi ni izšlo pa da bi pol mel strah da bi ostal na socialni, ampak je blo bol tok začasno, da končam magistrsko nalogo pa da lahko najdem zaposlitev v tem fohu v katerem mam izobrazbo. (di2) V vsakem primeru sem mel na začetku ta plan izoblikovan, ker sem pol leta med faksom nadomeščal tega profesorja za zgodovino na neki šoli. Že tam so mi predstavlj. Ja skratka druga zadeva poleg teh splošnih načel je bla ta neka nevšečnost je bla ta da je bil moj konkretni primer da sem delal pol leta že med štuijem na neki šoli, kjer so mi predstavlj možnost teh razpisov za učitelje in teh zadev, kjer se financira za pol leta al pa leto in pol, kjer ti pridobiš za dost izkušenj da lahko delaš strokovni izpit.(di2) Tok da že itak že v izhodišču je bil plan da sm tok da nardim magistrsko, ker pač magistrska je bla pogoj za prijaviti se na ta razpis in k se prijavim na razpis bomo začel delat vsaj prek teh izpitov, pol sm zares iskal zaposlitev, ki je bla v mojmu fohu izobrazbe.(di2)

Če te prou razumem nisi mel nobenga strahu preden si šel v te institucije?

Ne, ne. Kr to je bil itak začasen ukrep. (di2)

Ker si tok poznal kok stvar funkcionira v praksi?

Ker sem poznal možnost tega da je to stigma in definitivno...Pa sj ok tud pač poznavanje, da nekeje je stigma še ne pomeni da se jo znebiš. (di1) Verjetno bi bla druga zgodba, če bi res mogu bit na socialni, če ne bi mel druge izbire. Bi mogu bit na socialni ful velik časa. In pol tud te neke dileme pridejo. Al vzet nek šiht v neki tovarni, za katero si pol ubistvu sedem let študija zapravo, zato da delaš v eni tovarni. Al pa bit na sociali.(di1) Take dileme se v mojem primeru niso pojavle, ker mi je bil itak že v izhodišču začasen ukrep, za to da mam materialna sredstva da dokončam magistrsko nalogo in pol da neki v pedagoški sferi najdem za zaposlitev.(di2) Al pa novinarstvo, no. Ampak ja... Je bil že v izhodišču začasen ukrep tok da razne te zadeve bi pol vrjetn lahko prišle, če bi tulku časa na sociali pa bi na neki točki ta stigma nekok prišla bl do izraza, ker bi že tolk časa trajalo pol bi se nekako ta stima počasi prikradla notr iz raznih teh dilem al tovarniško delo al še vedno bit na sociali al kaj drugega, zrd tega jih ni blo.(di1) Deloma je pa to da v resnici nimam družine, ki bi jo mogu preživljat, tok da uresnici kar se tiče teh...pridobil si finančna sredstva mislm je to sm, morm načeloma sm zase poskrbet in je pol sm vprašanje kaj nardim s prostim časom čis relativno.(di2) Delam v nekih aktivističnih poljih, tok da ne moti me ideja da ljudje na socialni izkoriščajo...mislm izkoriščajo. Uporabijo ta moment države in državnega aparata politike, ki je popolnoma legitimna kot nekeje za politično udejstvovanje. Ta ideja mi ni bila napačna in tud iz tega vidika si nebi, domišljam da mi nebi. (vsdl)

Se pravi ti si mogu it osebno na center in na zavod ane?

Mhm.

Lahko prosim opišeš, kako je to potekalo?

Ja valda! Zlo hitro ubistvu. Vsaj te taprve. Taprva srečanja so bla relativno gladka. Pršu sm na zavod(szi) najprej, tm so mi sm tok predstavl kaj je treba met. Ta zaposlitveni načrt. Js sm v tistem času...oziroma že tok al pa tok men se zdi da nimajo ful osebja in me je takrat pol obravlavala ubistvu kr tam tista, tista iz zavoda(szi), ki je tam bla receptorka...(sosd) uglaunm I guess da je opravljala funkcijo hkrati teh svetovalk, hkrati pa tud neko receptorsko delo in ni blo nobenga družga na voljo tok da sm kr z njo na hitro tam, sm ji predstavu svojo...(sosd)

Čaki receptorka...?

Ne receptorka. K pridš not je ena v glavni pisarni za mizo in pol I guess da ona usmerja kam bi šel. (nb) Tok nekok k se mi zdi da tok ima neko uvodno funkcijo: »tok jo ej js sm tle pršu na zavod(szi) da bi se vpisal. What to do?« (nb) In dobil sm pol vtis da to poteka sistem na ta način, da te pol neki specifični svetovalci da. (nb) No in sj pol sm tud js dobil neko svojo specifično svetovalko. (sosd) Neko drugo od te. Ampak v tistem času jih glih ni blo na voljo. (sosd) Blo je tud velik relativno manj zaposlenih glede na delo, ki ga morjo opravljat.(nvsd) Bi se moglo čakati al neki...(sosd) In pol smo nardili ta zaposlitveni načrt. Kjer sm ubistvu povedal kar mam za povedal. Da delam magistrsko nalogo. Da nimam več status študenta. In da je moj plan da bi se bodisi nekje na novinarstvu zaposlil. No, takrat sm ubistvu nehal delat na RTVju no. To zrd tega pol nism mel, nism mel prihodka in sm šel na socialno in pa zavod.(szi) (di2) In sm na hitr reku: ok novinarstvo al pa sm pedagoško polje. Če ne drugega pol dolgoročno s tem da dokončam magistrsko nalogo. (di2) Pa sj je tud tam odkrito povedala da... kar se tiče novinarstva, ker sm bil v zlo majhnem kraju prijavlen, da ne bo. Na hitru se je nek nardil, nek zaposlitveni načrt pač načeloma. Morm reč da je bla dost človeška v tem smislu. Sej je blo izpolnjeno vse kar je blo treba izpolnit. Pač po eni strani je blo pomankanje delovne sile z ene strani po drugi strani pa pač je vidla kakšna je situacija in ni nekej ful zakomplicirala. Relativno gladko. Ni blo nekih ful ful dolgih birokratskih postopkov. Na hitro me je seznanla z tem kok oni operirajo, s spletno stranjo in ubistvu mi je pol tud rekla da so neka uvodna predsavanja na katere na srečo ni potrebno da grem, ker češ da na zunaj to poteka. Tok da je blo zlo na hitro in zlo nebirokratsko? Razumš? Vsaj to na zavodu. (szi) Na Centru za socialno delo (szi) pa tud ni blo nek velik zapletov, vsaj kar se tiče teh uvodnih prijav, mogoče mal za ta formular.(nb) Če prvič to vidiš si zmeden ob njem I guess da, ker je ogromno nekih besed pa ogromno nekih podkategorij, pa kategorij pa če hočeš še subvencijo za najemnino.(nb) Pa hkrati sem bil js tle v Ljubljani pa sem plačeval najemnino. Mislmal je konfuzno mogoče iz tega vidika, ampak ne spet tok ful. (nb) Tok da poštegaš ubistvu ta obrazec, da poštegaš v resnici, si morš ubistvu mal več časa vzeti. (nb) Pa pač enkrat k tistu poštegaš tisto vlogo sm oddal pa še zdravniške spiske in to je blo to no. Kar se tiče teh uvodnih prijav ni blo neki ful dolgih al pa zlo zapletenih birokratskih postopkov, da bi reku.

Pol si dal tud subvencijo za najemnino?

Mmm ne mislm da ne. Nism točno vedu kaj pomeni kar piše. (nb) Sj še zdj ne vem točno pod kakšnimi pogoji lahko subvencijo za najemnino dobiš. (in2)(nb) Vrjetno ni tok klasično.

Pol si se odloču za subvencijo, ampak se nisi zaradi...?

Čis od tega k so se ostali prijatli, znanci, kolegi prijaual...(sm) Tega niso načeloma uveljavljaj, (sm) js nism načeloma vedu kaj tu pomeni. (nb) Pa še zdj v resnici ne. (nb) Pa pač se mi ni dalo ukvarjat v resnici do te mere, da bi to pogledal al pa preveru.(in2) Mislm, pol sm to sprašval no... Ne točno s temi besedami subvencije pri najemnini, ker pač res ne vem katera kategorija je to, kakšna druga, whatever?(nb) Mogoče tam kar se tiče obrazca...(nb) Ampak pol sm pa spraševal, vse to nerazumljiva socialno delavko, kaj pomeni, če js živim v Ljubljani in plačujem najemnino. To je bla edina neka taka konfuzni moment no v celotnem postopku tud iz njihove strani no. (nb) (sosd) (in3) Drgač je blo dost ok, ti pomagajo tud z informacijami in tok no. Sj pač ta na Centru za socialno delo si predstavljam da so te momenti zlo arbitrarni in odvisni od nekih naključnih okoliščin, kraja in specifične socialne delavke.(szi) Ampak ta moja socialna delavka je dost uredu. Edini konfuzni moment je bil to, da sm jo na začetku spraševal če bi lahko js karkoli uveljavljaj...mislm.(sosd) Oziroma pač sm ji reku, da žvim tle v Ljubljani in plačujem najemnino, če to kej pomeni. In na začetku je bla tko, da ne da je bil to nek zahteven proces, ker po eni strani bi tm odštelo en dodatek, ki naj bi bil dan, zrd tega ker živim na... (nb) ker mam registrirano kot da sm v drugem kraju, na svojem stalnem prebivališču. Po drugi strani, da bi mogu ful velik izkazovat, raznih računov za stroške in da bi bil zakompliciran postopek in da se pol po drugi strani.(nb) Da bi bil po eni strani zlo zahteven postopek tega in da bi se po drugi strani spet nekej ful besno poznalo pri višini socialne pomoči. (m) (nb)

Pa veš koliko?

Ne ni nekej specifično omejeno.(in2) Mislm js sm to mal povprašal pa sm šel bl tok na zaupanje, ok. Ne takrat ni mi točno rekla,(in2) kr se mi je zdelo po eni strani da je odvisno od konkretnega primera. (in3) Pa da tud ona nima čis konkretnih informacij kaj bo točno, (in2) kaj bi to pomenilo, (in2) sam rekla mi je da ne velik. (in2) Ni bla bl konkretna. (in2) To je blo na začetku, na kar sm zaprosil za tri mesce pa sem mel za šest mescou. Se pravi po enem letu, me je pa ona sama začela spraševaj, če js živim v Ljubljani, če imam urejeno začasno prebivališče, sm js reku ja pa mi je rekla da najbolj da js pošlm še to pogodbo, ki jo imam in da se mi uveljavlja in prizna v sociali.(in1) Pa mogoče zdj nevem a se je kj umes spremenilo.(nb) Je res, da je bla zdj umes korona. Ampak to je bla edina nedoslednost. (nb) Mislm, js sm si pol bl to razlagal na ta način, da država, ki postane konkretna, kjer maš ti kopico nekih uredb in pravilnikov si predstavljam, da ta če pa ta če, da če je konfuzna situacija,(nb) da je to zlo odvisna zgodba od same socialne delavke, kok si to razlaga in to je prou proces, ki se hitro zna zgubit. (nb) Hočm

reč, da se... men se je zdelo, da ne vem razn če se je umes kej spremenilo...(nb) Kokr da je neka sistemska, sistemski razlog noter da je v smislu institucije v praksi v svoji strukturi delujejo konfuzno ker maš po eni strani državo, po drugi strani maš pa konkretne posameznike. Kok se pa zdj tle umes srečat je pa zlo tako nemogoče polje v resnici. (nvsd)

Če te prou razumem ti ni znala povedat?

Na začetku je rekla, da bolje da ne uveljavljam, ker je preveč zapleteno in premalo koristi... Mislim premalo višine socialne pomoči. Pol je pa sama rekla, da bi to blo lahko kul, da se samo pozna in da naj to nardim. (in1) Ampak po enmu letu.

Protislovnost informacij?

Protislovnost informacij, ja.(in1) Hočem sm reč da je mogoče neka resistenca... a ti povem še svojo analizo? Oziroma. Hočem reč, da je mogoče res mal sistemske narave no. Se mi zdi da je to res mal tko, k si predstavljaš da obstaja država in da obstaja država po nekih načelih k si jih sama nardi. In da to relativno funkcionira po teh pravilih, ampak pol k vidš to v konkretnosti, vidš da je to folk k more ful improvizirat. (nvsd) In mislm da ni tok neko naključje. Kr dobr po eni strani maš neke zakone, ki vелеvajo neko nujnost pa naj bi se ravnale po nekih nujnostih, po drugi strani pa da maš neke naključne momente, ampak se mi zdi da pač ni, ni to nek zunanji faktor. Da se more neke kompromise delat v vseh teh prejadah v vseh različnih zakonih, ko srečaš konkretnega posameznika.(nb) Ampak se mi zdi da je to mal struktura narave zrd tega ker je pač zakon usresničljivga svojga temelja v tem smislu in da je čis strukturno to, da ga maš pol k ga hočeš implimentirat in ko zares zaživi, ko se more udejanit, vidš da je zlo mankov in da je pač sm neko polje improvizacije, kar pomeni za konkretnega uporabnika socialne pomoči to, da pridš ful v naključnost katera socialna delavka, kateri socialni delavac, kje itn., zato da...(b) Iste izkušnje socialne pomoči ampak čist odvisno od teh arbitrarnih faktorjev, neke strukture narave. Po moje, js sm si tok razlagal. Maš ogromno teh uredb in pravilnikov in je zadeva sama po sebi mal konfuzna. (nb) Ne da je socialna delavka slaba, ampak pač ja... Ta protislovnost informacij je ta protislovnost institucij.(in1) Če delujejo na načelu protislovnosti, ker pač ne morjo. (nb)

Kok bi pol ocenu zadovoljstvo s storitvami zavoda in CSDja? Kakšna si mel pričakovanja in kok je blo v resnici?

Uredu. Morm reč da uredu. Pričakovanja sem mel taka, da bi bil sm začasen ukrep da v resnici, kar sm si želel I guess je čim manj birokratskega posla in pač I guess da zrd sreče k sm jih mel z

uslužbenci, k so bili na zavodu.(szi) (di2)(szi) Ta prva uslužbenka k sem jo omenila, pa tudi ta druga uslužbenka k sem jo omenila, sem mogla še enkrat obnoviti to in še enkrat obnoviti ta zaposlitveni načrt. No zdaj je bilo tudi to v času korona krize in ukrepov in je zelo hitro potekalo to. Noter sem bil ene deset minut, maksimum, pa se je ta zaposlitveni načrt posodbe in je bilo to to. (di2) Na CSDju tak isto no.(szi) Zelo relativno hitro je šlo čez.(di2) Tudi ta socialna delavka je bila tok, da sem jo marsikje povprašal. Tudi korona kriza je bila tok da je bilo malo težje iti v mesto stalnega prebivališča, da bi si uredil te zadeve, tok da sem komot preko maila ji pošiljal slike, skene. Pol sem želel čim manj birokratskih postopkov in v zelo veliki meri sem to dobil. Je pa res da je to mogoče odvisno od specifičnih primerov. Po eni strani korona krize, korona ukrepov, po drugi strani pa specifičnih socialnih delavk pa specifične uslužbenke zavoda. (szi) Bi mi lahko pomagala, da bom mogla iti na razna ta predavanja, pa zadeve bi lahko trajale malo več časa. Pa je ubistvu bila tok človeška, da je videla da to nima smisla in je ubistvu, da je ok tudi če ne grem. Moj primer je bil drugačen v tem smislu, da je bilo to bolj začasne narave, ampak magistrska. (di2) Ljudje so tako. Uslužbenci so bili tok: »ok, saj to pa štekam.«, se mi zdi.

Reku si, da nisi imel nobenih težav pri demokraciji, če si se proučila?

Ja, ne večjih.

Niti si dokazila ne?

Ne, niti si dokazila ne. Ja imam osnovno socialno pomoč. (m) Zdej ne vem kje točno mi je to registriralo, ker mi je to socialna delavka urila v veliki meri. Mislim da je sem tok najs, pa da ji ja pošiljam te obrazce, k je polna tega prečrtanga, pa zmirej zabeležim nekaj. Pa je ona sm: ok, uredi, uredi... Pol pa ne vem točno glede subvencije kako se upoštevajo, kaj se tiče registra pa temelji točno, če je sploh kakšen.(nb) Razen tega imam pa prostovoljsko pogodbo, ki je pa tudi ubistvu sklenjena za eno leto.(di2) In pol ubistvu mislim da imaš dve različni varianti da uveljavljaš to prostovoljno pogodbo. Ena je ta da imaš nek manjši znesek in da če imaš ta manjši znesek lahko daš neko pogodbo s strani društva, kjer lahko opravljaš prostovoljno delo in takrat, kjer lahko velja za eno leto. In že takrat nek provizoričen, mislim provizoričen, neko število ur, ki dokazuje kaj si delal in kako si delal in je to zadost, dočim ta druga varianta, k je pa malo višja socialna pomoč moraš pa malo bolj dokazovati, kot štekam. (dust) Moraš pa na vsake tri mesece oziroma vsak mesec dokazovati pa pošiljati dokazila, da si opravil toliko in toliko ur in te zadeve.(dust) Tok da ja mislim da spadam v spodnjo kategorijo, kjer niti tega problema ni bilo tok da ja sem dal prostovoljno pogodbo za eno leto.(di2) Teh nekaj ur predvidenih, oziroma že opravljenih, kaj sem delal oziroma kolikaj sem delal in nisem moral nobenega dokazila dati in

nisem podaljšal. Niti nisem mel socialno pomoč, ampak dokler mi ni poteklo to eno leto prostovoljske pogodbe. Pa tud zdj mi niso rekli še tuk tok da js sm poslal pogodbo, prostovoljsko, za eno leto in js ne rabm pošiljat. To mogoče je spet mal odvisno od socialne delavke in lokacije.

Zanima me, če se lahko pogovoriva o plusih in minusih, ki si jih dobil s tem da si na socialni in na zavodu? Kar pomeni, da si vrjetno pretehtal preden si šel na te institucije. Kaj so bli razlogi, da si se odloču za prijavo?

Edin pomislek, ki sem ga imel je bil, da če je nekje drugje dobim delo, je boljše da opravljam to delo. (di1) Ampak sm gledal dolgoročno. Tok da pol k sm delal na RTVju je blo neko novinarsko delo... Približno novinarsko delo, ki pač tud... Če bi mi blo zadost za preživet, pa če bi zdraven dobival še izkušnja in če ne družga možnosti za nadaljno zaposlitev v tej instituciji... Pol mi bi blo smisleno. Bi pač ipak boljše kot neka socialna. Vseeno no. Najprej pač probat neko delo dobit ne. Če je to v nekih dolgoročnih planih. Je bil pa edin pomislek. (di1) Pol k tega ni blo več morem reč da pol nisem mel več nekih drugih pomislekov. In ja tud večinoma sm mel pozitivne izkušnje.

A si se bal pol da bi te kej silli na izobraževanja, pisanja življenjepisov, da boš mogu razlagat zakaj si se prišel prijavit, da te bodo nadzorovali, da bodo previrali tvoje stanje, da ne bodo upoštevali tvojih želja? Take stvari sem mela v mislih.

Jaaaaaa, ja ja. Kakšna ta izobraževanja to me je. (di1) Ampak sem bil že na tej točki, da je velik ostalih kolegov to že probalo prakticirat in so večinoma rekl, da če imaš magistrsko nalogo to še štekajo na teh centrih in da ti ful neki ne gnjavjo da moreš hodt na razgovore al pa ta izobraževanja. (sm) Tok da deloma je blo to, da sm mel že predhodno informacijo, da tega po vsej vrjetnosti v zlo veliki miri ne bo. Po drugi strani pa tud če bi jih blo par, nisem mel nekih drugih možnosti, razen če bi se kr nekje zaposlil. Ker bi pol težje delal magistrsko nalogo. Razen te pol ni vrjetnosti veliko...ostalo. Vsaj glede na miselno izhodišče, ki sem si ga izbral. Tok da tud če bi mogu it na par teh zadev, bi mi odtehtalo. Edina fora k je mogoče negativna izkušnja je... Edino to, to je pa negativna zadeva – nadzor. (dust) To je pa res, moreš res bl čekirat tvoj račun kaj se bo vidlo. (dust) Morem reč, da sem mel v nekih momentih celo to – pomisleke al bom plačval s kartico al ne bom plačval oziroma za katere surovine bom plačeval s kartico. (dust) Morem reč da sem podzavestno drgač čike pa pivo z gotovino, ker sem mel to vednost da me tam nekdo gleda na CSDju. (szi) (dust) Medtem ko sem razna mleka – to sem pa plačeval s kartico. Ta moment je bil edino. (dust) Pa pač so še kakšne druge zadeve, k sm v teh

aktivističnih skupinah, kjer so neki projekti in pač pol sm tle delal in pol zmeri tok... Pač ja, če se ti prikaže na računu je potem problem.(dust) Ful bl je treba pazt na to, na kar prej nisi pomislu.(di1) Kaj vse se ti prikazuje na računu. Ful bl se morš lotevat kakršnegakoli dela, kjer bi bil lahko nek honorar notr z mal večjim premislekom...(di1) Pa edini pol neki ti kleči pa tud pač mogoče mal, sam to so sistemske zmede. Delal sm na Rtvju preko avtorske pogodbe, kar je pomenilo, da sm dubu pol... No ja, delal sm preko avtorske pogodbe na Rtvju, kar je pomenilo, da sem plačeval več dohodnine neposredno vsak mesec in se mi je potem vrlna, ker se mi je poračunala vsako leto, da sm enkrat do novembra delal še na RTVju in sm potem zaprosil za socialno pomoč. (m) Sm že bil nekej cajta na njej... Se pravi enkrat novembra. Nakar se mi je maja obračunala dohodnina naknadno, vrlna in js sm mel pol na neki točki, ja... Tega je blo kr ja. Kr je blo za vse te pretekle mesece ene jurja pa pol al mal mn no. Pol je blo mal tega usklajevanja. Pa mal manjša socialna pomoč. (m) Sj ni zdj to en tak ful velk kleč sj jurja pa pol sm mel. To pomen da sm mel za preživet. Se mi je sm odštelo, niti ni mi blo ukinjeno. Ampak manjša ne posledica ne komunikacije, ampak različnih sistemov. (nvst) To. To edino.

Kako se ti zdi pa velikost socialne pomoči?

Zame ok no... Vseeno dobivam še mejčkn podpore od staršev.(sm) Tok da ni mi nekej ful... Ni mi težko no, ne rabim nekej besno pazit. Je edino je pa... Dobru js dobivam mal več k 500, zrd te prostovoljne pogodbe, še ker sm še tle aktiven. Je pa tok da mam 280 evrov na mesec za najemnino, kar pomeni da mi ostane 220 evrov za cel mesec. Kar pomeni, da sej se da preživet, sm pač je pa...Sj je ok in načeloma tud no, višina socialne pomoči(m), ki je...Ampak je pa pač ta problem trga nepremičnin, kjer so cene ful visoke.(nvst) Če bi blo to poštmano, če bi mel na primer stanovanje, za katerga nebi rabu dat najemnine bi blo to več k zadost, k nimam družine. Zase bi blo več k zadost, zagotovo. Tok je pa pač ja...Je poglavitni strošek, večinoma socialne gre za najemnino.(nvst) Edino to pa je pač treba bl pazljivo ravnat čez cel mesec. (nvst)

Pa bi prišel čez mesec, če ti nebi oče pomagal?

Ja no, mislm bi no, ful bl bi mogu zategnt svoj pas.(nvst) Pa vrjetno bi... Bi blo pa tam tam vrjetno.(nvst) Pa mislm tok sj tud zdj ni to velka pomoč. Mislm za delež najemnine brez stroškov mi daje, pa so tle stroški ful vlki, so stalni.(sm) Ampak mi spet nekej ni da bi žvel da bi bil moj standard tak, da grem usaj na neko kosilo vn al pa pač karkoli. Tud to kar si tle stroške za fasngo, za kruh pa te zadeve si tud s cimri razdelimo, tok da me pride še mal cenejš. Ampak hkrati ne živim nekej tok, da bi ful nekej zapravljal pa da bi nekej hodu na pijače al pa na ta način. Al pa pač... Mislm tam tam bi blo no.(nvst) Vprašanje, kok bi šlo čez.(nvst) Bi šlo I

guess ne. Sm ti popolnoma ukine tud socialno življenje, res bi mogu računat ful kavice pa pijače pa te zadeve.(nvst) Ja, ja...

Preden si zaprosu za socialno pomoč, si že vedu da ti pripada? A te je blo strah da če boš zaprosu da mogoče ne bi dobil?

Ne, ne... ker sem se že pogovarjal z ljudmi, ki so bli, pa načeloma mi je blo jasno da ni spet tok omejeno to. (sm) Mislm so bi ljudje, ki so bli v zelo podobnem primeru kot jst in so dobil. (sm) Mislm ni me blo glih strah...

Te informacije si dubu od svojih prijatlov, znancov? Si si šu tud sam kej prebrat?

Ja mislim... kar se tiče teh birokratskih zadev kaj izpolnit, kok izpolnit, ja...(sm) Razn te prostovoljske pogodbe, kej takega... ampak sm pol tud večinoma komuniciral s socialno delavko. Ampak je tud to neka institucija ki je po svoji naravi zlo nedosledna in arbitrarna, tok da je praksa zlo večji pokazatelj tega kot to, da zares operira po nekih zakonih. Tok da čis iz vidika kvalitete informacij, se dobi te informacije s strani kolegov, ki so bli v podobnem položaju. (sm)

Ok. Zdej pa še zadnje vprašanje. Kakšno vlogo ima država pri nudenju socialnih pravic in izvajanju socialnih pravic? Kaj se ti zdi, da bi lahko blo bolš, da je ok?

Mhm. Kakšno vlogo ima država in kaj bi lahko nardila bolše?

Men se zdi, da se ful zagovarja da mamu socialno državo. Drgač pa ta socialna država ni več tok socialna kokr pravjo. Zrd tega, ker zdej siljo, da bi sprejemali delo z dve stopnje nižjo izobrazbo. Pol na primer dodatek, ki ga majo starejši je vezan, da če grejo v dom, da se jim država obesi na premoženje po smrti. Tud ti nimaš izključno pravice, ampak so neki pogoji. Se pravi, če se ne javiš na zavodu si v kazenskem prekrišku.

A prov v prekršku si?

Ja.

A te še oglobjo zdravn al kaj?

Ne. Ne vem če te oglobjo, ma zal pol leta ne moreš bit na zavodu.

Aja. Ja ja ja ja. Ja ok ja, sj to je sankcija. (ust2)

Pol na primer da morš it ti na izobraževanje za pisanje življenjepisa – za nekoga, ki ne zna je to smiselno, za nekoga drugega je brezveze.

A ja ja ja. Še posebej to pisanje cvja, se mi zdi, da se pol v praksi kaže kot da je socialna država zares socialna. (dust) Mislm take...(nvsd) Implicitna predpostavka tega je, da si ti kriv ne. Če bi ti znal bolši cv napisat in če boš znal bolši cv napisat in če boš znal bolši cv napisat boš na trgu uspešen. Sj po eni strani se razume, po drugi strani je pa trg dela ta k je problematičen, ne da so ljudje leni pa nočjo delat.(nvsd) Pa delamo vrjetnu tud to sm ni to prevladujoč pogoj pa ni to pogoj po kateremu se bi lahko karkoli manevriralo. Pač dejstvo je, da je trg delovne sile zlo slab in zlo nesocialen. (nvsd) To kar si prej omenla je... si lahko zlo hitro tud trgovc postal z zlo nizko izobrazbo. In se zlo hitro proizvaja odvečna delovna sila. (nvsd) Po moje je ta sociala pomoč ena izmed najbolših vrlin socialne države v Sloveniji. Pa kje drgje res velik fejla država...(nvsd) Ampak mislm če bi bla še tok socialna država da bi poskrbela za najemnine, da bi se to mal bl reguliralo, nepremičnine na trgu in višanje cen, ki predejo s tem, bi blo kr ok no. (nvsd)

Ok. To je vse. Hvala za intervju!

16. 3. 9. RS9: NEJC

(23. 10. 2020, Ljubljana)

Moški, 29 let, Ljubljana.

Oseba je prejela naslednje socialne transferje: denarno socialno pomoč, izredno denarno socialno pomoč, štipendijo, osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje ter iskanje službe.

Institucije: center za socialno delo in ZRSZ.

Prva točka je predstavitev, tok da prosim, da mi poveš nekej osnovnih podatkov.

Star sem 29 let(bp), sem diplomiranec filozofije – zdej sem na magisteriju. (iz) Pišem magistrsko.(iz) Živim v Ljubljani(bp) v študentskem domu. Delal sem kar nekej del prek študentskega servisa, večina v proizvodnji. Ena od teh služb je bla Unicef, se pravi dobrodelna organizacija – iskal sem darovalce.

Ti maš socialno pomoč in mel si štipendijo?

Tako ja. (m) Mel sm. Štipendijo sem mel prvi drugi letnik magisterija in absolvent magisterija. (di2) (m) Zdej pa sem dodatno še absolvent. Socialno pomoč(m) pa mislim da po 26 letu dobiš,

Če se prijaviš na zavod na zaposlovanje(szi), mislim da aktiven iskalec zaposlitve al samo iskalec zaposlitve. Ne vem, ker sta dve kategorije. In pol gre na aaa... al je Karierni center(szi) ne vem kako se imenuje ona institucija? Da poveš kake izkušnje maš, kaj delaš, kaj vse zveš? Na dve zadevi sem šel. CSD je tretja zadeva. (szi) Na CSD(szi) sem dal vlogo za štipendijo in socialno pomoč.(m) (di2) Medtem ko sem to kar sem se šel prijavit, kot iskalec zaposlitve sem se prijavil na delavsko borzo – ja pač moraš se it prijavit na zavod za zaposlovanje(szi) in pol maš še neko institucijo(nb), ki ti – dejansko tam ko si iščeš šiht. Ne vem mogoče pa je to center za socialno delo(szi) tu v Ljubljani, jaz ne vem. Ne vem kaj se tam urejajo. (nb) Bolj ko ne urejajo tvoj status oziroma tvoj profil ko si neka zaposlena oseba ne. In ko sem mel to dvoje, ta dva pogoja, ko sem se prijavi, sem lahko dal vlogo za socialno, za štipendijo in sm oboje dubu. Socialno po 26tem, štipendijo pa mogoče že kako leto prej.(m) Pa zavarovanje mam. (m) (di2) Ne vem zdaj koliko sem bil star, ko sem bil prvi letnik magisterija. No ugalunem, to je to. Zdaj štipendije več nimam, ker sem podaljšal absulventa. Pol nimaš več, socialno pa mam. Polno ne. Mislim da 402e.

Iz kje pa si zvedu da ti pripada štipendija in socialna?

Ne veš kaj je blo, dobro da si me spomnila, da si postavlja to vprašanje. Js sm dubo štipendijo pri 26 tih prvič, se mi zdi.... Zaradi tega kr pr 26ih letih starši niso več pravno odgovorni za tebe. In mislim da po 26tm letu... Povedala mi je pa ena kolegica da lahko dobim socialno pomoč. (m) (sm) Tak sem zvedu ja, prijateljica mi je povedala...(sm)

Pa ti je povedala tud kaj morš narest?

Mislm okvirno, zlo površno ne... Js sm se pozanimal preko spleta, kaj morm narest. In pol še poklical svetovalno delavko v Ormož. Se pravi tam kjer mam stalno prebivališče.

In kako je naprej potekalo? Reku si da si se menu prek telefona?

Ja, mislm da sm poklical in da mi je točno povedala kaj vse morem naredit, da sem bil ziher. Pol sem te pole dobil na spletu in izpolnil pole in je sredi tedna mama nesla na center(szi), ker sem jaz v Ljubljani bolj ko ne čez teden.(sm) Hodim sem čez vikend za en dan domov. 24 ur in to je to. Tak sem zvedu ja...

Se pravi ti si mel svetovanje na centru in zavodu?

Kako svetovanje?

Se pravi nisi rabu it osebno tam?

Ne po telefonu sem enkrat poklical in je razložila, kaj je treba. Kak se to izpolni oziroma kakšni so pogoji, da dobiš. Drugače sem mel dobre izkušnje z mojo socialno delavko, bolj ko ne. Enkrat sem jo spraševal kolko lahko zaslužim zdraven, ker sem neko študentsko delo opravljal... brez da mi zmanjšajo socialno pomoč, vem da takrat ni vedla, niti se ni pozanimala za to. (in2) (sosd) Rekla je da ne ve, da pač ono... (in2) Niti mi ni točno vedla povedat, kje točno naj pogledam. (in2) Niti ni svetovala na primer, da naj pokličem jutri in bo ona to preverla na primer. (sosd) Kar bi mogoče blo bolj strokovno, (sosd) ampak drugače pa se mi zdi da mam zlo dober odnos z njo in da zelo korektna do mene in predvidevam da tud do drugih, ne vem.

Se pravi, če te prou razumm, ti je vse ostalo kar te je zanimalo znalo povedat?

Ja, sj pravim, razen kolko lahko zaslužim zdraven, ne da mi zmanjpa sociale. Kok pa dam vlogo pa to mi je pa znala povedat.

Glede na to da študiraš, predvidevam, da na zavodu nisi rabu še delat zaposlitvenega načrta?

Ne. Js nism rabu delat zaposlitvenga načrta, ampak vem da sm tam mogu podat kire spretnosti imam, kakšne delovne izkušnje mam, ma kar vse vem. Vem da sm tam gor, s kirimi programi vem vse delat pa kaj vse vem. Neke take stvari uglaunem. Da je ona izpolnila moj profil. (nb) Ampak to sem to v Ljubljani ne. Na center(szi) pa sem klical v Ormož. V Ljubljani pa je tu ena izpolnjevala moj profil. (nb)

Kok se ti je zdela pa birokracija?

Jaz ne vem če sem kdaj to preko spleta izpolnil, ampak mogoče bi blo to bolj praktično. Da ne rabiš hodit tja. Še posebej zdj tekom korone. Če maš spletno izpolnjevanje. Tok majo najbolj enostavno. Če maš stalno prebivališče na enem mestu, kjer moreš oddat vlogo se mi zdi, živiš pa čis na tretjem.

To, kar si mogu dokazovat se ti zdi razumljivo, al si rabu kakšno dodatno pomoč?

Razumljivo. Pač pola se mi je zdela dokaj, dokaj...(nb) Nisem mel dodatnih vprašanj. Mogoče na kiri točki, ampak se ne spomnim na kiri. (nb)

Z socialno delavko si bil pol zadovoljen?

Z njo sem bil zadovoljen oziroma sem zadovoljen.

A si mel kakšne pomisleke preden si šel na zavod in CSD?

Ne.

Te je blo česa strah?

Ne. Ubistvu ne, ne.

Glede na to da študiraš, te vrjetno bolj pri meru pustijo ne? Si se mogu udeleževat kakšnih izobraževanj?

Nisem se rabu ničesar udeleževat. Vedno sem lahko študiral.(di2) Nikoli ni zdaj, da bi mogu neke obveznosti opravljat. (di2) Razn da sm se mogu na vsake pol leta javljat na neki center(szi), so zabeležli.(dust) Ne vem kaj je to.

Ja, ja, ja...

Kaj je to neki karierni center(szi)? Je karierni center? (szi)

Na zavod se morš javit.

Na zavodu se morš javt. (szi)(dust) A to je to? Ampak zakaj se morem tu javit na zavodu(szi) v Ljubljani, a v Ormožu morem dat vlogo? (nb) Čudno, ampak ok.

Ti lahko daš vlogo na tvoj CSD, ki more bit na tvojem stalnem prebivališču. Na zavodu si pa lahko kjerkoli prijavlen.

Tak mam jas. Jas grem tu v Ljubljano, se javim.

Dobil si neke svoje pravice in me zanima če si mel občutek, da te kontrolirajo, te nadzorujejo?

Ne nisem mel nikol tega občutka.

Kako se ti zdi pa višina štipendije in socialne?

Ja pač tak bom reku ne. Kot študent po moje... Nevem če bi to reku.

No povej.

Če si res študent pa živiš v študentskem domu. Mislim, če maš 400e socialne pomoči je po moje več kot dovolj, če si študent. Ampak problem je če nisi v študentskem domu, če nimaš bonov, plačuješ ravno na način da ne moreš plačat z bonom.(nvst) Živiš recimo v Ljubljani, moreš dat dnar za stanovanje. Daš 100 evrov več za stanovanje. Pol bi se mogoče lahko celo zdelo malo ne. Ampak v mojem primeru je več kot dovolj, tak bom reku ne. Pri štipendijah pa relativno ne.(nvst) Js mislm da pri štipendijah, delovanje štipendij je čudno.(nb) Ker večina ljudi, ki so

meli štipendije in jih poznam od blizu, nebi rabli met štipendije. Recimo, ne vem... Js mam enega kolega, ki so bogati doma, pa je mel štipendijo. Pri meni doma je blo tak, da sta mama pa ata oba bla skoraj vedno zaposlena, razen zadnje štiri leta je mama zgubla službo. Ampak kaj naj rečem. Gradili smo hišo in so meli kredite za hišo. Ati je pol po 2008 za 40% manjšo plačo in se je to ful poznalo in težje so se plačevali krediti in nismo živeli glih ekonomsko... nismo živeli glih. Ni blo prijetno ne. In recimo js nisem mogu dobit štipendije, kljub temu da sm kot študent mogu delat da sem lahko plačou hrano in stanovanje že od samega začetka.(nb) In ne da mi starši niso hotli, ampak mi niso mogli nudit stvari. Zaradi tega recimo, k sta mela take kredite ne. In nism mogu dobit štipendije. Kljub temu da ni bla moja krivda, da nisem mogu normalno študirat. To sta starša naredla napako. In jaz nimam nič pri tem. Ampak jaz nisem mogu dobit štipendije zrd tega. Ne zaradi tega. Ampak js nisem mogu dobit štipendije kljub temu.(nb) Sem mel zlo oteženo študijsko življenje, ubistvu ekstremno ubistvu. Ubistvu ekstremno. [smeh] In to pa je problem ne. Drugi primer je. Prijatlu recimo so doma... je blo pisano vse na babico in dedeka. Meli pa so relativno, uredu kmetijo. Recimo en je, njegov oče je mel, zdj bom malo rekel ne: 35 tisoč čistega profita plus mama je mela še recimo da je prišla do minimalne plače čez leto, ker je še druge storitve opravljala na kmetiji. In je recimo da je mela družina letno okrog 40000 evrov čistega. In ni blo pisano na njegove starše. Ampak na babico polovica. In ni blo dejansko prijavljeno prav. In je on dobival štipendijo. Kljub temu da so meli doma ogromno stvari, imeli so 3, 4 avte, meli so nevem kolko zemlje. Oni so obdelovali nevem kolko zemlje. Ampak državo to ne kontrolira. Inšpekcija to ne kontrolira. Sin njegov recimo, smo bli sosedi. Dedek star 90, babi blizu 90. Totalno nesposobna, ko si tok star ne. Pa so oni meli na primer ogromno, ogromno hektarov zemlje. Niso to obdelovali njegovi starši in spet otroci so meli lahko štipendije, zrd tega ker to ni blo pisano na starše, ampak na babice in dedeke. In vse to ravno. Te podatki se pa ne preverjajo ravno ne. (nvsd) In te podatki bi se lahko preverjali, marisko nebi dobu in bi lahko ta dnar bil za koga drugega, ki bi mogoče bolj potreboval. (nvsd) Jaz mislim, da je pravno mogoče malo slabo urejeno. Cenzus kdo dobi in kdo ne.(nvsd) Ne zato, ne tolko v tem kdo presega standard, standard kolko starši zaslužjo. Ne gre se tolko za to, ko je, da so eni pogoji. Razumeš če si ti podjetnik, ti lahko ogromno prekriješ tolko dnarja. Ampak težko pa prekriješ da imaš tri, štiri avte. Pa nevem kako hiše ne. In jaz mislim da so kriteriji za pridobitev štipendije malo zgrešeni, da bi se dalo popraviti.(nvsd) S pravne strani gledano ne. To je moje mnenje. Ker poznam ljudi res ono ko so doma bogati, pa majo štipendije. Jaz pa nisem mogu, kej v usta dat, pa nisem mogu do štipendije. In pol ja... To je malo zgrešeno, ampak ok. Drugače pa ja.

Mogoč bi tle navezavala na drugo vprašanje, k si že začel govorit o tem... Kakšna je vloga države pri nudenju teh pravic? Kok se ti zdi da država dejansko pomaga ljudjem, da je to neka pomoč k je treba dejansko neke pogoje izpoljnevati?

Ja. Sj pravim pač. Js mislm da je uredi, da država pomaga pri teh zadevah. Zaradi tega, ker mislim da je bistvo družbe, da vsem zagotovi enake možnosti glede in izobraževanja. In odpiranja raznih podjetji in ravno te zadeve...Se pravi da dobiš čim bolj sposobne ljudi, za najbolj zahtevna mesta. Da se nekomu nečesa ne omogoči, ker je reven oziroma so njegovi starši revni je pač slabo ne. Mislim, da je treba dat vsakemu priložnost. Ker takrat dobiš najboljše ljudi, za najtežja mesta oziroma najbolj zahtevna delavna mesta. In to je uredi ne. Ampak problem je da je mogoče zakonodaja oziroma kriteriji so slabo urejeni in pol ne dobijo tega pravi ljudje. (nvsd) Dobijo tisti, ki ne rabijo al pa ne dobijo tisti ki rabijo. To edino. To bi se dalo bolj urejati. Plus tega višina štipendije tudi ne. Jaz mislim da če si študent, še posebej če maš bone. Jaz mislim da je čis dovolj ne. Mogoče se motim. Ne vem, al pa je čisto dovolj. Ne vem, kolko je najvišja vrednost štipendije no. Ne vem, lej js mislim da je v redu da se pomaga, ampak glej. Ampak bi se bolj delalo na tem, da se ta denar bolj racionalno razporedi med te ljudi. (nvsd) Da dobijo res tisti, ki rabijo, da se res gleda na to. Potem postanejo ljudje cinični. Majo občutek da postanejo stvari nepravilne, da je sistem nepravilčen. Izgubljajo vero v institucije in tak dalje ne. Zato je v redu, da institucije probajo urediti te stvari, da res pride denar do tistih, ki rabijo in za prave namene. (nvsd) Ne da institucija pokaže neke vrede vrednote ne. Da ljudje lahko tu spoštujejo. Predvsem to no.

Zdej si govoril o institucijah in kar mene zanima je če misliš da majo pri ljudeh tako vlogo, da če bi rabu pomoč, če bi se lahko obrnil na njih?

Verjetno včasih nimaš izbire ne. Al se obrneš al... s finančnega vidika ne?

Mislim s finančnega vidika, ja. Ampak dobr ampak na primer zdj ti še delaš za magistrsko, ampak tko...

A da ti pomaga pri zaposlitvah?

Ja. Če nebi najdu šihita na primer. Načeloma ti pošiljajo zaposlitvene ponudbe, ampak je spet odvisno, katerega svetovalca imaš in če v primeru da bi nujno rabil službo.

Js mislm da je odvisno od tega, kolko je razgledana socialna delavka oziroma. Oziroma razgledana o zadevi, ki jo opravlja svetovalni delavec oziroma delovka in da bolj je razgledana

ta oseba, bolj obvlada svoje delo. Verjetno je boljša verjetnost da dobiš boljše informacije, oziroma bolj kvalitetne informacije in to ti pomaga da lahko marsikatero pravico, ki jo po zakonu imaš tudi vnovčiš ne. Tu se strinjam ja... vprašanje tudi motiviranosti in razgledanosti oziroma izobraženost svetovalne delavke oziroma delavca je ekstremno pomembna ne. Pač... Tudi to se zdj vidi prou pomembno delo opravlja oseba ne. Ubistvo nekdo, ki ne pride do pravih informacij je lahko samo oškodovan s strani delavke.(di1) Samo zarad tega, ker ne onovči tega kar bi mu dejansko lahko pripadalo ne.(di1) Jaz ne berem vse zakodaje kar meni pripada, glede na to kaki status mam. In logično se zanašam na socialno delavko.(di2) In jas logično...ko sem jaz njo poklical ona mene ni uprašala kdo sem, kaki status mam in da mi razloži vse, da mi pove vse kar mi pripada. Če bi to nardila super ne, ampak to ni zgledalo tak.(sosd) Jas sem bolj ko ne in za štipendijo in za vse zadeve izvedel s strani prijatlov.(sm) Nisem izvedel s strani te institucije ne. In ja... Mogoče bi se dalo še kej na tem naredit.(nvsd) Uglau nm...

Zanima me, če si mel strah da ti te pravice ne bodo pripdale? Vrjetno si že vnaprej vedu, za štipendijo?

Nisem vedu. Glede socialne sem bil skorej ziher ker sem poznal ljudi, ki so v podobni situaciji kakor jaz, recimo tudi študentje in to.(sm) In vedno so dobili in sem predvideval: »ok, jaz bom tudi dobo.«(sm) Nisem mel ono: »Oh, jaz pa mogoče ne bom.« Misl m za štipendijo pač da vrjetno bom dobo. Zdaj ne, po šestindvajsetem letu ne... Nisem mel straha da pol nebi dobu al ne. Ampak je bilo zelo čudno ne. Celo življenje nisem dobo niti štipendije niti socialne pol pa ko sem lahko sm dubo oboje in štipendijo in socialno.(nb) Misl m to so neke take, so neke nelogične stvari v zakonodaji, mislm ono prav noro ne.(nb) Vem da sm vsak mesec plačal ono stanovanje, za hrano se mantraš pa študiraš pa se mučiš. Pol pa od enkrat ti dajo 620 evrov na mesec pa nevesh zakaj. Jas ne rabim tega dnarja zdj, hvala. Da bi to lahko razdelili prej bi blo 100x boljše ne. Jas rabim mogoče 200-300 evrov, tisto kar pa mi zdaj daješ pa bi mi lahko dal sto let prej pa bi mi blo lažje pa bi hitreje končal faks, manj stresa... Ker problem je če ti študiraš. Ni poanta v tem, da ti zapraviš čas s tem ko greš samo v službo. Fora je da ti dejansko manj misliš na faks in maš manj časa, da razmišljaš o tem, kar bi ti moglo bit pomembno in to je pač opravljanje študija. In pol k greš v službo, pridejo druge obveznosti, ki so dejansko povezane s službo in dejansko na nek način razvodeni študijsko življenje, ko bi se moral izobraževat. Jas mislim da je mogoče uredi da greš čez poletje nekej delat, da malo odklopiš študijsko življenje in študij. Ampak ja vsaj tekom študija ko so predavanja, ko so vaje, da je uredi da ostajaš z glavo samo v študijskem procesu. Ne pa da maš neke moteče dejavnike, kot je recimo da moreš it v službo. In ko se zjutrej zbudiš študiraš, kaj ti je šef reku prejšn dan,

namesto da študiraš kaj si slišal na faksu ne. Da ja ne da problem je, da k maš še druge obveznosti, druge pomembne stvari, ti dejansko lahko razvedenijo faks in študijsko življenje. Oziroma vse kar je povezano s študijem ne. To je problem. Problem vrednot ja. Ko maš službo, maš še drugo pomembno stvar in enostavno postane faks manj pomemben ne. In je manjša verjetnost tudi da končaš in predvsem da kvalitetno končaš. Kar je verjetno bolj, mislim mogoče celo bolj pomembno kot samo to da končaš ne. Da pač odnesš neko znanje, ne pa samo da opraviš obveznosti po liniji najmanjšega odpora ne.

No zdej pa še zadnje vprašanje... En izmed plusov da imaš štipendijo je denar. Kaj bi reku, da so še ostali plusi? Prej si govoru kok si mogu delat, zdj vrjetno ti ni nujno da bi delal. To je eden izmed plusov. Da lahko dejansko končaš študij, oziroma si iščeš šiht, ki bi ga želel počet. Kaj bi reku, da so še plusi in minusi?

Glede pomoči države? A nism dovolj izčrpno razložil? A ni blo dovolj izčrpno? Minus, seveda obstaja en vlki minus. Obstaja minus da vložiš denar da dobiš neki rekrut za to. Ampak js mislim da je to mogoče malo zgrešeno, ker bi mogoče gledat študentje na to, da s tem ko se trudiš, s tem ko opravljaš obveznosti na faksu dejansko nekej počneš, kar bi naj koristlo prihodnje za družbo, ker boš zasedu neko delovno mesto, ki ga ne more opravljat nehče, ki nima te izobrazbe. In bistvo je da se ti uriš za to ne in da dobiš usaj malo plačilo zato, jaz mislim da je ok. Je pa problem, če dojemaš ta dnar samo kot veš kok pravi: »easy money, easy go«. Da ne ceniš tega denarja. Če dejansko ne opravljaš dela. Če dejansko ne opravljaš stvari, ki se ti zdijo da bi jih mogu opravljat in pol dobiš dnar kljub temu da čutiš da zabošavaš, zdaj to je slabo ne. Zdaj težko se to reši na državni ravni. Tak ko sem prej že omenu, da mogoče spremenijo kriterije. (nvsd) Da mogoče to je negitvna, pozitivna stvar pa jasno ne denar pomaga. Logično da tekom študija, da je naporno in da je vredu, da rabiš čas za sprostitev, da čutiš tudi varnost (di2) in vse to s tem k maš dnar. (di2) In mogoče tudi če ga dobiš malo več kot ga nujno rabiš, zna bit plus. (di2) Ker nudi ti to na primer da greš kam, da se prijetno počutiš, da si nabereš energije za naslednji dan. Tak da ja ne, odvisno odvisno kak vnovčiš ta denar ki ga dobiš. (di2)

Ok. To je vse. Hvala za intervju!

16. 3. 10. RS10: ANITA

(24. 10. 2020, Ljubljana)

Ženska, 27 let, Ljubljana.

Oseba je prejela naslednje socialne transferje: nadomestilo za brezposelnost, osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje, ter iskanje službe.

Institucije: ZRSZ.

Najprej prosim, da se na kratko predstaviš.

Sem Anita, po izobrazbi sem magistrica prava.(iz) Trenutno delam na sodišču. Na okrajnem sodišču. Na oddelku za etažno lastnino. Živim v Ljubljani. (bp) Sem pa iz Kočevja. (bp)

Vmes k si menjala službe si bla na Zavodu za zaposlovanje?

Ubistvu sem 23 aprila prenehala z zaposlitvijo.(m) Pogodba mi je potekla. Potem sem bla na zavodu od 23. aprila pa do 15. junija.(m) (szi) Se pravi dejmo rečt... Slaba dva mesca. (m)

Kje si zvedla, da greš lahko na zavod in da ti pripada nadomestilo za brezposelnost?

Glede na to, da sem pravnica te stvari vem in poznam. Meli smo izpit kao iz socialne varnosti. Tko da sm ubistvu vse v grobem vedla. Ko prenehaš greš na zavod.(szi) Dobiš nadomestila. (m) (di2) Natančnejša navodila, se pravi kako se prijaviš t-t-t in vse te stvari sem pa prebrala iz njihove spletne strani.

Ok. Ti si mogla it osebno na zavod ne?

Ne. Js sm se prijavla v času korone. Tko da k je bla epidemija, ukrepi in med drugimi je mal zavod(szi) pač tako imenovano internetno prijavo, kjer si ubistvu ti med drugim uradno z navodili, ki si jih imel na spletni strani si se registriral v nek forum in portal in potem ubistvvu izpolnil vlogo, ki bi jo sicer fizično odnesu na zavod(szi), si jo sicer poslal prek maila. In potem ko si poslal to vlogo, so te ubistvu oni nazaj kontaktirali in ti sporočili, da si pač v bazi brezposelnih oseb. Potem pa pač moreš rešt še posebno vlogo. Se pravi, da uveljavljaš nadomestilo za primer brezposelnosti(m), ker mam pač dve kategoriji. Mam pač tiste, ki so bom rekla tako imenovani... Najprej moreš bit da ubistvu dobiš nadomestilo za brezposelnost, prijavljen na zavod.(m) (szi) Vas ubistvu naprej vpišejo v evidenco brezposelnih oseb.(m) In pol k si vpisan v evidenco brezposelnih oseb, če izpolnjuješ pogoje, izpolniš vlogo in ubistvu dobiš potem nadomestilo. (m) Tko da to je bil ubistvu moj proces. Ubistvu sem pogledala informacije kaj in kako, sem jim sledila, potem sem se ubistvu na podlagi navodil prijavla v bazo brezposelnih, ki so me obvestili, da sm vpisana pač v bazo brezposelnih oseb in potem sem ubistvu oddala še vlogo za prejem nadomestila.

Pol si ubistvu sploh mela kej kontakta s tamkajšnjimi svetovalci?

Ne. Delo si vse sam opravi. Vse je potekalo preko maila. S svetovalci prek telefona nisem mela kontakta. Edino na mojo pobudo. Se pravi, ko sem potem že dobila odločbo in vse sem ubistvu... Oziroma ne, poklicala sm preden sem dobila odločbo in je bla v reševanju, sem poklicala kdaj bo rešena, da so mi pač razložili da je nekako praksa, da ti pripada nadomestilo(m) se pravi od dneva, ko ti je zaposlitev prenehala in pa potem se ubistvu izplačuje vsakega petnajstega v mescu. Se pravi, če sm js oddala vlogo triindvajsetega. Je potem bla moja vloga rešena čez kak mesec, mesec in pou in sm dobila za nazaj izplačano.(di2) Js mislm da sem dobila petnajstega maja nadomestilo(m) za april in pa potem junija. Tok da sm ubistvu poklicala zaradi teh informacij, čis operativno, kdaj je bla moja vloga rešena in kdaj se izplačuje. To. To je bil moj potek, na mojem primeru.

Vse si se potem prek maila pogovarjala?

Ja, vse je potekalo prek maila. Ampak pač telefonski pogovor, kjer sm si js pač želela dobit informacije, če je moja vloga v reševanju in pač tko naprej.

Je komunikacija prek maila potekala tekoče?

Ja. Bi rekla, da ja. Sicer mogoče sem potrebovala... Mislim da prek maila nisem dobila informacije, kdo naj bi bil moj svetoalec.(in2) Tko da sem v tem telefonskem pogovoru klicala tud za to, da so mi povedali kdo je moj svetoalec. Mislm pa da je sicer potekalo tekoče. Da ni blo nekega čakanja, pretiranega no. Am ja.

Pol ubistvu kakšnih dodatnih informacij nisi iskala?

Ne.

Ok. Kok se ti je pa zdela birokracija?

Ma ubistvu mislm da so meli med epidemijo načeloma kr dober sistem. Se pravi, da lahko ti vse rešeš prek interneta, mislm prek maila se pravi na neke vrste – dejmo reč temu pospešena digitalizacija, tok da to mi je blo definitivno všeč. Ker se mi zdi pač nepotrebno, da ti tam fizično hodiš in tam zgubljaš čas za neke stvari. Za oddajo vlog, ki jih sicer lahko oddaš prek maila. Je pa res, se mi zdi, da je šlo mogoče mal preveč v ekstrem v smislu po tem k dobiš odločbo, kdaj si vabljen na prvi svetovalni pogovor. Js sm bla vabljen kumej septembra. To se mi je zdel precej oddaljen termin, glede na to kdaj sem vložila vlogo, da me pač vpišejo v bazo brezposelnih oseb in potem tudi ko sem dobila nadomestilo ne. (m) (i1) Se pravi da je bil ta čas

ubistvu, 9. septembra da so me naročili na prvi svetovalni pogovor. To pomeni da bi js 9. septembra prvič prišla v kontakt, v nek fizični kontakt z osebo, ki bi mi pač lahko osebno dala neke informacije. S tem da ponavadi ta zaposlitven načrt, ki ga ti pripraviš ob prvem fizičnem stiku s svetovalcem, je bil v času epidemije urejen na način, da si ti prek interneta in prek maila dobil vprašalnik, ki si ga izpolnil in na podlagi tega vprašalnika je potem svetovalna delavka pripravila zaposlitveni načrt. To se mi je zdelo precej nedodelano.(nb) Vprašanja so bila precej splošna. Js mislm da na podlagi takih vprašanj za neko konkretno osebo težko pripraviš nek zaposlitveni načrt.(nb) Am... Tud kar se tiče potem glede pošiljanja ponudb in služb, ko te obvestijo prek maila, da ta pa ta ustreza tvojmu profilu, se mi je zdelo da veliko razpisov, katere sem sama spremljala drugje, me niso opozorili am...(sosd) Tko da tukej mislm da je pač bla pomankljivost ja. (sosd) Mislm da definitivno epidemija ni pomenila, da zavod(szi) ni posloval v smislu, da nebi moral opravi tega svetovalnega razgovora, prej.(sosd) Js mislm da bi se to dalo izvest. Velikokrat aha to morm povedat. Takrat k sm klicala na zavod(szi) je blo rečeno da nekih nadaljnih informacij ubistvu nimajo, ker še nimajo navodil. Tko da men se zdi mogoče glede na to da je to institucija, ki je precej na udaru bi te stvari morale bit mal bolj dodelane. (nvsd) Tok da to bi izpostavila kot največjo pomankljivost. Da je komej septembra dejansko bil možen razgovor. (nb) Sama pa sem potem dobila zaposlitev prej, kokr dejanski razgovor, ki ga naj bi mela. (nb)

Pol ubistvu do razgovora sploh pršla nisi ne? Ampak to zato k si si kj sama našla al so ti oni našli?

Ne zaposlitev sm našla sama. Ubistvu me je kontaktiral delodajalec. Ker sm bla že prej enkrat na razgovoru in sm očitno jim bla všeč. In me je kontaktirala kadrovska služba. Tko da ubistvu mi zavod(szi) ni... Mislm da so mi poslali ene tri ponudbe. Bom rekla dve sta se mi zdeli tko, primerni. Ena mogoče mal manj no. Ampak ja... ni pa zavod(szi) nardil nč. (sosd) Mislm js nism mela koristi od zavoda(szi) v smislu, da bi mi poiskali službo, me napotili kje naj jo iščem.(in2) Se pravi da bi dobila neke konkretne informacije. Mogoče na katerih portalih lahko iščeš službo. Se mi zdi da vse te stvari sem bodisi poznala od prej, al pa sem jih sama našla s svojim iskanjem. Tok da mogoče če bi tukej potekali... če bi delo potekalo na način, kot je delo potekalo če ni epidemije no. Bi morda dobila te informacije. (in2) Ampak dvomm no. Kr sm bla tud že enkrat prej na zavodu. (szi)

Aha. Kok je blo pa k si bla prej?

Prvič sm bla na zavod(szi) zaradi pavziranja. Takrat sva tud nardili zaposlitveni načrt. Je pa res da je bil primarni razlog takrat ne iskanje zaposlitve, ampak da si lahko zavarovan. (m) (di2) Tko da moram reč da tisto leto nisem posebej spremljala, nisem dobila nobene ponudbe tko da... Je to zlo ohlapno, al kok naj rečem. (di2)

Kako je blo pa takrat to izpolnjevanje zaposlitvenega načrta? Takrat si pol šla osebno tam?

Ja takrat sm bla.

In kok se ti je zdelo?

Men se zdi če sm čist odkrita ubistvu bolj kot neka formalnost. Mogoče je pa tud res da je bla moja konkretna situacija takšna in je blo v mojem konkretnem primeru tud narjeno kot neke vrste formalnosti. (ust1)

Da si ubistvu naprej študirala in mela zavarovanje?

Ja, ja. Je blo to izpolnjeno. Sm pa dobila to informacije mogoče, kar se tiče, dela v tujini, kakih takih stvari. Nisem pa pol dobivala nekih konkretnih ponudb. Ubistvu morm priznat da nism nč tud sama sledila, ker sem mela ubistvu druge prioritete.(ust1)

Če gledave obe dve izkušnje, ko si bla na zavodu – si mela tud kakšne dolžnosti, si mela občutek, da te nadzorujejo? So te pošiljali na kakšna izobraževanja? So upoštevali tvoje želje pri izbiri službe? So kej preverjali, če dejansko iščeš št. Kakšne so bile tvoje izkušnje?

Ne, ne bi rekla da je bil kakšen pritisk... Sicer morm povedat da zdj k sm bla drugič na zavodu. (szi) Pač je blo dejansko v mojem interesu iskanje službe. Sem dobila ponudbo. Na katero potem dobiš poseben dopis v skladu s pravili. Da bodisi navedeš razlog zakaj se razgovora ne udeležiš, zakaj ponudbo zavračaš, če pač nič ne javiš se to ubistvu kaznuje.(dust) Kaznuje se na način da se zmanjša nadomestilo, mislm pa da lahko tud nadomestilo zgubiš. (dust) Js sm takrat zavrnila delo. Sicer s pojasnilom da sm delo že dobila in sm bla ubistvu že zmenjena za delo.(dust) Tko da pač ja. Morm reč da nek občutek kontrole je. Je drugič bil.(dust) Tko da pač na način, da pač se morš odzvat na neko tako sporočilo, ki ga dobiš, ker če ne pač sledijo sankcije, js mislm da ta občutek je prisoten.(dust) Ja, tko da bi rekla da ja, da zavod(szi) ma vzpostavljen nek sistem no. Da ne morš kr zavrnt ponudbe, brez da bi neke posledice trpel ane. (dust) Pač zdj vrjetno je odvisno od neke prakse v Kočevju in prakse v Ljubljani. Kako zdj to doslednje upoštevajo, tko. Nisem pa mela zdj ful občutka, da bi rekla da imam ful občutek nekega nadzora ane. Tko v nekih mejah normale.

Preden si šla na zavod, a si mela kakšne pomisleke in strahove, kok bo k boš tam?

Mislm da sm mela pač... Prvič me je blo strah, če mi bojo ponujali neke službe in pač, da bom mogla hodt na te razgovore, ker pač mi to ni blo v interesu, kr sm se mogla učit.(ust2)(di1) Drugič pa moj strah ni bil vezan na sam zavod, (szi) ampak bolj na spoznanje, da mislm da pač zavod(szi) ni institucija, da bi mi pomagala, da dejansko dobim službo.(di1) Tko da je bil mogoče tle strah al pa nesigurnost povezana s samo situacijo, ki je bla takrat.(di1) Pa ubistvu bolj s tem, da ni ravno idealen čas za iskanje službe, tko da mislm da je bil to pač pri meni razlog.(di1) Am, zdj ne da bi mela neke strahove, ampak pomisleke glede samga zavoda(szi), da bom mela nek stres, al pa birokracijo v navalu... Bla sm edino v dilemi. Kam se prijavt. V Ljubljani, v Kočevju.(di1) Pač js sm izbrala Ljubljano, pač zaradi tega občutka da pač bo mogoče več služb ponujenih, kr je pač v Ljublani večja ponudba pa tud pač takrat sem praktično živela v Ljubjani, tok da mi je blu lažje urejat, če je blo v Ljublani.(di2) Iz stališča hitrosti urejanja zadev je mogoč bl primeren kakšen majhen kraj, kokr Ljubljana, ker je precej obremenjen. Pomislk je vezan na sam zavod.(di1) (szi)

Zdj se lahko naveževa na pričakovanja, ki si jih prej opisala. Kako bi blo, če bi primerjala pričakovanja in realnost? Kako se ti zdi vsa ta situacija, ko si dejansko mela te dve izkušnje, al pa prej: kaj si vidla, kaj si slišala, kaj si mislna, zadovoljstvo, dejanske storitve?

Ne glede na to, kaj je bil moj razlog prijave sm mela prvič večja pričakovanja, ker je blo prvič in že to ma nek učink: sj mogoč pa mi bo kj ponujeno in pol ubistvu nekaj vidš...(di2) Js mislm da je to samemu sebi namen.(di1) Tko to je bil nekaj moj prvi vtis, po vsem tem krogu. Tud takrat se mi zdi da konkretno takrat nisem dobila informacij, ki sm jih hotla, da sm se sama predinformirala prej ne...(in2) Tko da ubistvu je bla drugič nekok bolj realna predstava. Tud bom rekla drugic so bla precej manjša pričakovanja zrd situacije kakršna je.(di1) Tko da definitivno, ob naslednji prijavi na zavod(szi) nimam pričakovanj, da mi bo zavod(szi) našel službo. (di2)

Mislš da je to na tebi?

Ja definitivno. Mislm, da je to predvsem na posamezniku. Drgač tud so dobre stvari. Js sm zlasti izrazla željo po tem da se lahko tud udeležim različnih delavnic...

Si reklam da te zanima?

Ja, sm rekla izrecno, da me zanima in da si to želim, žau so ble vse odpovedane zaradi epidemije.

Pol ubistvu nisi mela možnosti da bi na karkoli šla?

Ja mislm pa da ma zavod(szi) zlo pozitivno stvar kakšnih delavnic, zlasti uporabe Excella. (di2) To so neke konkretne stvari, ki jih lahko potem daš v življenjepis. (di2) Mogoč kakšen tečaj, te stvari so pač plus. In so zelo pozitivne. (di2) In bi se definitivno ob naslednji prijavi na zavod...(szi) mislm pokoristt te bonitete. (di2) Mogoč zavod(szi) ma tud pozitivno to stvar, da ti povrne stroške iskanja dela, v smislu na razgovor če te napoti.(di2) Sama sem potem velik raziskovala, glede drugih opcij, ki jih zavod(szi) ponuja. Se pravi do različnih subvencij za zaposlitev za osebe mlajše od 30 let. (di2) Potem možnost kot neke vrste opravljanja prakse. Se pravi zavod(szi) ti plača potne stroške plus do tri evre, al do enega evra za uro. Tko da recimo se lahko prijaviš na razpis, če se recimo delodajalec prijavi, da išče nekoga, ki bi se uvajal v neko delo. In dejansko maš kot neko prakso.(di2) Nisi v delovnem razmerju, se pravi ne gre za tradicionalno delavno razmerje. Si pa pač nekdo, ki, js se na primer uvajam v neko delo, kot pripravnik. S tem da ti zavod(szi) pač plača potne stroške, plača ti dodatek za pripravljenost. (di2) Kar je lahko tud lep znesek ane. Če gledamo na primer iz Kočevja. Take opcije zavod(szi) ponuja. Po mojem mnenju se jih splača pogledat.(di2) V tem pač...v tam vidim plus.

Super se mi zdi, da si izpostavlja pluse. Ker po navad ljudje tega ne vidjo oziroma ne razmišljajo. Drgač hotla sm te vprašat po plusih in po minusih in si pluse že kr sama naštela. Mogoč če mi poveš še kej o minusih, čeprou siž že o tem govorila. En izmed plusov je da si dobila dnar pa zavarovanje si rekla...(di2)

Maš pač nekatere stvari urejene...(di2) Zdj moje osebno mnenje je, da bi bil tehten premislek o smiselnosti zavoda. (szi) Ne glede na to, da določeni plusi so je treba povedat da to nadomestilo, ki ga dobiš za čas brezposelnosti, ubistvu plačuješ v blagajno. Glede na prispevke, ki jih plačaš je mogoče denar, ki ga na koncu dobiš, majhen.(nvst) Oziroma so neke nesorazmernosti. (nvst) Na primer konkretno ne. Js če sm zaposlena polnih 12 mescou, prejemam lahko nadomestilo tri mesece. (m) Nekdo, ki je bil recimo deset let pa mislm da dobiva največ pet mesecou. Določene stvari... Js mislm da ne glede na to, bi blo smiselno razmislt o tem, kaj dejansko je njegova funkcija.(i1) Koliko ljudem dejansko zaposlitev najde.(i1) Ker za to da ti dobivaš nadomestilo za brezposelnost, ne potrebuješ cele institucije.(i1) To bi lahko ne navsezadnje delala tudi v posebni enoti CSDja recimo.(szi) Tko

da js mislm da je primarna funkcija zavoda ravno v tem,(szi) da pač ljudem išče in pomaga pri iskanju službe. In po drugi strani je spet vrjetno nerealno pričakovat, da lahko zavod(szi) to nardi namesto tebe, ker pač ponudba del je takšna kakršna je v Sloveniji je kr dost mreženja.(sm) Dostkrat je objava delovnega mesta zgolj formalnost. Tko da zagotovo za te stvari pač zavoda(szi) ne mormo krivit ane. Tko da vrjetno od tu neuspeh kolkim procentom prijavljenih zavod(szi) dejansko najde službo. Je pa zagotovo tud v tem. Da je veliko služb, zlasti v javni upravi že vnaprej zmenjenih.(sm) Tko no... Tko da js mam glede tega zavod(szi) a mešane občutke. Definitivno, če bi nardili nek izračun kok ta zavod(szi) požre nekih javnih sredstev. Za plače zaposlenim in vse to pa kašen je njegov output je smiselno razmislit o tem kaj točno je namen te institucije. Moje osebno mnenje no.

Ti si mi podala analizo funkcionalnosti zavoda. Kaj bi pa rekla, kakšno vlogo ma država pri nudenju teh pravic? Se pravi pri nudenju socialnih pravic. Se ti zdi, da so neke socialne pravice, ki naj bi ble ponujene brezpogojno, ampak je ubistvu dost pogojev? Hkrati je razumljeno da neki pogoji so, ampak se mi zdi mogoč bolj smiselna usmeritev v aktivno iskanje zaposlitve, kokr postavljanje pogojev. Za izobraževanja si rekla, da nekatera so uredu, nekatera so sama sebi namen – projekti. Kolk se ti zdi, da ma država pri tem, da pomaga ali zavira socialne pravice?

Js mislm da je tukej najprej treba ločit sam pojem socialne pravice. Eno je socialna pomoč, ki jo posamezniki dobijo ob izpolnjevanju posameznih pogojev, kjer ubistvu ni nujno ne, da je za to socialno pomoč ubistvu on sam prispeval neko, bom rekla pravice brezposelnosti – se pravi ko govorimo konkretno o osebi za primer brezposelnosti – pa pripadajo osebi, ki vplačuje ane. Se pravi kot ubistvu obvezno zdravstveno zavarovanje – se pravi to ubistvu vplačuješ v skupno blagajno. (m) Js tukej vidm še en problem, če že govorimo o teh pravicah. Ta razlika med zneskom socialne pomoči in zneskom, ki ga dobiš kot nadomestilo ane, ker mormo vedt, da je nadomestilo navzgor omejeno. Konkreten moj primer: mislm da moja plača je bla neto čez 900 evrov, js sm dobila nadomestila(m) se mi zdi... Nekej čez 600 evrov, tam nekje pri 700 evrih ane. Morala bi dobit še večje nadomestilo(m), ampak je nadomestilo(m) omejeno navzgor. Ubistvu sm dobila največji možni znesek. Se pravi tudi če je mel nekdo plače 5000, ko zgubi zaposlitev dobi plače tam nekje 680 evrov neto. In zdj če primerjamo ta znesek z zneskom socialne pomoči. Ni nujnu da je tko vlka razlika.(nvst) Če gledamo potem ko neka oseba dobi še otroški dodatek in tako naprej... To se mi ne zdi fer. Ne zdi se mi pravično. Ker se mi zdi, da ne morm tretirat enako osebe, ki je bila v določenem času zaposlena, od osebe ki ni bila zaposlena. Tako da po mojem mnenju bi morala biti nadomestila za primer brezposelnosti višja.(nvst)

Definitivno višja od zneska socialne pomoči.(nvst) Ker nenavsezadnje je tud omejen čas ane, kolk časa ti lahko nadomestilo prejemaš. Socialna pomoč pa je potem namenjena res osebam, ki ne izpolnjujejo pogojev ne. Se pravi da je tud na ta način poskrbljeno za določene osebe, ki, ne vem bodisi niso ble zaposlene, so trajno nezaposljive in tako naprej. Tko da js mislm da bi mogli najprej ta sorazmerja poštimit.(nvsd) Drgač pa kar se same vloge države tiče ne... Definitivno se mi zdi prou, da država pomaga. Nenavsezadnje je tudi socialna država, določeni socialni transferji so, se pravi da obstaja možnost socialne pomoči, da obstaja možnost nadomestila. Am... Mislm pa da bi blo treba razmislit v tej smeri no, kakšno je razmerje med socialno pomočjo in minimalno plačo v Sloveniji... se pravi take stvari ane.(nvsd) Moje osebno mnenje je. Da je ubistvu država s tem, ko je na nek način pomaga najbolj šibkim al pa socialno ogroženim, velikokrat lahko pozabi tudi na srednji razred.(nvsd) Potem je ubistvu razlika med tistim, ki dobiva vse bonitete od socialne pomoči, otroškega dodatka, recimo brezplačnega vrtca. Na koncu so lahko te bonitete velik bolj ugodne za tako osebo, kot pa za osebo, ki ravno preseže ta prag. Govorimo ravno o ljudeh, ki majo eno tako povprečno plačo no. Men se zdi to nesprejemljivo. (nvst)

Definitivno. Tok da odpiram razmislek v tej smeri. Do kokšne mere država ubistvu nudi neko socialno pomoč (nvsd) in pa definitivno če se mi zdi, glede na zavod(szi) ane, se mi zdi nesprejemljivo, da je ob nekih razpoložljivih delovnih mestih – se pravi, ko mam možnost opravljanja nekih fizičnih del – tega je velik ne. Ne vem, na primer, išče se čistilko, obiranje sadja in tako naprej. Js mislm da bi zavod(szi), moral met pristojnost, da osebo, ki je prejemnik socialne pomoči, napoti na tako delo. Sj pravm, glede na to da gre dostkrat za neka sezonska dela al pa za neka dela, ki trajajo določen čas, pač da bi se lahko osebi v tem času zamrzlna socialna pomoč, ampak bi lahko dobivala nek zaslužek. Se pravi take anomalije, da se razrešjo. Tko no... Mislm pa no, da je Slovenija ne glede na številne kritike še vedno socialna država in mislm da ma naprav mogoče drugim državam v Evropi, kr uredu neko politiko socialne države. To je moje mnenje. Zdj ne vem če sm točno odgovorila na to, kar si hotla. Če maš mogoče kako bl specifično vprašanje...

Ne, odgovor je bil ok. Govorila si o višini nadomestila. Mogoče bi še kej povedala. Povedala si, da je ubistvu zlo mejhna višina glede na to, kolk maš ti plačo ane? Iz tega sem razumela, da se ti ne zdi smiselna. V smislu, da je zlo mejhna razlika med tem, da si na socialni. Zanima me, če ti je bla ta višina za vmesn čas, dovolj?

Ja, definitivno. Za moje potrebe seveda, je blo dovolj ane. Js mislm da je bolj kot sama višina, pomembno, da bi človek časovno dlje prejemal neko nadomestilo. Se pravi, zdi se mi bolj

smiselno. Mislmi, da ti je lažje, da dobivaš tud teh 500 evrov na mesec, pa da jih dobivaš eno leto. Kot da dobivaš 700 evrov na mesec, pa dobivaš tri mesece ane.

Ubistvu ti da čas, da si ti najdeš neko službo.

Ja, js mislm da je nerealno to... Pomankljivost zavoda(szi) vidm v tem. Recimo js sm zgubila službo 23 aprila. Mislmi da sm dobila prvo nadomestilo... Ubistvu ne, 15. junija. Ni blo maja. 15. junija, ker sm js oddala vlogo takoj. Js sm vlogo oddala 30 aprila, ker je bil čas reševanja več kot en mesec ane.(nb) Ti šele petnajstega ane. Tud če bi js oddala na primer... Da ti razložim. Oni izplačujejo petnajstega v mesecu. Vedno je takrat izplačilo. Se pravi da tudi če ti vlogo oddaš prvega, vloga ne bo rešena v treh tednih. Se pravi tudi če bo rešena v dvajsetih dneh, dvajsetega maja – ne boš dobil nadomestila dvajsetega maja. Boš dobil 15. junija. Kar pomeni, da si ti praktično brez dohodka.(i1) Tud ti dobiš sicer za nazaj. Ti dobiš večji znesek kot 600 evrov, ker ti izračunajo un en teden v aprilu, za maj, ne pa za junij. Za junij maša pa 15 avgusta. Tok da praktično, sm bla js brez dohodka – potem ga dobiš za nazaj ane, ampak brez dohodka pač nimam tekočega dohodka sm bla js od 23 aprila do 15 junija ane. (nb) (i1) To sta dva mesca. In tud če ti dobiš en znesek za nazaj to ne rešuje nič.(nb) Na srečo glede na mojo situacijo mi to ni predstavlja problem, ker sem pač ekonomsko priskrbljena.(sm) Če si pa predstavljamo ne vem, nekoga k nima prihrankov, al pa gre za neke ranljivejše skupine, kakšno mam samohranilko al pa nekdo, ki ima tekoče stroške ane, dejansko ostane brez dohodka, ti morš pa tekoče stroške pokrivat, se pravi ti morš pa položnice plačvat, hladilnik napolnt. (i1) Tko da js mislm da bi lahko morda rešili v tem smislu, da bi se spremenilo pravilo, da ti praktično lahko vlogo oddaš šele po koncu zaposlitve, če mogoče veš da bo garant tvoja zaposlitev prenehala. Js sm vedla 100%. Moja zaposlitev bo prenehala 23 aprila, če bi mela možnost en mesec prej stvari uredit, uložiti, bi lahko nadomestilo dobila že praktično 24. aprila. To se mi zdi ena taka pomankljivost in nek smislen pomislek kako to zdj pravno uredit, da lahko ubistvu te pogoje prej izpolnš no. (vsd2)

Ti si čez cel intervju govorila kako si se vse sama pozanimala in se mi zdi da si bila zelo samoiniciativna, da si se dober znajdla, kar je super. Dost ljudi se ne znajde dobr in pol majo težave. Zanima me, če bi mela kakšno vprašanje ali problem, bi se lahko na njih obrlna za to? Al bi se bolj varno počutla, če bi se sama pozanimala?

Js mislm da bi se prej definitivno pozanimala sama. Se pravi, men se zdi to na sploh dober, značajska lastnost. Kar se mi zdi da lahko dejansko neka konkretna vprašanja postavš, tko da bi se pozanimala sama potem in tud to sm tud nardila, mislm da sm clo enkrat poklicala. Ja

poklicala sem glede možnosti subvencij zaposlitev za mlade. Zavod(szi) ma različne programe ne(ust1). Definitivno tko da bi se pozanimala sama prej. Sm se pozanimala, prebrala. Potem poklicala pač svetovalko, svojo. Tko da ja, zagotovo mislm, da je smiselno poklicat zavod(szi) in jih pač vrašat.(i2) Če pa je le možnost...večina ljudi te stvari pogleda na spletni strani ane, kje majo to pač dobro razloženo. Js mislm da je spletna stran zavoda(szi) precej pregledna. Se mi zdi kr dobr razloženo, tko da ti lah sam postavš neka konkretna vprašanja.(di2) Kaj te zanima... Tud se mi zdi dobr, da lahko prideš k delodajalcu ti s konkretno ponudbo.(di2) Se pravi če iščeš zaposlitev, da na primer veš... Če se vpišeš na zavod(szi), je dobr vedt zakaj se vpišeš na zavod(szi), zlasti če padeš v neko kategorijo ljudi. To so po navadi ljudje: prva zaposlitev, mladi ljudje do tridestga, mogoč starejši ljudje nad šestdeset. Kr zavod(szi) ma mogoč tud ene pozitivne stvari. Pri tistih ljudeh ki so starejši, 60 ali plus, če izgubijo zaposlitev so lahko dve leti na zavodu(szi), potem lahko eno leto spet delajo, jim preneha pravica do nadomestila, potem ko vnovič zaprosjo za nadomestilo majo spet lahko dve leti. (di2) Načeloma se ti trga ane. Js sm recimo zdj koristla en mesec in pol in mi pripada samo še en mesec in pol. Kr tri mesce ti pripada do pet let. Tko da neki plusi so, js mislm da je dober da človek to pozna pa tud da jih lahko razložiš delodajalcu ne.(di2) Na primer da si ti na zavodu(szi), pridš na razgovor, lahko poveš ne: »Lejte js sm na zavodu(szi), moja zaposlitev vas lahko pride zrd take pa take subvencije lahko 7000 manj.« In to nekateri delodajalci radi slišjo in te pol tko zaposlijo. Tok da v tem tud vidm plus zavoda(szi) ane.

Ok. To je vse. Hvala za intervju!

16. 3. 11. RS11: CVETKA

(25. 10. 2020, Ljubljana)

Ženska, 34 let, Ljubljana.

Oseba je prejela naslednje socialne transferje: denarno socialno pomoč, izredno denarno socialno pomoč, preživnino, štipendijo, osnovno in dodatno zdravstveno zavarovanje, ter iskanje službe.

Institucije: center za socialno delo in ZRSZ.

Prosim za kratko predstavitev.

Stara sem 34 let(bp), sem ženskega spola(bp), sem magistrica komunikologije(iz), živim v Ljubljani(bp). CSD imam v Novem mestu.(szi) Delovne izkušnje imam predvsem študentske.

Mi lahko mal poveš kaj si delala prek študenta?

Za šankom, ankete, urejanje besedil, pedagoško delo.

Rekla si, da si mela preživnino, socialno pomoč in zavarovanje. (m)Prosim, da mi mal opišeš kako je to potekalo: kje si zvedla da maš to možnost da koristiš?

Zvedla sem v osmem razredu osnovne šole, ko smo lahko zaprosili za republiško štipendijo(m), ko smo bli iz enostarševskih družin. Tko da ja, potem smo meli republiško štipendijo do konca faksa do šestindvajstega leta.(m) Pol pa socialno ja, ko sm bla še študentka.(m)

Ko si mela štipendijo si se mogla sama prijavt?

Ja.

Mi lahko mal poveš kako je to potekalo?

Za štipendijo so nam povedal, da se kup obrazec, ki ga oddaš in sem to nardila. V šoli so nam povedal, pač v osmem razredu. (sm)

Si sama izpolnjevala al ti je nekdo pomagal?

Ja, sama sem izpolnjevala. Takrat je blo ful težko izpoljnevati, ker ni blo čist...(nb) Težko mi je blo razumeti navodila, ampak ja, sem...(nb)

Pri navodilih ti je kdo pomagal al?

Ne.

Tud svetovalna delovka ti ni pomagala?

Pravzaprav je men pomagala od kolegice mama, ki dela na davčni.(sm) Ona je men pomagala pravzaprav očetove davčne napovedi izpoljnevati, k sm bla v osnovni šoli.(sm) Tok da mislm da mi je ona potem, takrat k sm šla drugič zaprost za štipendijo, da mi je pač povedala da se pač ta obrazec kup.(sm) Tko da ni... ne vem če mi je. Mogoče mi je tud pomagala celo izpolnit, ja. (sm) Tko da ja.

Pa bi si želela, da bi ti pomagal kakšen svetovalac, bi ti blo lažje?

Ja, bi mi blo, ampak nebi rekla, da si želim da bi mi pomagal. Ker je že tolk časa nazaj, da je čis drugač. Zdj pa je mal drgač. Js tud nism nč rekla, da bi mi pomagali.

Kako je blo pa s socialno pomočjo? Si se sama pozanimala da moraš s 26 timi leti zaprosit?

To mi je povedal tri leta starejši kolega.(sm)

Socialna mreža ima tle pomembno vlogo?

Ja bolj ja...(sm)

Predvidevam, da si mela socialno pomoč in zavarovanje?

Ja, tako. (m)

Prosim, če mal opišeš kako je to potekalo. Od izpolnjevanja naprej.

Ubistvu, js mam v Novem mestu CSD(szi), tko da js nikol ne hodm tja. Js pošljem vlogo po pošti. In isto ja, so se obrazci spreminjal no. Ampak ja, izpolnem obrazec in pošljem po pošti. Nimam prov zares stika s centrom.

Aja nisi šla pol tam?

Ne.

Kako ti je blo pa izpolnjevanje teh obrazcev? So se ti zdela navodila razumljiva?

Ja, mislm težko jim slediš moreš bit res pozoren...(nb) Moreš označit katere stvari rešuješ. Se je zgodilo da sm pozabla kej izpolnt in potem nisem mela dodeljene te pomoči, ker mi je socialna delavka kasnej sporočila da morem še dodat nekej. (sosd) Tko da ja. Nekej časa so ble konfuzne te vloge. (nb)

Ti niso pol tko sporočili, da bi do roka uspela?

Ne, po roku je blo vedno. (sosd)

Sam to je blo pa kr sitno.

Ja, je blok kr... Ampak pričakovano. (sosd)

Lahk bi ti pomagali ne...

Lahko bi, ja. Nimam ubistvu dobrih socialnih delavk (sosd) razen ene(sosd), k je ubistvu čis slučajno nadomeščala tisto leto, to je blo ubistvu leto 2010, ko sem bla ubistvu pauzerka in nisem prejerala socialne pomoči takrat. Takrat sm mela še štipendijo k je bla kr mizerna. (m) In je blo tko, da sm bla dejansko tkrt v Novm mestu in sm nekej šla urejat glede neke štipendije. In sm dobila njo – to socialno delavko. In ona mi je ubistvu takrat prvič in zadnjič, ubistvu da mi je dala vedt, da mam še eno opcijo pomoči in sicer mi je takrat ponudla izredno pomoč, ki naj bi

jo takrat dobil moj oče ane, k sm bla še vedno štirindvajset. Ampak da naj bi šla na moj račun, da mam pol za prevoz na faks, k sm se vozila. Sem morala potem predložiti račun od vlaka. (dust) Enkrat mi je delavka pomagala, druga pa ne. (sosd)

Pol načeloma nisi bila zadovoljna s svetovalci?

Ja, sm bla. Bli so trenutki, ko sem pač kašno stvar prosila, al pa klicala, al pa sprašvala pa se je opazlu, da tista socialna delavka k sm jo dubla prek leti, ona ubistvu ni bla socialna delavka po poklicu. Ona je delala na upravni enoti v Šentjerneju in je takrat dobila po vezah službo na centru in takrat se je tale ZUJF uveljavu in so ubistvu te na centrih za socialno delo ful bl birokratično začele gledat. (sosd) Tko da ja no... Sm se ene parkrat tud pritožila na CSD. (szi) (sosd) Pol k se pritožš sm opazla da je bolše. (ust1)

A lahko mal opišeš kako je ta pritoža izgledala?

Pritožila sm se že ful let nazaj, takrat po odločitvi oziroma po koncu sodnega procesa pri ene petnajstih, ko sem še živela z očetom in on je bil tisti, ki je uveljavljal pravice na CSDju. (szi) (sosd) No js sm mela pa dost stika s temi socialnimi delavkami od torej desetga leta ne? Zaradi skrbniške bitke. In že takrat zares ni blo nekega svetovalnega dela zares in pač prvič so ble neke težave z mojim očetom. On ni vedu kaj je treba, js sm vedla približno kaj je treba, ampak nism vedla kako uglaunm ampak sm sprašvala js socialno delavko pa nisem nč zvedla. (in2) Uglaunm nekej se je zgodilo in potem sem šla do direktorja in sm mu takrat tud rekla, da... Mislm da sm mu takrat rekla da naj zamenja to delavko... (sosd) nekej tko, se ne spomnem. Druga pritožba pa je bla ne dolg nazaj zrd odnosa delavke. (sosd) Sm pa napisala ugovor zoper delo socialne delavke po pošti sm poslala. (sosd) (di2) In sm vnaprej pol razložila pogovor k sm ga mela. In me je potem pol klicala neka šefica nazaj in poslušala situacijo kao pomirit. Opažam da nimam lih super izkušenj in sm se parkrat mogla pritožt. In po pritožbi potem delujejo stvari? (ust1)

Se je odnos pol spremenu?

Ja. Mislm. Ja. Ja, zoper to strokovno delavko sm se pritožla, ker je men rekla: »Veste vam nč ne pripada.« (sosd) Pa tko mela je en tak odnos... pokroviteljski. (sosd)

No sj to je glih ena tema o kateri sem hotla še dodatno spregovort – ta pokroviteljski odnos. Na socialni in zavodu si, ker nimaš druge izbere, iščeš neke opcije zase. Ampak se mi zdi, da je ljudem že tko težje, ker ti že prideš tam, ker si v neki podrejeni poziciji in pol ta pokroviteljski odnos. Tud ko si na zavodu moraš neke obveznosti izpoljnevati. In če bi lahko še kej o tem povedala odnosu? Imaš občutek, da ti je kej vsiljeno? Občutek nadzorovanja, neupoštevanja

tvoji želja? Kakšne takšne stvari.

Ja. Mislim, da je na zavodu(szi) predvsem tko k na socialnem, je predvsem odvisno od sreče na koga naletiš. Ker če primerjam Ljubljanski zavod za zaposlovanje(szi) z Novomeškim... ki je popolna katastrofa, kar se tiče obnašanja ljudi k pridejo tja, torej Novomeški zavod.(sosd(szi) Sm bla tud tam enkrat. In od takrat me je blo groza it na zavod za zaposlovanje.(di1) (szi) No potem pa k sm se drugič učlanla na zavod(szi) sm se pa v Ljubljani in mam ful uredi izkušnje s svetovalkami. Ker tud k sm bla še študentka pa iskalka zaposlitve so razumele, da še študiram ane. Sicer je res, da sm js že tulk vedla vnaprej da k sm delala poklicni načrt da sm dala notr službe, ki bi jih res dejansko tud opravljala kr drgač vem da če bi ti napisal karkoli bo zavod(szi) seveda predlagal tko da se ne zanašam na to, da bodo oni men iskal zares službo ampak ja...(di2) Tko da sm, smo, meli različne svetovalke in čis z usmi mam dobro izkušnjo, razen z mogoče zadnjim k je je mogoče mejčkn namignu: »ja, zdj ste še 34 zdj boste lahko še kej našli ne«... On ni bil glih nekej, ampak use ostale na zavodu(szi) pa ful uredi. (sosd) Tud ene izmed svetovalk je prou spodbujala, da dokončam sedmo stopnjo, da bom lažje zaposliva. Tud iskreno sm ji povedala, da ne iščem zares službe, ker bi rada končala faks ane...(ust1)

Da ti je tu prioriteta.

Ja da je tu pač prioriteta. In je rekla da ja da itak, da se vidmo čez pol leta. Ampak naj do takrat js tu že mam, kej narjeno za faks ane.(dust) Sm rekla ja, ok. In je rekla: »ja lah mi kej sm sporočite ane k kej boste nardil« (dust) tko da nisem mela občutka da je blo uno: »ok ane, če hočeš da ti damo mir morš res delat faks« v tistem smislu da bi me hotla kj zajebat al pa kj. Ampak se je prou res vidlo: »Aja ok, hočeš doštudirat, uredi.... Ti damo mir, ampak res doštudirej.« Tok da tak odnos se men zdi uredi, ne...

So te upoštevali...

So me upošteval. Tko da na zavodu(szi) morem priznat no mam res dobre izkušnje, tud nekaj lahko jim iskreno poveš stvari. Je pa res da ja z iskanjem službe pa nebi rekla da mi pomagajo, ker se mi zdi da jo bolj sama iščem. (sosd)

Dobivaš pa neke ponudbe?

Ne, tud ponudb ne dobivam, predvsem zrd tega ker mam res izko izobrazbo. Tko da dobim precej mal ponudb, tko da, ja...

Ok. Zaposlitveni načrt si naredila na zavodu ne?

Ja.

Kako je to potekalo?

Čist lepo. Prideš tam. Razložiš stvari, ki bi jih delal. Js sicer odkar mam js portal, tud sama potem vem, kaj je kj na izbiro od poklicev. Ampak ja. Svetovalka je samo poslušala te stvari, ki sem jih js pač rekla. Kakšno stvar reflektirala. Ne preveč. Nobenega siljenja: »djte še to, djte še uno, zakaj pa tok visoko ciljate?« Čist super.

No, pol si mela lepo izkušnjo.

Ja, na zavodu(szi), morem priznat tle v Ljubljani mam zaenkrat res dobre izkušnje. Tud ubistvu moji prijatli majo dobre izkušnje na zavodu. (szi) (sm)

Na CSDju pogosto zahtevajo potrdilo od zavoda. Za kar sm mogla posebej iz Ljubljane v Kočevju. Nakar so mi na zavodu rekli, da majo na CSDju dostop in me nebi rabli pošiljat po potrdilo...

Avtomatski vstop ja.

...gor pa dol. In sm vprašala na CSDju kaj je s tem in so rekli, da kao da ne ane. Tko da je prišlo do nekih protislovnih informacij in zmede. Zanima me, če si mela tudi ti kakšne izkušnje s protislovnimi informacijami, z pomankljivostmi informacij?

Ne, ker iskreno js od šestga razreda urejam – torej očetove davčne napovedi in vse socialne transferje: torej otroški dodatek, štipendija, ane..(m) Tko da js že od malga to počnem. In že od malga sem spraševala na centru v Novem mestu in nisem velik zvedla.(sosl) Tko da se js pravzaprav pozanimam. Najprej mi je Linana mama, torej kolegičina mama pomagala v srednji šoli.(sm) Pol sm se pa js naučila te informacije sama poiskat in sama vedt. Torej ok za zavod(szi) grem na njihovo spletno stran in preberem kaj je pač treba. In tam recimo piše: »ok. Vloga za socialno pomoč je odobrena, če si prijavljen na zavodu(szi), ko si prijavljen takoj zavod(szi) sporoči. Provzaprour je blo tud ena izmed teh stvari, k me prejšna socialna delavka ni obvestila recimo pa sem dala vlogo za socialno pomoč, sem izgubila status. (in2) Sem samo vedla da se pač to nardi in sm dala vlogo in mi je tud po enm mescu poslala zavrnjeno vlogo in mi povedla da se morem prijavt. (nb) (in3) In sm tud ji rekla zakaj mi ni prej povedala. (sosl)

To je v bistvu neka večja stvar k si bla en mesec brez....

En mesec brez socialne pomoči. (i1)

Že tko če maš neke dodatke maš zrd tega kr nimaš dnarja...

Ker ga nimaš ja. Tud nimaš staršev ane. In ja nimaš finančne podpore. Se je zgodilo dva ali trikrat da nisem dobila tist mesec pomoči. Ker recimo sem al pozabila...(nb) Ena je blo da se nisem prijavila na zavod, (szi) (nb) drugo je da sem pozabila izpolnit, k so glih takrat nove vloge za DSP prišli te kvadrati, kjer daš svojo neko izjavo o materialni ogroženosti. (nb) Pri teh izjavah recimo ni blo, pa si nisem izpolnila. Pa še enkrat je blo, al je blo sm dvakrat. Da ja mi je pač sporočila kasnej.(in2) In tu je bil potlej tud razlog zato, da sm ji napisala nek mail ane. Da pač to ni OK ane. (sosd) In je blo potem mal bolš. No letos sm pa prou ugotovila da lahko napišeš ugovor proti delu. (sosd) Tko da sm pol uradno ugovor dala. Tko da ja, hočem pač povedat, da sm se kje hitr naučila, da najbolš da si js te informacije poiščem sama. Da se ne zanašam.(sosd) Tud naučila sm se, da se zdj ob vsaki vlogi napišem mail al pa napišem: »je še kej treba, sem kej pozabila?«. (dust) Mislsm zdj ne več...

Bistvo je to, da si dost samoiniciativna, da si zihr ne.

Tako. Ja. Tko da ja. Je pa blo v preteklosti velik teh. Niti ne protislovnih informacij ampak mogoče premal informacij, da bi potem lahko sam kej sklepal.(in2) To sm na primer vedla da se avtomatično... k so mi na zavodu povedal. (szi) CSDja(szi) pa ne sprašujem za informacije. Mhm.

Zdj ti si bla večkrat v stiku s temi institucijami. Navadno ljudi vprašam kako je blo prvič, ko so stopili v stik s temi ustanovami. Vrjetno se ne boš spomlna. Ma me zanima vsakič znova k si mogla it, če te je blo česa strah? Zanima me, če si mela kakšne pomisleke in strahove? Pa če lahko opišeš še malo kako se ti je mnenje in odnos spreminjal tekom let? Kakšna so bla tvoja pričakovanja, kakšna je bla realnost? Kaj te je pozitivno ali negativno presenetlo?

Ammm ja... Zdj ne vem čis dobr vprašanja?

Ja, lahko obnovim. Dva vprašanja sm dala in sicer prvo je blo pomisleki in strahovi pred vstopom v institucijo ta drug je bil pa kakšna si mela pričakovanja pa kok dejansko se je pol stvar odvijala.

Ja zdj v CSD več ne ustopam.(szi) Mam pa vsakič znova tesnobo, ko oddam vlogo za DSP, ker nikol ne vem če bo tokrat kej narobe al ne.(di1) Ne vstopam pa več v CSD(szi), ker ga mam v Novem mestu, js sm pa tle v Ljubljani. Ko pa sem, sem mela ful stiske, ful tesnobe, nerada sem šla tja.(di1) Ful mi ni blo uredu.(di1) No sj po navad po sestanku je blo vse uredu, ni blo pač..

Niso se povečal te občutki stiske, ampak ja neprijetno mi je blo hodt. (di1) Drgač pa ja moj pač ta prvi vtis, js nism mela sploh občutka v CSDjih kr sm bla tok mlada ane. (szi) Sploh ne vem kao je ne imet CSD v življenju(szi), ki se ubistvu utika v tvoje življenje.(di1) (dust) Tko da ja nisem mela teh pričakovanj teh nobenih. Če bi js mogoče zaprosila za štipendijo pri štrnajstih bi bla mogoče drgač. Al pa za štipendijo za faks pri osemnajstih, k mi starši več nebi izpolnjeval. Ampak ja. Tko da js tle ne morm odgovort kakšna so bla pričakovanja. Js sploh nism vedla da obstaja CSD. (szi) Pol pa k smo mel za skrbništvo bitko, smo mel konstanten stik s CSD. (szi) Sicer ne direkten do otrok, otroci smo ble še kr a... Nismo meli tud neposrednega stika, ane. Razen vsakotedenskih srečanj. S sestro smo mele isto socialno delavko, kjer smo se pogovarjale o stvareh – kok je v šoli pa tko. Ona je bla najbrž ta kašna sodna izvedenka al pa karkoli no. Nism uveljavljala pravic na CSDju. (szi) Tko da ja, ne vem... Js mam občutek v vsaki taki instituciji, kjer ti nekoga prosiš in razlagaš svoje osebne stvari, se vedno počutiš mal mejhnega ne. (i1) (di1)

Je podrejena pozicija.

Ja, ker ti si tisti, ki je odvisen od odločitve.(di1) Tko da ja... Pričakovanj pa nisem mela nobenih, tko da ne bi rekla da so mi izkušnje s CSDjem zrušle ta pričakovanja al pa nadgradile, pravzaprav. (szi)

Preden si ti zaprosila za svoje pravice, te je blo kej strah da si opravičena do teh pravic ali si že preden si zaprosila vedla, da ti pripadajo? Je bla še kakšna situacija, kjer nisi vedla da obstaja možnost da bi še za kej zaprosila – na primer za izredno – pa da nisi bla zihr?

Ja. Me je blo vedno strah, da sem kej pozabila izpolnit, al pa da mi ne bojo...(di1) Da mam preveč dohodka al pa česa in da bom pač mela.(di1) Al da ne bom upravičena, al da bom mela manjšo štipendijo (di1) Zrd študentskega dela recimo. Tko da ja. Ja ja ja. Velik. Nekoč je blo ful stiske z dajanjem prošenj in vlog. (di1) Ne nisem še za nč zaprosila. Ful časa nisem vedla za opcijo izredne pomoči. (sosd) Pa kdaj jo lah zaprosš.(sosd) Je bil tu trenutek k sta dva moja prijatla tisto leto. Isto sta mela status k js, isto sta bla študenta nad 26 in sta mela istega socialnega delavca v novem mestu in on je njima dvema dodeli in socialno pomoč in štipendijo, za katero je pa men rekla moja socialna delavka, da mi ne pripada več po šestindvajsetem.(in1) Ampak sm ji rekla: ja, moja dva kolega iz istga CSDja dobivata torej.(szi) Onadva sta dobivala večji dohodek kot js teh transferjev. In na noben način ni hotla dorečt zakaj je temu tko, tko da...(i1) Se mi zdi da bi tisto leto tud js lahko dobivala štipendijo, ampak sem zaprosila, nisem dobila in pol tud tle konča. Kr ne veš kam...(in3)

Kam se obrnt?

Kam se sploh komu zdj rečt ne.(i1) Nism pa tud hotla v primeru da se je zgodila napaka ne pr men, ampak pr tema dvema kolegoma jih nism hotla da tud ona dva to zgubita. Ampak ja se je tud to zgodilo leta 2015, da celo leto nisem prejerala, da sm celo leto prejerala, k nism prejerala štipendije. Dva moja kolega z istimi okoliščimi, čis istimi pa sta.(nb)

Tud to ne, ti si delala prek študenta?

Ja.

Tud tu mi je že en intervjuvanc omenu. Ti si vprašala kolk lahko delaš da boš ti dobila na primer socialno pomoč? Ja na primer njegova situacija je bla taka, da je mel izkušnjo, kjer mu svetovalka ni povedala niti se ni pozanimala, kolk lahko zasluži prek študenta. Njemu se je pol študij zrd tega podaljšal. Če bi vedu cenzus bi lahko naredu kompromis med študijem in delom.

Ja sj različne zgodbe so in različni socialni delavci. Nisem nikol sprašvala glede cenzusa, sm se sama pozanimala, tko da itak pa k sm delala prek študenta nisem prejerala socialne pomoči. Začela sem jo prejemati po 26tem letu, k sm bla itak nek časa brezposelna ne. (m)

A štipendijo pa si mela zdraven, al tud ne?

Ne, štipendijo maš do 26ga leta oziroma dokler maš status ane. (m)

Misl m k si delala prek študenta, če si mela štipendijo zdraven, če je šlo to skupej?

Ja. To pa sem. Torej js sm delala prek študenta in se preživljala s štipendijo.(m) Torej tistih 100 evrov štipendije k sm jo mela. (m) Nism mela visoke štipendije.(m) Sej mi je potem zdrasla. Misl m da je bla okol 200 evrov štipendija ob samem koncu, pač ob četrtem letniku. Ampak na začetku je bla osnovna okol 120 evrov. Je bla še v tolarjih, dejansko. 25 000 tisoč tolarjev je bla al pa 30 000. Tko da, ja ne... Potem pa k se je zgodilo da sm bla in nad 26 in da sm se vpisala na faks nazaj, nisem dobiva štipendije zdraven socialne ker kao ne smeš dobivat.(in1) Ampak poznam tud velik ljudi k so dobival.(in1) Tok da ja. Odvisno je na koga naletiš.

Zanima me, če k si mela kakšne situacije, kjer nisi vedla kaj bi finančno in s šihom, če si se lahko obrnila na CSD in na zavod po pomoč?

Ne. Nisem ne. Za to izredno mi je povedala nadomestna socialna delavka, takrat k mi je še omogočla prevoz. Tud po tem nism še čis vedla, kaj lahko nardim.(in2) Kr za izredno socialno pomoč so neki triki oziroma neke zahteve, tko da ne.(dust) Ubistvu me je takrat tista

nadomestna socialna delavka poslala na dobrodelne organizacije, ker tist čas je blo res težko, ker sem odplačevala dolg od očeta in nisem imela dostopa do svojega denarja prek študentskega dela. In ja... Me je ona takrat obrnila na rdeči križ in Karitas. To je pač edino ona nardila. Vse ostale mi pač niso pomagale.(sosd) Pol pač sama sm se mogla... se naučiš pol sproti.

Ko si zvedla za izredno socialno pomoč, si jo po tem še kdaj koristla?

Ja, dvakrat na leto lahko zaprosiš.

Kok se ti zdijo pa pogoji za izredno socialno pomoč? Se ti zdijo sprejemljivi al ne? Če ti ni preveč, če lahko mal prosim poveš za kakšne stvari si zaprosila...

Ja, za najemnino ane...

To je blo pol njim sprejemljivo? Ja?

Neee, pravzaprav najemnino naj bi ti pokrila že redna pomoč. In spet ane. Odvisno koga dobiš. Ko sem mela socialno delavko, k je vidla da pač tud spremljam njeno delo in tko, so mi odobril. Torej izredna gre za stvari, ki so tvoj dolg, ne za tekoče stvari. Najemnina je tekoča stvar. Torej če ti hočeš za najemnino zaprosit moreš najprej met, najprej moreš dolgovat najemnino ane. Ne moreš pač za naprej.

Ampak hkrati je najemnina tok visoka, da ti mal ostane ane.

Ja je edini pač moj strošek ane. Ja. No. Tako da ja, so ble situacije, ko sem zaprosila, pa mi je rekla socialna delavka, da mi ni odobreno.(nb) Ker nisem formulirala pravilno.(nb) Ker ni za tekoče najemnino, ne za tisto, ki jo dolgujem in tako naprej. Taki neki detajli so pr temu, pri mojih izkušnjah... Da je ful težko razlagat. Ker je vse... od začetka do konca moreš razlagat, ne moreš samo malo povedat. To se nikol ne da. Mislm ful je preveč, ampak ja no. Js sm sama pol zaprosila, samoinciativno in tud sama sm se pol naučila tud kdaj lahko zaprosiš. Mi pa niso povedal.(in2) Da tud lahko recimo da daš neko nujno stvar ki jo rabiš kot so nova oblačila recimo.(di2) Pa take stvari. Ampak se se je pa dalu no. Že tko sem zahtevala da mi pomagajo da gre moja prošnja čez. (di2)

Ampak morš bit pa tud kr vztrajen ne?

Ja morš bit pa kr ustrajen in psihično dost močan in met čim mn tega občutka mnvrednosti in ti pač ne rata vedno.(di1) In si ponavad pač tihi in pustiš in si en mesec pač brez in se učiš za naprej.

Zanima me še, kakšna se ti zdi višina socialne in štipendije? Si lahko prišla čez s tem? Kr razlika je če ti živiš doma, al pa če maš najemnino, ki je velik del socialne, je največji strošek ane.

Zdj višina za nekoga, ki nima družinskega zaledja: torej, ki res ne živi doma. Da mu starši ne pomagajo s hrano, z ničemer je premejhna ane.(nvst) Ker tud če ti živiš izven Ljubljane ane. Še vedno, ko plačuješ za bivanje, plačaš najmanj četrtino pomoči... Najmanj. Torej, da bi mel nekdo sm sto evrov najemnine za sabo ane. In ti potem tristo ostane. Kar je pa pol približno 10 evrov na dan ane. Zdej če ti nimaš stroškov najemnine je tud mal, ampak če ti od teh štirostostih evrov ni treba več nič dat za stroške ane je to ubistvu že 12 evrov na dan, al pa nekej tazga ne. Tko da ni visoka, je pa velik višja kot je bla v času, ki sem jo jaz nujno rabla.(nvst) Torej, ko sem dokončala študij, ko sem se sama preživljala je bla 260 evrov najvišja možna socialna pomoč. In js sm takrat plačevala 206 evrov za sobo najemnine in stroškov, kar je blazno pocen v Ljubljani. Tko da ja, mi je ostalo 50 evrov oziroma 55 evrov. Kar je blo v mojem primeru težko, ker delat prek študenta nisem...(nvst) Mislm kar sm delala je šlo na blokiran račun. Torej, če maš res težko socialno situacijo, če si iz revne družine od malga. Bi js rekla da ubistvu, da ne živiš lepo, ti pa pomaga preživet. Še vedno je to tist, ti da denar dobiš za zihr ane in potem nekaj doštukaš. Ampak ja... V tistem času k sm jo js najbl rabla je bla ful nizka.(nvst) Zdj 400 evrov je visoka ane. Socialna v primerjavi s tem kar sm mela js. Če bi zdj študirala in mela 400 evrov socialne namest 260 kot sem jo mela pred petimi leti, ko sem študirala, bi bla pač razlika zame. Kljub temu, da bi še vedno morala najemnino plačevat ane. Ker najemnine so iste prbližnu. Tud če so zdj višje so mogoče mejčkn višje od tega kar so ble prej. Tok da ne ni.(nvst) In tud ja. Naj bi blo teh 400 evrov. Naj bi se razumelo... To je vse preživljanje. Ampak ne ne gre. Ker daš polovico vsaj za stanovanje, tko k dam js trenutno. Tko da ne... Je uredi, ampak ni.(nvst) Morale bi bit še neke dodatne pomoči pri ljudeh, ki imajo premoženje pa pri ljudeh, ki res nimajo ane. (nvst) (nvst)

Nekateri od plusov socialne pomoči so, da dobivaš denar in imaš zavarovanje. A vidš v tem še kakšne pluse? Si izkoristla kakšno izobraževanje? Pa če videš še kakšne minuse?

Plus je da dobiš nekej, (di2) da lahko plačaš najemnino. (di2) Minus je ne vem... Ne vem kaj bi bil minus.

Zdej mam pa še zadnje vprašanje in sicer: kakšno vlogo ima država pri nujenju socialne pomoči? Ti osebno mal bol poznaš sistem in me zanima, če misliš, da je dober urejeno al bi se

dalo še na čemu delat? Prosim, če lahko mal pokomentiraš iz osebnih izkušenj.

Ja, letos ko je bla ta epidemija. Je ubistvu vlada, država, ministerstvo za delo, družino in to. Objaulo da je zaradi izrednih razmer, ki je epidemija, da je spomlna prejemnike socialne pomoči, da oni lah zaprosjo za izredno pomoč, tud zaradi izrednih razmer, ki je epidemija. Torej na državni ravni letos recimo so prou pozval na spletni strani, da so dali ljudem vedt: ej vi lahko zdle, tisti ki prejimate socialno pomoč, uporabte epidemijo kot razlog da rabte dodaten denar. Recimo Čist iz praktičnega razloga zakaj bi človk rabu dodaten denar k je na socialni letos. Mogoče če bi se hotu testirat k je samoplačniško, da bi kupu masko, maske, razkužila, k niso tok poceni. Al pa recimo že sama taka, da kupiš več hrane naenkrat kr recimo ljudje, ki majo malo denarja ne kupujejo na zalogo, ker so iz mesca v mesca ne... In rajš majo tistih pet evrov več v žepu kot pa da majo pet paketov špagetov doma. Tok da se mi zdi da revni kupvat na zalogo praktično ne kupujejo in tud to recimo je blo vse omenjeno na državni spletni strani. In k sm js zaprosila za to izredno socialno pomoč, k sm zaprosila predvsem zaradi tega, ker sem dolg odplačevala, letos tud po dolgem času, uglaunm... Se je vidlu da so takrat zaposlil tud mlade nove strokovne delavke in je šlo brez težav tud čez pr tejle moji vlogi. No potem sem pa še enkrat zaprosila ane in je pač mela moja socialna delavka kup enih stvari, da zakaj to ne gre tko, gor, dal. In so rekli ja, sj vi ste že dvakrat zaprosil. Sm rekla: »ja zaradi epidemije, ja lah zdj letos štirkat zaprosmo.« »Kje ste pa to zvedl?« Ane, novomeška socialna delavka. »Kje ste pa to zvedl?« In js: »Na državnih spletnih straneh ane.« »A ste izrecno zapisal da bi zrd razloga epidemije?« »Sm, ane.« Ful moreš bit pozoren in se ti more dat ukvarjat z njimi. (i1)

Morš pazit katere besede uporabljaš?

Ja, da tud sploh.. Ja pač jasno je da mi ti nočeš dodelit tega denarja in da kljub temu, da sm js use pravilno izpolnila. (sosl)(i1) Torej hočem pač reč da je odvisno na koga naletiš. To je ubistvu tud en primer. Kaj ubistvu država ponud. Pol je pa na mikronivoju odvisno, kaj bo to socialna delavka na primer v Kočevju ubistvu realizirala. Tko da dobi vlogo ubistvu zaradi epidemije in ubistvu sploh ne ve, da lahko zaradi epidemije sploh dodeli, recimo. Al pa ve ane. Tko da ne vem kako je s tem, ampak ta primer se mi zdi pač dober. Pri uradnih vladnih straneh ministrstva so pozval ljudi, da lahko v času epidemije dvakrat izrecno zaprosijo za pomoč zaradi razlogov epidemije socialne delavke so to dejstvo skrival kot ne vem... (sosl)

A misliš ne samo da niso vedli, ampak so to prov skrival?

Ja, da so prov skrival. (sosd) Ker js k sm se tud z njo pogovarjala, sm rekla: »kok pač vi sploh ne veste, a niste prebral moje vloge, kjer je napisano zrd epidemije«. Ja, velik je odvisno od.... Država se mi zdi, da se trudi nek boljši sistem vzpostavt, ki je potem res odvisno od strokovne delavke, ki je zaposlena na CSDju.(szi) Ni čis... Ne vem če je problem v sistemu, ampak čis v ljudeh, ki delajo ta job.(sosd) Tko da ja. Ker se mi zdi da na CSDju stare šole, torej tm k sm js. K js sm mela stik s temi ženskami, k torej to so ble večinoma ženske, ki so v nekih drugih časih študirale in tud dostkrat tud niso socialne delavke, ampak so kej družga po izobrazbi. (sosd) Recimo moja socialna delavka je bla... se ji je vidlo da ni bla socialna delavka. (sosd) Ubistvu samo dodeljuje socialne pravice, ne ukvarja se zares s tabo tud če si socialni primer. (sosd) Tko da ja no... Js nism mela. Mela sm res ene par slabih izkušenj kot otrok se niti ne spomnm.(sosd) Sodni proces, kar je ubistvu en izmed razlogov za materialno stanje danes, ker... Tko da ampak težko zdj sodm k to je zdj že druga tema. Ampak se mi ne zdi da bi zdj kdorkoli, karkoli v vsem tem času karkoli informiral, (sosd) mi razlagal stvari, (sosd) poskušal mi pomagat, (sosd) (in2) razen ene nadomestne socialne delavke, k sm jo čis slučajno dobila in jo trikrat mela. Nevenka Lipovšek. Tko da ja no... tud take obstajajo.

No, me veseli da si dobila nekoga tko uredu, usaj za kratek čas.

Ja. Tud recimo letos med epidemijo js je sicer nisem spoznala, ampak po imenu vem kira je ker je moje generacije, ker je ubistvu punca od mojga, oziroma žena od mojga bivšga sošolca. In prou čut se recimo, če se pogovarjaš tud po mailu... če se pogovarjaš s strokovno delavko, ki je doštudirala pred petimi leti al pa kej. Ker so nova, nova garda socialnih delavk, ker recimo je takoj odgovorila. K sm poslala mail z vprašanji ane. Sm nazaj dobila čis nič odgovorjenga.(sosd) Pr tej recimo Tini sm ji dala dve vprašanji in tko ona men dva odgovora ane. Tistu kar js njo uprašam odgovori. Tko da ne... Kr zdj so se men kr menjale socialne delavke, kar je bil tud razlog za moj ugovor no, kr sm pač napisala da ne želim da se menjajo. Da tok ljudi ubistvu vidi moje vloge in moje osebne stvari. Da ni normalno da se menja strokovni delavec tolkrat. (i1) Tok da ja.. Am ja. Hočem reč da pač ja odvisno od osebe k jo dobiš. Tok da ja, js sm mela par dobrih izkušenj k prou vidš: ok, sj še vedno ji ni mar na tej človeški ravni, kaj se zgodi z mano, zares, ampak useeno to jemle k svojo delo, ampak me ne vid k nekoga k men jemlje kej. Včasih se mi zdi da na teh delavkah na novomeškem socialnem delu, kot da majo one občutek, da dodelujejo svoj denar ljudem.(sosd)

Spet ta pokroviteljska drža.

Ja ta drža ne, nč ti obistvu ne pripada ane. (sosd) Tko da se moreš, moreš jim rečt nazaj, men pripada zaprost ane. To mi pripada. Morš prav nekako no... Sej Slovenija je socialna država, mislm no. Morš kr nekak it brez sramu sm...(di1) Tko da ja odvisno od delavca. Informacije so kr dostopne na internetu.(di2) Da bi jih pa zvedu od ljudi, je pa odvisno od sreče na koga naletiš. Na Ljubljanskem zavodu(szi) pa.. čeprou nimam nč za reč proti.

Si mela pa dobro izkušnjo?

Na zavodu(szi) res. Na CSDjih bi pa skor rekla da, taka neutralna izkušnja.

Ja, čis odvisno od kolektiva ne?

Ja mislm sj... Sj itak je zdj tko, da oddaš neko vlogo in to je to. Ne rabiš se res, ne rabiš se prou zares velik s socialnimi delavci za pogovarjat. Vem pa da če recimo bi mela js to Nevenko Lipovšek. Če bi bla ona moja socialna delavka od osmega razreda dalje. In če bi bla prisotna kot moja socialna delavka tekom srednje šole in v začetku faksa bi zagotovo men ble stvari olajšane, ker vem da bi mi dala vse vzvode kje lahko kaj še zaprosim al pa karkoli ne. Tko da ja. Bi blo fajn kr bi bla kot neka nadomestna mati ane. In vem da če bi njo mela, bi se nekok boljš znajdla in najbrž bi bla prej tud dol iz socialne. Kr bi si, kr bi lažje izstopila...

... vn iz tega ane.

Ja. Tko bi rekla, ja.

Ok. To je vse. Hvala za intervju!